

# TamSaha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

● Temmuz 2007 ● Sayı: 33



*Tümer Metin*

**Tarih onu yazacak**



Türkiye Futbol  
Federasyonu Adına Sahibi:  
**Affan M. Keçeci**  
Yayın Yönetmeni:  
**Zeki Çol**  
Sorumlu Yazışları Müdürü:  
**Mazlum Uluç**  
Yazışları:  
**Bağış Erten**  
**İlker Uğur**  
**Cem Zamur**  
**Barış Tarık Mutlu**  
**Nihat Özten**  
**Mustafa Kemal Artalan**  
Görsel Tasarım:  
**Hasan Teoman**  
Baskı:  
**Elma Basım**  
Organize Sanayi Bölgesi  
Keresteciler Sitesi 13/B Blok  
Kat: 4 D: 3  
İkitelli / İstanbul  
Tel: (212) 670 05 25  
Faks: (212) 670 28 58  
Yazışma Adresi:  
**Türkiye Futbol Federasyonu**  
Medya İletişim Departmanı  
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.  
No: 9 34330  
4. Levent/İstanbul  
Telefon: (212) 282 70 20  
Dahili: 157-159  
E-mail: [tamsaha@tff.org.tr](mailto:tamsaha@tff.org.tr)  
Web Sitesi:  
<http://www.tff.org>  
YEREL SÜRELİ YAYIN  
Para ile satılmaz

Bu sayıya fotoğraf katkısı sağlayan  
**Vatan ve Türkiye**  
gazeteleriyle foto muhabiri  
dostlarımız Haydar Tanışan,  
Eser Erenler, Bahadır Çoşşler,  
Süha Gürsoy, İsmail Başer,  
Engin Akdemir, Beytullah Süat,  
Halid Kayacan, Kemal Çağlayan  
ve Fehim Kayacan'a  
teşekkür ederiz.



**Futbol Ekonomi**  
**22**  
**İkinci sınıfta**  
**birinci kalite**

**Lig analizi**  
**28**  
**Rekabet**  
**tavan yaptı**

**Futbol Ekonomi**  
**36**  
**Türk usulü**  
**halka arz**

**Fortuna Düsseldorf**  
**44**  
**Talihsiz**  
**talihli**

**Stuttgart**  
**50**  
**Otomobil uçar**  
**gider**

**Serie A**  
**56**  
**Avrupa'nın eski**  
**lokomotifi**

**Stoper**  
**66**  
**Futbolun**  
**sert çocukları**

**Milli Takımımız Euro 2008 elemelerinde Bosna-Hersek'e mağlup olarak yol kazasına uğradı ve ilk yenilgisini aldı**

# Küçümsemenin bedeli

**B**osna-Hersek karşılaşmasına kadar Euro 2008 elemelerinin namağlup 7 takımından biriydi Milli Takımımız. Üstelik Türkiye sınırları içinde sahaya çıkma fırsatını hiç bulamamış, evindeki karşılaşmaları Commerzbank Arena'nın sessiz tribünleri karşısında oynamak zorunda kalmıştı. Yunanistan engeli Atina'da galibiyetle aşılmış, Norveç beraberliğiyle de bir engel daha az hasarla atlatılmıştı. Bosna-Hersek maçı da kazanılsa, Euro 2008 finallerinin bileti neredeyse Haziran ayından cebe konulacak duruma gelinmişti. Ancak evdeki hesap Saraybosna'ya uymadı. Hiç umulmadık bir yenilgiyle liderliği kaybettik ve kendimizi yeniden puan hesaplarının içinde buluverdik.

## Sakatlarla gelen sinyal

Bosna-Hersek maçı öncesi sakatlıklar da Milli Takımımızın yakasını bırakmadı. Önce Mehmet Topuz ve Uğur Kavuk, ardından Emre Belözoğlu ve Tümer Metin, son olarak da Gökhan Ünal sakatlıkları nedeniyle kadrodan çıkartıldı. Her şeye rağmen Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim'in umudu yerindeydi. O "sahaya çıkaracak bir onbiri olduğunu" biliyordu ve maçtan önce Saraybosna'daki Exclusive Otel'de düzenlediği basın toplantısında "Sakat oyuncularımız elbette önemli. Ancak şu an kadroda olan futbolcularımız eksikliklerimizi kapatacaktır. Sıkıntılı gibi görünüyoruz ama biz bir sıkıntı hissetmiyoruz. Zor şartlarda gelen

## Bosna Hersek - Türkiye: 3 - 2

Asım Ferhatovic Stadı - 2 Haziran 2007

**Hakemler:** Peter Fröjdfeldt, Stefan Wittberg, Henrik Andren (İsveç)

**Bosna-Hersek:** Guso-Music, Radeljic, Bajic, Hrgovic-Maletic (Custovic dk.83), Misimovic, Rahimic, Damjanovic-Muslimovic (Pandza dk.90), Dzeko (Zeba dk.61)

**Türkiye:** Rüştü-Hamit, Gökhan Zan, Servet, İbrahim Üzülmüş-Sabri (Ümit Karan dk.77), Aurelio, Gökdeniz (Hüseyin dk.46), Tuncay, Arda (Yıldıray dk.63)-Hakan Şükür

**Goller:** Hakan Şükür (dk.13), Muslimovic (dk.27), Sabri (dk.39), Dzeko (dk.54), Custovic (dk.89)

**Sarı Kartlar:** Aurelio, Arda, Yıldıray (Türkiye), Maletic, Damjanovic (Bosna-Hersek)

başarılar her zaman daha güzel olur" diyordu. Terim, hiçbir zaman beraberliği düşünmediğini vurguluyor ve "Kazanmamız halinde ortaya çıkacak tabloyu çok net görüyoruz. Bu maç son maç olsa, 1 puan bile bize yetse oyuncularımıza 'Berabere kalın' diyemeyiz. Kazanmak 2008 Avrupa Şampiyonası'na erken başlamak anlamına geliyor. Kaybetmek ise kredi kaybetmek anlamına gelir sadece" ifadelerini kullanıyordu.

## Kale Rüştü'nün

Milli Takım'ın kalesini kimin koruyacağı soru işaretiydi. Kadroda Rüştü ile birlikte Hakan Arıkan, Serdar Kulbilge ve Orkun Usak yer alıyordu. Fatih Terim, maçtan bir gün önce "Kaleciyi maç günü açıklayacağım" diyordu. 2 Haziran akşamı geldiğinde kalecinin adı da belli oldu: Rüştü Reçber. Terim, diğer kalecilerin milli maç tecrübesi

bulunmaması nedeniyle, uzun bir sakatlık döneminden yeni çıkan Rüştü'ye şans tanımıştı.

## İki kez öne geçtik ama...

Ay-yıldızlı onbirimiz Bosna-Hersek maçına tempolu başlıyor ve henüz 13. dakikada Arda'nın kullandığı kornere iyi yükselen Hakan Şükür'ün golüyle 1-0 öne geçiyordu. Ancak golün ardından tablo değişmişti. Bu defa saldıran ve gol arayan Bosna-Hersek'ti. Nitekim 27. dakikada savunmamızın ofsayt çıkışındaki hatasında Muslimovic'le beraberliği de buldular: 1-1. Bu gol ekibimizi kamçılamıştı. 39. dakikada Tuncay'ın getirdiği topu Sabri ağlarla buluşturuyor ve takımımızı yeniden öne geçiriyordu: 2-1. Ancak kayıp sürenin oynandığı anlarda Bosna-Hersek Dzeko ile yeniden eşitliği sağlıyordu: 2-2. Karşılıklı ataklarla geçen ikinci yarının sonunda kaleimizde hiç

beklemediğimiz bir golle karşılaşmıştık. Sağdan kullanılan kornere atışında, oyuna kısa bir süre önce giren Custovic kafayla topu ağlarımıza gönderiyor ve Bosna-Hersek 3-2'lik galibiyetle grupta iddialı bir konuma geliyordu.

## Fatura bireysel hatalara

Fatih Terim maç sonrası değerlendirmesinde bireysel hataları gündeme getiriyor ve "Bir maçta birden çok hata denk gelince galip gelmeniz için fazla gol atmanız gerekiyor. Kendimiz taç atarken, gol yiyoruz. Devre bitiyor, top bizde, rakibe veriyoruz, gol yiyoruz. Son saniyede olan da zaten ortada. Altı pasın ortasında, yani en çok oyuncumuzun bulunması gereken yerde olmuyoruz, tamamen konsantrasyon eksikliği. Bosna-Hersek 2-2'ye razıyken 3-2'yi buldu. Bu kadar hata bir araya gelince kazanmak için fazla atmanız lazım. Gol pozisyonlarına girdik, ama olmadı. Ferdi hatalara da yapacak bir şey yok" diyordu.

## Terim "Ekim ayında lideriz"

Ancak Bosna-Hersek yenilgisi Fatih Hoca'nın finallere katılma inancından hiçbir şeyi alıp götürmemişti. Terim, Brezilya ile oynanacak maç öncesi Dortmund'da düzenlediği basın toplantısında "Panik, telaş, korku bizim yüz metre yanımızdan geçmez. Ekim ayında Türk Milli Takımı lider olacaktır. Ben bu filmleri çok seyrettim" sözleriyle inancını ortaya koyuyordu. ■



# Zirveye Komşu çıktı

Atina'da yendiğimiz Yunanistan, Milli Takımımızın Bosna-Hersek'e mağlup olmasının ardından Haziran'daki iki maçını da kazanarak liderliğe yükseldi. Bosna-Hersek ve Norveç de geçtiğimiz ayı kârlı kapattı ve maç fazlasıyla da olsa Milli Takımımızla puanlarını eşitledi.



## Maç Programı

**8 Eylül 2007**

**Malta-Türkiye**

Moldova-Norveç

Macaristan-Bosna Hersek

**12 Eylül 2007**

**Türkiye-Macaristan**

Norveç-Yunanistan

Bosna Hersek-Moldova

**13 Ekim 2007**

**Moldova-Türkiye**

Macaristan-Malta

Yunanistan-Bosna Hersek

**17 Ekim 2007**

**Türkiye-Yunanistan**

Bosna Hersek-Norveç

Malta-Moldova

**17 Kasım 2007**

**Norveç-Türkiye**

Yunanistan-Malta

Moldova-Macaristan

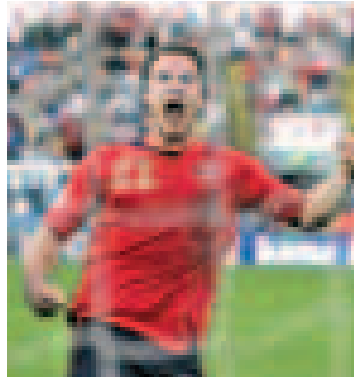
**21 Kasım 2007**

**Türkiye-Bosna Hersek**

Malta-Norveç

Macaristan-Yunanistan

Milli Takımımızın Bosna-Hersek yenilgisinin ardından C Grubu'nun liderliğini Yunanistan ele geçirdi. 2 Haziran günü Macaristan karşısına çıkan Yunanistan, Gekas ve Seitaridis'le iki erken gol bulup 2-0 öne geçtikten sonra üstünlüğünü maç sonuna kadar korudu ve puanını 15'e yükselterek liderlik koltuğuna oturdu. Bosna-Hersek de Milli Takımımız karşısında elde ettiği galibiyetle 10 puana çıkarak iddialı duruma yükseldi. Aynı gün Ulleval Stadi'nda Malta'yı ağırlayan Norveç, Haestad, Helstad, Iversen ve John Arne Riise'nin golleriyle 4-0'lık skora ulaşarak 10 puana ulaştı ve yeniden gruba yapıştı. Milli Takımımızın bay geçtiği 6 Haziran günü ise Yunanistan yine evinde Moldova'yı ağırlıyordu. 30. dakikada Charisteas'la öne geçen Komşu'ya Moldova 80. dakikada Frunza ile cevap verdi. Maçın bu sonuçla biteceği beklenirken, Yunanistan kayıp sürenin 5. dakikasında Liberopoulos'la hayati bir gol buldu ve 2-1'lik galibiyetle puanını 18'e yükseltti. Bosna-Hersek de zayıf rakibi Malta'yı 6. dakika Muslimoviç'in attığı tek golle 1-0 yenerek puanını 13'e yükseltti ve averajla Milli Takımımızın üzerinde ikinci sıraya çıktı. İsticim üzerindeki Norveç, Malta'dan sonra Macaristan'a da 4-0'lık bir tarife uyguladı. Iversen, Braaten ve Carew'in iki golüyle 4-0'lık bir galibiyet elde eden Norveç puanını 13'e yükseltti. ■



## C Grubu

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Yunanistan	7	6	0	1	12	5	18
Bosna-Hersek	7	4	1	2	14	14	13
<b>Türkiye</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>16</b>	<b>6</b>	<b>13</b>
Norveç	7	4	1	2	17	6	13
Macaristan	7	2	0	5	7	14	6
Malta	7	1	1	5	5	15	4
Moldova	7	0	2	5	4	5	2

## Yunanistan - Moldova: 2 - 1

Pankritio Stadi - 6 Haziran 2007

**Hakemler:** Jan W.Wegereef, Wijnand Rutgers, Hans Ten Hoove (Hollanda)

**Yunanistan:** Nikopolidis-Seitaridis, Kyrgiakos, Patsatzoglou (Giannakopoulos dk.83), Goumas-Torosidis, Karagounis, Katsouranis-Amanatidis (Samaras dk.71), Charisteas, Gekas (Liberopoulos dk.63)

**Moldova:** Calencea-Epureanu, Golovatenco, Catinsus, Se Namasco-Bordian, Comleonoc (Tigirlas dk.82), Josan, Gatcan-Alexeev (Frunza dk.64), Bugaiov (Zmeu dk.57)

**Goller:** Charisteas (dk.30), Frunza (dk.80), Liberopoulos (dk.90+5)

**Sarı Kartlar:** Gatcan, Tigirlas (Moldova), Karagounis (Yunanistan)

## Bosna Hersek - Malta: 1 - 0

Asım Ferhatovic Stadi - 6 Haziran 2007

**Hakemler:** Ceri Richards, Edward King, Maldwyn Williams (Galler)

**Bosna-Hersek:** Guso-Music (Muharemoviç dk.90), Pandza, Radeljić, M. Hrgoviç-Maletić (Bartoloviç dk.80), Misimoviç, Rahimić, Damjanoviç-Muslimoviç, Dzeko

**Malta:** Muscat-Azzopardi, Said, Briffa, Dimech-Agius, Sammut, Pace (Mallia dk.82), Woods (Mallia dk.70)-Michael Mifsud, Bogdanoviç (Schembri dk.56),

**Gol:** Muslimoviç (dk.6)

**Sarı Kartlar:** Misimoviç (Bosna-Hersek), Dimech (Malta)

## Norveç - Macaristan: 4 - 0

Ulleval Stadi - 6 Haziran 2007

**Hakemler:** Eduardo Ituralde Gonzalez, Rafael Guerrero Alonso, Roberto Alonso Fernandez (İspanya)

**Norveç:** Opdal-Storbeak, Hagen, Hangeland, John Arne Riise-Björn Riise, Andersen, Grindheim (Braaten dk.46), Iversen (Heastad dk.46)-Carew, Pedersen (Helstad dk.82)

**Macaristan:** Vegh-Szelesi, Juhasz, Balogh, Vanczak-Buzsaky, Balazs Toth, Tozser, Hajnal-Priskin (Tisza dk.71), Gera

**Goller:** Iversen (dk.22), Braaten (dk.57), Carew (dk.60 ve 78)

**Sarı Kartlar:** Hagen (Norveç), Hajnal (Macaristan)

## Yunanistan - Macaristan: 2 - 0

Pankritio Stadi - 2 Haziran 2007

**Hakemler:** Claus Bo Larsen, Bill Rene Hansen, Henrik Sonderby (Danimarka)

**Yunanistan:** Chalkias-Seitaridis, Torosidis, Kyrgiakos, Anatolakis (Patsatzoglou dk.53)-Katsouranis, Basinas, Karagounis-Amanatidis (Liberopoulos dk.87), Charisteas (Giannakopoulos dk.79), Gekas

**Macaristan:** Vegh-Csizmadia, Juhasz, Balogh, Bodor (Vanczak dk.40)-Vadocz (Szelesi dk.73), Balazs Toth, Tozser, Hajnal-Priskin (Dzsudzsak dk.79), Gera

**Goller:** Gekas (dk.16), Seitaridis (dk. 29)

**Sarı Kartlar:** Basinas (Yunanistan), Bodor (Macaristan)

## Norveç - Malta: 4 - 0

Ulleval Stadi - 2 Haziran 2007

**Hakemler:** Jacek Granat, Radoslaw Siejka, Maciej Szymanik (Polonya)

**Norveç:** Opdal-Storbaek, Hagen, Hangeland, John Arne Riise-Björn Riise, M. Andresen, Iversen, Haestad (Braater dk.82)-Carew (Helstad dk.72), Pedersen (Brene dk.62)

**Malta:** Muscat-Azzopardi, Said, Wellmen, Scicluna-Agius, Samut (Woods dk.46), Mallia, Pace-M. Mifsud (Barbara dk.83), Schembri (Bogdanovic dk.69)

**Goller:** Haestad (dk.31), Helstad (dk.73), Iversen (dk.79), John Arne Riise (dk.90+1)

**Sarı Kart:** Mallia (Malta)



# Finaller aslanın ağzında

Euro 2008 finallerine gidebilmek için yaşanan büyük yarışta Haziran ayı içinde 40 maç oynandı. Almanya, Hırvatistan, Rusya, Romanya, Bulgaristan ve Hollanda yenilgisizlikleri sürdürürken, henüz finalleri garantileyen bir takım ortaya çıkmadı. Almanya, Fransa ve İsveç en avantajlı takımlar ama her grupta en azından üçlü bir mücadele yaşanıyor. Portekiz, İtalya, Çek Cumhuriyeti, İngiltere, İspanya, Danimarka ve Hollanda gibi final gediklileri "ya gidemezsek" endişesini çok yakından hissediyor.

## A Grubu

### 2 Haziran

Kazakistan-Ermenistan: 1-2  
Finlandiya-Sırbistan: 0-2  
Belçika-Portekiz: 1-2  
Azerbaycan-Polonya: 1-3

### 6 Haziran

Kazakistan-Azerbaycan: 1-1  
Finlandiya-Belçika: 2-0  
Ermenistan-Polonya: 1-0

Dört takım arasında kıyasıya bir mücadele yaşanıyor. Polonya, doğu seferinde Azerbaycan'ı yendikten sonra Ermenistan'a mağlup olarak ummadığı bir kayıp yaşadı. Finlandiya'yı deplasmanda yenen Sırbistan büyük bir avantaj sağladı. Finlandiya, Sırbistan yenilgisinin ardından Belçika'yı mağlup ederek gruba yeniden sarıldı. Portekiz ise Haziran'daki tek maçında Belçika'yı deplasmanda mağlup etmeyi başardı. Belçika'nın pes ettiği grupta Polonya 19 puanla lider. Ancak iki maç fazlası olduğunu da göz ardı etmemek gerekiyor. 14'er puanlı Portekiz ve Sırbistan eksik olan iki maçlarını kazandıkları takdirde Polonya'yı geride bırakabilecek. 8 maçta 14 puana ulaşan Finlandiya, "Yarışın içinde ben de varım" diyor.

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Polonya	9	6	1	2	15	7	19
Sırbistan	7	4	2	1	10	4	14
Portekiz	7	4	2	1	15	5	14
Finlandiya	8	4	2	2	9	5	14
Belçika	8	2	1	5	5	10	7
Ermenistan	7	2	1	4	3	7	7
Kazakistan	8	1	3	4	5	11	6
Azerbaycan	8	1	2	5	4	17	5

## E Grubu

### 2 Haziran

Rusya-Andorra: 4-0  
Makedonya-İsrail: 1-2  
Estonya-Hırvatistan: 0-1

### 6 Haziran

Andorra-İsrail: 0-2  
Hırvatistan-Rusya: 0-0  
Estonya-İngiltere: 0-3

Yine dört takımın finaller için çekiştiği bir grup. İsrail, iki deplasmanda Makedonya ve Andorra'yı yenerek maç fazlasıyla ikinci sıraya yükseldi. Liderlik iddiasındaki iki takımın karşılaşmasında Hırvatistan'la Rusya golsüz berabere kaldı. Hırvatların averajla zirvede bulunduğu grupta İsrail ve Rusya'nın yanı sıra Estonya'yı deplasmanda 3-0'la ekarte eden İngiltere'nin de iddiası sürüyor.

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Hırvatistan	7	5	2	0	16	4	17
İsrail	8	5	2	1	17	7	17
Rusya	7	4	3	0	11	1	15
İngiltere	7	4	2	1	12	2	14
Makedonya	7	2	1	4	6	7	7
Estonya	7	0	0	7	0	14	0
Andorra	7	0	0	7	1	28	0

## B Grubu

### 2 Haziran

Faroe Adaları-İtalya: 1-2  
Litvanya-Gürcistan: 1-0  
Fransa-Ukrayna: 2-0

### 6 Haziran

Faroe Adaları-İskoçya: 0-2  
Fransa-Gürcistan: 1-0  
Litvanya-İtalya: 0-2

Bu grupta da dört takım finaller için iddiasını sürdürüyor. Ukrayna ve Gürcistan galibiyetleriyle 18 puana ulaşan Fransa rakiplerinden bir adım önde. İtalya da iki kolay maçını zor da olsa kazanarak ikinci sıradaki yerini korudu. Haziran'da tek maç yapan ve Faroe Adaları'nı deplasmanda mağlup eden İskoçya bu ikiliyi yakından izliyor. Geçtiğimiz ay evindeki Fransa yenilgisiyle kapatan Ukrayna bile bir maç eksiğiyle hâlâ şansını koruyor. Henüz beraberliği bile bulunmayan Faroe Adaları'nın İtalya ve İskoçya'ya kolay teslim olmaması ise artık "çantada keklik" takım kalmadığını ortaya koyuyor.

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Fransa	7	6	0	1	15	2	18
İtalya	7	5	1	1	13	6	16
İskoçya	7	5	0	2	13	6	15
Ukrayna	6	4	0	2	8	6	12
Litvanya	7	2	1	4	4	7	7
Gürcistan	8	2	0	6	13	14	6
Faroe Adaları	8	0	0	8	2	27	0

## F Grubu

### 2 Haziran

İzlanda-Liechtenstein: 1-1  
Danimarka-İsveç: 0-3  
(Hükmen)

Letonya-İspanya: 0-2

### 6 Haziran

İsveç-İzlanda: 5-0  
Liechtenstein-İspanya: 0-2  
Letonya-Danimarka: 0-2

Bu gruba Danimarka-İsveç maçındaki olaylar damgasını vurdu. Hakemin tatil ettiği maç İsveç'in lehine hükmen 3-0'lık galibiyetle tescil edildi. İzlanda'yı da 5-0 yenen İsveç 18 puana ulaşarak büyük bir avantaj elde etti. İki kolay rakibini deplasmanda yenen İspanya da grupta ikinci sıraya yükseldi. Haziran'ı maç yapmadan geçiren Kuzey İrlanda bir maç eksiğiyle iddiasını sürdürürken, İsveç maçının ardından Letonya'yı deplasmanda mağlup eden Danimarka da şansını sonuna kadar zorlayacak gibi görünüyor.

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
İsveç	7	6	0	1	17	4	18
İspanya	7	5	0	2	13	6	15
K. İrlanda	6	4	1	1	10	7	13
Danimarka	6	3	1	2	9	5	10
İzlanda	7	1	1	5	5	15	4
Liechtenstein	7	1	1	5	4	18	4
Letonya	6	1	0	5	4	7	3

## D Grubu

### 2 Haziran

Galler-Çek Cum.: 0-0  
Almanya-San Marino: 6-0

### 6 Haziran

Almanya-Slovakya: 2-1

Haziran ayını San Marino ve Slovakya galibiyetleriyle tamamlayan Almanya 7 maç sonunda 19 puana ulaşarak grup birinciliği için önemli adımlar attı. Galler deplasmanından beraberlikle dönen Çek Cumhuriyeti bu ay maçı olmayan İrlanda Cumhuriyeti'nin 1 puan önünde ikinci sıraya yükselse bile ileride Ada'da bıraktığı 2 puanı çok arayabilir. Çek Cumhuriyeti ve İrlanda Cumhuriyeti, Almanya ile birlikte finallere gidecek ikinci takım olmak için çekişecek. Slovakya'nın iddiası ise Almanya yenilgisi ile büyük ölçüde sona erdi.

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Almanya	7	6	1	0	29	4	19
Çek Cum.	7	4	2	1	15	4	14
İrlanda Cum.	7	4	1	2	12	8	13
Slovakya	7	3	0	4	16	13	9
Galler	6	2	1	3	8	9	7
Kıbrıs R. K.	6	1	1	4	9	16	4
San Marino	6	0	0	6	1	36	0

## G Grubu

### 2 Haziran

Arnavutluk-Lüksemburg: 2-0  
Slovenya-Romanya: 1-2  
B. Rusya-Bulgaristan: 0-2

### 6 Haziran

Bulgaristan-B. Rusya: 2-1  
Lüksemburg-Arnavutluk: 0-3  
Romanya-Slovenya: 2-0

Üçlü bir mücadelenin yaşandığı grupta Haziran ayını maç yapmadan geçiren Hollanda üçüncü sıraya indi. Romanya, Slovenya ile önce deplasmanda, sonra da evinde oynadığı iki maçı da kazanarak 17 puanla liderliğe yükseldi. Bulgaristan da Beyaz Rusya serisini dışarıda ve içeride kazanarak 15 puanla ikinci sıraya çıktı. Geçtiğimiz ay içinde oynadığı iki maçı da kazanmasına rağmen, dördüncü sırada yer alan Arnavutluk'un ise şansı bulunmuyor.

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Romanya	7	5	2	0	14	4	17
Bulgaristan	7	4	2	0	11	4	15
Hollanda	6	4	2	0	8	2	14
Arnavutluk	7	2	3	2	8	6	9
B. Rusya	7	2	1	4	10	15	7
Slovenya	7	1	1	5	5	12	4
Lüksemburg	7	0	0	7	1	14	0



*Brezilya karşısında sambayı biz yaptık, Bosna-Hersek yenilgisinin keyifsizliğini üzerimizden attık*

# Çok özel bir teselli

**C**ok değil üç gün önce Bosna-Hersek'te ummadığımız taşla başımız yarılmıştı. Hem Euro 2008 elemelerindeki liderlik hem de keyfimiz kaçmıştı doğrusu. Copa Amerika maçlarına hazırlanan Brezilya ile Dortmund'da oynayacağımız özel maçta kendimize güvenimizi yeniden kazanmaya, gücümüzü test edip "Biz buyuz" demeye gerçekten de çok ihtiyacımız vardı. Rakibin gücü ve taşıdığı unvanlar karşısında sergileyeceğimiz futbolun önemi birkaç kat daha artıyordu. Fatih Terim, Bosna-Hersek

maçının onbirinde birkaç değişikliğe gitmiş, kalede Hakan Arıkan'a, forvette ise Umut Bulut'a ilk kez A Milli Takım formasını teslim etmişti. Savunmanın ortasında Servet'in yerine Emre görev yapıyordu. Orta alanda ise Gökdeniz'in yerine Yıldırım oynayacaktı ancak jübilesini yapan Tugay'ın 10 dakikalık gösterisinden sonra. Brezilya ise Ronaldinho, Kaka, Gilberto Silva gibi oyuncularını yedek kulübesinde tutsa da Avrupa'nın önemli takımlarında forma giyen bir onbirle çıkmıştı sahaya. Tek istisna Sao Paulolu Josue'ydı. Öyle bir ilk yarı oynandı ki,

gerçekten de sambayı yapan bizim çocuklardı. Brezilya'nın klasik oyun anlayışının aksine forvetinden başlattığı prese rağmen Milli Takımımız topa sürekli hâkim oluyor ve oyunu istediği gibi yönlendiriyordu. Hele Yıldırım Baştürk oyuna girdikten sonra Hamit'le birlikte dikine ve çabuk hareketlerle üzerine gittikleri Brezilya savunmasına çok zor anlar yaşıyorlardı. Yıldırım'ın pasında Aurelio topa iyi vurabilse, Hamit'in müthiş füzesi Brezilya kalesinin üst direğinde patlamasa, sağ kanattan geliştirdiğimiz o son derece organize atakta Umut Bulut'un

yarım vollesini kaleci Doni köşeden çıkarmasa, aynı Doni, Tuncay ve Yıldırım'ın mutlak gollük vuruşlarına set çekmese, Brezilya ilk yarının sonunda bir hezimet skoruyla soyunma odasına dönebilirdi. İkinci yarıda Brezilya oyunu ancak dengeleyebildi. Bu defa topa onlar daha fazla oynuyordu ama pozisyon sayısında hiç de arkalarında kalmıyorduk. Fatih Terim bu yarıda Kâzım Kâzım ve Sertar Kurtuluş'u da ilk kez sahaya sürüyor, Milli Takımımız, Brezilya'nın Diego ve Ronaldinho ile yaptığı gol girişimlerine Umut ve Hamit Altıntop'la cevap veriyor, ancak 90 dakika golsüz sona eriyordu. Bu sonuç, Milli Takımımızda bozulan moralleri ve sarsılan güveni yeniden yerine getiriyor, 8 Eylül'de Malta maçıyla başlayacak ikinci yarı karşılaşmalarına daha büyük umutlarla bakmamızı sağlıyordu. Zaten Milli Takımlar Teknik Direktörümüz Fatih Terim'in Brezilya maçının ardından yaptığı değerlendirmeler de geleceğe dair umutlu söylemlerle doluydu. Oynanan kaliteli ve üstün futbolu iyi motive olmalarına bağlayan Terim, Bosna-Hersek karşısında oyuncuların "Nasıl olsa yeneriz" düşüncesine kapıldıklarını söyleyerek, "Keşke Brezilya karşısındaki özelliklerimiz

## Brezilya - Türkiye: 0 - 0

Signal Iduna Stadı / 5 Haziran 2007

### Hakemler

Florian Meyer, Sönke Glindemann, Mike Pickel (Almanya)

### Brezilya

Doni-Maicon, Naldo, Alex Costa, Marcelo-Elano (Kaka dk.60), Edmilson (Gilberto Silva dk.80), Diego (Mineiro dk.70), Josue-Robinho (Ronaldinho dk.56), Afonso (Jo dk.75)

### Türkiye

Hakan Arıkan-Hamit, Emre, Gökhan Zan, İbrahim Üzülmüş-Sabri, Tuncay (Gökdeniz dk.66), Aurelio, Tugay (Yıldırım dk.10) (Nuri Şahin dk.75), Arda (Serdar Kurtuluş dk.46)-Umut (Kazım dk.62)

# Seni unutmayacağız Tugay

**B**rezilya maçı Milli Takımımız için Bosna-Hersek yenilgisinin ardından hepimizin için bir rehabilitasyon niteliğindeydi ama Tugay Kerimoğlu için anlamı çok daha başkaydı. O, 17 yıl önce 27 Mayıs 1990'da bir Çek Cumhuriyeti maçında giydiği ay-yıldızlı formaya, 5 Haziran 2007 tarihinde, Dortmund'un Signal Iduna Stadı'ndaki Brezilya maçında veda ediyordu. Futbol Federasyonu bu anlamlı günde Tugay'a plaket vermekle kalmamış, özel bir jest daha yapmıştı. Tugay'ın Milli Takım'daki kariyerinin başlangıç

noktalarından biri olan Sepp Piontek ve Rasim Kara'yı da bu veda gününe davet etmişti. 17 yıl boyunca 94 kez sırtında taşımanın anlamına gönderme yaparak 94 numaralı formayla sahaya çıkmıştı Tugay. Artık 37 yaşındaydı ve Blackburn Rovers adına ter akıtmayı sürdürse bile Milli Takım'la vedalaşma zamanı gelmişti. İngiltere'den Dortmund'a akan Türk



futbolseverler onun için "Seni özleyeceğiz Tugay" yazılı bir pankart açarken, kim bilir belki de gözlerinin önünden Milli Takım'ın 1996'daki Avrupa Şampiyonası'na ilk katılışı, 2000'deki Avrupa Şampiyonası'nda çeyrek final oynayışı ve 2002 Dünya Kupası'ndaki üçüncülük zaferi geçiyordu. 10. dakikada saha kenarına gelip kaptanlık

pazubandını Yıldırım Baştürk'e takarken, stat "Tugay" sesleri ve alkışlarla inliyordu. Fatih Terim'le, teknik ekiple ve takım arkadaşlarıyla sarmaş dolaş olduğunda gözleri dolu doluydu. Evet, bir Tugay Kerimoğlu geldi ve geçti Türk futbolundan. Gururla, onurla, zaferlerle... Ve asla unutulmamak üzere! ■



performansı beklediğini de ortaya koyuyordu. Kâzım Kâzım'ın da iyi bir yetenek olduğunu belirten Terim, "Ama daha da iyi olacak. Buna inanıyorum. Tipik bir İngiliz santrforu, dirseklerini iyi kullanıyor" yorumunu yapıyordu. ■

## İtalyan övgüsü

Milli Takımımızın Brezilya karşısında sergilediği başarılı futbol İtalyan medyasında da geniş yankı buldu. Özel maça bir sayfa ayıran *La Gazetta dello Sport*, "Türkiye karşısında hiçbir varlık gösteremeyen sambacıları hezimetten kaleci Doni kurtardı" yorumunu yaptı. Gazete, "Eğer Brezilya Milli Takımı'nda en iyi oyuncu mucizeler yaratan kalecisiyse, Türkiye'nin ne denli iyi oynadığını anlayın" ifadelerini kullandı. Tuttosport ise Dortmund'da seyircilerin Brezilya'yı izlemeye geldiğini ancak Türkiye'ye hayran kaldığını vurguladı. ■

Bosna'ya karşı olsaydı. Orada takım olarak bütün olmadık, topun arkasında kalamadık. Ama onları hiç suçlamadım, sadece uyardım. Mesajları iyi aldılar" yorumunu yapıyordu. Terim, elde edilen 0-0'lık skorla ilgili olarak da "Pozisyon sayımız fazla, topun kontrolü bizdeydi. Her şey pozitif. Ancak direkler kazanmamıza müsaade etmedi.

Arkadaşlar Brezilya ile oynuyoruz, şaka değil. Biz Türkiye gibi oynadık" şeklinde konuşuyordu. Umut Bulut, Nuri Şahin, Hakan Arıkan gibi genç oyuncular bu tip maçlarda görmek istediğini de anlatan Fatih Terim, "Bu oyuncular bizim geleceğimiz. Hazır olduğuna inandığım oyunculara her zaman bu takımda yer vereceğim. Rakip Brezilya da

olsa gençleri oynatırım. Ancak bu takımın bir nüvesi var. Yeni arkadaşlarımızın eksiklerini de kendilerine anlatacağım" şeklinde konuşuyordu. Brezilya karşısında Yıldırım Baştürk'ün sergilediği futbolu özellikle öven Terim, "Mükemmel oynadı. Böyle bir Yıldırım'a ihtiyacım var" diyerek yıldız oyuncudan her zaman aynı



**U21 Milli Takımımız, Teknik Direktör Ünal Karaman yönetiminde yeniden yapılandı, Euro 2009 elemelerine Ukrayna galibiyetiyle başladı**



Şimdilerde U21 diye adlandırılrsa da bizim lügatımızdaki karşılığı Ümit Milli Takım. Adı üstünde, Milli Takımımızın, dolayısıyla ülke futbolumuzun geleceğini bağladığımız gençler onlar. Oynaya oynaya pişmelerini ve zamanı gelince de A Milli Takım formasıyla yüzümüzü ağartmalarını bekleriz onlardan. Aslında bu beklenti son dönemlerde pek de boşa çıkmamıştı. 1990'lı yılların ilk yarısında Fatih Terim'in kurduğu Ümit Milli Takım'ın nüvesini oluşturan Olimpik Milli Takım, Akdeniz Oyunları şampiyonluğunu elde ederken süreç içinde olgunlaşmış, birbirini tanıyan ve tamamlayan o oyuncuların A Milli Takım'a yürümesiyle Türk futbolu tarihinin en önemli başarılarına ulaşmıştı. 1996'da Avrupa Şampiyonası finallerine tarihinde ilk kez giden kadro da 2000 Avrupa Şampiyonası'nda çeyrek final oynayan takım da 2002 Dünya Kupası'nda üçüncülük zaferini yaşayan ekip de ağırlıklı olarak temelini attığı Ümit Milli Takım'ın oyuncularından oluşmuştu. Sonrasında ise Tuncay, Sabri, Arda, Nuri Şahin gibi oyuncular yine Ümit Milli Takım tezgâhından

geçerek geldi A Milli Takım'a. Şimdilerde Ümit Milli Takımımız yeniden yapılanma sürecinde. 2007 Avrupa Şampiyonası finallerinin ıskalanmasının ardından bayrağı devralan Teknik Direktör Ünal Karaman, yaş dönümünün dışında bir mecburiyetle bambaşka bir takım oluşturmak zorunda kaldı. İşte o takım, Çek Cumhuriyeti, Ukrayna, Ermenistan ve Liechtenstein'in yer aldığı grupta Euro 2009'a gidebilmenin mücadelesini vermeye başladı. İsveç'teki finalleri hedefleyen U21 Takımımız, ilk maçında Ukrayna'yı deplasmanda 2-1 yenerek gruba iyi bir başlangıç yaptı. Ancak yol uzun ve meşakkatli. Çünkü finallere gidebilmek için grubu ilk sırada bitirmek yetmiyor. 10 grubun birincilerinin yanı sıra dört tane de ikinci aralarında eşleşerek baraj maçı oynayacak ve İsveç'teki finallere 7 takım bilet alacak. Finalist takımlar, ev sahibi İsveç'le birlikte 8'e tamamlanacak.

### Fiziksel kaliteyi artırmak zorundaydık

U21 Takımımızın yeniden yapılanma sürecini, gelecekle ilgili beklentilerini ve gruptaki şansını Teknik Direktör Ünal Karaman'la

konuşalım dedik. Ünal Hoca, A Milli Takım'a oyuncu hazırlarken sonuç anlamında da başarılı bir takımı ortaya çıkarmak istiyor. Ancak yeni oluşan bir ekiple "Biz mutlaka finallere gideceğiz ve şampiyon olacağız" demenin reel değil şoven bir yaklaşım olacağını vurguluyor. Altını çizdiği önemli bir nokta, yeni oluşan U21 Takımımızın Genç Milli Takımlar tabanının bulunmaması. Bugün U21 kategorisine yükselmesi gereken 1986'lılar grubuyla müsabakalara çıktıklarını ancak arzu edilen sonuçları alamadıklarını belirten Karaman, "Bizden önce görev yapan arkadaşlarımızın düşündüğü oyuncu formatı ile bizim düşündüklerimizin arasında fark vardı. Mesela Ali Güzelal ve Ali Öztürk bizim iki santrforumuzdu. Ancak 70. dakikasına kadar 1-0 önde götürdüğümüz Belçika maçını iki yan topta birbirinin aynısı iki gol yiyerek kaybettik. Uluslararası seviyede oyuncu yeteneklerinin dışında fizik kalitemiz de olmalı ki Avrupa'nın üst seviyedeki fizik kaliteli oyuncularıyla mücadele edebilelim" diyor ve bu değişimin nedenlerini ortaya koyuyor. Bugünkü kadroda 1986'lılar grubu içinden sadece Orhan Şam bulunuyor. Ünal Hocaya göre

"mükemmel" bir grup olan 1984 ve 85'lilerden U21 Milli Takımı için "yaş haddi" nedeniyle yararlanma şansı da kalmayınca iş başa düşmüş, yepyeni bir kadro ortaya çıkartılmak zorunda kalmış. 1984 ve 85'lilerin oluşturduğu kadroyu "Uluslararası seviyede oynamış ve o havayı yakalamış oyuncular. Yavaş yavaş bir kulüp takımı havasına girmiş, birbirlerinin sadece futbol özelliklerini değil, özel zevklerini dahi bilebilecek kadar kaynaşmış bir gruptu" diye tanımlayan Ünal Karaman'ın yeni ekibinden beklentilerinin ne olduğu da bu sözlerinden anlaşılıyor.

### Kâzım ile Mevlüt Ukrayna'da tanıştı!

Ancak bu beklentilere ulaşabilmek için zamana ihtiyaç duyulduğu da ortada. U21 Takımımız Euro 2009 elemelerindeki ilk maçına çıkarken iki forvet oyuncumuz Kâzım Kâzım ile Mevlüt Erdinç'in o gün tanıştığını anlatıyor, "Bir araya geldiler, tokalaştılar, 'Memnun oldunuz, bizi de memnun edin' dedik ve sahaya çıkardık" diyor. İnsan ister istemez yeniden oluşturulan bu takımın oyuncularının nereden ve nasıl

# ama güçlüyüz

**Şon Avrupa Şampiyonası elemelerini hayal kırıklığı ile tamamlayan U21 Milli Takımımız, Ünal Karaman yönetiminde yeni bir yapılanmaya gitti. 1986'lılar grubundan umduğunu bulamayan Karaman, silbaştan bir takım çıkardı ortaya ve bu takım 2009 elemelerine deplasmandaki Ukrayna galibiyetiyle başladı. Karaman, yeni takım olmanın bazı zorlukları bulunduğundan söz ediyor ama umudunu hep üst düzeyde tutuyor. Ekibini rakiplerle kıyaslarken "Yeniyiz ama grubun en iyi takımımız. Oyuncu kalitesine ve ekibin hedef bütünlüğüne çok inanıyorum" diyor.**

bulunduğunu merak ediyor. Ünal Karaman bu sorumuza "Benim şu avantajım var. Genç Milli Takımlarda da görev yaptığım için bu takımı zorlayacak oyuncuları tanıyordum. Mesela 1987 ve 1988 grubundan çalıştığımız arkadaşlarımız var. Türkiye liglerinde performansını üst seviyeye yükseltmeye gayret eden arkadaşlarımız var. Avrupa'dan yeni katılanlar var. Onlarla bir kadro oluşturduk" karşılığını veriyor.

Karaman'ın tek sıkıntısı oyuncularıyla uzun süreli bir kamp dönemi geçirememesi. "Gönül ister ki şu kadroyla uzun süreli bir kamp yaşayayım ve üst üste 5-6 maç oynayayım, eksik gördüğümüz yönlerin üzerinde çalışayım.

Kafanızda baktığınız zaman her şey dört dörtlük, taşlar yerine oturuyor. Alternatif oluşturacağımız bölgeler var tabii ki. Yine ligi

takip ediyoruz. Belki takviye yapacağımız

arkadaşlarımız da söz konusu olacak. Ama gönlüm şu kadroyla 20 gün geçirmeyi arzu ediyor" sözleriyle bu konudaki düşüncelerini dile getiriyor. Ancak böyle bir şansının bulunmadığını da biliyor. Çünkü hazırlık maçlarına bile yurtdışından oyuncu getirmekte zorlanıyor. Avrupa'daki kulüplerin kiminin şampiyonluk, kiminin de düşmeme mücadelesi verdiğini ve bu nedenle oyuncularını göndermekte güçlük çıkardığını anlatıyor. Çareyi ise oyuncularının zekâsında bulduğunu belirtiyor ve "Her kamp döneminde eksik gördüğümüz bir yönü çalışarak telafi yoluna gidiyoruz. Oyuncularımızın hepsi zeki çocuklar. Bazı şeyleri onların kavrama yeteneklerine bırakıyoruz" diyor. U21 Takımımız 22 Ağustos'ta Arnavutluk'la bir hazırlık maçı oynayacak. O maç öncesi girilecek kampta, 8 Eylül'deki Liechtenstein müsabakasının hazırlıklarını tamamlayacağını düşünüyor.

### Bu hayali neden gerçekleştirmeyelim?

Ancak Ünal Karaman'ın oyunculuk döneminden de yakından bildiğimiz karakteri gereği ne kaybetmeye tahammülü ne de mazeretlerin arkasına sığınacak bir yapısı var. "Avrupa Şampiyonası finallerine gitmemiz ve derece elde etmemiz şu anda hayal gibi görünse de biz oyuncularımıza 'Bu hayali neden gerçekleştirmeyelim' mesajını vermeye gayret ediyoruz. Aradaki ikilem yanlış anlaşılmasın. Yeni bir kadro oluşturduk ama bunu mazeret olarak söylemiyorum. Hiçbir şekilde mazeretimiz yok. Mutlak başarıyı isteyen bir kadro oluşturduk. Bu kadroya son derece güveniyoruz. Kısa zamanda çok ciddi mesafeler aldığımızı düşünüyoruz" diyor. Rakiplerle bir kıyaslama istediğimizde "Biz yeniyiz ama grubun en iyi takımımız. Oyuncu kalitesine ve ekibin hedef bütünlüğüne çok inanıyorum. Arkadaşların paylaşımına, milli formaya duydukları sevgiye, saygıya, başarma adına bir şeylere mecbur olmayı

### Puan Durumu

Takımlar	O	G	B	M	A	Y	P
Türkiye	1	1	0	0	2	1	3
Ukrayna	2	1	0	1	5	2	3
Ermenistan	2	1	0	1	1	4	3
Liechtenstein	1	0	0	1	0	1	0
Çek Cum.	0	0	0	0	0	0	0

### Maç Sonuçları

Ukrayna-Türkiye: 1-2  
Ermenistan- Liechtenstein 1-0  
Ukrayna-Ermenistan: 4-0

### Maç Programımız

08.09.2007	Liechtenstein-Türkiye
14.10.2007	Türkiye-Ukrayna
17.11.2007	Çek Cumhuriyeti-Türkiye
26.03.2008	Türkiye-Liechtenstein
20.08.2008	Ermenistan-Türkiye
06.09.2008	Türkiye-Çek Cumhuriyeti
10.09.2008	Türkiye-Ermenistan



hissetmelerine inanıyorum. Bu inanç ve güven de rakibin kim olduğunu ikinci plana atıyor. Yeniyiz ama birçok şeyi kısa zamanda başarmış, başarıya aç bir ekibiz" karşılığını veriyor. Ukrayna'yı deplasmanda yenmemiz bu grupta herkesi yenebileceğimizin garantisi mi acaba? Her akli başında teknik direktör gibi "futbolda hiçbir şeyin garantisinin olmayacağını" söylüyor ve ekliyor: "Ama şunu görüyoruz; oyuncularımız asla pes eden karakterde oyuncular değil. Mağlubiyeti asla kabul etmiyorlar. Yaklaşık 30 kişilik bir grubumuz var ve hepsi aynı bilinçte. 'Yeniyiz ama güçlüyüz, başarabiliriz' düşüncesini oyuncularımıza veriyoruz. Tabii zor olacak maçlarımız var. Liechtenstein'ın bile iyi bir takım olduğunu düşünüyorum. En son Ermenistan'a 85'te yedikleri golle 1-0 yenildiler. Futbolda artık

yeteneğini ön plana çıkartan, takımın çok üstünde bir oyuncuları da yok. Ama Ukrayna gerçek bir takım. Geçmişten de biliyorum, Ukrayna her zaman daha küçük yaştaki oyuncularla mücadele eder ve bir sonraki turnuvaya adeta Dinamo Kiev kimliğiyle çıkar. Bugünkü Ukrayna takımı da o şekilde."

### Kolay kolay yenilmeyeceğiz

Takım olabilmek bir süreç meselesi. Yeni kurulmuş U21 Takımımızın ne zaman bu özelliğe kavuşabileceğini merak ediyoruz ve umut dolu bir karşılık alıyoruz: "Biz şu an takımız. Bir araya geldiğimiz andan itibaren takımız. Ukrayna ve Polonya ile oynadığımız iki maç gerçekten seyredilmesi gereken mücadelelerdi. Ukrayna

düşünceleri bu sonucu sağladı. Biz kolay kolay yenilen bir ekip olmayacağız. Bizi yenecek takımın çok ciddi bir güç sarfetmesi gerekir. Oyuncularımıza hep şunu söylüyorum, 'Yenilecekseniz öyle bir takıma yenilin ki, maçtan sonra rakip teknik direktörün elini gönül rahatlığıyla sıkayım, ona 'Gerçekten de benimkinden daha iyi bir takım yapmışsın' diyebileyim. Yeniyiz diyoruz ama birçok eskiden daha eski bir takımız. Çünkü takım kimyasını oluştururken oyuncuların ruhlarını bilecek pozisyondayız. Birçoğu parça parça dönemler içerisinde bize geçmiş oyuncular. Yurtdışından gelen oyuncularımızın arasına bir-iki sürpriz isim daha katınca ortaya hoş bir takım çıkıyor. Dolayısıyla başarılı olmama adına şansımız yok. Ya başarılı olacağız ya başarılı olacağız." Konuyu Avrupa'dan gelen oyunculara getirip Fransa'da oynayan Erdinç'i soruyoruz Ünal Hoca'ya. Çünkü bundan iki yıl önce Kuşadası'nda düzenlenen turnuvaya Fransa Genç Milli Takımı ile gelen Mevlüt'ün Türkiye'ye kazandırılmasında onun payı büyük. O dönemde Mevlüt'le ilgili parça parça olumlu raporlar almış. Kimi "hava toplarında iyi", kimi "kuvvetli", kimi de "çabuk" demiş ancak hep bir olumsuzluk eklenmiş raporların sonuna. Ünal Hoca ise bu kadar olumlu yönün birleşmesine kendilerinin de ekleyeceklerinin ardından iyi bir oyuncu ortaya çıkacağını düşünüp Fransızların elinden çekip almış Mevlüt'ü. "Son iki maçta verdiği mücadeleye bakıyorum, özellikle Polonya maçındaki mücadelesi müthişti. Çok düzgün bir çocuk. İnşallah Milli Takımlarımıza hizmet edecek" diyor onun için.

### Kâzım bir lütf

Kazım'ı ise "bir lütf" olarak görüyor. Geçmişini bilmedikleri, Genç Milli Takımlar altyapısı bulunmayan bir oyuncuyu bir anda ellerinde bulduklarını söylüyor ve "Ailesini de tanıdım.

Aslan gibi bir aile. Babası benden bir yaş küçük. Dolayısıyla Kâzım da benim oğlum gibi. Arkadaşlarıyla diyalogu dört dörtlük. Saha içindeki performansı da şu an için tatmin edecek düzeyde" değerlendirmesini yapıyor. Oyuncularının karakterleriyle ilgili olarak kendisine bir şey sorulmamasını istiyor Ünal Hoca. "Çünkü" diyor, "Kötü karakterli bir oyuncunun bizde barınması mümkün değil. Şampiyon olacağımı bilsem de benim

istediğim vasıflara uymayacak bir oyuncuyu kadroma almam. Sonucu olmayı yeğlerim ama böyle oyuncuları barındırmam. Çünkü bizim finalimiz A Milli Takım. Oraya gönderdiğim oyuncunun karakter olarak tartışılmasını da zül addederim." Baştan da söyledik ya Ümit Milli Takımlar A Milli Takımların tarlasıdır diye. Peki, bizim U21 Takımımızın A Milli Takım'a oyuncu gönderebilme yüzdesi ne olacak? Bu konuda da iddialı Ünal Karaman: "Benim böyle bir yüzde anlayışım yok. Belli bir süre sonra Fatih Hoca'nın ihtiyaç duyduğu oyuncu kimse bizim o bölgedeki oyuncumuzu alıp kullanabilir. A2 Milli Takım'ını çalıştırdığım dönemde de Fatih Hoca'ya aynı şeyi söylemiştim. 'Hangi bölgede ihtiyacın varsa gözünü kapat, pamağını bas, oyuncuyu al' demiştim. Çok kısa bir süre sonra buradan da 'Hangi oyuncuyu istiyorsan al' diyeceğim günler gelecek. Elbette oyuncularımın stresle başa çıkma konusunda gelişmeleri gerekiyor. A Milli Takım'ın hedefleri ile Ümit Milli Takım'ın hedefleri arasında farklar var. Ancak önümüzdeki şampiyona oyuncularım için önemli bir tecrübe olacak. Bu şampiyonayı geçirdikten sonra da söylediğim sözün altına imzamı atarım." Oyuncularına vereceği son bir masaj daha var Ünal Karaman'ın: "Ukrayna ve Polonya maçındaki başarılı sonuçları bir yana bırakarak, ülkemizi temsil anlamındaki davranışlarına teşekkür ediyorum. Birbirini seven, aslan gibi oyunculara sahibim. Böyle bir takımla bütün zorlukların üstesinden geleceğimize ve hedefe yürüyeceğimize inanıyorum." ■

kolay maç yok. Sen sadece kendinin güçlü takım olduğunu bileceksin ve ancak maç bittikten sonra 'Liechtenstein bana rakip değilmiş' diyeceksin. Ama sadece maçtan sonra. Rakibinin elini de centilmence sıkıp başarısını tebrik edeceksin." Gruptaki en tehlikeli rakiplerimizden birisi deplasmanda yenmiş olsak bile Ukrayna. Ünal Karaman'a Ukrayna ile ilgili izlenimlerini soruyoruz ve şu cevabı alıyor: "İyi bir takım oluşturmaya çalışıyorlar. Bir Shevchenko var mı dersanız, yok. Bireysel

maçının hemen başında mağlup duruma düştük ve ikinci yarıda maçı aldık. Oradaki basın mensupları da zaten bize bunu sordu 'İkinci yarıda ne değişti?' diye." Elbette biz de merak ediyoruz ne değiştiğini. Ünal Karaman bu merakımızı gidermekte gecikmiyor: "Sadece 'Antrenmanda bize gösterdiklerinizi sahaya yansıtın' dedik. Tamamen kendi inançları, kendi yürekleri, mağlubiyeti hazmetmeme, mağlubiyeti bir hayat standardı haline getirmeme

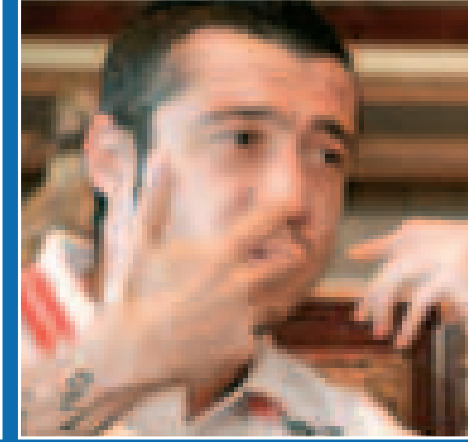
# Çektiğim tüm sıkıntılara değdi

Geçtiğimiz sezonun sonunda Beşiktaş'tan Fenerbahçe'ye transferi büyük fırtınalar kopardı. Bu transferinin ardından hayatının en zor dönemini yaşadı ancak "İki farklı kulüpte 100. yıl şampiyonluğu yaşayan tek oyuncu" olarak adını tarihe yazdırdı. Bu unvanla birlikte, yaşadığı tüm olumsuzlukların silinip gittiğini söylüyor ve "Şampiyonluk madalyasını eşimin boynuna taktığımda gözlerinin dolduğunu hissettim. 'Çekilen sıkıntılara değdi. Yaptığın hareket çok güzeldi' dedi. Gözlerindeki ışığı görmek beni çok mutlu etti" diyor.

**Tümer Metin**



"Ben gideyim bir de Fenerbahçe'nin 100. yılında şampiyonluk yaşayayım" diye bir şey düşünmedim. Ama anlaşma sağlandıktan sonra en önemli hedefim 100. yılda iki kulüpte birden şampiyonluk yaşamış futbolcu unvanını ele geçirmektir.



"Tümer'le Alex bir arada oynamaz" diyenlerin şimdi ne düşündüğünü merak ediyorum. Bu polemigi oluşturmak kolay. Ancak yan yana oynadığımızı gördükten sonra "Biz böyle düşündük ama böyle değilmiş" demedi hiç kimse.



En üzüntülü anım AZ Alkmaar'a elenmemizdi. O takıma 3 gol attım, toplam 5 gol attık ve eleyemedik, daha kötüsü ne olabilir ki? Eğer turu geçseydik havamız çok farklı olurdu. Ama o maçta da Nobre'nin bize attığı golle eşdeğerde bir gol yedik.

Çok kritik ve üst düzey maçlar oynadım, final niteliğindeki maçlara çıktım ama hayatım boyunca hiç heyecanlanmadım. Ancak Fenerbahçe ile ilk maçta ısınmaya çıktığımda dizlerimin titrediğini hissettim. Çünkü ne tepki geleceğini bilmiyordum.

Oynamadığım her dakika ve kaybedilen her puanda "Ben neden sahanın içinde değilim?" diye düşündüm. "Ben oynamıyorsam takımın ne hali varsa görsün" demedim. Hatta oynamadığım her dakika kaybedilen her puanda kendimi sorumlu tuttum.



## Mazlum Uluç

▼İki farklı kulübün 100. yılında şampiyonluk yaşayan tek oyuncu unvanına sahipsiniz. Bir oyuncunun kariyerinde kolay kolay elde edilebilecek bir başarı değil. Sezon başında Fenerbahçe'ye gelirken bunu hiç aklınızdan geçirmiş miydiniz?

▲Bir kere bu unvana bir daha hiç kimse sahip olamayacak (Gülüyor). Beşiktaş'la mukavelem bittiğinde ve Fenerbahçe'nin 100. yılı yaklaştığında, "Ben gideyim bir de Fenerbahçe'nin 100. yılında şampiyonluk yaşayayım" diye bir şey düşünmedim açıkçası. Ama anlaşma sağlandıktan sonra benim için en önemli hedef ve strateji 100. yılda iki kulüpte birden şampiyonluk yaşamış futbolcu unvanını ele geçirmektir. Dolayısıyla bunun için sezon boyunca mücadele ettim. Statı yapılan kutlamada da şöyle bir 5 dakika geri sarıp onun keyfini ve huzurunu yaşadım.

## Hayatımda ilk kez bu kadar yıprandım

### ▼Geri sarmak derken...

▲Yani bütün bir sezon boyunca yaşadıklarınız, çekilen sıkıntılar geçiyor gözlerinizin önünden. Çok kolay bir sezon olmadı bu sezon. Daha ligler başlamadan transferin getirdiği sesle yaşanan sıkıntılar ve beraberinde gelen etkiler bu sezon belki de hiç yıpranmadığımız kadar yıpranmamıza yol açtı. Sonunda şöyle bir düşündüğünüzde "İyi ki bunlar yaşanmış ve bir tecrübe olmuş" diyorum.

▼Tam da bu noktaya geliyordum. Beşiktaş'tan oldukça sancılı ayrıldınız ve yoğun tepkiler aldınız. Ama sonuçta bir şampiyonluk yaşadınız. Bu üzüntülerin ve ardından ulaşılan zaferin muhasebesini yaptığınızda "İyi ki Fenerbahçe'ye gelmişim" diyorsunuz yani.

▲Hayatım boyunca aldığım hiçbir karardan pişmanlık duymadım. Aldığım kararların hiçbirini de referanduma sunmadım. Bir karar almam gerekiyorsa hep kendi başıma aldım. Fenerbahçe'ye transferinde aldığım kararı eşime bile söylemedim. Birakin anne, baba, yakın çevre, aynı yastığa baş koyduğum eşime bile... Dolayısıyla ben anlaştıktan sonra



eşimin haberi oldu. İmzadan sonra şöyle bir sıkıntı yaşadık; Beşiktaş'ın bir forum sitesine telefon numaramı yayınladılar. Telefonlar ve tepkiler yoğunlaştı. Eşim gelen aramalardan duyduğu rahatsızlıktan, "Sen zaten giderken bana bile sormadın ki" diye sitem etti. Hayatımızın çok uzun bir süresinde böyle bir sitemi hiç yaşamamıştık biz. Söylediği şey bana biraz dokunmuştu. Şampiyonluk töreninde madalyayı boynuma takıp yukarıdan aşağıya elimde kupayla en son ben indim. Fotoğraf çekiminden sonra madalyaları bırakıp yeniden fotoğraf çektirecektik. Eşimin tribünde oturduğu yeri biliyordum. Tribüne kadar gidip madalyayı boynuna taktığımda gözlerinin dolduğunu hissettim. Akşam eve gelip konuştuğumuzda "Çekilen sıkıntılara değdi. Yaptığın hareket çok güzeldi. Bununla çok mutlu oldum" dedi.

▼Bir sezon boyunca 18 takım ter akıtıyor, emek veriyor ve bir tanesi şampiyon oluyor. Sonuçta kazanılan zafer nasıl duygular yaşıyor insana? Mesela kaybedenlerin, küme düşenlerin hüznü de karışıyor mu sevincin arasına?

▲Zaten kaybettiğimizde hüznün en doruğunu yaşadığımız için kazandığımızda müsaade edin de sevinci yaşayalım (Gülüyor). Ben böyle düşünüyorum. O dakikada kaybedenler için üzüldüğümü söyleyemem. Ama üç-beş gün öncesinden "Kayseri Erciyesspor acaba kurtarır mı?" diye düşündüm. Çünkü orada arkadaşlarım var. Onlar düştüğünde de üzüldüm elbette ama orada kendi sevincinizi yaşarken başkalarını çok fazla düşünmüyorsunuz.

## Tümer'le Alex bir arada oynamış!

▼Sezon başında bir "Alex-Tümer bir arada oynar mı?" tartışması yapıldı ama gördük ki, oynayabiliyor ve hatta oynadıkları takımı şampiyon yapabiliyorlar. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

▲Bilmem. Ben aslında bunu yazanların şimdi ne düşündüğünü merak ediyorum. Gerçek, öngörülenden bir gömlek üstündür. Siz bir şeyi öngörüyorsunuz ama gerçek olmadığını gördüğünüz zaman

ne yazacaksınız, onu bilmiyorum. Şu anda ben bu yorumları yapanların neden bu soruyla gelmediklerini merak ediyorum. Tümer-Alex veya Tümer-Tuncay yan yana oynar mı? Bu polemigi oluşturmak kolay.

Oynadığımızı gördükten sonra "Biz böyle düşündük ama böyle değilmiş" demedi hiç kimse.

Böyle bir yorum da okumadım. İlk defa siz bu cümleyi kullanıyorsunuz.

▼Geçmiş sezonlara oranla daha fazla dakika alan ve daha verimli bir Tümer Metin izledik. Neler değişti de böyle oldu? Sadece takım değişikliği mi?

▲Takım değişikliği, belki tecrübe, belki içerideki fırtına, belki önündeki hedef ve ona koşma arzusu. Birçok sebep sayabiliriz buna. Ama en başta söyleyebileceğim şey deneyim. Sahadaki durumum ve deneyimimle performansımı 34 haftaya, 50 maç bölebilme şansını yakaladım bu sezon. Ligde sakatlıktan dolayı oynayamadığım maç yok. Sadece UEFA Kupası'ndaki Palermo maçından bir gün önce antrenmanda aldığım darbe nedeniyle forma giyemedim. Bu benim için son derece önemli. Hem 33 yaşında hem de büyük bir camiada ve çok yoğun maç trafiğinde sürekli dakika buldum. Demek ki kendime iyi bakmışım, iyi hazırlanmışım.

▼Bir de içerideki fırtınadan söz ettiniz.

▲Bir camia değiştiriyorsunuz. Ayrıldığınız camia size

**"Ben Galatasaray'ı alkışlar mıydım?" diye düşünüyorum; yapamayabilirdim. Fenerbahçe Stadi'nda bütün takım halinde Galatasaraylı futbolcuları alkışlamak çok kolay bir iş değildir. Ama maçtan önce birçok Galatasaraylı arkadaşım beni tebrik etti.**



sırtını dönüyor ve tepki veriyor. Başka bir büyük camiaya gidiyorsunuz ve ne olduğunuz belli değil. "Tümer hoş geldi, bize çok faydalı olacak" diyen kadar "Bu adam Beşiktaşlı, senelerce canımızı yaktı, neden alındı?" diyen de vardı. Buraya da kendinizi kabul ettirmeniz o kadar kolay bir şey değil. Bir Anadolu takımına gitseniz daha kolay olabilirdi ama beklentinin çok yüksek olduğu bir yerde ve Tümer Metin ismiyle bunu sağlamak çok kolay bir şey değil. İnsanlar senelerce Beşiktaş formasıyla sizi izlemişken ya da tepki göstermişken, Fenerbahçe formasıyla ilk çıktığınızda farklı gözle bakabiliyorlar. Bunu da anlayışla karşılamak lazım. Ama ben hep işin doğru tarafındayım. İşinizi doğru yaptığınız müddetçe insanların sizi kabullenmesi de çok kolay oluyor. Fenerbahçe'ye imza attığım ilk gün "Şampiyonluk adına en iyi Fenerbahçeliden daha çok mücadele edeceğim" dedim. Bu çizgim de sezon boyunca hiç değişmedi. Mücadeleyse mücadele, onlar gibi yaşamaksa onlar gibi yaşamak, hedefe yürümekse onlarla hedefe yürümek çizimde hiç sapma olmadı. Nihayetinde de boynuma takılan madalya ve kariyerime eklenen iki farklı takımda 100. yıl

şampiyonluğu bunun meyvesini aldığımı gösteriyor.

## İlk maçta çıkarken dizlerim titredi

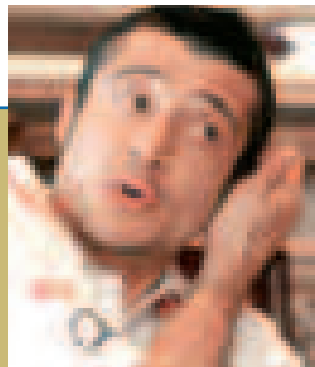
▼Fenerbahçeli Tümer olarak algılanmanız ne zaman gerçekleşti sizce? İlk maçta gol attınız çünkü ve bu önemli bir avantajı.

▲İlk maç çok enteresandı. Çok kritik ve üst düzey maçlar oynadım, final niteliğindeki maçlara çıktım ama hayatım boyunca hiç heyecanlanmadım. Ancak o ilk maçta ısınmaya çıktığımda dizlerimin titrediğini hissettim. Çünkü ne tepki geleceğini bilmiyordum. Ama Allah doğrunun yanında. İlk maçta golle başladım. Dolayısıyla o soru işaretleri çok çabuk kalktı. Seyirciyle hiçbir problem yaşamadım. Ancak camianın kabullenmesi ikinci yarının başında gerçekleşti. İçerideki durumunuzla ya da sizi tanımlarıyla sağlanan bir şey bu. Çok sorunsuz ve keyifli bir sezon geçirdiğimi söyleyebilirim.

▼Sezon başında yaptığımız röportajda, Fenerbahçeli oyuncularla ilk karşılaşmanızın ardından sizi bir ağabey gibi karşıladıklarını söylemiştiniz.

▲Sevgi başka bir şey ama

**Puan kaybettiğimiz dönemlerde, doğru tercihler doğru yerde oynatılmadı. Başlangıçta ben orta sahanın sağında oynadım, Marco oynamadı, Tuncay bir Antalya maçında ilk onbirde değildi. Dişlinin aksayarak döndüğü bölümler oldu.**



**Şampiyon olacağımızı Beşiktaş maçından sonra anladık. Denizlispor'a puan kaybettiğimiz dakika camianın ümitlerinin bittiği, herkesin "Acaba" dediği bir dönemdi. O hafta bazı arkadaşlar ve birkaç yönetici ağabeyimizle basından gizli bir yemek düzenledik.**



**Camiaya mal olmak bir insana ne veriyor, bunu anlamış değilim. Nihayetinde bu bir spor ve benim işim. Evimde bir ton ödül ve madalya var ama futbolu bıraktıktan sonra kirada otursam hiçbirisi kiramı ödemez. Futbolu bıraktıktan sonra hiç kimse kimseye bakmıyor.**

başkanımızın, futbolcu arkadaşlarımın, yönetici ağabeylerimin ve taraftarın bana gösterdiği saygıdan son derece memnunum. Bütün sezon boyunca o saygıyı hissettim.

▼Fenerbahçe ilk üç maçını kazandıktan sonra bir duraklama devresi yaşadı ve o süreçte Vestel Manisaspor'un 6 puan gerisine düştü. Bu devre de sizin ilk onbirde fazla yer almadığınız döneme rastlıyor.

O dönemde insan "Keşke ben de oynasaydım" diye düşünüyor mu?

▲Ben hayatımın her döneminde düşündüm bunu. Oynamadığım her dakika ve kaybedilen her puanda "Ben neden sahanın içinde değilim?" diye düşündüm. Bunu çok açıkça söyleyebilirim. "Ben oynamıyorsam takımın ne hali varsa görsün" demedim. Hatta oynamadığım her dakika kaybedilen her puanda kendimi sorumlu tuttum.

## Müdahale edilmesi gereken yerde ederim

▼Bir de sizin yedek kulübesinden zaman zaman bir teknik adam gibi yaptığınız çıkışlar var.

▲Müdahale edilmesi gereken yerde ederim. Zico'ya saygısızlık yaptığımı düşünmüyorum. O anda yapılan iş veya kazanılacak puanın

derdindeyim. Eğer bir şeyi yanlış görüyorsam müdahale ederim. Benim karakterimde bu var. Sözümlü ettiğiniz pozisyonda korner atıyorduk. Takımın etkili kafa hâkimiyeti olan oyuncularından biri Tuncay'dır. Yerleşmede hata olduğunu gördüğüm pozisyonda Deniz'le Tuncay'ın yerini değiştirdim. Tuncay aşırı ve Kezman golü attı. Bu da benim haklı olduğumu ortaya çıkarır yani. (Gülüyor)

▼Sezona üç galibiyetle başladıktan sonra yaşanan düşüşün sebepleri neydi?

▲Biraz sıkıntılı bir dönemdi. Doğru tercihlerin doğru yerde oynanmadığı bir döneme denk geldik. Son 8-10 haftaya bakarsanız, hakikaten taşların oturduğu bir Fenerbahçe görüntüsü vardı. Doğru adamlar, doğru yerde, doğru dakikalar buldu. Ama başlangıçta ben orta sahanın sağında oynadım, Marco oynamadı, değişik tercihlerle oynadık, Tuncay bir Antalya maçında ilk onbirde değildi. Dişlinin aksayarak döndüğü bölümler oldu. Ama futbolda bu da var. Hata yapılır ancak önemli olan doğruyu bulmaktır.

▼Liderle 6 puanlık fark oluştuğunda "Galiba şampiyonluk kaçıyor" diye düşündüğünüz oldu mu?

▲Ama önümüzdeki takım Vestel Manisaspor'du. Son haftada Denizlispor'a mağlup olsalar belki küme düşeceklerdi. Biraz tecrübeliyseniz ve üç-beş adım sonrasını düşünebiliyorsanız, Vestel Manisaspor'un ligin sonuna kadar o tempoyla gidemeyeceğini kestirebilirsiniz. Zaten onlarla oynadığımız ilk maçı kazanıp lider olduk ve sonuna kadar da bırakmadık. Anadolu takımı böyle bir çıkış sergileyebilir ama uzun periyotta ne kadar götürebilir, bu çok zor.

▼Bu hep böyle mi gidecek?

▲Umarım gitmez. Dilerim Anadolu'dan bir takım çıkıp şampiyon olur ve bu her Türk insanı gibi beni de mutlu eder. Ama neden olmadığı sorusunun cevabı da çok açık galiba.

▼Neden?

▲Şampiyonluk duygusu çok başka bir şey. Bir kere nasıl şampiyon olunacağını bilmek gerek.

▼Ama hep aç olmaktan söz edilir. Tadını bilmediğiniz bir şeye ulaşmak daha çekici değil midir?

▲Tadını bilmek daha önemli. Çünkü ikinci defa yiyecek olduğunuzda boğazınızdan ne geçeceğini bilirsiniz.

Bilerek yemek daha keyiflidir.

Anadolu takımları ancak daha önce şampiyonluk yaşamış oyuncularla bir kadro oluşturlarsa bu hedefe yürüyebilir.

▼Sezonun hangi evresinde "Tamam, artık biz şampiyon olduk" diye düşünmeye başladınız.

▲Beşiktaş maçı. Bir de kritik bir maçtı o maç. Denizlispor'a puan kaybettiğimiz dakika bütün camianın ümitlerinin bittiği, herkesin "Acaba" dediği bir dönemdi. O hafta içinde takımdan bazı arkadaşlar ve birkaç yönetici ağabeyimizle yemek yedik. Orada şöyle bir şey söylemişim: "Diyelim ki Fenerbahçe ikinci, Beşiktaş lider. Beşiktaş sahasında berabere kaldı, biz deplasmanda kazandık ve puan farkı ikiye indi. Beşiktaş da Kadıköy'e geliyor. Biz yenersek 1 puanla öne geçiyoruz. O zaman Fenerbahçeli futbolcu nasıl olur? Evet aç, mutlaka yemek isteyecek ama bir o kadar da stresli. Bence hâlâ avantaj bizde ve hâlâ iyi olan bir şey var. 2 puan öndeyiz ve oraya lider gidiyoruz." Yani herkesin muhtemel beraberliğin Beşiktaş'ın işine yarayacağını düşündüğü dakikada bile biz kazanabileceğimizi biliyorduk. Nitekim de öyle oldu.

▼O maçın sizin için ayrı bir önemi olmalı. Beşiktaş maçlarına farklı bir motivasyonla mı çıktınız?

▲İster istemez. Çünkü ilk kupa maçına gittiğimde küfür olmadan tezahüratlarla tepkiler aldım. Küfür etseler o kadar olurdu yani. Ama normal, benim için çok önemli değil. Tel örgülerin arkasından söylenen hiçbir şeyi umursamamayı öğrendim. Ben İstanbul'da her yerde geziyorum, hiçbir yerde gizlenmedim. Hedef göstermek anlamında da söylemiyorum. Bana "Beşiktaş çarşısına gelemezsin" diye tehdit telefonları açan insanlar var. Benim bankam çarşıda ve haftanın iki günü gidiyorum.

▼Ne oluyor gittiğinizde peki? Orada gören "Hoşgeldin Tümer" diyor mu?

▲Hayır, böyle bir şey yok. Söz konusu bile değil. Ama sokakta nasıl gezeceksiniz, oraya nasıl gideceksiniz gibi şeyler yaşamıyorsunuz. Fatih Hoca seneler önce, "Tribünde bana küfür eden insanları dışarıda görüyorum, hiçbir şey söylemiyorlar" demişti. Ben bu transferimde bunu yaşadım. Bir eğlencede ya da yemekte yanımdan geçerken herkes bir şeyler söyleyebiliyor ama bana laf atıp

yanımdan geçenle muhatap olmam.

Gelip omzuma dokunup da söylüyorsa ciddiye alabilirim.

▼Keşke bunlar da olmasa...

▲"Keşke olmasa" çok büyük bir ütopya bence...

## Kadromuz hepsinden iyiydi

▼Fenerbahçe şampiyon oldu, Beşiktaş ikinci, Galatasaray üçüncü. Sizi rakiplerinizin arasından sıyrılıp şampiyon yapan en önemli fark neydi?

▲Bizim daha iyi bir kadromuz vardı. Lig çok daha önce kopabilirdi. Son 8-10 haftaya büyük bir puan farkıyla girip çok daha rahat bir sezon geçirebilirdik. Biraz 100. yılın verdiği stresi yaşadık. Oysa ben bunu sezon ortasında defalarca anlattım. "Arkadaşlar şampiyon olmadan 100. yıl diye bir şey yok. Şampiyon olursanız 100. yıl keyifli. Önce bir şampiyon olalım. Çok fazla stres yapmanıza gerek yok. Kaybederseniz zaten 100. yıl diye bir şey yok" dedim. Aynı şeyi Beşiktaş'la oynadığımız kupa maçında da anlattım. Rövanş maçında Zico toplantıyı bitirdi, müsaade istedim ve arkadaşlarıma "Kendi adıma kaybetmeyi hiç düşünmüyorum. Ama kaybedebiliriz de. Ancak bu kayıp bize hiçbir şey kaybettirmeyecek. Çünkü önümüzde lig şampiyonluğu var. Kaybetme korkusunu içimizde barındırmadan yapabileceğimizin en iyisini yapalım" dedim. Olmadı, kazanamadık ama inanç olarak değil teknik olarak kazanamadık. Nobre'ye orada kafa vurdurulmaz. Beşiktaş'ta kafa vuracak iki oyuncudan biri Nobre, diğeri Gökhan. Orada o oyunculara kafayı vurdurmayacaksınız.

▼O maç gollerin birini Nobre'nin, diğerini de sizi atmanız açısından ilginçti. İkinciz de eski takımlarınıza gol attınız. Aslında Türk futbolseverlerin alışması ve memnun olması gereken bir durum bu galiba değil mi?

▲Belki siz memnunsunuz ama birçok kişi değil. Ben camiaya mal olmak diye bir şeyi kabul etmiyorum. Camiaya mal olmak bir insana ne veriyor, bunu anlamış değilim. Beşiktaşlı Tümer, Fenerbahçeli Tuncay ya da Galatasaraylı Hakan olarak anılmak tamam güzel bir şey ama nihayetinde bu bir spor ve benim işim. Evimde bir ton ödül ve madalya var ama futbolu bıraktıktan sonra







## Medya sahadaki dostluğu görmedi!

▼Sadece maçtan önce de değil, olaylar sırasında maç durduğunda da bir araya gelip sohbet ettiğinizi, ellerinizi birbirinizin omzuna attığınızı görünce duyulandık doğrusu.

▲Ama onu görmek var bir de. O güzellikler ne kadar yansıdı basına? Sadece maçın durduğu dakikada. Sonrasında konuşulan üç-beş yorum. Ama ben serbest atışı kullanmadan önce yağın su şişeleri, Önder'le Arda'nın mücadelesinde atılanlar sürekli ekranlara getirildi.

▼Bir de görüntülerde sizin golden sonra tribünlere dönüp "Atın atın, biz de size gol atıyoruz" dediğiniz yansıtıldı.

▲Ben öyle bir şey söylemedim. Bu, o TV kanalının repliği. Topu koydum ve bir şeyler yağmaya başladı. Bir tanesi sırtıma isabet edince döndüm ve "Aferin, vurdun nihayet" dedim. Ortayı yaptım, gol oldu, döndüm, "Peki şimdi ne yapacaksınız?" anlamında bir el işaretinde bulundum. Ama görüntülerin altına farklı bir metin yazılmış.

▼Ben yine o TV'lerin fazla göstermediği dostluk bölümüne döneyim. Neler konuşuldu aranızda? Bu önemli çünkü, belki ders olur.

▲Bakın biz Milli Takım kampında beraberiz. Şampiyonlar Ligi finalinde Hakan'la Atina'da beraberdik. İnsanlar "Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarları arasında büyük bir rekabet var, futbolcular da böyle yaşıyor" diye düşünüyorlarsa burada büyük bir yanlış var. Biz taraftar değiliz. Dolayısıyla saha içinde en ufak bir sıkıntı yok. Maçın durduğu dakikalarda Arda ile çok absürd bir şey konuştuk mesela. Hiç maçla alakası olmayan, atmosferin dışında, özel bir sohbet yaptık.

## En üzüntülü anım AZ'ye elenmemizdi

▼Bu sezon yaşadığınız en sevinçli ve en üzüntülü anlar hangileriydi?

▲En üzüntülü anım AZ Alkmaar'a elenmemizdi. Son 4 dakikada yediğimiz golle turun gitmesi. O takıma 3 gol attım, toplam 5 gol attık ve eleyemedik, daha kötüsü ne olabilir ki?

▼AZ Alkmaar'ı geçebilseydiniz nereye kadar gidebilirdiniz?

▲Eğer geçseydik havamız çok farklı olurdu.

▼Zico'nun "UEFA'da turu geçseydik şampiyonluk çok zor olurdu" diye bir demeci var.

▲Ben buna katılmıyorum. Eğer AZ Alkmaar maçını kazansaydık havamız çok değişirdi. O maçta Nobre'nin bize

attığı golle eşdeğerde bir gol yedik. Kimseyi suçlamıyorum, çok teknik bir konu ve bu oyuncuların bize çok büyük faydaları olmuştur ama, Lugano sırtı dönük adama faul yaptı. Normalde faul yapılmaması gereken bir yerdi. Top paylaşımında hata yapıldı ve golü atan oyuncu asla boş kalmaması gereken bir noktada topa vurdu, tur gitti.

▼En sevinçli an hangisiydi peki?

▲Trabzonspor maçında şampiyonluğumuzu ilan ettiğimiz an. Beşiktaş'ı yendiğimiz ve çok büyük avantaj ettiğimiz maç da önemliydi ama yine de Trabzonspor maçının sonu unutulmaz. İnönü'deki maçta görüntülere de yansıdı, Ümit Özat beni sevincin içine çekmeye çalışıyordu. Benimkisi Beşiktaş'tan Fenerbahçe'ye giden bir oyuncunun İnönü Stadi'nda sevinmemesi değildi. Ama o anda bir şey düşündüm, henüz bir şey kazanmamıştık ve şampiyon olmamıştık. Bu kadar abartılacak bir şey yoktu ve çıkartılacak bir ders vardı. İçinde olmamama rağmen geçen sezon Fenerbahçe'nin Denizlispor maçında yaşadığı travma.

▼En fazla puan kaybının yaşandığı bir sezon geçirdik. Bu neyin alameti? Rekabet artıyor, bu kesin de futbol kalitemiz ne âlemde sizce?

▲Anadolu takımları bu sezon çok direnç gösterdi. Süper Lig bu sezon çok kolay olmadı. Çok erken bitebilecek bir lig olabiliirdi belki ama hakkını da yememek lazım. Bizim ligimiz gerçekten zor.

▼Avrupa liglerinin arasında nereye koyabiliriz Turkcell Süper Lig'i?

▲Hollanda Ligi'nden daha iyi bir ligimiz var. Portekiz'den, Belçika'dan, İskoçya'dan daha iyiyiz. Lyon'u ayırırsanız Fransa Ligi'ne eşdeğer bir ligiz. Yabancı sayısı 6 olmasına rağmen Milli Takım'a seçilen oyuncu yelpazesi genişledi ve alttan yeni bir jenerasyon da geliyor.

▼Milli Takım'ın bugün geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? 2004 ve 2006'ya katılamayan, jenerasyon değişimini gerçekleştiremeyen Türkiye, şimdi bambaşka bir kimlikle 2008 finallerine yürüyor.

▲O iki önemli turnuvayı maalesef ben de kaçırdım. İki baraj maçını da kaybettik. İçimde bir burukluk var. Ancak 2008 Avrupa Şampiyonası finallerine katılma konusunda kararlıyız. Bir daha böyle bir acı yaşamak istemiyoruz.

## Finallerde çok ses getiririz

▼Finallere gittiğimizi düşünürsek, orada ne yapabiliriz?

▲Çok ses getiririz biz orada. Çünkü hedefe yürüyen bir Milli Takım çok önemli. Biz vatan, millet, sakarya edebiyatını aştık. 2-2.5 senedir Fatih Hoca'yla birlikte kaldırdığımız ilk şey

bu oldu. Oynamaktan keyif alan, takım halinde bir şeyleri başaran bir yapıya büründük. "Kaybedersek ne olur? Ülke bize küser. Vatan haini oluruz" gibi düşüncelerden arındık. Kazanırsak neler kazanacağımızı biliyoruz. Finallere gidersek çok büyük bir avantajımız var. Çünkü öyle bir platforma aç, öyle bir platformu yaşamış bir sentez oluşacak. Bu en önemli keyif olacak.

▼Fenerbahçe'ye transferinizde "askerlik" meselesi de önemli rol oynamıştı. Şimdi Türkiye'de kalırsanız askere alınacaksınız. Bundan sonrasında nasıl bir rota var Tümer Metin'in önünde?

▲Bu konuda sürekli yanlış anlaşıyorum. Hiçbir zaman "Askere gitmeyeceğim" demedim. Her Türk evladı gibi askerliği yapacağım. Ama 6 ay sonra kanunun öngördüğü tecilim bitiyor. O anda askere gidersem bir daha futbol oynayamam. Kendimi bu kadar iyi hissediyorken, önümde böyle 2008 Avrupa Şampiyonası gibi bir hedef varken ve ülkemizin Milli Takım'ına bu şekilde hizmet edebiliyorken, bu takımın da önemli oyuncularından biriyken neden bu fırsatı kullanmayayım? Tugay'la oturuyorduk. 37 yaşında ve bir senelik mukavele yenilemiş. "Bravo Tugay. Türk evladı, gurur duyuyoruz" deniliyor. Ama 33 yaşındaki Tümer Metin'den futbolu bırakması isteniyor. Oysa bu sadece benim sorunum değil. Anadolu'dan bir sürü arkadaşım arıyor ve "Durumumuz ne olacak?" diye soruyor.

▼Altı ay sonra teciliniz bitecek. O zaman ne yapacaksınız?

▲Fenerbahçe camiasında çok keyifli bir sezon geçirdim. Açıkçası kalmak da istiyorum. Eğer kanunda bir değişiklik yapılacaksa Fenerbahçe'de devam etmek istiyorum. Olmayacaksa da o zaman kendime bir yol çizmem gerekiyor.

▼Teklifler yok mu?

▲Birçok teklif var. Kore'si, İspanya'sı, İsviçre'si, Almanya'sı, İngiltere'si... Ama bana kalırsa ülkemde top oynamak isterim.

▼Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

▲Eşime çok teşekkür ediyorum. Çok zor bir dönem atlattık. Özellikle sezon başında, sosyal hayatımızın sekteye uğradığı dönemler oldu. Ona, benim ve eşimin ailesine çok teşekkür ediyorum. En zor zamanımızda bile desteklerini bir an bile eksik etmediler. Son maçımızda da benimle birlikteydiler. Gözlerindeki ışıltı görmek beni çok mutlu etti. Boynuna şampiyonluk madalyasını takmış ve 100. yılda iki takımda şampiyonluk yaşamış futbolcu unvanını onun da hak ettiğini düşünüyorum ve ben de onu tebrik ediyorum. ■

kirada otursam hiçbirisi kiramı ödemez. İşin tek gerçek tarafı bu. Ve futbolu bıraktıktan sonra hiç kimse kimseye bakmıyor. Bunun birçok örneği ortada.

## Kezman Fenerbahçe aşkıyla mı geldi?

▼Yine de bu transferler çok kolay alılabilecek şeyler değil galiba. Figo'nun Barcelona'dan Real Madrid'e gittiğinde yaşadıkları da hâlâ hafızalarımızda.

▲Şöyle düşünelim, Mateja Kezman neden Fenerbahçe'de? Fenerbahçe aşkıyla değil yani. Kezman'ın A. Madrid'den kalkıp Fenerbahçe'ye gelmesini "Fenerbahçe'yi tercih etti" olarak kabul edebiliyorken, neden Tümer Metin veya bir başka futbolcumuz için kabul edemiyoruz? Çünkü biz Türk'üz.

▼Galatasaray derbisine çıkarken alkış beklediniz mi? Çünkü maçın öncesinde bu tip çağrılar yapılmıştı.

▲Ben beklemedim. Bu da çok büyük bir ütopya benim için. Böyle bir şey olmaz.

▼Peki, tersinden düşünürsek, Galatasaray şampiyon olsaydı ve Kadıköy'e gelseydi, siz alkışlar mıydınız?

▲Benim için büyük bir ütopya derken kendimi ele veriyorum. "Ben yapar mıyım?" diye düşünmedim değil. Yapamayabilirdim. Yani Fenerbahçe Stadi'nda bütün takım halinde Galatasaraylı futbolcuları alkışlamak çok kolay bir iş değildir.

▼Ama bu bir devrim olabilirdi.

▲Yüzde yüz. İnanılmaz bir devrim olurdu. Ama şöyle bir şey var. Mesela ben maçtan önce birçok Galatasaraylı arkadaşımın beni tebrik ettiğini söyleyebilirim.

## İkinci sınıfta birinci kalite

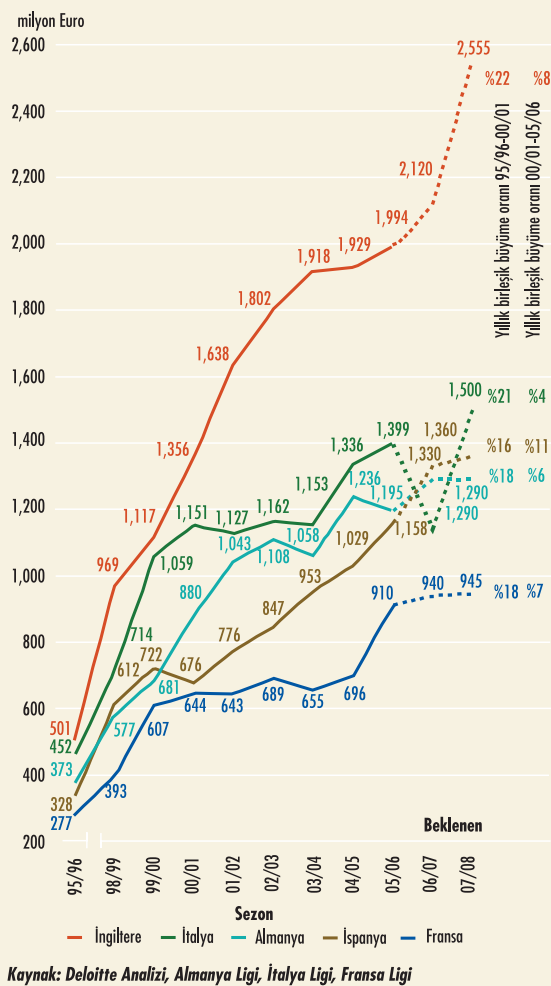
Futbol çok hızlı büyüyen ve kitleleri peşinden sürükleyen bir olgudur. Her zaman dile getirildiği gibi futbol büyük bir eğlence endüstrisi halini almıştır. Futbolun 2005-2006 sezonundaki değeri Avrupa'da, bir önceki sezona göre 1 milyar euro artışla 12.6 milyar euroya ulaşmıştır.

Bu artışta Avrupa'da futbol pastasının yüzde 53'ünü oluşturan 5 büyük ligin ve Dünya Kupası organizasyonunun reddedilemez payı vardır. Bahsettiğimiz 5 büyük ligin değeri ise bir önceki sezona göre 430 milyon euro artışla 6.7 milyar euroya ulaşmıştır.



**Futbolun 2005-2006 sezonundaki değeri Avrupa'da, bir önceki sezona göre 1 milyar euro artışla 12.6 milyar euroya ulaşmıştır. Bu artışta Avrupa'da futbol pastasının yüzde 53'ünü oluşturan 5 büyük ligin ve Dünya Kupası organizasyonunun reddedilemez payı vardır. Avrupa futbol pastasının dağılımına bakıldığında, yüzde 14'ünün 5 büyük lig dışında kalan ligler arasında, yüzde 15'inin ise 5 büyük ligin alt ligleri arasında paylaşıldığı görülmektedir. Beş büyük ligin alt liglerinde üretilen gelir, diğer liglerin tümünün toplamından fazladır.**

En Büyük Beş Avrupa Liginin Gelir Artışı 1995/1996 - 2007/2008



Avrupa'da yine uzun zamandır olduğu gibi ligler arasındaki amiral gemisi yıllık 2 milyar euro gelirle İngiltere Premier Ligi'dir. Bu değer İngiltere Premier Ligi'ni izleyen ligin elde ettiği gelirden 600 milyon euro daha fazladır ki, bu fark çok ciddiye alınması gereken bir değerdir. İngiltere Premier Ligi'ni 1.4 milyar euro ile İtalyan Serie A Ligi, 1.2 milyar euro ile Alman Bundesliga, 1.2 milyar euro ile İspanyol Primera Division ve 910 milyon euro ile Fransız Ligue 1 izlemektedir. Avrupa'da en büyük gelir artışını ise yıllık 214 milyon euroluk gelir artışı yakalayan ve yıllık gelirlerini 910 milyon euroya yükselten Fransa 1. Ligi

sağlamıştır. Yüzde 31'lik artış oranı Fransa Ligi ve Fransız futbolu için gerçekten çok önemli bir sıçramadır. İngiltere Premier Ligi'nin 2007-2008 sezonu sonunda gelirlerini 2.5 milyar euroya çıkarması beklenmektedir. Bu beklentinin bir başka ifadesiyle karşılığı İngiltere Premier Ligi'nin finansal

olarak diğer liglerle arasındaki farkı hızla açtığıdır. Özellikle İtalya'da yaşanan şike skandalı ve verilen ağır cezalar ligin değerini önemli ölçüde etkilemiş ve İtalya'da ortalama seyirci sayısı maç başına 20.000'e kadar düşmüştür. Elbette ki bu ciddi büyümede İngiltere Premier Ligi'nin

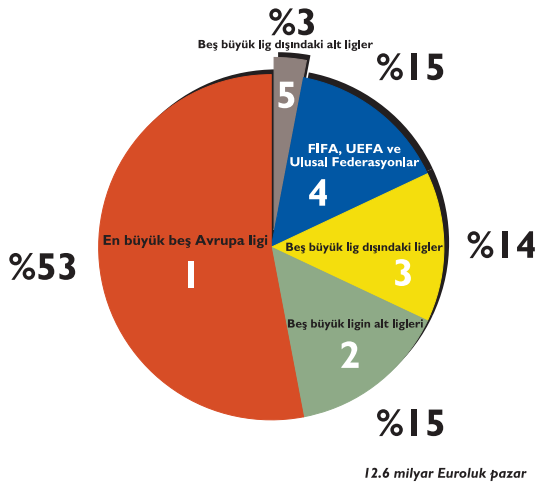
**İngiltere 2.Ligi'nde kulüpler ortalama 20.000 seyirci ile maçlarını oynamakta ve yerel taraftarlık bilinci fazlasıyla gelişmiş olduğundan hem maç günü gelirlerine hem de ürün satışı gelirlerine ciddi katkıda bulunmaktadır. Böylesine bir 2.Lig yapılması başka bir ülkede görülmemektedir.**

**İspanya, İtalya, Almanya ve Fransa'daki alt liglerin gelirlerinin böylesine yüksek olmasının en önemli sebebi, elit ligler için yapılan çok büyük TV yayın hakkı anlaşmalarından ciddi oranlarda pay almalarıdır.**



organizasyonel yapısının çok önemli payı vardır. Bilindiği gibi İngiltere'de lig organizasyonları federasyon çatısı altında organize olmamıştır. Her birinin kendi organizasyonu vardır ve şirket yapısı ile yönetilmektedir. Kulüplerin mali durumları çok ciddi olarak kontrol altında tutulmakta ve bu sayede kulüpler sağlıklı mali yapıları ile hem çok modern statlar inşa edebilmekte hem de futbolun kendisine yatırım yapabilmektedir. İngiltere'de tüm ligler incelendiği zaman, 2005-2006 sezonunda üst liglerde yer alan 92 profesyonel kulübün gelirlerini yüzde 4 oranında artırdığı görülmektedir. Bu oran Premier Lig'de yüzde 3 olarak gerçekleşmiştir. Avrupa futbol pastasının dağılımına bakıldığında, pastanın yüzde 14'ünün 5 büyük lig dışında kalan ligler arasına, yüzde 15'inin ise 5 büyük ligin alt ligleri arasında paylaşıldığı görülmektedir. Bu yüzde en üstte yer almayan lig organizasyonları düşünüldüğü zaman gerçekten büyük bir gelir düzeyini ifade etmektedir.

### Avrupa futbol pazarı büyüklüğü 2006



- 1 İngiltere, Fransa, Almanya, İspanya ve Almanya lig gelirleri
- 2 İngiltere, Fransa, Almanya, İspanya ve Almanya'nın diğer profesyonel lig gelirleri
- 3 En büyük beş lig dışındaki diğer liglerin en üst lig gelirleri
- 4 FIFA'nın Avrupa'dan elde ettiği gelir, UEFA'nın toplam geliri (Federasyon ve Kulüplere ödenen paralar çıkartılmış) ve Federasyon gelirleri (Kulüplere ödenen paralar çıkartılmış)
- 5 47 UEFA üyesinin alt liglerinin gelirleri

İngiltere'de futbolun profesyonel yapılanması ve finansal büyüklüğü alt ligleri de etkilemiştir. Ve bunun sonucu olarak İngiltere'de yer alan alt ligler, 5 büyük futbol ülkesinin diğer 4 üyesine göre gelir seviyesi olarak farklı bir noktaya ulaşmıştır. İngiltere'nin futbol yapılanmasına göre profesyonel ve amatör toplam 140 lig bulunmaktadır. Bu başka bir ülkede görülmeyen dev bir futbol endüstrisini ifade etmektedir. İngiltere'deki bu dev futbol piramidinin en üstünde Premier League yer almaktadır. Onun altında ise The Football League yer alır. The Football League ise kendi içerisinde 3 ayrı lige ayrılmıştır:

- Coca-Cola Football League Championship
- Coca-Cola League One
- Coca-Cola League Two

Görüleceği gibi İngiltere'de elit ve en üstte yer alan lig organizasyonu Premier Lig'e Barclays, onun altında yer alan The Football League'e ise Coca-Cola ismini vermiştir. Bu nokta oldukça enteresandır. Çünkü yapılanmada 2. Lig düzeyinde yer alan bir lig organizasyonunun ciddi bir isim sponsoru ve onun altında da resmi sponsorları sıralanmıştır.

#### The Football League'in sponsorları:

**İsim sponsoru:** Coca-Cola

**Resmi Sponsorlar:** Carling, Mitre, Puma, Johnstone's, Wickes, Kia Motors, Pontin's, Sporting ID Ltd., Emirates Airlines, Thomas Cook



2005-2006 sezonu sonunda Coca-Cola Football League Championship'in gelirlerini 472 milyon euroya, Coca-Cola League One'in 151 milyon euroya, Coca-Cola League Two'nun ise 90.5 milyon euroya çıkardığı görülmektedir. Üç ligin toplam geliri ise 713.5 milyon euroya ulaşmıştır. Bu rakamın 56 milyon euroluk kısmı TV yayın hakkı satışından gelmektedir ki The Football League'in BSkyB ve ITV ile yapmış olduğu TV yayın hakkı anlaşması dünyanın en büyük dokuzuncu TV yayın hakkı anlaşmasıdır.

The Football League kulüpleri ortalama 20.000 seyirci ile maçlarını oynamakta ve İngiltere'de yerel taraftarlık bilinci fazlasıyla gelişmiş olduğundan hem maç günü gelirlerine

hem de ürün satışı gelirlerine ciddi katkıda bulunmaktadır. Böylesine bir 2.Lig yapılanması başka bir ülkede görülmemektedir. Diğer 4 ülkenin alt liglerinin gelirlerinin böylesine yüksek olmasının en önemli sebebi ise elit ligler için yapılan çok büyük TV yayın hakkı anlaşmalarından ciddi oranlarda pay almaları ve İngiltere gibi bu ülkelerde de yerel taraftarlık bilincinin gelişmiş olmasıdır. İtalya'da SSC Napoli, İtalya 3. Ligi Serie C'de oynadığı yıllarda maçlarını ortalama 51.000 kişiye oynamıştır. Almanya'da ise 2. Bundesliga için bu duruma ek olarak Avrupa'nın en gelişmiş sponsorluk pazarı olmasından kaynaklanan

ciddi sponsorluk anlaşmaları söz konusudur. Bu liglerin bir diğer ortak özelliği ise yönetimlerinin federasyonlardan ayrı olarak yapılanmış olmasıdır. Görülmektedir ki, doğru organizasyonla sadece elit liglerin değil, onların altında yer alan liglerin kalitesinin artırılması da mümkündür.



Ülkemizde de Süper Lig'in isim sponsorluğunun Turkcell'e satışı ve kulüplere yeni bir gelir kaynağı

yaratılmasının ardından Lig A'nın isim sponsorluğunun da Türk Telekom'a satışı ile Lig A'nın da markalaşması ve kurumsallaşması yönünde ciddi yol alınmıştır. Fakat gidilmesi gereken daha çok yol olduğu da muhakkaktır. ■



# Bir rüya gibi

1986 Londra doğumlu. Annesi Kıbrıslı Türk, babası ise Antigualı. Futbola Bury'de başladı, sırasıyla Brighton ve Sheffield United'da oynadı.

Birkaç ay önce Türkiye adına forma giymeyi kabul etti ve önce Ümit sonra da A Milli Takım yer aldı. Hemen ardından da Fenerbahçe tarafından transfer edildi.

Siyahî bir oyuncu olarak Milli Takım'a davet edilmesinden büyük bir mutluluk duyuyor ve "Bu durum tenimin rengiyle bir dertleri olmadığını gösterir. Onlar benim tenimi değil içimi görüyorlar. Ben Türküm ve bu gerçekten bana kendimi çok iyi hissettirdi" diyor.



## Kâzım Kâzım





**Sol, sağ kanat, forvet arkası ve forvette oynayabilirim. Topla buluşup defansı karşıma almayı seviyorum. Çeşitli numaralarım var. İyi şut çekerim, pas dağıtırım ve güçlüyüm. Her hücum pozisyonunda oynayabilirim.**

**'Coca Cola Kid' diye anılmamın sebebi Brighton kulübünün beni bir taraftarlarının Coca Cola kampanyasından kazandığı parayla transfer etmesi. O dönemde Bury'de oynuyordum ve biraz daha deneyim kazanmam gerektiğini düşünüyordum.**

**Türkler bazı şeyleri daha fazla takdir ediyor. Federasyon ve Milli Takımlardan yetkililerle konuştuğum zaman bana karşı çok sıcak davrandılar ve beni bu ülkenin bir parçası olarak gördüklerini hissettirdiler. Ben de burada olmam gerektiğini düşündüm**

## İlker Uğur

▼Öncelikle seni A Milli Takım'da görmek büyük bir mutluluk. Kazım adında bir oyuncunun İngiltere Premier Ligi'nden Türkiye A Milli Takımı'na gelmesi hepimiz için büyük bir sürpriz oldu. Biraz futbol yaşantından söz edebilir misin?

▲Babam futbolcu olmamı çok istedi. Doğduğum zaman benim futbolcu olacağımı bildiğini söyler dururdu ve onun çabaları sayesinde futbola başladım. İngiltere'de Pazar Ligi maçlarıyla futbola başladım. Orada oldukça başarılı olunca Arsenal beni altyapısına çağırdı. Oradan devam ettim. ▼Baban futbolcu muydu?

▲Amatör olarak futbol oynuyor ve futbolu seviyordum ama profesyonel bir kariyeri olmamıştı.

### Her hücum pozisyonunda oynarım

▼İngiltere Premier Ligi'ni yakından takip eden pek çok insan olsa da seni bilen çok kişi yok. Biraz oyun stilinden bahsedebilir misin? Hangi pozisyonda oynuyorsun?

▲Sol, sağ kanat, forvet arkası ve forvette oynayabilirim. Topla buluşup defansı karşıma almayı seviyorum. Çeşitli numaralarım var. İyi şut çekerim, pas dağıtırım ve güçlüyüm. Her hücum pozisyonunda oynayabilirim. ▼Bu oyun tarzının

kontratak oynamayı seven takımlara uyduğunu düşünüyorum.

▲Doğru aslında. Topu alıp boş alanlara doğru koşmayı seviyorum. Ama her takımda oynayabilirim. Bu yeteneğim var.

▼Sana 'Coca Cola Kid' diyorlar. Bu hikâyeyi anlatabilir misin?

▲Bury takımında oynuyordum. Alt ligdeydi ve beni almak isteyen pek çok kulüp vardı. Bunlar içinde Premier Lig kulüpleri de bulunuyordu. Bense daha fazla deneyim kazanmam gerektiğini düşünüyordum. O dönemde Brighton kulübünden menajerimi aradılar ve bir taraftarlarının Coca Cola kampanyasından kazandığı 250 bin poundla beni transfer etmek istediklerini söylediler. Ben de kabul ettim. Coca Cola onlara parayı verdi, onlar da bu parayla beni transfer etti.

▼Annen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden, baban Antigualı.

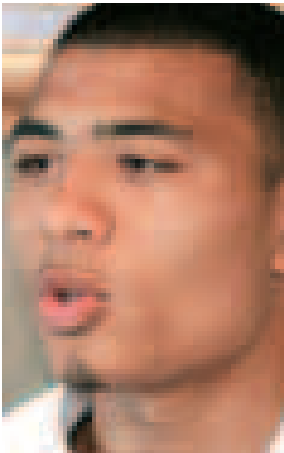
Ailen Türkiye Milli Takımlarında oynamayı tercih ettiğin zaman ne düşündü?

▲Mutlu oldular. Milli Takım düzeyinde Türkiye veya İngiltere için oynamak istiyordum zaten. İkisi için oynayamayacağınıza göre birisini tercih etmek zorundasınız. İngiltere için oynayabilirdim ama ben Türkiye'yi tercih ettim.

▼Neden?

▲Bence Türkler bazı şeyleri daha fazla takdir ediyorlar. Türkiye Futbol Federasyonu ve Milli Takımlardan yetkililerle konuştuğum zaman bana karşı çok sıcak davrandılar ve beni bu ülkenin bir parçası olarak gördüklerini hissettirdiler. Ben de burada olmam ve bu takım için oynamam gerektiğini düşündüm.

▼Takdir futbolcular için önemli bir şey değil mi?



● İngiltere'de uzunca bir süredir gayet iyi oynadım ama İngilizler genç ve iyi oyuncuyu takdir etmek için biraz fazla zaman harcayabiliyor. Kendimi göstermem için fırsat vermediler. Ama Türkiye bu fırsatı verdi ve beni çok hoş karşıladı.

● Ümit Milli Takım Teknik Direktörü Ünal Karaman beni aradı ve takımı için oynamamı istediğini söyledi. Ümit Milli Takım'a ilk gittiğim zaman tam bir aile gibiydi ve çok güzel bir ortam vardı. Herkes bana çok iyi davrandı.

▲Elbette önemli. İnsanların futbolun bazen hiç kolay olmadığını anlamaları gerekli diye düşünüyorum. Saha içi ve dışında hep konsantrasyonunuzun üst düzeyde olması lazım. Takdir bunu kolaylaştıran ve futbolcuyu motive eden bir şey.

▼Sana daha fazla güven veriyor mu?

▲İnsanların sana inandıklarını gösteriyor. Ben zaten kendimden yeterince eminim. Yeteneğime ve kendime çok inanıyorum. Teknik adamın size inandığını gösteriyor takdir edilmek. Teknik direktörün size inandığını bildiğiniz zaman da söyledikleri çok yaralayıcı olmuyor. Çünkü size o an kızsız bile iyiliğiniz için söylediğini biliyorsunuz. Size yardım etmek istiyor. Sevmediği için değil, sizin ve takımın iyiliği için bu tepkiyi gösteriyor. İngiltere'de uzunca bir süredir gayet iyi oynadım ama İngilizler genç ve iyi oyuncuyu takdir etmek için biraz fazla zaman harcayabiliyor. Kendimi göstermem için fırsat vermediler. Ama Türkiye bu fırsatı verdi ve beni çok hoş karşıladı. Kendi kendimle konuştuğum zamanlarda 'Ben siyahıyım, beni Milli Takım'a davet etmeleri tenimin rengiyle bir dertleri olmadığını gösterir. Onlar benim tenimi değil içimi görüyorlar' dedim. Ben Türküm ve bu gerçekten bana

kendimi çok iyi hissettirdi. Bana baktığınızda Türk olduğumu göremezseniz. İngiltere'de sokakta yürürken kimse Türk olduğumu bilemez. Böyle bir durumda Türkiye'nin beni Milli Takım'a çağırması gerçekten bir rüyanın gerçekleşmesi benim için.

▼Mehmet Aurelio'yla aynı takımdasın şu an.

▲Evet, o da çok iyi bir oyuncu.

▼Premier Lig'de bir sezon oynadın. Oradaki atmosferi biraz anlatır mısın?

▲Çok güzeldi. Dünyanın en iyi liglerinden birisi Premier Lig. Her maç büyük maç ve her maç final gibi. Küme düşmemiz gerçekten çok kötü oldu. Averajla küme düştük ve bu hiç adil değildi.

### Küme düşmek bizim hatamız

▼Sezonun son maçında West Ham deplasmanda Manchester United'ı yenerek kümede kaldı. Hiç bu maçta futbol dışı bir şeyler olduğunu düşündün mü?

▲Futbolda imkânsız diye bir şey yoktur. O gün teknik direktörümüz doğru takımı sahaya sürmemiş olabilir. Kendisi kaybetmeyecek ama kazanamayacak bir takım sürdü sahaya. Ben oyuna ilk onbirde

başlamadım. Maçı kazanmamız gerekiyordu ama kazanamadık. Olan şu; biz kazanamadık, West Ham ve Wigan kazandı. Sonuçta da küme düştük. Şubat ayında düşme hattının 10 puan üstündeydik ve kendimiz düştük. Tamamıyla bizim hatamız.

▼Bolton'a attığın golden sonra neler hissettin?

▲Benim ilk Premier Lig golümdü. Çok sevindim tabii.

▼Akıllıca bir vuruştun.

▲Evet öyleydi. Herkes orta yaptığını sandı ama ben ilk andan itibaren kaleye vurmuştum. Kaleciyi çizginin dışında gördüm ve



teknik bir vuruş yaptım. Zaten o anda orta yapacak kimse de yoktu ceza sahasında.

▼Seni Türkiye'den kim keşfetti, ilk arayan kimdi?

▲Ümit Milli Takım Teknik Direktörü Ünal Karaman beni aradı ve takımı için oynamamı istediğini söyledi. Ümit Milli Takım'a ilk gittiğim zaman tam bir aile gibiydi ve çok güzel bir ortam vardı. Herkes bana çok iyi davrandı.

▼O takımda rüya gibi bir ilk maç oynadın.

▲Evet, bir gol atıp bir de gol pası vermiştim. Ünal Karaman çok iyi bir teknik adam. Çok dürüst ve onurlu bir insan. Ümit Davala da çok iyi birisi. Onu oynadığı dönemden de biliyorum. Çok düzgün bir karakteri var ve her zaman mutlu.

▼A Milli Takım'a gelmeden önce kimlerle konuştun?

▲Emre Belözoğlu ile konuştum. O bana Fatih Terim'in beni A Milli Takım'a çağıracağını söyledi.

### İngiliz basını komik!

▼Ada basını senin Türkiye'yi tercih etmen konusunda nasıl bir yaklaşım sergiledi?

▲Bazı tepkiler oldu. Benim İngiltere için iyi olmadığını ve o yüzden Türkiye'yi tercih ettiğimi yazdılar. Ama benim İngiltere Milli Takımı'ndan da aynı gün çağrı aldığımı bilmiyorlardı. Bunu ben biliyordum ama basın bilmiyordu. Komikler gerçekten. Avrupa Şampiyonası eleme gruplarında Türkiye, İngiltere'den çok daha iyi bir konumda. İngiltere belki Avrupa Şampiyonası'na katılamayacak. Bu elemelerin sonunda kimin güldüğünü göreceğiz. Türkiye çok büyük bir ülke. Saygısızlık etmek istemiyorum ama Antigua Milli Takımı'nı seçmedim. Seçtiğim takım çok büyük bir futbol ülkesinin milli takımı. Türkiye son dönemde hep ön plana çıkıyor. Dünya Kupası üçüncülüğü, Avrupa





● **İngiliz basını benim iyi olmadığını ve o yüzden Türkiye'yi tercih ettiğimi yazdı. Ama benim İngilizlerden de aynı gün çağrı aldığımı bilmiyorlardı. Komikler gerçekten. Avrupa Şampiyonası eleme gruplarında Türkiye, İngiltere'den çok daha iyi bir konumda.**

● **Türkiye çok büyük bir ülke. Seçtiğim takım çok büyük bir futbol ülkesinin milli takımı. Türkiye son dönemde hep ön plana çıkıyor. İngiltere'nin ise en son hangi Dünya Kupası'nda üçüncü olduğunu hatırlamıyorum.**

● **Türkçe öğrenmek için bir öğretmen tutmayı düşünüyorum. Ailemin ana dili Türkçe, dolayısıyla onlar hep Türkçe konuşur. Ninem de yardımcı olacak bana ama onunla çalışmak zor. Çünkü o İngilizce bilmiyor ben de Türkçe.**

● **Bazen Rumlarla ve Yunanlılarla siyaset konuşuyoruz ama anlamıyorlar. Kıbrıs için "Ada'nın coğrafi olarak nereden geldiğine bakın, Türkiye'den kopmuş" diyorum. Herkesin fikri var ama sonunda orası bir Türk adasıdır.**

Şampiyonaları'nda gösterdiği performans ve eleme performansları hep etkileyici olagelmıştır. Ben İngiltere'nin en son hangi Dünya Kupası'nda üçüncü olduğunu hatırlamıyorum. Benim tercihim konusunda basın kendisinden beklenileni yaptı.

#### ▼Özellikle İngiliz basını.

▲İngiliz basını diye ayırmamak gerek. Basın her yerde basındır ve bu tip şeyler yaparlar. Basın haber yazmak zorunda ve ben bunu kafama çok takmıyorum. Basında her okuduğum şeye de inanmıyorum.

#### ▼Basına karşı mesafeli görünüyorsun

▲Basını severim, röportaj vermeyi de... Basın bazen söylediklerinizi yanlış algılayabilir. Ama onların ilgisi size bir üst seviyeye çıkarır. Benimle konuşmak isteyen herkesle konuşurum. Basına da saygı duyarım. Ama basın her zaman iyi değildir.

#### ▼Bir denge kurman gerekir o zaman.

▲Evet, basınla ilişkilerinde bir denge sağlamak şarttır.

#### ▼Türkiye'ye daha önce gelmiş miydin?

▲9 yaşında dayımlarla gelmiştim. Marmaris'e gitmiştik. 1 hafta kaldık. Yüzmeyi Türkiye'de öğrendim. İstanbul ve Antalya çok güzel şehirler.

#### ▼Sheffield United'la küme düştükten sonra Fenerbahçe'ye transfer oldun.

▲Çünkü sürekli en üst düzeyde oynamak istiyordum. Benim için hangi ülke olduğundan çok oynadığım takımın düzeyi önemli. Şampiyonlar Ligi, Avrupa Şampiyonası ve Dünya Kupası'nda oynamak, büyük bir oyuncu olmak istiyordum. Türkiye'nin en büyük kulübüne geldiğim için de çok mutlu ve heyecanlıyım. Burada büyük işler yapacağım.

### Rol modelim Ian Wright

#### ▼Futbolcu olarak beğendiğin bir rol modelin var mıydı?

▲Ian Wright benim için tek rol modelidir. Benim açımdan gelmiş geçmiş en büyük oyuncudur.

#### ▼"İngiltere'de genç oyuncular çok takdir edilmiyor" dedin. Ama Theo Walcott 17-18 yaşında takdir edilip Arsenal'e rekor ücretle transfer edilebiliyor.

▲Theo takdir ediliyor evet ama futbolcu olduğunuz zaman herkesin oyununuza bakarak sizi değerlendirmesini beklersiniz. Yaş çok önemli olmamalıdır. İyiyseniz o takımda yer bulmalısınız. Türkiye'yi bu yüzden çok beğeniyorum. Nuri 18 yaşında A Milli oldu ve golü de var. İngiltere'de bu fırsatları bulamayan çok fazla genç oyuncu bulunuyor. Yetenekliler ama fırsat tanınmıyor.

#### ▼Türkçe öğrenmeyi düşünüyor musun?

▲Bir öğretmen tutmayı düşünüyorum. Ailemin ana dili Türkçe, dolayısıyla onlar hep Türkçe konuşur. Küçükken Türk okuluna gitmeye başlamıştım ama ders programıyla antrenmanlar çakıştığı için başka bir okula geçmek zorunda kaldım. Notlarım da gayet iyiydi aslında. Ninem de yardımcı olacak bana ama onunla çalışmak zor. Çünkü o İngilizce bilmiyor, ben de Türkçe.

#### ▼Kıbrıs konusunda yaşanan siyasi gelişmeleri takip ediyor musun?

▲Yaşananları biliyorum. Kuzey Kıbrıs'a yapılanları çok haksız buluyorum. İki yıl önce Kıbrıs'a gittim. Rum Kesimi'ne gittikten sonra Türk kesimine geçtim. Dünyanın en güzel yerlerinden birisi. Tepede dev gibi bir Türk bayrağı var. Çok saf ve güzel bir yer. Oradaki Türklerin pek bir şeyi yok ama çok mutlular. Başardıkları şey çok önemli ve bununla gurur duyuyorlar.

#### ▼Konuşmalarından vatanını oldukça sevdiğin anlaşıyor.

▲Bazen Rumlarla ve Yunanlılarla siyaset konuşuyoruz ama anlamıyorlar. "Ada'nın coğrafi olarak nereden geldiğine bakın, Türkiye'den kopmuş" diyorum. Onlar da "Orası bir ada, sadece ada" deyip duruyorlar. Orayı ülke olarak nitelendiriyorlar ama orası sadece bir ada. Herkesin fikri var ama sonunda orası bir Türk adasıdır.

Annem bu konuda çok hassastır. Annem orada yaşananlar nedeniyle İngiltere'ye geldi. Savaş yüzünden o beş yaşındayken İngiltere'ye göç etmişler.

#### ▼Mustafa İzzet'i tanıyor musun? O Dünya Kupası sonrası sakatlıkları nedeniyle Türk Milli Takımı'nda yer bulamadı. Senin de böyle kaygıların var mı?

▲Onunla tanışmıyorum ama kim olduğunu biliyorum. Benim böyle kaygıları yok çünkü iyi olduğumu biliyorum. Sakatlık konusunda ise tahtaya vurun. Ben hep olumlu düşünmeye çalışırım.

#### ▼Hobilerin neler?

▲Müzik dinlemekten hoşlanırım. Kız arkadaşım ile vakit geçirmek hoşuma gider. Tam bir aile adamıyım. Ailemi severim. Köpeklerim var ve onları dolaştırırım.

#### ▼Ne tür müzikler dinliyorsun?

▲R&B, Hip hop, Reggae. Şimdi bu röportajı yapıyoruz diye yalan söyleyecek ve "Türk müziği dinliyorum" diyecek değilim. Ben dinlemem ama annem dinler. Ninem ve dayım da hep Türk müziği dinler. Mustafa İzzet'in ailesi İngiliz'di. Benim ailem Türk'tür. Hem de çok çok çok Türk'tür. Ninem namazında niyazındadır. Evlerinde her şey Türk işidir. Türk uydusuna bağlıdır ve tüm izledikleri kanallar Türk kanallarıdır. Greenlanes diye bir yer vardır Londra'da. Yaklaşık 3 kilometrelik bir sokak sağlı-sollu Türk dükkânlarıyla doludur. O bölgenin tamamı Türkler tarafından satın alınmıştır. Bazen oraya yemek yemeye gideriz. Benim ailem yüzde yüz Türk'tür. ■







*Altıncı sıradaki Gençlerbirliği ile küme düşen Antalyaspor arasında sadece 9 puan fark vardı. Sadece bu bile ligde görülmemiş bir rekabetin yaşadığının verisi sayılabilir. Düşen Antalyaspor, altıncı Gençlerbirliği'nden daha az yenildi.*

*Gol ortalaması 2.40 olarak gerçekleşti. 2000-01'deki 3.32'lik rekora ve 1973-74'teki 1.69'luk kısırlığa bakıldığında vasat bir rakam. Önde gelen diğer liglerle kıyasladığımızda da 9. basamaktayız.*

*Deplasman takımları maç başına sadece bir gol atabildi. Yani evinde maç başına iki gol bulabilen bir takım teorik olarak bütün maçlarını kazanacaktı. Ama ev sahipleri de 1.40'ı aşamadı.*

*Alex 19 golle ligin en çok gol atan oyuncusu oldu. En son 1999'da Hakan Şükür yine 19 golle kral olmuştu. 23 sezonda ikinci kez kral 20 golün altına düştü. Zaten Süper Lig'de 1994'ten beri ilk defa bu sezon hiçbir takım 70 gole ulaşamadı.*

*Bu sezon "ilk golü atan kazanır" ligiydi. Fenerbahçe kazandığı 20 maçın 18'inde ilk golü attı. Onu, 18 maçın 17'sinde ilk golü atan Beşiktaş izledi. Zaten biri şampiyon, diğeri de ikinci oldu.*

*Ligin en fazla kafa golü atan takımı Fenerbahçe'ydi. Tam 19 gol buldular. Onları 16'şar golle Galatasaray ve Kayserispor izledi. Kafayla en az gol atabilen takımlar ise 3'er golle Sakaryaspor ve Ankaragücü'ydü.*

*Kornerden en fazla golü Galatasaray attı (6), en çok golü Beşiktaş yedi (5). Gaziantepspor ise korner golü yemedi. Fenerbahçe frikiklerden iki gol bulabildi. Galatasaray, Beşiktaş ve Trabzonspor ise bu açıdan sıfır çekti.*

# Rekabet tavan yaptı

**Turkcell Süper Lig'de 2006-07 sezonu Fenerbahçe'nin şampiyonluğuyla sonuçlandı. Ancak bu şampiyonluk üç puanlı dönemin en düşük puan ve galibiyet ortalamasıyla gerçekleşti. Gol açısından bakıldığında ise şampiyon takım açısından en düşük ortalamalı ikinci sezon yaşandı. Bu rakamların ortaya çıkardığı gerçek, Turkcell Süper Lig'de rekabetin her geçen gün arttığı, takımlar arasındaki güç dengelerinin birbirine yaklaştığı, gol atmanın ve kazanmanın eskisi kadar kolay olmadığıydı.**

Bir sezonu daha geride bıraktık. Hatta o kadar geride kaldı ki, kimse lafını bile etmez oldu. Herkes "bu sezonu bitirdik, önümüzdeki sezona bakıyoruz" tadında. Oysa birisiyle vedalaşıp öbürüne yelken açmak için önce bir hesaplaşmak gerekmez mi? 'Ne oldu, ne bitti, nasıl oynandı'yı görelim ki, önümüze de daha sağlıklı bakabilelim. İşbu yazı bir lig değerlendirmesi yapmak için yazılmıştır. Amaç Turkcell Süper Lig'in bir sezonuna damga vuran verilerini çıkartmaktır.

## Turkcell Süper Lig

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P	P u a n
Fenerbahçe	34	20	10	4	65	31	70	
Beşiktaş	34	18	7	9	43	32	61	
Galatasaray	34	15	11	8	58	37	56	
Trabzonspor	34	15	7	12	54	44	52	
Kayserispor	34	13	12	9	54	43	51	
Gençlerbirliği	34	14	6	14	43	42	48	
Sivasspor	34	14	6	14	41	44	48	
Ankaraspor	34	10	17	7	43	38	47	
Konyaspor	34	12	9	13	42	44	45	
Bursaspor	34	12	9	13	36	42	45	D u r u m u
Gaziantepspor	34	11	10	13	31	39	43	
V. Manisaspor	34	11	9	14	41	45	42	
Ankaragücü	34	11	9	14	32	39	42	
Denizlispor	34	9	14	11	33	40	41	
Ç. Rizespor	34	11	7	16	34	40	40	
Antalyaspor	34	8	15	11	32	36	39	
K. Erciyesspor	34	9	10	15	29	49	37	
Sakaryaspor	34	4	10	20	25	51	22	

## Gol İstatistikleri

Futbolun en güzel yanı gol. Biz de golden başlayalım. Turkcell Süper Lig'de bu sezon gol ortalaması 2.40'tı. Bu rakamı şöyle değerlendirebiliriz. 2000-2001 yılında lig tarihinin en yüksek gol ortalaması yakalandı: 3.32. 1973-1974 sezonu ise en kısır sezondur: 1.69. Bu açıdan bakılırsa geride bıraktığımız sezonun gol ortalamasının vasatı aşamadığını söylemek mümkün.

Diğer ülkelerle karşılaştığımızda da sonuç aynı. Dünyanın önde gelen

## Gol ortalamaları

1- Hollanda	2.99
2- Belçika	2.78
3- Almanya	2.73
4- İtalya	2.54
5- İspanya	2.47
6- İngiltere	2.45
7- İskoçya	2.45
8- Rusya	2.43
9- Türkiye	2.40
10- Yunanistan	2.32
11- Ukrayna	2.30
12- Portekiz	2.30
13- Fransa	2.25
14- Çek Cum.	2.22
15- Romanya	2.14

kalmak demek. Gol istatistiğinden devam edelim. Geçen sezon ligde deplasman takımları maç başına sadece bir gol atabildi. Yani evinde maç başına iki gol bulabilen bir takım teorik olarak bütün maçlarını kazanacaktı. Ama kendi evinde gol ortalaması da 1.40'ı aşamayınca istenilen rahat galibiyetler gelmedi. Bu düşük gol ortalamasının bir başka vechesi de maç skorlarının dağılım tablosunda ortaya çıkıyor.



## En fazla rastlanan skor 1-0

Bu sezon yine en fazla 1-0'a rastladık. Maçların yüzde 21'i 1-0 bitti. Bu istatistiği yüzde 11'erlik oranla 1-1 ve 0-0 izledi. Bir başka deyişle bu sezon maçların yüzde 43'ünde bir takım iki gol atmıy başaramadı. Yani neredeyse iki maçtan birinde 2 gol atan takım yoktu. İlk yarılara baktığımızda durum daha da vahimdi. Neredeyse her dört maçın üçünde, yani maçların yüzde 69'unda ilk yarılarda en fazla bir gol görüldü futbolseverler. Maçların ilk yarılarında takımından iki gol seyredebilme lüksüne sahip taraftar oranı ise yüzde 10'u bile bulmadı. Ki bu istatistik aslında son üç sezondur neredeyse hep aynı gidiyor. Geçen sezon yüzde 65 maça ilk yarılarda sadece bir gol vardı. 2005 sezonunda ise aynı oran yüzde 66'ydı. Bu da demektir ki futbolumuz ciddi bir gol kısırlığı çekiyor.

## En çok gol son bölümde atıldı

Gollerin dakikalara dağılımına baktığımızda ise karşılaşmaların son dakikalarının müthiş bir çekişmeye sahne olduğunu görüyoruz. Gerçekten de atılan tüm gollerin yüzde 22'si son 15 dakikaya rastgeldi. Zaten genel olarak gollerin önemli bir bölümü ikinci yarıda atıldı. Bu oran neredeyse yüzde 60'a yüzde 40'tı. En az gol ise takımların daha ihtimam gösterdiği ilk 15

dakikalara düştü. Bu dönemde atılan goller toplamda yüzde 12'yi zor buldu. Takımların gol ve dakika dağılımına baktığımızda ise şu verilere rastladık: İlk 15 dakikada en fazla gol atan takım Trabzonspor'du. Tam 11 gol bulan Karadeniz temsilcisini 7 golle Fenerbahçe izledi. İlk yarılardan golcü takımı ise Fenerbahçe'ydi. 28 gol atıldılar ve şampiyonluk yolunda büyük avantaj sağladılar. Fenerbahçe'yi yine ilk sıraları alan Galatasaray (24), Trabzonspor (24) ve Beşiktaş izledi. Son 15 dakikaların golcülerinde ise yine Fenerbahçe vardı. Kayserispor, Ankaraspor ve Konyaspor'la birlikte 12 golle bu kategorinin de lideriydi sarı-lacivertliler. Yenilen gollerin zaman dağılımına baktığımızda ise ilk 15 dakikanın en kötü takımları olarak Trabzonspor ve Galatasaray öne çıktı. 9'ar gol yediler. Nitekim ilk yarılarda en fazla gol yiyen takımlar arasında da ilk beşe girdiler. Ama bu istatistikte asıl belirleyici olan ikinci yarılardaki gollerdi. Karşılaşmaların ikinci yarılarında 10'dan fazla gol yiyen bütün takımlar ya düştü ya da düşme tehlikesini yakından hissetti.

## Gol atmanın zorluğu

İkinci Beşiktaş'la sekizinci Ankaraspor aynı sayıda gol attı (43). 12. Vestel Manisa ise 41 gole ulaştı. Zaten ligde bu sezon 40'tan fazla gol bulan tam 10 takım vardı. Ama bu sezona asıl damgasını vuran, yenilen gol istatistikleriydi. Üç puanlı lig

tarihinde ilk defa bir sezonda 50'den fazla gol yiyen sadece bir takım vardı ki Sakaryaspor da sadece 51 gol yedi. Yani gol atmak hiç bu kadar zor olmamıştı ve takımlar hiç bu kadar dirençli oynamamıştı. Bu tabii ki bir yandan gol yollarındaki etkisizliği gösterirken, diğer yandan herkesin belirli bir taktik disiplini içinde oynayabildiğini ve düzenli defansların oturduğu anlamına da geliyor. Ki dengeli bir lig için artık bu şart. Nitekim averaj hesaplarına baktığımızda da benzer verilere rastlıyoruz. Ligde eksi 10'un altında averaja sahip olan sadece iki takım vardı ve onlar da ligin dibindeydi. Sivasspor eksi 3 averajla yedinci olurken Antalyaspor eksi 4 averajla küme düştü. Ankaraspor ise artı 5 averajla sekizinci oldu ki, bu son yıllarda pek rastladığımız bir şey değildi. En son 2003'te Ankaragücü artı 2 averajla sekizinci olmuş, 2001'de de Rizespor artı iki averajla dokuzuncu sırada kalmıştı. Ondan beri en ilginç derecedeydi bu. Yine gol istatistikleriyle devam edelim. Uzun bir aradan sonra 20 golün altında bir golle gol kralı çıkardı Süper Lig. Alex De Souza 19 golle ligin en çok gol atan oyuncusu oldu. En son 1999'da Hakan Şükür yine 19 golle gol kralı olmuştu. 23 senede ikinci kez kral 20 golün altına düşüyordu. Zaten Süper Lig'de 1994'ten beri ilk defa bu sezon hiçbir takım 70 gole ulaşamıyordu.

## Gollerin Analizi

Bu sezon "ilk golü atan kazanır" ligiydi aslında. Sakaryaspor düştüyse en çok bu yüzden düştü. Sadece 8 kez ilk golü atan taraf oldular ve bu maçların yarısını kazanamayınca ligden düşmeleri kaçınılmaz oldu. Onlar dışındaki bütün takımlar en az on maça ilk golü atmıy başardı. Ama bunu en çok başaran şampiyon oldu. Fenerbahçe tam 23 maça karşılaşmanın ilk golünü attı. Beşiktaş ise ikinciydi. Ligden düşen Antalya da ilk golü bulmakta sıkıntı çekti ve sadece 12'de kaldı. Sakaryaspor'un

ardından en başarısız ikinci takım onlardı. Peki, bu ilk golü bulma işi ne kadar işe yaradı? Açıkçası çok. Fenerbahçe kazandığı 20 maçın 18'inde ilk golü atan taraftı. Onu, kazanılan 18 maçın 17'sinde ilk golü atan taraf olan Beşiktaş izledi.

## İlk golü atma sıralaması ile lig sıralaması karşılaştırması

Takım	İlk Golü Attığı Maç	Sıra
Fenerbahçe	18	1
Beşiktaş	17	2
Galatasaray	12	3
Trabzonspor	12	4
Kayserispor	12	5
Gençlerbirliği	12	6
Bursaspor	11	10
V. Manisaspor	11	12
Konyaspor	10	9
Sivasspor	10	7
Gaziantepspor	10	11
Ç. Rizespor	10	15
Ankaragücü	10	13
Ankaraspor	9	8
Denizlispor	8	14
K. Erciyesspor	8	17
Antalyaspor	6	16
Sakaryaspor	4	18

Tabloda da görüldüğü gibi ilk golü atma sıralamasıyla lig sıralaması neredeyse aynıydı. Bu istatistiği en önemli yapan şeylerden biri de ilk golü atıp kaybedilen puanlar verisiydi. İlk golü atan takımlar en fazla üç maç kaybettiler. Ki onlar da sadece beş takımdı ve ikisi küme düştü. Fenerbahçe ilk golü attığı hiçbir maçı kaybetmedi. Ki bu istatistikte de yalnız değildi. Galatasaray, Kayserispor, Konyaspor ve Denizlispor da aynı başarıyı gösterdi. Kayserispor ve Galatasaray ilk golü attıkları maçlarda toplamda sadece 3 kez berabere kaldılar, geri kalan maçlarını kazandılar.

## Kafa gollerinin lideri Fenerbahçe

Şimdi de takımlar üzerinden atılan gollerin çeşitlerine bakalım. Ligin en fazla kafa golü atan takımı Fenerbahçe'ydi. Tam 19 gol buldular. Onları 16'şar golle Galatasaray ve Kayserispor izledi. Kafayla en az gol atabilen takımlar ise 3'er golle Sakaryaspor ve Ankaragücü'ydü. Sol





Üç puanlı sistemin en az puan ortalamasına sahip şampiyonuydu Fenerbahçe. 20 galibiyetle şampiyon olmayı başaran sarı-lacivertliler, üç puanlı sisteme geçildiğinden beri bu kadar az galibiyetle bunu başaran ikinci takım oldu. En son 1991'de Beşiktaş 20 galibiyetle şampiyon olmuştu ama o zaman lig 16 takımla oynanmıştı.

Gelelim ligin puan dengesine. Altıncı sıradaki Gençlerbirliği ile küme düşen Antalyaspor arasında sadece 9 puan fark vardı. Sadece bu bile ligde son yıllarda görülmemiş bir rekabet yaşandığının verisi sayılabilir. Düşen Antalyaspor, altıncı Gençlerbirliği'nden daha az yenildi. Zaten bu iki takımın arasındaki puan farkını son haftada Gençlerbirliği'nin galibiyetiyle biten maç skoru belirledi. Rizespor 16 mağlubiyetle ligin en çok yenilen ikinci takımıydı ama düşmekten kurtulmayı başardı. Sekizinci Ankaraspor'un galibiyet sayısı bir tek sonuncu Sakaryaspor'dan fazlaydı. Ama aynı Ankaraspor ligin en az yenilen ikinci takımı olmayı da başardı. Gelelim bu puanların nasıl alındığına. Yenik duruma düşmüşken puan çıkarma istatistiğine baktığımızda ilk sırada Galatasaray'ı görüyoruz. Galatasaray yenik duruma düştükten sonra tam 17 puan aldı. Onu 15 puanla Sivasspor izledi. Lider Fenerbahçe ise 10 puan toplayabildi. Bu kategoride ligin en kötüsü Vestel Manisa'ydı. Manisaspor yenik duruma düştüğü maçlardan sadece bir puan çıkarabildi. Lig ikincisi Beşiktaş'ın da bu kategoride Gaziantepspor'la birlikte en kötü ikinci takım olması manidar

Sol ayaklı oyuncuların ustalığından en fazla yararlanan takım da Ankaraspor'la birlikte Fenerbahçe oldu. Bu iki takımın tam 20 golü sol ayaklılardan geldi. Bu açıdan en kötü takım Denizlispor'du, çünkü sadece 4 gol bulabildiler. Kornerden en fazla golü Galatasaray attı (6). Kornerden en çok gol yiyen ise Beşiktaş oldu (5). Gaziantepspor hiç korner golü yemedi. Ama liginin bu sezon en büyük sorunu frikiklerdi. Çok az frikik golü oldu bu sezon. Fenerbahçe frikiklerden iki gol bulabildi. Galatasaray, Beşiktaş ve Trabzonspor ise bu açıdan sıfır çekti. Üstelik Beşiktaş frikiklerden en fazla gol yiyen takımdı (3). Ankaragücü ve Bursaspor da hiç frikik golü bulamayanlar arasındaydı. Bu tek vuruşlardan en fazla yararlanan ise Ankaraspor'du. Tam 7 gol buldular. Bu alanda Kayserispor'un 5 golü de dikkat çekiciydi. Duran toplar toplamında da yine Ankaraspor ve Kayserispor başarılı oldu. 19 ve 18 gol attılar.

Şampiyon Fenerbahçe de 16 golle tatminkâr bir sezon yaşadı. Bu istatistikte en kötü takım ise Ankaragücü'ydi. Biri korner, diğeri de penaltı olmak üzere sadece iki gol attı başkent temsilcisi. Duran toptan gol yeme açısından en kötü takım ise Konyaspor'du. Tam 16 gol yediler. Beşiktaş ve Galatasaray'ın 11'er gol yemesi de son derece manidardı. Bu noktada diğer bir veri de şuydu. Paslaşmalı kullanılan frikiklerde ligde toplam sadece altı gol vardı. Yani bütün takımlar frikik organizasyonlarından ancak bu kadar gol çıkarabildi. Ceza sahası dışından atılan gollere bakalım bir de. Gençlerbirliği, Kayserispor ve Vestel Manisaspor toplam 11 golü ceza sahası dışından attılar. Buna karşın Beşiktaş, Ankaragücü ve Sakaryaspor için aynı rakam sadece 2'ydı. Ceza sahası dışından en fazla gol yiyen takımlar ise Trabzonspor ve Galatasaray'dı (8). Ankaragücü ise belki az ceza sahası dışı golü buldu ama az da yedi (3).

## Puan İstatistikleri

sayılmalı. Siyah-beyazlılar mağlup duruma geçtikten sonra sadece 4 puan alabildi. Gelelim bu istatistiğin tam tersine. Yani galip duruma geçmişken en fazla puan kaybeden kimdi, ona bakalım. Bu kategorinin birincisi Kayseri Erciyesspor oldu. Erciyesspor öne geçtiği maçlarda tam 17 puan kaybetti. Onları 16 puanla Gaziantepspor, 15'er puanla Antalyaspor ve Rizespor takip etti. Bir kere öne geçtikten sonra bunu en iyi korumayı başaran ekipler ise Gençlerbirliği ve Trabzonspor'du. Sadece 7 puan kaybetti bu iki ekip. Onları 9 puan kaybıyla Bursaspor izledi. Yine de yenik duruma düştükten sonra maçı galip bitirmeyi başaran

çok az ekip vardı. Sivasspor bunu tam dört kez başardı. Galatasaray ve Trabzonspor da üçer kez bu başarıyı elde etti. Diğerleri ise ikiye aşamadı. Hatta Vestel Manisaspor ve Sakaryaspor ekipleri geriye düştükleri hiçbir maçta galip gelemedi. Şampiyon Fenerbahçe'nin bile bunu sadece bir kez başarmış olması dikkat çekiciydi. Öne geçtikten sonra yenilme oranlarında ise daha da büyük bir kıtlık vardı. Ankaragücü, Kayseri Erciyesspor, Bursaspor, Rizespor ve Sakaryaspor tam üç kez bu acı gerçeğe yüz yüze kaldı. Ama tam beş takım galip duruma geçtikten sonra hiç yenilmedi: Denizlispor, Fenerbahçe, Galatasaray, Kayserispor ve Konyaspor.

### İlk Yarı Puan Durumu

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P	AV	
Fenerbahçe	17	11	4	2	35	15	37	20	P u a n  D u r u m u
Galatasaray	17	8	6	3	32	20	30	12	
Beşiktaş	17	8	5	4	23	6	29	17	
V.Manisaspor	17	8	4	5	32	23	28	9	
Gençlerbirliği	17	8	3	6	20	18	27	2	
Kayserispor	17	7	5	5	22	20	26	2	
Bursaspor	17	7	3	7	21	21	24	0	
Konyaspor	17	6	6	5	19	20	24	-1	
Ankaraspor	17	4	11	2	21	18	23	3	
Ankaragücü	17	5	7	5	20	16	22	4	
Sivasspor	17	6	4	7	17	22	22	-5	
Gaziantepspor	17	5	5	7	18	25	20	-7	
Trabzonspor	17	5	4	8	20	21	19	-1	
Denizlispor	17	4	7	6	13	15	19	-2	
Ç. Rizespor	17	5	3	9	14	20	18	-6	
Antalyaspor	17	3	8	6	18	21	17	-3	
Sakaryaspor	17	3	6	8	10	21	15	-11	
K. Erciyesspor	17	2	5	10	15	38	11	-23	

### İkinci Yarı Puan Durumu

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P	AV	
Fenerbahçe	17	9	6	2	30	17	33	13	P u a n  D u r u m u
Trabzonspor	17	10	3	4	34	24	32	10	
Beşiktaş	17	10	2	5	20	16	32	4	
Kayserispor	17	7	7	3	33	22	31	11	
Galatasaray	17	7	5	5	26	17	26	9	
K. Erciyesspor	17	7	5	5	13	11	26	2	
Sivasspor	17	8	2	7	24	23	26	1	
Ç. Rizespor	17	6	4	7	20	20	25	0	
Ankaraspor	17	8	6	5	22	20	24	2	
Gaziantepspor	17	6	5	6	13	13	23	0	
Denizlispor	17	5	7	5	20	24	22	-4	
Antalyaspor	17	5	7	5	15	14	21	1	
Gençlerbirliği	17	6	3	8	23	24	21	-1	
Konyaspor	17	6	3	8	23	24	21	-1	
Bursaspor	17	5	6	6	15	21	21	-6	
Ankaragücü	17	6	2	9	12	23	20	-11	
V. Manisaspor	17	3	5	8	9	22	14	-13	
Sakaryaspor	17	1	4	12	15	30	7	-15	



## En fazla forma giyen oyuncular

Ligimizin en fazla maçta forma giyen oyuncularını Trabzonsporlu Gökdeniz Karadeniz ve Konyasporlu Caetano Da Silva'yı. Her iki oyuncu da ligdeki tüm maçlarda forma giydi. Ama en uzun süre sahada kalan isimler farklıydı. Ligimizin dakika bazında en fazla forma giyen oyuncular Kayserisporlu Dimitar Ivankov ve Antalyasporlu Pawel Dziewicki oldu. Tam 2970 dakika oyunda kaldı bu iki isim. Oynadıkları 33 maçta da 90 dakika sahada yer aldılar. Ama bu istatistikler de gösterdi ki, hiçbir takım oyuncularından ligin tamamında eksiksiz yararlanamadı. Geniş kadronun önemi en çok bu istatistikte görüldü. Oysa daha geçen sezon bile 34 maçın 34'ünde de oynayan daha fazla oyuncu vardı. Sezonlarda geriye doğru gidildikçe bu rakam daha da artıyordu. Ancak bu sezonun istatistikleri de gösterdi ki, günümüz futbolu artık sadece 11 oyuncuyla oynanmıyor.

## Geniş kadrolar başarılı oldu

Takımlar bazında baktığımızda ise şampiyon Fenerbahçe'de 30 maçın üzerinde ilk onbir çıkan sadece iki oyuncu vardı; Alex ve Tuncay. Sonradan oyuna girmelere baktığımızda ise 30'un üzerinde görev alanlara Tümer ve Aurelio da eklendi. Ama hepsi bu kadardı.

25'in üzerinde ilk onbirde forma giyen oyuncu sayısı dahi dörttü. Yani şampiyon geniş kadro avantajını sonuna kadar kullandı. Tam 16 oyuncu 10 ya da daha fazla sayıda ilk onbirde forma şansı buldu. İkinci Beşiktaş'ta da durum farklı değildi. 30'dan fazla ilk onbir gören sadece iki oyuncu vardı: İbrahim Toraman ve Runje. Ama Beşiktaş'ın Fenerbahçe'den farkı belirli oyuncuların sürekli kullanılmasıydı. Tam altı oyuncu sonradan oyuna girmeler de dahil edilince 30 ve 30'un üzerinde maçta forma giydi. 23'ten fazla ilk onbirde forma giyen oyuncu sayısı ise 11'di. Yani Beşiktaş'ın onbiri az çok belliydi. Üçüncü Galatasaray ise geniş kadro kullanmasına rağmen bundan istediği verimi alamadı. Sadece altı oyuncu 25'in üzerinde maçta ilk onbir çıktı. Tam 15 oyuncu 10'un üzerinde ilk onbir deneyimi yaşadı. Küme düşen takımlardan Antalyaspor'a baktığımızda ise kısıtlı kadronun olumsuz etkisini görmek mümkün. Antalyaspor'da tam 7 oyuncu 27'nin üzerinde maçta ilk onbir çıktı ve tam 10 oyuncu 27'nin üzerinde maçta görev aldı. Benzer bir istatistik Kayseri Erciyesspor için de geçerliydi. Onlar da tam 7 oyuncudan sürekli yararlanmak durumunda kaldı. Ligin en olumlu futbol oynayan takımlarından biri olan Kayserispor da kadro zenginliğinin neden önemli olduğunu gösteren ekiplerden. Tam 14 oyuncu 20'nin üzerinde maç oynadı ve 10'dan fazla maçta forma giyen 18 oyuncu vardı.

## Karşılaştırmalı İstatistikler

Biraz da karşılaştırmalı analizler yapalım ve Turkcell Süper Lig'i önemli Avrupa ligleriyle mukayese edelim. İtalya, İngiltere, İspanya, Fransa ve Almanya'nın yanı sıra Portekiz, Hollanda ve Yunanistan Liglerine de bakalım. Önce ortalama puanla başlayalım. Şampiyonlara baktığımızda Fenerbahçe'nin ortalama 2.1 puan topladığını görüyoruz. Bu sadece İspanya şampiyonu Real Madrid'den daha iyi bir derece. Bu kategoride söz konusu liglerin en iyi takımı ise Inter. 2.6 puanla şampiyon oldu İtalyan takımı.

### Şampiyonların Ortalama Puanı

Takım	Ülke	Ortalama Puan
Inter	İtalya	2.60
Olympiakos	Yunanistan	2.40
M. United	İngiltere	2.30
Porto	Portekiz	2.30
PSV	Hollanda	2.20
<b>Fenerbahçe</b>	<b>Türkiye</b>	<b>2.10</b>
O. Lyon	Fransa	2.10
Stuttgart	Almanya	2.10
Real Madrid	İspanya	2.00

Gol istatistiğine baktığımızda ise en çok gol atanın şampiyon olduğu ligler Türkiye, İngiltere, Yunanistan, İtalya, Fransa, Portekiz olurken, Almanya, Hollanda ve İspanya'da en çok gol atan takım ipi en önde göğüsleyemedi. Bunun tersine, yani en az gol yiyen takımların ne yaptığına baktığımızda ise Türkiye, Fransa ve Hollanda şampiyonları en

az gol yiyen takım olmayı başarırken İngiltere, İtalya, İspanya, Portekiz, Almanya, Yunanistan şampiyonları için aynı durum söz konusu olmadı. Bu iki istatistiği toplarsak şuraya varıyoruz: Almanya ve İspanya şampiyonları ne en çok gol atan ne de en az gol yiyen ekiplerdi ama ipi göğüslemeyi başardılar. ■





1.5 sezon boyunca bazen üçüncü kaleci olarak beklediği Fenerbahçe'de bu sezonun ikinci yarısında görevi devraldı ve şampiyonluğa elleriyle büyük katkı yaptı. Zaten futbol geçmişi de hep mücadele etme, yarışma ve kazanma hikâyeleriyle dolu. Yıllarını verdiği Bursaspor'da hep kendisine tercih edilen kalecileri ekarte etmeyi başardı. Önce Slovak Kelemen'i, sonra Alman Zickler'i, ardından da Rumen Vintila'yı yedek kulübesinden gelerek geçti. Fenerbahçe'deki son performansıyla 2008 finalleri için kendisini Milli Takım kalesine hazır görüyor.

# Çıktı açık alınla...



## Mazlum Uluç

▼Uzun süredir gündemde olan bir oyuncusun ve 27 yaşındasın ama biz yine de futbolla tanışma hikâyenden başlayalım istersen.  
▲Tekirdağ Hayrabolu doğumluyum ve futbola da Hayraboluspor'da başladım. Daha sonra bir tanıdığım aracılığıyla Bursaspor'a transfer oldum. O sırada 19 yaşındaydım. Bursaspor'un tüm genç takımlarında ve amatör takımında oynadıktan 2 yıl sonra A takıma yükseldim. O sırada takımın kalecileri Gançev ve Şenol'du. Maç tecrübesi kazanabilmem için bir sezonluğuna Merinosspor'a kiralandım. Daha sonra geri döndüm. Önce Gançev'in, ardından da Şenol ağabeyin ayrılmasından sonra Bursaspor kaleci arayışına başladı. O dönemde genç kalecilere çok fazla şans verilmiyordu. Sonuçta Slovak kaleci Kelemen'i transfer ettiler. Kelemen'in arkasında 15 maç bekledikten sonra kaleyi devraldım. Sezon sonu gelince Kelemen Tenerife takımına transfer oldu.  
▼Peki, kendini ispatladığın o dönemden sonra artık kale tamamen sana mı kaldı?  
▲Hayır, takımın başına Jörg Berger geldi ve o dönemde Almanya'nın en iyi beş kalecisinden biri olarak gösterilen Zickler'i getirdi. Tabii ilk etapta da ona şans verdi. Ancak bir süre sonra yine ben oynamaya başladım ve bir kez daha çok iyi bir sezon geçirdim. Sonrasında takımın başına Hagi geldi. Hagi gerçekten futbol için her şeyini vermiş biriydi. Çok iyi bir insandı, çok hırslı ve kaybetmeyi sevmeyen bir yapısı vardı. Bize de bu yapısını yansıttı. O dönemde

## Serdar Kulbilge

*Fenerbahçe'ye oturmak için gelmedim. Hedeflerim ve planlarım vardı. İlk hedefim oynamaktı. Ama oynamasam bile küsecek halim yoktu. Çünkü işime saygı duymam ve profesyonelliğin gereklerini yerine getirmem gerekiyordu.*

*Hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmadım. İçimde hep "Elbette bana da sıra gelecek, bir şans verilecek" ümidini taşıdım. Şans verildiği zaman da güçlü olmak zorundasınız ve ben şans bulacağım gün güçlü olabilmek için sürekli çalıştım.*

*Takım içindeki en iyi arkadaşım Tuncay'dı. Benim için yeri çok farklıdır. Futbolundan önce kişiliğiyle 10 numara bir insan. Sadece bana değil, tüm arkadaşlarına karşı böyle. Mahmut Hanefti de öyle.*

de Rumen kaleci Vintila transfer edilmişti. Vintila 10 maç oynadıktan sonra kale yine bana kaldı ve 24 maç oynadım. Ligin en az gol yiyen kalecisi olmuştum ve benim adıma çok büyük bir başarıydı. O dönemde takım kaptanlığı da yaptım ve bu benim için gerçekten büyük bir onurdu.  
▼Ancak o sezon küme düştünüz değil mi?  
▲Evet. Lig A'da da bir sezon oynadım ve sözleşmem bittiğinde Fenerbahçe'nin teklifi geldi. İnsan böyle bir şansını bir kez yakalar. Geri çevrilebilecek bir teklif değildi.

## Oynamasam bile küsem

▼Bu arada senin kalecilik hayatının hep mücadeleyle geçtiğini de öğrendik. İstersen

Fenerbahçe'nin teklifini kabul etmenden başlayalım; banko oynadığın bir takımdan Fenerbahçe'ye üçüncü kaleci olarak gelmeyi kabul etmek ilginç değil mi?  
▲O dönemde Rüştü ağabey Fenerbahçe'yle henüz tanışmamıştı. Ben de buraya oturmak için gelmedim. Hedeflerim ve planlarım vardı. Planlarımı doğru çizdiğime inanıyorum. İlk hedefim oynamaktı. Ama oynamasam bile küsecek halim yoktu. Çünkü işime saygı duymam ve profesyonelliğin gereklerini yerine getirmem gerekiyordu. Bu da nedir, çok çalışmak. Ben de onu yaptım. Zaten antrenmanlarım maç gibi geçer. Antrenmanda ne yaparsam maçta karşılığını alacağımı bilirim ve tam konsantre çalışırım.  
▼Yedek kalma sürecinde neler

yaptın, neler düşündün? Çünkü Rüştü'nün oynadığı dönemde yedek kulübesinde bile oturamıyordun. 1.5 sezon hiç yoktun neredeyse. Umutsuzluğa kapıldığın, pişmanlık yaşadığın dönemler oldu mu?  
▲Hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmadım. İçimde hep "Elbette bana da sıra gelecek, bir şans verilecek" ümidini taşıdım. Şans verildiği zaman da güçlü olmak zorundasınız ve ben şans bulacağım gün güçlü olabilmek için sürekli çalıştım. Bu dönemde ailemin de büyük desteğini aldım. Onların benim için yerleri çok farklı. Ama yedek beklediğim dönemde gerçekten üzülmedim. Çünkü bizim savaşımız Fenerbahçe için. Önemli olan takımın başarılı olması diye düşündüm.  
▼Başa dönersek, neden kaleci

olmayı tercih ettin? Çünkü genellikle çocukluk hayalleri arasında kaleci olmak yoktur pek.  
▲Kalecilik zevkli bir meslek aslında. Ben de kalecilğe severek başladım. Bir gün olsun "Neden kaleci oldum?" demedim ve bu sevgim sonuna kadar sürecek.  
▼Kalecilik evrim geçiren bir meslek. Çizgi kaleciliğinden ceza sahasına hâkim kaleciye, oradan topu eliyle oyuna iyi sokan kaleciye ve son olarak da bir libero gibi oynayıp ayaklarını oyuncu gibi kullanan kaleciye doğru bir gelişme var. Sen bu gelişim çizgisi içinde kendini nereye oturtuyorsun?  
▲Değişen ve gelişen oyunun içinde bizim de değişmemiz, bunun için de çok çalışmamız gerekiyor. Oyunun içinde olmamız lazım. Ama bizim altyapılardan gelen bir özelliğimiz

var. Ben altyapıda çok iyi bir eğitim aldığımı ve günümüzün futbol anlayışına uyum sağladığımı düşünüyorum.

▼Daha önce kupa maçlarında oynadın ama ilk lig tecrüben Fenerbahçe-Sivas maçı. O maçta da evinizde 2-2 berabere kalarak puan kaybettiniz. O maçta neler hissettin, neler yaşadın?

▲Benim için gerçekten çok önemli bir maçtı. Büyük Fenerbahçe seyircisinin önüne çıkmak kolay değildi. O stada çıkarken tüylerim diken diken oluyor. Rakip takımda oynarken de öyleydi. İlk maçında taraftarımız bana büyük destek verdi. Öncesinde Zico'nun, kaleci antrenörümüz Murat Hoca'nın, Volkan'ın ve Rüştü ağabeyin de kendime güvenimi artıran desteklerini almıştım. Ben de elimden gelen tüm gayreti gösterdim. İki gol yememe rağmen benim açımdan çok iyi geçen bir maçtı.

▼Rüştü, sen ve Volkan... Sadece birinizin oynama şansı vardı. İnsanın aklında "Şu kötü bir gol yese de ben kaleye geçsem" gibi düşünceler oluyor mu?

▲Hayır, aramızda gerçekten hiçbir sorun yok. Dediğim gibi, bizim savaşımız Fenerbahçe için.

▼Bir maçta senin kurtardığın zor bir topun ardından kamera yedek kulübesine döndü. Uğur, Volkan'a "Sen olsan bunu yerdin" diye espri yapıyordu. Aranızda bu tip şakalaşmalar oluyor mu?

▲Tabii, bunlar futbolun esprili yönleri. Bu tip şakalar yapıyoruz

ama arkadaşlık çerçevesi içinde.

## En iyi arkadaşım Tuncay

▼Takımdaki en iyi arkadaşın kim?

▲Tuncay. Benim için yeri çok farklıdır. Futbolundan önce kişiliğiyle 10 numara bir insan. Sadece bana değil, tüm arkadaşlarına karşı böyle. Mahmut Hanefi de öyle.

▼Şampiyon oldunuz ve bu başarıda hepinizin payı var. Ama bir kişiyi en öne koymak gerekirse senin tercihin kim olur?

▲Bence 24 kişinin de öne konulması gerekir. Çünkü iyi ve kötü günlerimiz oldu ama biz bu günlerin hepsinde kenetlenmesini bildik. Kadrodaki her oyuncunun bu şampiyonlukta payı vardır.

▼Bu sezon son 12 maçta forma giydin ve 11 gol yedin. Herkes de "İyi ki Serdar varmış" dedi. Sen bu performansından memnun musun? Bizim izlediğimiz Serdar senin yüzde 100'ün mü?

▲Kupayla birlikte 18 maç oynadım ve iyi bir sezon

oynadın ve 4-0 kazandınız. Bir oyuncu için eski takımına karşı forma giymek zordur her zaman. Sen neler yaşadın o maçta?

▲Sonuçta bizler profesyonel oyuncuyuz ve bunun gereklerini yapmak zorundayız. Ben ekmeğimi Fenerbahçe'den kazanıyorum ve takımım için elimden gelenin en iyisini yaparım. Tabii ki Bursaspor'un bendeki yeri ayrıdır. Çünkü beni Türk futboluna kazandıran takım Bursaspor. O maç bizim için şampiyonluk yolunda zor bir virajdı ve en iyi biçimde geçtik. Bazı tepkiler de oldu ama ben bunu normal karşılıyorum.

▼Sence tepkinin sebebi neydi? Aslında yetiştirdikleri oyuncunun iyi bir noktaya gelmesinden gurur duymaları gerekmez mi?

▲Sözleşmem bittiğinde ayrıldığım

İnşallah uzun süre bu kulübün formasını giymek ve Rüştü ağabey gibi efsane bir isim olmak isterim. Futbolumdan önce kişiliğimle camia içinde iyi yerlere gelmek amacındayım. Futbol sonra geliyor. Benim için öncelikli olan kişiliktir.

Bence İnönü Stadı'ndaki Beşiktaş karşılaşmasında şampiyon olduk. O maç bizim için finaldi. Kupada elenmemize rağmen Beşiktaş'ı yenebileceğimizi biliyorduk. Çünkü bu sezon oynadığımız üç maçta da sonuçlar üstün taraf bizdik.

Zico ile ilişkilerimde başlangıçtan beri hiçbir fark görmedim. Yedek olduğum dönemde neyse, oynarken de aynıydı. Gerçekten de oynayan ve oynamayan oyuncuya aynı sıcaklıkta yaklaşan bir teknik adam.



ve kulübe para

kazandırmadığım için tepkiler olmuştu.

Ama

unutmamak gerekir ki, Bursaspor'a çok büyük miktarda para kazandıran Balıç de Fenerbahçe formasıyla Bursa'ya geldiğinde hiç iyi karşılanmamıştı. Bence futbolda bunların yeri olmaması gerekiyor. Aslında bu tepkiyi Bursaspor'un tüm taraftarlarına mâletmek de yanlış. Sadece çatlak sesler olduğunu düşünüyorum. Bursaspor taraftarı gerçekten çok büyük bir seyirci topluluğu.

▼Bu doğru. Ama Fenerbahçe'nin de çok büyük bir taraftar kitlesi var. Bir kıyaslama yapabilir misin?

▲Bizim seyircimiz gerçekten muhteşem. İnşallah uzun süre bu kulübün formasını giymek ve Rüştü ağabey gibi efsane bir isim olmak isterim. İlk hedefim





Fenerbahçe'de kalıcı olmak. Futbolumdan önce kişiliğimle camia içinde iyi yerlere gelmek. Gerçekten de futbol sonra geliyor. Benim için öncelikli olan kişiliktir.

▼Bu yıl oldukça çetin bir lig yarışı yaşandı. Bir ara Vestel Manisaspor'un 6 puan gerisinde kaldınız. O dönemde "Şampiyonluğu kaybettik" diye düşündüğünüz oldu mu?

▲O dönemde Vestel Manisaspor iyi bir çıkış yakalamıştı. Biz iyi bir başlangıç yapsak da yeni bir takım olmamızın etkisiyle puan kayıpları yaşamıştık. Ama farkı çabuk kapattık ve Manisa'daki maçı kazandıktan sonra liderlik koltuğunu bir daha hiç bırakmadık.

## İnönü'deki Beşiktaş maçı unutulmaz

▼Sizin için dönüm maçı hangisiydi? Ne zaman "Biz bu işi bitireceğiz" diye düşünmeye başladın?

▲O maç unutulmaz zaten; İnönü Stadı'ndaki Beşiktaş karşılaşması. O maç bizim için finaldi. Hafta boyunca bu havada çalıştık. Yönetimimiz de sürekli yanımızda oldu. Gerçekten bunlar çok önemliydi. O maç bambaşka bir atmosferde geçti. Kazandığımız zaman şampiyon olacağımızı biliyorduk. Güzel bir oyunla 3 puanı aldık. Zaten koridorlarda da benim "Şampiyon olduk" çığlıklarım TV kameralarına yansdı.

▼O maçtan önce belli ki kazanmaya inanmışsınız. Peki, öncesinde neler konuştunuz aranızda?

▲Büyük maçlar için fazla konuşmaya gerek yok. Tüm oyuncular çıkıp elinden gelen bütün gayreti gösteriyor. Derbilerin yeri çok farklı çünkü. Sadece Hocamızın "Siz büyük oyuncularınız, sakın olun ve kendinize güvenin" demesi yetti.

▼Ama Beşiktaş'a kupada elenmiştiniz. Bunun getirdiği bir endişe ve güvensizlik yok muydu?

▲Yoktu. Çünkü Beşiktaş'la ligin ilk yarısında bir, kupada da iki maç oynamıştık ve sonuçları ne olursa olsun bu üç karşılaşmada da üstün olan taraf bizdik. Özellikle Fortis Türkiye Kupası'nın ikinci maçı beraberlikle bitse bile Beşiktaş'ın çok üstünde bir futbol oynamıştık. Bunun getirdiği bir güvene sahiptik.

▼Bu senin futbol hayatında yaşadığın ilk şampiyonluktu. Nasıl bir duygu bu? Nasıl ifade edilebilir?



▲Hem ilk şampiyonluğum hem de Fenerbahçe'nin 100. yıl gibi çok önemli bir dönemde yaşadığı bir şampiyonluk. Daha önce böyle bir şey tatmadığım için arkadaşlarıma şampiyonluğun nasıl bir duygu olduğunu soruyordum. İsmimiz tarihe geçti diyebiliriz. 8 yıldır süren profesyonellik hayatımdaki ilk şampiyonluğu oynayarak tatmak da bana ayrı bir mutluluk getirdi. Trabzonspor maçı bittiğinde kendimi kaybettim. Bunu kelimelerle anlatamam, ancak yaşanarak anlaşılabilir.

## Alkışlanmayacağımızı biliyorduk

▼Galatasaray derbisine çıkmadan önce bir "alkış" polemiği yaşandı. Sen Ali Sami Yen'de alkışlanabileceğinize inanmış mıydın?

▲Hayır, böyle bir şeyi hiç düşünmedim. Zaten hafta başından beri verilen mesajlar ortadaydı. Galatasaray-Fenerbahçe derbileri dünyanın en ateşli derbilerinden birisi. Bizim için "Fenerbahçe şampiyon oldu, oraya gidecek ve oynamayacak" denildi. Ama biz o maça çok sıkı çalıştık ve kazanmaya gittik. Çünkü taraftarlarımızın bizden tek bir isteği vardı, Ali Sami Yen'den

3 puanla dönmemiz. Bu inançla çıktık ve maçı kazandık.

▼O atmosferde futbol oynamak nasıl bir şey?

▲Maçın 55. dakikasında oyun durdu. Tabii ki konsantrasyonunuz kayboluyor. Zaten maçtan çok Türkiye'ye yakışmayan olaylar ön plana çıktı.

▼Tam tersi olsaydı, Galatasaray şampiyon olup ertesi hafta Şükrü Saracoğlu'na gelseydi sence neler olurdu? Alkışlar mıydınız?

▲Hayır, biz de alkışlamazdık. Ama taraftarımız da bu kadar aşırı tepkiler vermezdi.

▼Bu arada maç durduğunda siz futbolcular saha içinde gayet dostane görüntüler verdiniz.

▲Evet, Mondragon geldi, şampiyonluğumuzu tebrik etti. Yaşananların çirkin olduğunu ve bu olayları yaşamayı hiç kimsenin istemeyeceğini söyledi. Zaten futbolcular arasında bir düşmanlık yok ki. Hepimiz dostuz, arkadaşız.

▼Şu anda Fenerbahçe'nin birinci kalecisisin. Önümüzdeki sezon ikinci veya üçüncü kaleci konumuna düşmek sana neler hissettirir?

▲Hiçbir şey hissetmem. Yönetimimizin ve hocamızın aldığı tüm kararlara saygı duymam gerekir. Ben yine en iyi biçimde çalışırım ve görev verildiğinde de

yine elimden gelenin en iyisini yaparım.

## Zico herkese eşit davranıyor

▼Zico ile ilişkilerin nasıl?

Bazı teknik adamlar için yedek oyuncular geri plandadır. Bazıları ise tüm oyuncularına aynı ilgiyi gösterir.

▲Ben Zico ile ilişkilerimde hiçbir fark görmedim. Yedek olduğum dönemde neyse, oynarken de aynıydı. Gerçekten de oynayan ve oynamayan oyuncuya aynı sıcaklıkta yaklaşan bir teknik adam.

▼1.5 sezonluk kenarda oturma sürecinin ardından, uzun zamandır hayalini kurduğun Milli Takım'dasın.

▲Bursaspor'da oynadığım dönemde de hedeflerim vardı, sonuna kadar da olacak. Fatih Hocam beni kadroya çağırdığında çok mutlu oldum. Ona ve ekibine çok teşekkür ediyorum. İnşallah ay-yıldızlı forma altında uzun süre mücadele ederim.

▼Fenerbahçe'de efsane olmaktan söz ettin. Bunun ötesinde de hedeflerin var mı?

▲Öncelikli hedeflerim Fenerbahçe'de uzun yıllar oynamak ve bu süreçte sürekli Milli Takım kadrosunda yer almak. Bunun da benim elimde olduğunu düşünüyorum.

▼Milli Takım'daki rekabeti nasıl değerlendiriyorsun? Son dönemde oldukça iyi kaleciler yetişti. Mesela Rüştü'nün "Veliahdım Tolga" diye bir açıklaması var.

▲Herkesin görüşüne saygı duymak gerekir. Rüştü ağabey de böyle düşünüyor olabilir.

Gerçekten de son dönemde çok iyi kaleciler yetişti. Artık "Genç kaleciler" de dememek lazım, çünkü çoğumuzun yaşı 25'i geçti. Orkun, Hakan, Serkan, Tolga ve bizim Volkan çok iyi kaleciler. Bu rekabetin içinde ben de bulunduğum için mutluyum.

▼Sence 2008 finallerinde kaleyi kim korur?

▲İnşallah kadronun içinde ben de bulunurum. Tabii kalede kimin olacağı hocamızın kararı. Göstereceğim performansla elbette oynamak isterim.

▼Uzun yıllar Bursa'da yaşadıkta sonra İstanbul'a geldin. Hayatında neler değişti?

▲Hiçbir şey değişmedi. Hayatım sadece işimden ve ailemden ibaret. Sadece izin günlerimde eşimi ve iki oğlumu alarak bir yerlere gider, gezip eğleniriz. ■

# Türk usulü halka arz!

**Borsaya kote olan Türk futbol kulüplerinin ana ortakları olan kulüpler açısından baktığımızda, elde ettikleri halka arz gelirin üzerinde temettü miktarlarını birkaç sene içerisinde yatırımcılara ödedikleri görülmektedir. Kulüpler tarafından önemli yatırımlar neticesinde artırılmaya çalışılan gelirlerin büyük bir kısmı yatırımcıyla paylaşarak giderlerin neredeyse tamamen kulüplerin üzerinde tutulduğu Türkiye'ye özgü ve maalesef rasyonellikten uzak bu "garip" şirketleşme modeli, kulüplerin mali yapısı açısından son derece sakıncalı bir görüntü çizmektedir.**



**Mete İkiz**

*Yüksek temettü ödemeleri açısından yatırımcıların hisse senetlerine rağbet ettikleri model, kulüplerin gelecekteki gelirlerini ipotek altına almakta ve kulübe gelecek gelirlerin önemli oranda azalmasına neden olmaktadır. Sportif A.Ş.'lerin halka arz modellerinden kaynaklanan ve kulübün gerçeklerini yansıtmayan kârlılık durumları neticesinde ortaya çıkan yüksek temettü ödemeleri, orta vadede kulüplerin finansman kaynaklarının kulüp dışına aktarılmasına ve sonuç olarak kulüplerin aktiflerinin giderek azalmasına neden olacaktır.*

*Beşiktaş futbol takımının tüm gelir ve giderlerinin Futbol A.Ş.'ye devredildiği "İngiliz Modeli"nin sadece önemli yatırımlar sonucunda ortaya çıkan gelirlerin değil, aynı zamanda söz konusu gelirlerin yaratılması için yapılan antrenör, futbolcu transferleri gibi kulüplerin gider kalemleri arasında son yıllarda giderek artan bir şekilde ağırlık oluşturan harcamaların da Futbol A.Ş.'ye yansıtıldığı yapılanmanın, kulüplerin uzun vadeli menfaatleri açısından daha doğru bir yaklaşım olduğu görülmektedir.*

**F**utbolun bir endüstri olmasıyla beraber, kulüplerin giderleri gelirlerinden daha fazla artış göstermiştir. Özellikle, hızla artan futbolcu transfer ücretleri kulüplerin bütçelerinin en önemli gider kalemini oluşturmuş, giderlerde görülen hızlı artış kulüplerin yabancı kaynaklara başvurmaya ve yüksek oranlarda borçlanmasına neden olmuştur. Futbolcu transfer ücretleriyle birlikte genel giderleri artan kulüpler, gelirlerini artırmak için alternatif kaynak arayışlarına girmişlerdir. Şirketleşme ve sonrasında halka arz bu kaynak arayışının bir sonucudur. Şirketleşme ile futbol kulüpleri profesyonel yönetim anlayışına, gider çeşitlendirilmesi ve artışına, stadyumların yenilenmesi ve kapasitelerinin artırılmasına imkân bulmuşlardır. Türkiye'de futbol kulüplerinin şirketleşmesinin ilk örneği Malatyaspor'un futbol şubesini Malatyaspor A.Ş.'ye devretmesidir. Bundan sonra İstanbulspor, Vanspor,

Dardanelspor, Karşıyaka, Adanaspor, Galatasaray, Beşiktaş, Fenerbahçe ve Trabzonspor şirketleşen diğer kulüplerimizdir.

### Şirket kuruluşu

Dernek hükmündeki spor kulüpleri 2908 Sayılı Dernekler Kanunu'na göre düzenlenmiştir. Kamu ve kuruluşlarında, yükseköğretim okullarında ve özel kuruluş bünyelerinde kurulabilir. Türk Ticaret Kanununa Göre Düzenlenen Spor Kulüpleri; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün teşkilat ve görevleri hakkında kanunun 24. maddesi ve Türkiye Futbol Federasyonu kuruluş ve görevleri kapsamında kurulabilir.

### Spor kulüplerinin vergilendirilmesi

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7. Maddesinin 8 numaralı bendine göre spor kulüpleri spor faaliyetinde bulundukları sürece kurumlar vergisinden muaftır. Spor dışı sayılan

faaliyetleri kurumlar vergisine tabidir. Katma Değer Vergisi tebliğine göre futbolcu transferleri ve kiralamaları haricinde maç hasılatları, Spor Toto-Loto isim hakları gelirleri ve benzeri gelirler KDV'den muaftır. Spor kulüplerinin böyle bir muafiyete konu edilmeleri, sporun teşvik edilmesi amacıyla dayanmaktadır. Sadece idman ve spor faaliyeti yapanlara ve izleyicilere hizmet vermek üzere spor tesislerinde bulunan büfelerin gelirleri kurumlar vergisinden muaftır. Söz konusu muafiyetten yararlanmak için futbol takımının kulüp tarafından anonim şirkete kiralanması veya devredilmesi (sürelili veya süresiz, bedelli veya bedelsiz) gerekmektedir.

### Türkiye'de bir futbol kulübünün şirketleşmesi

"Spor Kulüplerinin Şirketleşmesi" kavramından anlaşılması gereken, kulüplerin bünyelerinde





“mevcut amatör spor dallarını, alt yapı çalışmalarını, üyelik kavramını, sosyal ilişkileri” gene kulüplerin bünyelerinde bırakarak, sadece “profesyonel futbol faaliyetlerinin” “tamamını” veya “bir kısmını” kulüplerin kendi kurdukları ve sahip oldukları Anonim Şirketlere çeşitli sözleşmelerle devredilmesidir. Kulüplerin kurdukları ve sahip oldukları Sportif A.Ş.'leri hukuki ve mali açıdan yapılandırırken, dikkat edilmesi gereken önemli hususlar:

- Model seçimi ile profesyonel futbol faaliyetlerinin, futbol takımı ile birlikte ve gelir/ giderlerin tamamının A.Ş.'ye devri.
- Profesyonel futbol takımının mülkiyetinin devri veya takımın şirkete kiraya verilmesi. Kiralamalarda, gelirlerin temlik sözleşmelerinde ortaya çıkacak damga vergisi, KDV, temettü stopajı gibi “şirketleşmenin maliyet”lerinin hesaplanması.
- Alternatif finansman modellerinin maliyetlerinin şirketleşme maliyeti ile kıyaslanması.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun kulübün şirketleşmesine bakışı.

- Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) şirketleşme ve halka arz ile ilgili hükümlerinin yerine getirilmesi.

## Dört kulüp halka arz edildi

Ülkemizde ilk şirketleşen kulüpler olarak karşımıza Galatasaray, Beşiktaş, Fenerbahçe, Trabzonspor, Malatyaspor, Vanspor, Adanaspor, İstanbulspor, Ç. Dardanelspor, Karşıyaka, Antalyaspor ve Siirtspor çıkmaktadır. Ancak söz konusu kulüplerimizden sadece dört büyük kulüp hisselerini borsaya kote etme başarısını gösterebilmiştir. Galatasaray ve Beşiktaş hisseleri Şubat 2002'den, Fenerbahçe hisseleri Şubat 2004'ten, Trabzonspor hisse senetleri de Nisan 2005'ten beri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem görmektedir. Bu kulüplerimizden Beşiktaş'ın dışındaki Galatasaray, Fenerbahçe ve Trabzonspor kulüplerinin biçimsel farklılıkları olsa da baz olarak halka açılma ve şirketleşme biçimleri birbirine benzer özellikler göstermektedir. Kulüplerimiz genel olarak, kulübün elde ettiği gelirleri, kulübün çatısı altında kurulan şirketlerin sağladığı ticari kazançları, İMKB'ye kote edilen Sportif A.Ş.'lere devir ve temlik ederek, tüm giderlerini ise kulüp bünyesinde bırakacak şekilde oluşturulan bir yapı ile borsaya açılmayı uygun bulmuşlardır. Bu genel yapılanmanın tek istisnasını

Beşiktaş'ın şirketleşmesi ve sonrasındaki halka arzı oluşturmaktadır. Halka arz edilen futbol kulüplerinde ise futbol şirketlerinin hisse senedi fiyatları, alınan galibiyet ve yenilgiler, yapılan yeni medya ve sponsorluk anlaşmaları, yeni bir yıldız oyuncunun alınması veya satılması gibi durumlarda etkilenebilmektedir. Spor kulüplerinin mali yılları 1 Haziran'da başlayıp, 31 Mayıs'ta sona ermekte ve bu anlamda İMKB'de işlem gören diğer şirketlere göre farklılıklar göstermektedir.

## Galatasaray Sportif A.Ş.

Galatasaray Sportif A.Ş.'nin yüzde 16 oranında hisse senedi 13 kurumdan oluşan bir konsorsiyum tarafından 14-15 Şubat 2002 tarihlerinde halka arz edilmiştir. 130 milyon dolarlık bir halka arz piyasa değeri ile satışa sunulan hisse senetlerinin yüzde 65'i yapılan roadshow sonucunda yurtdışında yerleşik yabancı yatırımcılara satılmıştır. Galatasaray Spor Kulübü'nün iştiraki olan Galatasaray Sportif A.Ş. “Galatasaray” markası ve markanın

konusundaki gücü sayesinde şirketin gelirlerinin en üst düzeye çıkarılması hedeflenmiştir. Bununla birlikte söz konusu işbirliğinin istenilen sonuçları oluşturmaması üzerine, anlaşma karşılıklı olarak feshedilmiştir. GSSAŞ'nin gelirlerini oluşturan ana kalemlerin vergiden muaf konumda olması ve finansman giderinin yok denecek kadar az olması nedeniyle şirketin ortaklarına temettü olarak dağıtacağı net geliri yüksek bir miktarda oluşmaktadır. Galatasaray Sportif, bir futbol veya spor kulübünden ziyade yayıncılık, sponsorluk ve lisans hakları ile donatılmış bir medya şirketi olma özelliğine sahiptir. Bu anlamda spor kulüplerinin şirketleşmesinde bir ilki gerçekleştirmesinden dolayı “Galatasaray Modeli”nden bahsetmek mümkündür. Bu model tüm önemli gelir kalemlerini şirketin içerisinde toplarken, giderler Galatasaray Kulübü'nün üzerinde bırakılmıştır. Galatasaray Sportif hisse senedi alan yatırımcı açısından, giderlerin artmasıyla ortaya çıkacak başarısız mali performans riskini bertaraf eden bu model son derece avantajlıdır.

edilmiş olan Futbol A.Ş., marka ve haklarının tek başına sahibi olmuştur. Bunun karşılığında şirket, BJK'ye her yıl için 1 milyon dolardan az ve 2 milyon dolardan fazla olmamak kaydıyla yıllık gelirinin yüzde 5'ini lisans hakkı bedeli olarak ödemektedir.

## Fenerbahçe Sportif A.Ş.

Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş., Haziran 1998'de İstanbul'da “1907 Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.” unvanıyla sporun bütün dallarıyla ilgili ticari ve sınai faaliyetlerde ve yatırımlarda bulunmak üzere kurulmuştur. Fenerbahçe Sportif'in kurumlar vergisinden muaf bir yapıya kavuşması için Haziran 2002'de Fenerbahçe Sportif'in ticari faaliyetleri Fenerbahçe Spor Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye devredilmiştir. Bu şirket Fenerbahçe taraftar ürünleri ve diğer her türlü spor malzeme ve spor giysileri, reklam ve eşantiyon ürünlerinin satış ve pazarlamasını yapmak üzere “Fenerium” mağazalarını işletmektedir. Yüzde 85'i Fenerbahçe Spor Kulübü'ne ait olan



tam anlamıyla yararlanılabilmesi amacıyla futbolla ilgili tüm pazarlama faaliyetlerini yürütmek üzere kurulmuştur. Şirketin stratejisi, gelirlerini maksimize etmek ve elde ettiği kârın büyük kısmını, ağırlığını kulübün oluşturduğu ortaklarına temettü olarak dağıtmaktır. GSSAŞ, bir futbol veya spor kulübünden ziyade yayıncılık, sponsorluk ve lisans hakları ile donatılmış bir medya şirketi olma özelliğine sahiptir. Halka arz öncesinde Şirket'in UFA Sports (Bugün SPORTFIVE) ile futbol pazarlaması alanında yapmış olduğu anlaşma sayesinde tüm pazarlama faaliyetleri tek bir çatı altına profesyonelce yürütülmek üzere toplanmıştır. UFA'nın, dünyanın en büyük spor pazarlama şirketlerinden biri olması ve pazarlama

## Beşiktaş Futbol A.Ş.

Beşiktaş Futbol Yatırımları San. ve Tic. A.Ş.'nin sermayesi artırılarak, artırım sonrası sermayesinin yüzde 15'ine karşılık gelen bölümü Galatasaray Sportif A.Ş. ile aynı zamanda halka açılmıştır. Beşiktaş Futbol A.Ş. yurtdışında yerleşik yabancı yatırımcılara roadshow düzenlenmemiş ve yurtiçi ağırlıklı bir halka arz gerçekleştirmiştir. Yurtdışında görülen örneklerde olduğu üzere halka arzı müteakip şirket, BJK'nın bünyesinde bulunan futbol şubesinin blok olarak bütün gelir ve giderlerinin kontrolüne sahip konuma gelmiştir. Şirket ile BJK arasında 2001 yılında imzalanmış olan ön anlaşma uyarınca halka arz

Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 25.000.000 YTL sermayesinin yüzde 15'i Şubat 2004'te halka arz edilmiştir. “Fenerbahçe Markaları”nın tek meşru ve yasal maliki olan Fenerbahçe Spor Kulübü, bu markalara ilişkin lisans haklarını Fenerbahçe Sportif'e 2004 yılı Ocak ayında imzalanan “Lisans Kiralama sözleşmesi” ile 30 yıllığına 27 trilyon TL bedelle kiralamıştır.

## Trabzonspor Sportif A.Ş.

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Ticaret A.Ş., 2005 yılında Deniz Yatırım tarafından hisselerinin %25'ini halka arz etmiştir. Trabzonspor markalarının tek, meşru, yasal ve süresiz maliki olan Futbol A.Ş. ile şirket arasında



imzalanan Lisans Kiralama Sözleşmesi ve Profesyonel Futbol Takımı Kiralama Sözleşmesi uyarınca, Trabzonspor Sportif 30 yıl süreyle; Trabzonspor marka ve pazarlama ve lisans haklarına, Profesyonel futbol takımının uluslararası müsabakalardan elde ettiği performans ve pazarlama gelirlerinin bir kısmına, Futbol A.Ş. tarafından elde edilecek stadyum hasılatlarının büyük bir kısmına sahip olacaktır. Trabzonspor Sportif'in gelirlerinin hemen hemen tamamı 30 yıllık sözleşmelere dayanmaktadır. Yurtdışındaki halka açık benzerlerinin aksine, Galatasaray Sportif modelinde olduğu gibi, Trabzonspor Sportif'in giderleri arasında Profesyonel futbol takımına ilişkin transfer ve maaş giderleri yoktur.

### Sahiplik sorunu ve yönetim modeli

Türkiye'de spor kulüplerinin borsaya açılabilmesi için şirketleşmeleri ve belirli bir sermaye yapısında olmaları gerekmektedir. Bu modelin özellikle sağladığı vergisel ve yönetsel avantajlar, kulüpleri yeni şirketler kurarak, yeni gelirler elde etmeye yöneltmiştir. Kurulan yeni şirketlerde hâkim ortak olarak varlığını devam ettiren kulüpler, kurdukları bu şirketlere bir süre sonra gelirlerini devir ve temlik ederek, Sportif A.Ş. hisse senetlerinin bir kısmını İMKB'de halka arz etmişlerdir. Borsaya kote olan Türk futbol kulüplerinin ana ortakları olan kulüpler açısından baktığımızda,

hisse senetlerinin bir kısmını İMKB'de kote ettikten sonra, Galatasaray Sportif A.Ş. örneğinde olduğu üzere, kulüplerin elde ettikleri halka arz gelirinin üzerinde temettü miktarlarını birkaç sene içerisinde yatırımcılara ödedikleri görülmektedir. Kulüpler tarafından önemli yatırımlar neticesinde artırılmaya çalışılan gelirlerin büyük bir kısmı yatırımcıyla paylaşarak giderlerin neredeyse tamamen kulüplerin üzerinde tutulduğu Türkiye'ye özgü ve maalesef rasyonellikten uzak bu "garip" şirketleşme modeli, kulüplerin mali yapısı açısından son derece sakıncalı bir görüntü çizmektedir. Yüksek temettü ödemeleri açısından yatırımcıların hisse senetlerine rağbet ettikleri model, kulüplerin gelecekteki gelirlerini ipotek altına almakta ve kulübe gelecek gelirlerin önemli oranda azalmasına neden olmaktadır. Sportif A.Ş.'lerin halka arz modellerinden kaynaklanan ve kulübün gerçeklerini yansıtmayan kârlılık durumları neticesinde ortaya çıkan yüksek temettü ödemeleri, orta vadede kulüplerin finansman kaynaklarının kulüp dışına aktarılmasına ve sonuç olarak kulüplerin aktiflerinin giderek azalmasına neden olacaktır. Beşiktaş futbol takımının tüm gelir ve giderlerinin Futbol A.Ş.'ye devredildiği "İngiliz Modeli"nin sadece önemli yatırımlar sonucunda ortaya çıkan gelirlerin değil, aynı zamanda söz konusu gelirlerin yaratılması için yapılan antrenör, futbolcu transferleri gibi kulüplerin gider kalemleri

arasında son yıllarda giderek artan bir şekilde ağırlık oluşturan harcamaların da Futbol A.Ş.'ye yansıtıldığı yapılanmanın, kulüplerin uzun vadeli menfaatleri açısından daha doğru bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Avrupa'da futbol kulüplerinin artık halka arzlara sıcak bakmadıkları, futbol ve kapitalizmin beşiği İngiltere örneğinde olduğu gibi halka açık olan kulüplerin ise borsada işlem gören hisse senetlerini toplayarak borsa kotundan çıkmaya başladıkları dikkat çekmektedir.

### Sonuç

İdari (iyi ve rasyonel yönetilmeme), mali (gelir kaynaklarını yeterince artıramama, yüksek finansal borçlanma), devletle ilişkiler (birikmiş vergi ve SSK borçlarının tasviyesi, yüksek vergi oranları, yeni spor yasasının çıkarılması), rekabetçi denge (sadece üç büyüklerin şampiyon olabilmesi, Avrupa'da başarılı olamama) vb. birçok önemli ve acil çözüm bekleyen sorunu olmasına rağmen Türk spor kulüplerinin birincil öncelikli sorununun yapısal, diğer bir deyişle sahiplik alanında olduğu gözükmektedir. Kuruluşlarından 1980'li yılların başına kadar amatör ruhla ve büyük bir çoğunluğu dernek statüsünde faaliyetlerini devam ettiren İngiliz kulüplerinin önemli bir kısmı, 1980'ler sonrasında önce UEFA'nın düzenlemeye başladığı "Şampiyon Kulüpler Kupası" ve "UEFA Kupası" gibi uluslararası organizasyonların sonrasında ise

TV'lerin maçları naklen yayınlaması ve merchandising adı verilen kulüp logolu ürün satışlarının başlamasıyla hareketlenen amansız rekabet neticesinde, çareyi futbolu dernek statüsünden çıkararak tüm aktif ve pasifi ile bir "Futbol A.Ş."ye devretmekte bulmuşlardır. Bu aşamada İngiltere'de fark edilen ana husus, endüstriyel futbolun hızla alınarak uygulanması gerekli hayati kararlarının artık bir dernek statüsünde götürülmesinin çok zor olduğu ve kulübün çoğunluk hisselerinin bu yapıya bir iş şeklinde yaklaşarak gelir pastasını büyütme ve dolayısıyla daha fazla kâr elde ederek kulübü rekabetçi bir konuma tutabilen sermaye grupları tarafından kontrol edilmesinin kapitalist düzen içerisinde doğru yaklaşım olduğudur. İngiltere'de bazı futbol kulüpleri ise bu yolu seçmemişler, futbolun tüm aktif ve pasifiyle devredildiği Futbol A.Ş.'nin hisse senetlerini "Supporters Trust" adı altında geniş taraftar kitlelerinin oluşturduğu yapıda yer alan üye/taraftarlara satmışlardır. Artık dernek üyesi veya taraftar sıfatlarından, hisse senedi sahibi kimliğine bürünen ve bu "iş"e sermaye koyan bu kişiler ise aralarından yetkililer seçmişler ve bu yetkili kişiler kulüplerinin kurumlaşması ile denetimden sorumlu hale gelmişlerdir. İspanya, İtalya, Almanya ve Fransa gibi futbolun hızla bir endüstri halini aldığı diğer futbol ülkelerinde de bu iki ana model söz konusu ülkelerin kendine has koşulları uyarınca modifiye olarak kullanılmıştır. ■



# En KRAL sağ bek

**Türkiye onu Antalyaspor'un top tekniği yüksek, güçlü ve mücadeleci sağ beki olarak tanıdı. Takımı küme düşse de Milli Takım kadrosuna çağrılmayı başardı. Aslında yüksek top tekniğinin arkasında eski bir santrfor olması yatıyor. Zonguldakspor ve Kilimli Belediyespor'da krallık tacı takmış bir golcü. Antalyaspor'daki misyonunu tamamladığına inanıyor ve geleceğini dört büyük takımdan birinde görüyor.**

## Uğur Kavuk

**Santrfor olarak geldiğim Büyükşehir Belediyespor'da sağ bek oldum. Kalkıp Zonguldak'tan geliyorsunuz, hayalleriniz var, bir noktaya ulaşmak istiyorsunuz. Bırakın sağ beki, "Kaleye geç" deseler bile kabul ederdim. Çünkü istikbalim söz konusuydu.**

**O kadar iddialıydım ki, maçtan geldiğimde ablam ayaklarımı yıkarken "Aman yavaş, dikkat et, sağ ayağım 30, sol ayağım 20 milyar" diye takılırdım. Ablam "Niye fiyatları farklı?" diye sorduğu zaman da "Gol vuruşlarımı sağ ayağımla yapıyorum" derdim.**

**Ben neredeysem ailem de orada. İstanbul'da üç yıl birlikte yaşadık. Antalya'da da yine beraberdik. Çünkü futbolcu için aile hayatı çok önemli. Futbolcunun düzenli bir hayatı olmalı. Evinize gittiğinizde düzenli yemek bulmalı, dinlenmeye zaman ayırmalısınız.**

**Türkiye'de herkes dört büyüklere baktığı ve onlar da çok fazla puan kaybettiği için kalite azaldı gibi görünüyor. Oysa kalite başka takımlarda vardı. Birçok insan Antalyaspor'un oynadığı kaliteli futboldan söz ediyordu.**

**Milan'da 39 yaşındaki Maldini oynuyorsa, Hakan ağabey hâlâ Avrupa'dan teklifler alıyorsa 28 yaşında bir oyuncu olarak ben de Avrupa'yı düşünebilirim. Yaş hadisesi Türkiye'de fazla büyütülüyor, Avrupa'da önemli olan oyuncunun verimliliği.**

▼28 yaşındasın ve Süper Lig'de seni ancak bu sezon görebildik. Üstelik bir sezonluk performansının ardından Milli Takım kadrosuna çağırıldın. Sakatlığın sebebiyle kadrodan çıkarılsan da bu önemli bir yükselişti. Peki, bugüne kadar nerelerdeydin?

▲Bu sezon küme düşse bile Antalyaspor oynadığı futbolla herkesin dikkatini çekti, o yüzden ben de gündeme geldim. Daha önce İstanbul Büyükşehir Belediyespor'daydım. Üç sezon orada oynadım. Öncesinde de Zonguldakspor'daydım. İşin ilginç yanı, sağ bek olarak bilinsem de futbola santrfor olarak başladım. 2. ve 3.Lig'de gol kralıklarım var. Büyükşehir Belediyespor'a da santrfor olarak geldim

▼Hangi takımlarda gol kralı olmuştun?

▲3. Lig'de Zonguldakspor'da, 2. Lig'de de Kilimlişpor'da gol kralı olmuştum. Büyükşehir Belediyespor'da sağ bekimiz sakatlanınca Ali Osman Renklibay Hocam beni o mevkide oynattı. Daha önce de Zonguldakspor'da birkaç maçta sağ bek oynamıştım.

▼O zaman neden sağ bek oynaman gerekmişti?

▲O dönemde takımın başında Kasım Gündüz Hocam vardı. 5-10 maç beni sağ bekte denedi ve başarılı olduğumu gördü. Gazeteler de beni 2. Lig'in en iyi sağ beki seçmişti. Süratim, gücüm ve dayanıklılığım iyi bir sağ bek olduğumu düşündüler. Belediyespor'a geldikten sonra da üç sezon bu mevkide oynadım. Bu dönemlerde çeşitli Süper Lig takımlarından teklifler aldım. Ancak Büyükşehir'in amacı hep Süper Lig'e çıkmaktı ve beni de göndermek istemediler. Sözleşmem üç sezonluk olduğu için takımdan ayrılamadım. Sözleşmem bitince Antalyaspor'un teklifini kabul ettim. Yılmaz Hoca,

karşılıklı oynadığımız maçlarda beni çok beğenmişti. Zaten istikrarlı bir oyuncuyum ve son dört sezondur 30 maç ortalamasıyla oynuyorum.

**"Kaleye geç" deseler bile kabul ederdim**

▼Bir santrforu sağ bek yapmak kolay bir şey değil. Mahalle arasında bile çocuklar hep golcü olmak ister. Sen gol kraliyken nasıl kabul ettin sağ bek oynamayı?

▲Kalkıp Zonguldak'tan geliyorsunuz, hayalleriniz var, bir noktaya ulaşmak istiyorsunuz. Bırakın sağ beki, "Kaleye geç" deseler bile kabul ederdim. Çünkü istikbalim söz konusuydu. Demek ki benim de böyle bir yeteneğim varmış. "Hocalarım öyle takdir etmiş" deyip kabullendim ve elimden geleni yaptım.

▼Biraz da geriye gidelim ve futbola başlangıç hikâyesini öğrenelim.

▲10 yaşındayken Kilimli Belediyespor'un seçmelerine gittim. Zaten daha o zamanlarda sahile inip koşardım; kafamda hep futbolcu olmak vardı.

▼Peki, niye futbolcu olmayı bu kadar çok istiyordun? Şöhret ve para sahibi olmak mıydı amacın?

▲Allah'ın verdiği bir yetenek var. Kimisi resim yapar, kimisi bir müzik aleti çalar. Ben de iyi futbol oynuyordum. O dönemlerde büyükler aralarında parasına maç yaparken beni de mutlaka takımlarına alırlardı. Yeteneğim o zamandan belliydi yani. İşte sonradan Kilimli Belediyespor'un altyapısında oynamaya başladım. Sonra amatör Karadonspor'a gittim. Kendimi geliştirdikten sonra tekrar Kilimli Belediyespor'a geçtim. Kızılcahamam kampında Adanaspor'la bir hazırlık maçı oynanıyordu. Hocamız Cahit Terzi son beş dakikada "Oyuna gireceksin" dedi. Ayağımda mekap

ayakkabılar var. Onsekizin dışında bir pozisyon düştü ve sol ayağımla vurdum, güzel bir gol oldu. O gol benim için dönüm noktasıydı. 17 yaşında olduğum için anne-babamın muvafakatnamesiyle sözleşme yaptım.

▼Ailen nasıl bakıyordu futbolcu olmana?

▲Bana inanılmaz destek verdiler. Babam gece yatmadan ballı sütümü mutlaka içirir, meyvemini elleriyle hazırlardı.

**Sağ ayağım 30, sol ayağım 20 milyar**

▼Kaç kardeşsiniz?

▲İki erkek, üç kız, beş kardeşiz. Ben dört numarayım. O kadar iddialıydım ki, o dönemde maçtan geldiğimde ablam ayaklarımı yıkarken "Aman yavaş, dikkat et, sağ ayağım 30, sol ayağım 20 milyar" diye takılırdım. Ablam "Niye fiyatları farklı?" diye sorduğu zaman da "Gol vuruşlarımı sağ ayağımla yapıyorum" derdim.

▼Niye ablan yıkıyor ayaklarını?

▲O zamanlar dökme suyla yıkıyoruz. Dolayısıyla mecburen ablam yardım ediyordu.

▼Ailen Zonguldak'ta mı yaşıyor?

▲Hayır, ben neredeysem ailem de orada. İstanbul'da üç yıl birlikte yaşadık. Antalya'da da yine beraberdik. Ben onları çağırıyorum. Çünkü futbolcu için aile hayatı çok önemli. Yalnız yaşamak belki güzeldir ama futbolcunun düzenli bir hayatı olmalı. Evinize gittiğinizde düzenli yemek bulmalı, dinlenmeye zaman ayırmalısınız. Bir şey canınız sıkıldığında zaman kendiniz aşamadığınızda ailenizle paylaşmanız gerekiyor.

▼Kilimli Belediyespor Ergün ve Tümer'in de yetiştiği kulüp. Senin başlangıçtaki idolün onlar mıydı?

▲Elbette. İdealimde hep onlar gibi olmak vardı. Zonguldak gibi



gözden uzak bir kenttesiniz, kimsenin dikkatini çekmiyorsunuz. İçimden hem "İnşallah bir gün Ergün ve Tümer ağabeyler gibi olurum" diye geçiriyordum.

▼Belediyespor seni nasıl buldu?

▲Takımın yardımcı antrenörü Zafer Turan Zonguldaklıydı. Beni izledi ve onun sayesinde Belediye spor'a transferim gerçekleşti.

▼Biraz önce artı yönlerinden söz ettin. Eksik bulunduğun

yönlerin var mı? Çünkü sen forvetten defans oyuncusuna dönüştün ve altyapıda bu mevkiyle ilgili temel bilgileri almadın.

▲Santrfor oynamak daha rahattı. Belli bir tempoya ihtiyaç yoktu. Ama sağ bek sürekli tempo isteyen bir mevki. Başlangıçta ters kademelerde, ofsayt çıkışlarında, oyunu okumakta sıkıntılar oluyordu. Ama zamanla eksiklerimi kapatmaya çalıştım.

▼İstanbul'da bir Galatasaray maçı oynadınız. Orada kendi aut çizgine yakın bir yerde üst üste iki çalım attığında soğukkanlılığın ve tekniğin çok dikkatimi çekmişti. O zaman içimden "Bu adam futbola sağ bek olarak başlamamıştır" diye düşünmüştüm.

▲Santrfor oynadığım dönemde o şekilde attığım çok gol var. Çaprazla giderken topu aniden çekip vurabilmek gibi. Bu tür hareketler hoşuma

gidiyor. Çünkü futbolu güzelleştiren de bunlar. Evet, biraz riskli ama zaten hayatın kendisi riskli. Risk almadan başarıya ulaşılmıyor.

▼Türkiye'deki bek sıkıntısının nedeni nedir? Mesela sen santrfordan bek olmuşsun. Milli Takım'da ve Schalke'de son dönemde sağbek oynayan Hamit aslında bir forvet arkası oyuncusu. Keza Ümit Özat sonradan bek oldu.

▲Tüm oyuncuların futbola

başlarken hayali forvet oyuncusu olmaktadır. Zorluk da burada. Yetenekli oyuncular sonradan bu mevkilere kaydırılarak açık kapatılmaya çalışılıyor. Gerçi artık altyapıdan itibaren bu mevkiler için yetenekli oyuncular yetiştiriliyor. Ancak geçiş sürecinde başka mevkilerde oynayan yetenekli oyuncular bek yapmaktan başka çare yok. Zaten Ümit ağabeyin ve Hamit'in yeni mevkilerindeki başarıları da





yetenekli oyuncuların her görevin altından kalkabileceğini gösteriyor.

## Yılmaz Vural'ın elini öptüm

▼“Beni Uğur Kavuk yapan teknik direktör şudur” diyecek olsan, kimdir o isim?

▲Tek başına şudur diyemem. Amatör takımdaki Hasan Altun'dan, ilk profesyonellik dönemimdeki Cahit Terzi'den tutun, Kasım Gündüz'den, Ali Osman Renkli'ye, Uğur Tütüneker'den ve Hüsnü Özkara'dan hep bir şeyler kazandım. Ama son noktada Yılmaz Vural'la zirveye çıktığımı söyleyebilirim. Gerçek anlamda sağ bekin nasıl oynayacağını Yılmaz Vural'la öğrendim. Milli Takım kampına katılmadan önce de gidip elini öptüm ve teşekkür ettim.

▼Milli Takım hikâyesi “Geç buldum, çabuk kaybettim” gibi oldu. Kampa katıldın ama sakatlığın sebebiyle ayrılmak zorunda kaldın.

▲İki duyguyu bir arada yaşadım. Perşembe günü kamp kadrosu açıklandığında çok mutlu oldum. Zaten böyle bir daveti bekliyordum. Çünkü sezonun ikinci yarısında herkesin beğenisini kazanan bir performansım vardı. İstanbul'daki Beşiktaş ve Galatasaray ile kendi sahamızdaki Fenerbahçe maçlarında da her şey güzel gitmişti. Fatih Hocam da bana inandı ve kadroya çağırdı ama sakatlığım izin vermedi. Ancak ben bu şans bulmuşken

kaybetmek istemiyordum. Aynı arzu ve hırsıyla çalışıp yeniden bu kadronun içinde yer almak istiyordum. Çünkü Milli Takım kampında bulunmak çok farklı bir duygu. Profesyonel olduğum andan itibaren en büyük hedefim Milli Takım'da oynayabilmektir. İlk adımı attım, inşallah devamı da gelir.

▼Yılmaz Vural ilginç bir teknik adam. Maçlar sırasında ağzından futbolculara yönelik çok ağır sözler çıkabiliyor, sonra da baba gibi davranabiliyor. Bu git-geller futbolcuyla arasında nasıl bir etkileşime yol açıyor?

▲Yılmaz Hocayla bir sezon çalıştım. İşini çok seven, hırslı ve içten birisi. Bunu sahaya da yansıtıyor. Oyundan koptuğunuz anda onun elektriği sizi yeniden kendinize getiriyor. Ağzından çıkan sözleri babamızın bizi azarlaması gibi karşılıyoruz. Bu ailenin babası Yılmaz Vural'dır diye düşünüyoruz. Yeri geldiğinde futbolcular bile birbirlerine ağır sözler edebiliyor. Ama her şey sahada kalıyor, maçtan sonra Yılmaz Vural'ın babalığı, ağabeyliği devam ediyor.

## Emeğimizin karşılığını alamadık

▼Antalyaspor geçtiğimiz sezon büyük maçlarda iyi futbol oynadı. Birçok futbolseverin beğeniyle izlediği bir takım oldu. Ben teknik direktör olsam bu takımdan birçok futbolcuyla alırım diyordum. Diyorum ama bu arada takım da küme düştü. Bu çelişkinin sebebi

nedir? Yanlış giden neydi?

▲Aslında futbol adına çok güzel şeyler yaptık. Takımdaki arkadaşlık da mükemmeldi. Yılmaz Hocadan tutun, yönetimine, futbolcusuna kadar her şey dört dörtlüktü. Çok büyük emek vermiştik. Bir takımın Lig A'dan gelip Süper Lig'de bu kadar iyi futbol oynaması beklenmedik bir şeydi. Takım küme düşüyor ama iki kişi Milli Takım'a gidiyor. Bu da futbolda hak ettiğiniz şeyleri alamadığınızın bir göstergesi. Geriye dönüp baktığımızda 8 hafta önce 35 puandasınız ve “UEFA'ya gideceğiz” diyorsunuz. Ama sonra 4 maç kaybedip 4 maçta berabere kalıyor ve küme düşüyorsunuz. Çok kötü bir durum. Böyle bir duruma geleceğimizi hiç ummuyorduk. Şanssızlıklar da vardı. 90 artılarda gol yiyerek çok maç kaybettik ve düştük. Ama bu takım bir sezon önce nasıl çıktıysa yine çıkar. Biz emeğimizin karşılığını alamadığımıza yanıyoruz.

▼Peki, bu takımı kim çıkaracak? Önümüzdeki sezon Lig A'da mücadele edecek olan Antalyaspor'un kadrosunda Uğur Kavuk da yer alacak mı?

▲Benim de hedeflerim var, 28 yaşındayım, teklifler alıyorum ve bir noktaya gelmek istiyorum. Zaten Antalyaspor Süper Lig'e çıktığında ben yoktum, yani takım bensiz de geri dönebilir.

▼Bu sezon Süper Lig'in kalitesini nasıl buldun?

▲Türkiye'de herkes dört büyüklere baktığı ve onlar da çok fazla puan kaybettiği için kalite azaldı gibi görünüyor. Oysa kalite başka takımlarda vardı. Birçok insan Antalyaspor'un oynadığı kaliteli futboldan söz ediyordu. Eğer küme düşecek son iki takım son haftalarda belli oluyor ve baraj 41 puana kadar yükseliyorsa, burada rekabet de kalite de var demektir.

▼Turkcell Süper Lig'de en beğendiğin oyuncular hangileri?

▲Tümer ağabeyi çok beğeniyordum. Sol ayağını kullanması, attığı şutlar, oyunu okuması mükemmel. Süratli ve çabuk oyuncu olarak Gökdeniz'i çok beğeniyordum. Yabancıardan da Delgado çok iyi bir oyuncu.

▼Aslında Delgado çok verimli olamadı ama sen kumaşını beğeniyorsun herhalde.

▲Oyuncuyu bir sezonla değerlendirmemek lazım. Ben onun futbolcu yapısına bakıyorum. Bence artık buraya alışı ve yeni sezonda büyük işler yapabilecek bir oyuncu.

▼Kendi mevkinde beğendiğin oyuncular var mı?

▲Hamit çok iyi oynuyor ama o da Avrupa'da. Başka aklıma gelen bir oyuncu da yok doğrusu. Çünkü Beşiktaş'ta ve Fenerbahçe'de

sürekli oynayan sağ bekler yoktu.

▼Rekabet edeceğin kimsenin bulunmaması kötü o zaman.

▲Öyle düşünmemek lazım.

İnsanın en önemli rakibi kendisidir. Oyuncunun eksiklerini görüp, kendisini geliştirmesi önemli.

▼Bu kendi eksikliğini görme konusu çok kolay bir şey değil. Çünkü insanın yapısında hatayı kabullenmeme gibi bir hastalık var.

▲Hocalarınız size hatalarınızı gösteriyor. Elbette hatayı kabullenmek kolay değil. İnsan, “Evet benim hatam var” dedikten sonra “Ama o da orada kademeye girmemişti” gibi bahaneler üretiyor. Ancak gelişmek için hatayı kabul etmek ve düzeltmek gerekiyor.

▼Hangi oyunculara karşı zorlanıyorsun?

▲Fenerbahçe ile oynadığımız ilk maçta oyuna sonradan giren Tuncay'a karşı zorlanmıştım. Klasik bir sol kanat oyuncusu değil ve sahanın her tarafını dolaştığı için ona karşı oynamak zor.

▼Futbolun dışında nelerle ilgileniyorsun?

▲Arkadaşlarımla sinemaya ve gezilere gidiyorum. Bazen yüzüyorum, tenis oynuyorum.

▼Kendini düzgün ifade eden, güzel konuşan bir oyuncusun, kitaplarla aran iyi galiba.

▲Aslında çok kitap okuyan biri değilim ama araştırmayıcım.

Mesela arka adalemden bir sakatlık yaşadım, neden olduğundan, nereden kaynaklandığından tutun da tedavisine kadar her şeyini araştırdım. Aklıma takılan her şeyi ya internette ya da kitaplardan mutlaka arar bulurum. Kendimi geliştirmek için çalışıyorum. Bakıyorum da insanlar 40 yaşında bile üniversite bitiriyor.

▼Türkiye'de futbolla eğitim pek bir arada yürümüyor. Sen ne yaptın bu konuda?

▲Ben de yürütemedim. Liseden sonra üniversite sınavlarına girdim ama sonrasında her şeyim futbol olunca arkasını getiremedim.

▼Peki, futbolu bıraktıktan sonra üniversite bitirmeyi düşünür müsün?

▲Elbette olabilir, niye olmasın ki?

▼Öncelikli hedefin dört büyük takım ama sonrasında Avrupa'da oynamak gibi hayallerin de var mı?

▲Var tabii. Milan'da 39 yaşındaki Maldini oynuyorsa, Hakan ağabey hâlâ Avrupa'dan teklifler alıyorsa 28 yaşında bir oyuncu olarak ben de Avrupa'yı düşünebilirim. Yaş hadisesi Türkiye'de fazla büyütülüyor, Avrupa'da önemli olan oyuncunun verimliliği. ■

## Sporun uluslararası yapılanması

**1894 tarihinde Pierre de Coubertin tarafından kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) sportif yapılanmanın en tepesinde yer almaktadır. Diğer bir ifade ile IOC, futbol özelinde FIFA'nın ve diğer tüm spor örgütlerinin üst kuruluşu konumundadır. Sporun en temel metni olarak da IOC tarafından oluşturularak yapılanmanın altında yer alan tüm spor örgütleri tarafından kabul edilen Olimpik Şart (Olympic Charter) yer almaktadır.**

Spor hukuku olarak anılabilecek özel bir hukuk dalının var olup olmadığı tartışması uzun senelerdir sürmektedir. Bu tartışmanın temelinde ise spor hukukunun kendine özgü düzenlemelerinin bu alanı ne kadar bağımsız ve özel bir hukuk alanı haline getirdiği yatmaktadır. İster spor hukuku adıyla anılabilecek özel bir hukuk dalının var olduğu kabul edilsin, isterse de bu alanın hukukun temel prensiplerinin sportif faaliyete uygulanmasından ibaret olduğu düşünülün, temelde bu alanın kendine özgü bir yapılanmasının olduğu tartışmasıdır. Sporun kendine özgü karakterine (Specificity of sports) vurgu yapılan Helsinki Raporu ve Nice Deklarasyonu'nda da açıkça belirtildiği gibi, spor diğer sosyal faaliyetlerden farklı olarak ele alınıp incelenmesi gereken bir alan halini almıştır. Her ne kadar günümüzde geline nokta ile ve ülkemizdeki spor hukuku çalışmalarının yetersizliği nedeniyle her spor branşının kendi uluslararası federasyonu ekseninde bir yapılanma olduğu düşünülse de temelde spor, Olimpik Hareket (Olympic Movement) başlığı altında ele alınıp teşkilatlanmaktadır. 1894 tarihinde Pierre de Coubertin tarafından kurulan ve antik Yunan'daki Olimpiyat Oyunları'nı canlandırmak amacıyla oluşturulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) sportif yapılanmanın en tepesinde yer almaktadır. Diğer bir ifade ile IOC, futbol özelinde FIFA'nın ve diğer tüm spor örgütlerinin üst kuruluşu konumundadır. Sporun en temel metni olarak da

IOC tarafından oluşturularak yapılanmanın altında yer alan tüm spor örgütleri tarafından kabul edilen Olimpik Şart (Olympic Charter) yer almaktadır. Tüm spor branşlarının uluslararası federasyonları ve futbol özelinde FIFA, kendi talimat ve düzenlemelerini Olimpik Şart'a uygun olarak yapmakta ve birçok noktada Olimpik Şart'a atıfta bulunmaktadır. Bir örnek vermek gerekirse, spor federasyonlarının özerkliği ve birer sivil toplum örgütü olarak

düzeyde yeknesaklığı ve düzeni kendi içinde sağlayabilmiştir. Sporun uluslararası yapılanması içinde IOC'nin altında her bir spor dalını genel olarak düzenleyen ve gelişimi için çaba harcayan Uluslararası Federasyonlar (IF) yer almaktadır. Futbol özelinde bu kuruluş FIFA'dır. Sanılanın aksine, doping, ulusal federasyonların bağımsızlığı, ülkesel teşkilatlanma yapısı, FIFA ve diğer uluslararası federasyonlar tarafından değil, doğrudan IOC tarafından düzenlenmektedir. Bu

sorumlulukları altındaki sınırlar dahilinde uygulamak ve yaymakla görevli IOC elçilikleridir. Ülkemizde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) bu amaçla faaliyet gösteren ve aslında Türkiye'deki en üst sportif örgüttür. Sporun uluslararası yapılanmasının en altında ise Ulusal Federasyonlar yer almaktadır. İşte Türkiye Futbol Federasyonu da futbol özelinde FIFA'ya bağlı ve Türkiye sınırları içinde futbolun yaygınlaşması, gelişmesi ve yönetimiyle sorumlu bir federasyondur. Yapılanma içinde belirtmiş olduğumuz gibi, Türkiye Futbol Federasyonu veya diğer herhangi bir ulusal federasyonun uyması ve uygulaması gereken kurallar, kendi uluslararası federasyonu tarafından konulmuş kurallarla sınırlı değildir. Diğer bir ifade ile ulusal federasyonlar bu yapılanmanın en altında yer alan kuruluşlardır ve yapılanma içinde kendi üzerlerinde yer alan kuruluşların düzenlemelerini dikkate almak ve bunlara uymakla yükümlüdürler. Bu yükümlülük de Olimpik Şart içinde açıkça yer almaktadır. İşte kısaca açıkladığımız bu yapılanmanın doğal bir sonucu olarak da bahsetmiş olduğumuz kuruluşlar tarafından oluşturulan ulus üstü bir mevzuat mevcuttur. Sporun kendine has yapılanmasının bir ürünü olarak gösterilebilecek bu mevzuat bugün spor hukuku olarak anılabilecek bir hukuk dalının da temel metinleridir. Bu yapılanmanın iyi incelenmesi neticesinde, bugün tartışılan birçok konunun temelinde nasıl bir düşüncenin yattığı da rahatlıkla anlaşılabilecektir. ■

*Tüm spor branşlarının uluslararası federasyonları ve futbol özelinde FIFA, kendi talimat ve düzenlemelerini Olimpik Şart'a uygun olarak yapmakta ve birçok noktada Olimpik Şart'a atıfta bulunmaktadır.*

*Sanılanın aksine, doping, ulusal federasyonların bağımsızlığı, ülkesel teşkilatlanma yapısı, FIFA ve diğer uluslararası federasyonlar tarafından değil, doğrudan IOC tarafından düzenlenmektedir.*

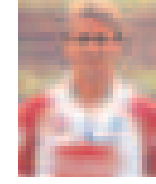
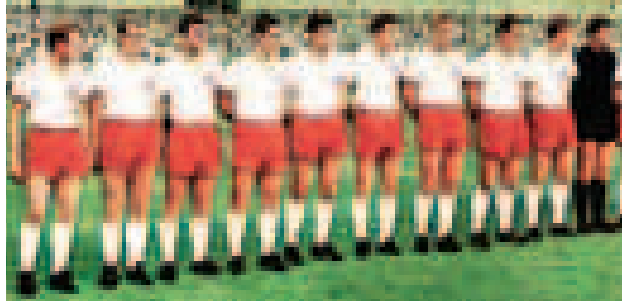
kabulü de Olimpik Şart'ta açıkça öngörülmüştür. Bunun temelinde ise sportif yapılanmanın, kardeşlik ve adil rekabet prensipleri ile farklı toplulukları bir araya getirici fonksiyonunu korumanın yolunun sivil toplum hareketi şeklinde bir oluşum sayesinde mümkün olabileceği inancı yatmaktadır. Soğuk savaş yıllarında Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan Olimpiyat Oyunları'na Rus sporcuların katılabilesinin temelinde de sporun, siyaset, din, ırk gibi birçok farklılığı ortadan kaldıran ulvi ruhu yatmaktadır. Bu ruh sayesinde spor hiçbir engel tanımaksızın ve Birleşmiş Milletlerin bile ulaşamadığı

durum Olimpik Şart'ın incelenmesi neticesinde rahatlıkla anlaşılabilecektir. Uluslararası federasyonlar ise Olimpik Şart'taki prensipleri kendi spor branşlarına uygulamakla görevli oldukları gibi, bu prensiplere bağlı olarak özel düzenlemeler yaparak uluslararası anlamda uygulamaya gayret göstermektedir. Uluslararası federasyonların ardından sportif yapılanma içinde ulusal bazlı teşkilatlanmada karşımıza Ulusal Olimpiyat Komiteleri çıkmaktadır (NOC). Bu kuruluşlar ise sporun evrensel barış, kardeşlik ve dayanışma ruhunu ulusal anlamda ve





## Fortuna Düsseldorf



# Talihsiz talihli

**Fortuna talih anlamına geliyor ama Fortuna Düsseldorf'un bugünkü durumuna bakanların bu tanımı kullanabilmesi mümkün değil. 1895'te kurulan kırmızı-beyazlı kulüp, 1933'te ilk şampiyonluğunu elde eder. 1970'lerde art arda Almanya Kupası'nda final oynayan takım, artık Avrupa kupalarında da boy göstermektedir. 1979'da Barcelona ile oynadıkları Kupa Galipleri Kupası finalini "talihsiz" bir biçimde 4-3 kaybederler. Artık kötü günler başlamıştır. 1987'de küme düşerler. Amatör kümeye kadar gitmelerini ise bazı takımların ligden çekilmesi engeller. Zengin Düsseldorf'un gençleri tarafından kurulan takım, şimdilerde kentin sokaklarından gelen punkların himayesinde varlığını sürdürüyor.**

### Dağhan Irak

**F**ortuna Imperatrix Mundi, Türkçesiyle "Dünyayı Talih Yönetiyor." Dünyanın en önemli kantatlarından biri olan "Carmina Burana"da böyle diyordu işte Alman kompozitör Carl Orff. Başlıca öznesi yuvarlak olan ve istediği yöne gitmekte her zaman özgür kalan futbolu da çoğu kez talihin yönettiğini söylemek yanlış olmasa gerek. Öyle ki, dünyanın en yetenekli futbolcuları bile uğur denemekten geri kalmıyor. Kötü bir maçtan sonra mutlaka kramponlarını atan Frank Lampard'dan, sahada beyaz çizgilere bastığında sıçramayı ihmal etmeyen Rio Ferdinand'a, 14 numaraya

sıra dışı bir bağlılık duyan Johan Cruyff'tan, milli takımda çıktığı maçlarda illa ki kaleci Barthez'in başını öpen Laurent Blanc'a kadar. Sözüün özü, yukarıdan bakınca yirmi iki adamın bir topun peşinden koştuğu bu oyunda herkes şansını arkasına almaya çalışıyor. Bazıları ise "talih" in adını kulüplerine vermekten geri kalmıyor, ancak adının "talih" olması şanslı olmayı beraberinde getirmiyor. Meşin yuvarlağın şakacı ilahlarının son dönemde pek cömert davranmadığı Fortuna Düsseldorf işte böyle bir kulüp. Almanya'nın batısının yıldızıdır Düsseldorf. Moda sektörünün karargâh kurduğu, yüksek teknolojinin de bunu takip ettiği bu şehir, deyim yerindeyse bölgenin "klas" kentidir. Kuzey Ren-Westfalya eyaletinin başkenti olarak buraların ikinci büyük şehri Köln'le bile kolay kolay kıyas kabul etmez. Futbol bakımından zengin bu bölgenin bu spora ilk ilgi gösteren şehirlerinden de biridir Düsseldorf. Kentteki ilk futbol kulübü Turnverein Flingern'in kuruluş tarihi olan 1895, Alman Futbol Federasyonu'nun kuruluşundan bile beş yıl öncesine işaret eder. 20. Yüzyıla beraber kentteki futbol ortamı iyice serpilir, Almanya çapında futbol müsabakalarının oynanmasıyla beraber Flingern, Düsseldorf ve Alemania kulüpleri birleşerek 1913'te Fortuna'yı oluşturur. Takımın renkleri kırmızı-beyaz, kuruluş tarihi ise 1895 olarak kabul edilir. 1920'li yıllarda Fortuna Düsseldorf yerel liglerde mücadele etmeye başlar.

İlk büyük başarı 1926-27 sezonunda gelir ve Batı Almanya Ligi'ni üçüncü bitiren Fortuna, Almanya Şampiyonası'na katılmaya hak kazanır. Ancak ön elemelerde güçlü Hamburg'a elenmekten kurtulamaz. İki sene sonra yine üçüncü olan ekip, bu kez de Fürth karşısında tutunamaz. Almanya'nın iki savaş arası bunalımının doruğa tırmandığı 1930'lu yıllarda Fortuna Düsseldorf yükselişe geçer. 1930-31 sezonunda kulüp ilk kez Batı Almanya'da şampiyonluğu elde eder. Ancak bölge futbolu hâlâ Weimar Cumhuriyeti'ndeki diğer bölgelerin gerisindedir, ulusal şampiyonada başarı gelmez. Lakin Weimar yılları yerini yavaş yavaş Avusturya kökenli hırslı bir adamın yönetimine bırakmaktadır ve bu yeni dönemde Almanya'nın "genişlemeye müsait" batısı pek çok alanda olduğu gibi futbolda da patlama yapacaktır. 1932-33 sezonunda Batı Almanya finalini Fortuna Düsseldorf'la Schalke 04 oynar. Gelsenkirchen'in lacivert-beyazlı ekibinin yükseliş yıllarıdır. Birkaç yıl içinde hem Almanya'nın hem de Avrupa'nın zirvesinde Schalke olacaktır. Bir döneme damgasını vurmaya hazırlanan ekip, Fortuna'yı finalde tek golle geçer. Ancak iki takım da Almanya Şampiyonası'nda rakipleri gole boğacaktır. Batı Alman finalini bir anda Almanya'nın finaline haline gelmiştir.

### İlk şampiyonluk 1933'te

11 Haziran 1933... Yer Köln'ün Müngersdorfer Stadı. Almanya Şampiyonluğu

için Fortuna Düsseldorf, Schalke 04 karşısında. Heinz Körner yönetimindeki Fortuna sahaya Pesch, Trautwein, Bornefeld, Janes, Bender, Breuer, Mehl, Wigold, Hochgesang, Zwolanowski, Kobierski onbiriyle çıkıyor. Schalke'de ise sonraki on yılı hâkimiyeti altına alacak Szepean ve Kuzorra gibi yıldızlar var. 60 bin kişilik statta Düsseldorflular azınlıkta; 20 bin kırmızı-beyazlı taraftar izliyor maçı. Başlama düdüğüyle beraber Schalke hücum hattı saldırıya geçiyor. Pesch zaman zaman kalesinde zor anlar yaşıyor. Ancak onbirinci dakikada bir anda topu alıyor Düsseldorflu oyuncular, altıpası Zwolanowski'ye geçiriyorlar, bu oyuncu da topu Schalke ağlarına bırakıyor. Müngersdorfer'de şok var. Bundan sonra sahada üstünlük tamamen Fortuna'nın. İkinci yarıda önce Mehl vuruyor, sonra da Hochgesang. 3-0'lık skorla şampiyonluk Düsseldorf'a gidiyor.

İlk şampiyonluğun ardından Fortuna Düsseldorf'un kadrosu başarıyı sürdürebilecek güçteydi. Ancak Reichstag komplosuyla beraber ülkedeki demokratik güçleri tasfiye eden Naziler, Alman sporcuları kontrollerine almıştı. Bu koşullarda geniş kitleye ulaşabilen Schalke gibi takımlar açıkça destekleniyordu. Buna rağmen Fortuna Düsseldorf 1936 yılında bir kez daha final oynama başarısını yaşadı. Ancak Nürnberg karşısında alınan 2-1'lik yenilgi ikinci şampiyonluğu bir daha gelmemek üzere kaybettiriyordu. Kupa finaline de yükselen Düsseldorf burada ise artık bileğini bükme şansının pek kalmadığı Schalke'ye 2-1 kaybediyordu. Fortuna'nın altın yılları daha olgunlaşmadan geride kalıyordu. Bu yıllardan kalan tek teselli 1933'teki şampiyonluk, bir de Paul Janes'in 1970'lere kadar kırılamayacak milli olma rekoruydu. Janes, Almanya formasını 71 kez giymişti.

II. Dünya Savaşı'nın ardından Düsseldorf ekibi en üst ligde iyi sonuçlar alamadı. Bundesliga'nın öncülü olan Oberliga'nın Batı Almanya şubesinde oynayan Fortuna Düsseldorf, 1959-60 sezonunda ikinci kümeye düştü. Üst lige ayrılığı yalnızca bir yıl süren Fortuna, bu bunalımlı süreç içerisinde üç kupa finali çıkarmayı başardı, ancak üç finali de kaybetti. 1962-63 sezonu geldiğinde ise Bundesliga kurulmuştu, ancak Düsseldorf ekibi bu ligi ancak 1966-67 sezonunda görebilecek, aynı sezonda da küme düşecekti. 1971 yılında tekrar Bundesliga'ya yükselen Fortuna, bu kez tarihinin en görkemli yıllarını yaşamaya hazırды.

### Fortuna'nın dönüşü

Dört sezon boyunca Bölgesel Lig'de mücadele etmek zorunda kalan Fortuna Düsseldorf, 1970-71 sezonunda, daha önce Kuzey Ligi'nde Lübeck'i çalıştırmaktan başka bir başarısı olmayan elli yaşındaki Heinz Lucas'a



emanet edilmişti. Takımdan fazla bir şey beklenmiyordu, zira üç sezon boyunca yapılanlar kırmızı-beyazlı ekibi Bundesliga'ya taşımaktan uzaktı. Heinz Lucas'ın ise bu görüşte olduğu söylenemezdi, görevi alır almaz kolları sıvadı. İlk sezon Düsseldorf taraftarlarının istediği gibi geçmişti, takım sonunda Bundesliga'ya geri dönmüştü. Ancak her şey daha yeni başlıyordu. 1972-73 ve 1973-74

sezonlarında Alman futbolunun bu en üst liginde üçüncülüğü alan Düsseldorf, tarihinde ilk kez UEFA Kupası'na da katılıyordu. İlk yıl Danimarka'nın Naestved ve Avusturya'nın Admira Wacker takımlarını eleyen Fortuna, o yılın flaş ekibi Doğu Alman Lokomotiv Leipzig'e elenmekten kurtulamıyordu. Bir sonraki sezon ise İtalya'nın Torino ekibini yenerek kupaya başlayan kırmızı-beyazlılar, ikinci turda Macar Vasas'ı geçiyor, ancak bu kez de yine üçüncü turda Hollanda'nın FC Amsterdam takımına kaybediyordu. Heinz Lucas, görevi Sepp Piontek'e bırakırken Fortuna Düsseldorf artık vites yükseltmeye hazırdı. Milli takımın değişmezleri haline gelecek Klaus ve Thomas Allofs kardeşler, daha sonra Olimpiyat madalyası da takacak Rudolf Bommer ve Holger Fach, tüm profesyonel kariyerini Düsseldorf'ta geçirecek Gerd Zewe takıma bu dönemde katıldı.

Kısa süren ve başarı getirmeyen Sepp Piontek ve Dietrich Wiese dönemlerinin ardından 1978-79 sezonunda takımın başına Hans-Dieter Tippenhauer getirildi. Bir önceki sezon da Düsseldorf tarihinin beşinci kupa finalini yaşamış, ancak bu kez de Köln'e kaybetmişti. Fakat bu kayıp, Fortuna tarihinin en büyük başarısının kapısını açmıştı. Köln o yıl şampiyonluğu da alınca Avrupa Kupa Galipleri Kupası'na katılma hakkı Fortuna Düsseldorf'a geçiyordu.

### Barcelona ile tarihi final

Kupa Galipleri Kupası'nın ilk turunda Düsseldorf'un rakibi Romanya'dan Universitatea Craiova takımıydı.

Romanya'daki ilk maçta ev sahibi ekip, milli takımın da golcüsü Camataru ile 1-0 öne geçti. Bu dakikadan sonra ise sahada Fortuna vardı. 24. dakikada Zimmermann, 36. dakikada Fanz, 50. dakikada Klaus Allofs tur kapısını açan golleri attı. Son on dakika ise gol düellosu şeklinde geçti. Romen Cresan'ın golüne 87. dakikada Klaus Allofs cevap verdi. 89'da ise yine Camataru skoru belirledi: 4-3. Federal Almanya'da Fortuna'ya bir beraberlik yetecekti, öyle de oldu, 1-1'lik sonuçla tur atlayan Düsseldorf'tu. İkinci turda İskoç Aberdeen karşısında ilk maçı Günther (2) ve Zimmermann'ın golleriyle 3-0 kazanan kırmızı-beyazlı ekip rahat gözüküyordu. Ancak İskoçya'da takım ecel terleri döktü ve 2-0'lık yenilgiye

tutunarak tur atlayabildi. Çeyrek finalde ise 0-0 ve 1-1'lik Servette beraberlikleri Düsseldorf'a dış saha kuralıyla tur atlatmıştı. Yarı finaldeki rakip Çek Banik Ostrava karşısında ise Almanya'daki maçta Allofs kardeşler 3-1'le işi bitiriyordu. Fortuna Düsseldorf finalde Barcelona'nın rakibi olmuştu. İsviçre şehri Basel'in St. Jakob Stadyumu'nda oynanan maça Düsseldorf, Daniel-Brei, Zewe, Zimmermann, Balte, Köhnen, Schmitz, Thomas Allofs, Bommer, Klaus Allofs, Seel onbiriyle çıkmıştı. Barcelona'da ise Krankl ve Neeskens gibi yıldızlar vardı. Barcelona karşılaşmaya iyi başlayan taraftı. Henüz beşinci dakikada Neeskens'in ceza sahası içine Sanchez'e sarkıttığı topu bu oyuncu sağ ayağıyla sola plaseleyerek Barça'yı 1-0 öne geçirdi. Tribünlerde yüzlerce Katalan bayrağı coşkuyla sallanıyordu. Ancak üç dakika sonra Bommer karambolde topa vuruyor, kaleciden dönen topu Klaus Allofs ağlara gönderiyordu. Bu golün hemen sonrasında gelişen Barça atağı penaltı getiriyor ancak Rexach'ın vuruşu kaleci Daniel'in ellerinde kalıyordu. Devrenin sonlarına doğru Barcelona Asensi'yle yeniden öne geçerken, bu gole cevap 41. dakikada Seel'in şık plasesiyle geliyordu. Karşılaşmanın ikinci yarısında gol olmayınca uzatmalara gidildi. Uzatmaların ikinci yarısına yaklaşılrken Barcelona tecrübe farkını ortaya koymaya başlamıştı.

103'de Rexach, 111'de ise Krankl Düsseldorf kalesine golleri bırakmış, Barcelona şampiyonluğa çok yaklaşmıştı. 114. dakikada yine Seel sahneye çıktı ancak onun golü Fortuna'ya yetmeyecekti. Kupa, 4-3'lük skorla Barça'nındı. Bu maç aynı zamanda Düsseldorf'un altın çağının sonu anlamına geliyordu. Bu tarihten sonra göreve gelen Otto Rehhagel de kırmızı-beyazlı ekibi başarıya ulaştıramadı. 1980'lerde ise takım zor günler yaşamaya başladı ve 1987'de küme düştü. Futbol endüstrileşirken aslında bir endüstri şehri olan

Düsseldorf'un takımı yeni koşullara ayak

Ancak Düsseldorf da borç yükü altında kıvranıyordu. O sırada kulübü kurtarmak için sahneye beklenmedik bir isim çıktı. "İşe yaramazlar" işe yarıyor 1989 yılı Fortuna için bunalım dolu bir dönem olarak geçerken, Almanya'yı başka bir grup Düsseldorflu kasıp kavuruyordu. Karizmatik solistleri Campino'yla beraber Die Toten Hosen, Almanya'da punk müziğini zirveye taşımış, Avrupa çapında tanınır olmuştu. Öyle ki turneleri artık Portekiz'den Türkiye'ye kadar uzanıyordu. Almancada "işe yaramazlar" anlamına gelen bir deyim olan Die Toten Hosen adını alan bu grup, gerçek hayatta ise bir hayli işe yarıyordu. Neo-Nazilere karşı mücadele eden, Greenpeace'e yardımda bulunan grubun elemanlarının bir önemli özelliği de hepsinin Fortuna taraftarı olmasıydı. Ve Die Toten Hosen yardıma ihtiyacı olan kulübünden, kazandığı şöhretin getirilerini esirgemeyecekti. 1989'da grup kulübe 200 bin Alman Markı bağışta bulundu ve Anthony Baffoe'nin transferini tek başına finanse etti. Takımın dördüncü lige düşme riskiyle baş başa kaldığı 2001 yılında ise Fortuna

Düsseldorf'un sponsoru oldular. Die Toten Hosen'in alamet-i farikası, kızıl yıldız yerine kurukafa simgesi artık Düsseldorf ekibinin formalarını da süsler olmuştu. Üç yıl süren sponsorluk süresi boyunca grup, kulübe iki milyon mark kaynak aktardı. Die Toten Hosen-Fortuna birlikteliği 2003 yılı sonrasında da devam etti. Kulübün genç takımlarının sponsorluğu günümüze kadar Düsseldorf'un punkları tarafından sürdürüldü. Zengin Düsseldorf'un gençleri tarafından başlatılıp, yeni binyılda kentin sokaklarından gelen punkların himayesinde varlığını sürdüren Fortuna Düsseldorf, 112 yıllık bir tarihi içinde taşıırken Almanya'nın farklı bir yüzünü, Kuzey Bölge Ligi'nde mücadele ettiği St. Pauli ile beraber gururla sergilemeye devam ediyor. İster Carl Orff sevin, ister punk müzikten hoşlanın, Fortuna Düsseldorf'un size anlatacak mutlaka bir hikâyesi bulunur. Ve her ne kadar şu an imkânsız gibi gözükse de Fortuna'nın güleceği günler yeniden gelebilir. Çünkü "dünyayı talih yönetiyor." ■

### Klaus Allofs

uyduramıyordu. Takım, yerel liglere kadar indi. Amatör kümeye düşmekten ise ligdeki kimi takımların maddi imkânsızlıklar nedeniyle çekilmesi sayesinde kurtuldu.





# İstediğim noktaya gelemedim

## Tevfik Köse



**U17 Genç Milli Takımımız Avrupa Şampiyonluğu'nu kazanırken o da gol krallığı tacını taktı. Dünya Şampiyonası'nda ise bronz ayakkabının sahibi oldu. Ancak Bayer Leverkusen'de geçirdiği son iki sezonda aradığını bulamadı. Avrupa'da kalmayı çok istemesine rağmen Türkiye'ye, Ankaraspor'a geldi. Bu tercihi açıklarken, "Oynayacağım bir takımın formasını giyip kimliğimi yeniden bulmak ve A Milli Takım için alternatif olmak istiyorum" sözleriyle açıkladı.**

▼U17 Takımıyla Avrupa Şampiyonluğu yaşarken gol kralı oldun. Ardından Dünya Şampiyonası'nda takım dördüncü olurken sen de bronz ayakkabının sahibiydin. O dönemde Chelsea, Arsenal ve Inter'in seni istediği haberleri çıktı. Ama Leverkusen'de kaldın. Aradan geçen iki yılda hayatında neler değişti? Hayal ettiğin noktalara geldiğini düşünüyor musun?

▲Dediğiniz gibi o dönemde Avrupa'dan ciddi teklifler almıştım. Sadece Avrupa'dan değil, Türkiye'den de güzel teklifler vardı. Ama o dönemdeki hedefim öncelikle kendi takımım Bayer Leverkusen'in A takımına yükselebilmektir. Çünkü tanıdığım, bildiğim bir ortamda daha rahat yükselebileceğimi düşünmüştüm. Ancak A takımında oynama şansı bulamadım. Şimdi geriye dönüp baktığımda "Gitseydim daha mı iyi olurdu?" diyorum ama bunu da bilemezsiniz. Yani Chelsea'de olmak da kolay değil. Benim oynadığım mevkide Drogba, Shevchenko gibi oyuncular forma giyiyor. Daha küçük bir takımda kendini göstermek ve o süreçte pişmek benim açımdan avantajlı görünmüştü.

### İstediğim noktaya gelemedim

▼Peki, o pişme sürecini yaşayabildin mi Bayer

Leverkusen'de?

A takımda olmasan da ikinci takımda forma giyiyorsun.

▲Aslına bakarsanız benim istediğim olmadı. Çünkü amacım A takımda oynamaktı. Antrenörlerim de böyle söylemişti. Ancak şansız bir sakatlık yaşadım.

▼Aslında yaşın çok genç ama iki önemli turnuva geçirdin. Unutmadığın maç ve unutamadığın bir golün var mı?

▲Dünya Şampiyonası'nda Brezilya'ya kaybettiğimiz yarı final maçını unutmam mümkün değil. 3-0 geriye düştüğümüz maçı 10 kişiyle 3-3'e getirmek inanılmaz bir şeydi. Yenildik ama o maçı hayatım boyunca unutmayacağım. Gollere gelince, ben anlı-şanlı goller atmadım. Normal goller atan bir forvet oyuncusuyum.

▼Anlı-şanlı golle normal gol arasındaki ayrımı anlatır mısın bize?

▲Bir forvet oyuncusu genellikle ceza sahasında topla buluşur, bir hareket yapar, vurur ve gol atar. Ben de böyle bir golcüyüm işte. 20-25 metreden vurmak, voleyle gol atmak benim işim değil. Öyle gollerim de var ama çok nadir.

▼Leverkusen'in ikinci takımında oynadın. İlk sezonunda 13 maçta 3, geçtiğimiz sezon ise 28 maçta 7 gol attın. Bu performans senin için yeterli miydi?

▲Hayır değil elbette. Özellikle bu sezon benim için zor geçti.

Önce bir sakatlık yaşadım, sonra da teknik direktörüm

görev vermedi. Benim açımdan hiç yeterli bir performans değildi.

### Kafa vuruşlarım zayıf

▼Leverkusen'in sportif direktörlüğünü Rudi Völler yapıyordu. Senin oynadığın ikinci takımın başında da Ulf Kirsten vardı. İkisi de çok önemli golcüler. Bu durum seni yönlendirmeleri açısından bir avantaj olmadı mı?

▲Völler daha çok A takımla ilgiliydi, onunla iki-üç kez konuştum. Ama Kirsten benim hocamdı ve çok da yardımcı oluyordu. Kendisi de ceza sahası içinde etkili bir golcü olduğu için benim stilimi kendisine benzetiyordu. Ancak onun artısı kafayla da gol atabilmesiydi. Benimse bu konuda zaafım var. Özellikle kafa vuruşlarımı geliştirmem konusunda ısrarla üzerimde duruyordu.

▼Kirsten'in sende gördüğü artı yönler nelerdi?

▲Dediğim gibi o tipik bir ceza sahası golcüsüydü. Benimse topla oynayabilen ve tekniği yüksek bir oyuncu olduğumu söylüyordu. Ceza sahası içindeki çabukluğumu ve gol vuruşlarımı beğeniyordu. Kuvvet açısından da kendimi

geliştirmem gerektiğini söylüyordu.

▼Bayer Leverkusen'de ikinci takımda oynayan oyuncunun kazandığı paranın ölçüsü neydi?

▲Çok fark var tabii.

▼Demek istediğim şu; belli bir düzeyin üzerindeki futbolcular oldukça iyi paralar kazanır ve hem kendi geleceklerini hem de ailelerinin geleceğini kurtarır. İkinci takımda oynayan bir oyuncu olarak böyle bir imkâna sahip miydin?

▲İkinci takımda oynuyordum ama sözleşmem profesyonel olduğu için profesyonel oyuncular gibi para kazanıyordum. İkinci takımın konumu ise farklı. Türkiye'deki 3. Lig takımlarında olduğu gibi kadroda. Onların da işi sadece futbol oynamak, geçimlerini bu meslekten sağlıyorlar. Ama tabii kazandıkları paralar açısından A takım oyuncularıyla aralarında büyük farklar var.

### Almanya'da Türk olmak zor

▼Almanya'da futbol oynarken Türk oyuncu olmanın sıkıntısını çektiğini düşünüyor musun?



▲Son sezonumda böyle bir sıkıntıyı biraz hissettim. Benimle aynı seviyedeki bir Almanı bana tercih edebiliyorlardı. Mesela Schalke 04 takımında bu sezon ilk onbirde oynatılan Mesut Özil var. Eğer Türk Milli Takımı'nda oynamayı seçseydi bu kadar şans bulabileceğini hiç sanmıyorum. Ama Alman Milli Takımı'nı seçti ve çok daha fazla oynama fırsatı bulabiliyor. Hamit ve Halil Altıntop çok kaliteli oyuncular olmalarına rağmen Schalke'de gerektiği kadar oynayamadılar. Eskiden böyle bir ayırım olmadığını düşünüyordum ama şu son gelişmelere bakınca maalesef Almanların daha öncelikli olduklarını görebiliyorum.

▼İrkçi tavırlarla karşılaştığın oldu mu hiç?

▲Hayır, böyle bir şey görmedim.

▼Avrupa Şampiyonu olduğunuz finallerde attığın bir golden sonra formanı çıkardın, içindeki atlette "Allah" yazıyordu.

▲Evet, Hollanda'yla oynadığımız final maçındaydı. O dönemde Bayer Leverkusen'de oynayan Brezilyalı Lucio'da görmüştüm. Gol atıktan sonra formasını çıkardığında göğsünde "% 100 Jesus" yazıyordu. O olay aklımda

kaldı. Oda arkadaşım Nuri'ye final maçından önce "Biz de böyle bir şey yapalım mı?" diye sordum. "Olur" dedi ve o kendisi bir şey yaptı, ben de bunu yaptım. Golü atıktan sonra da formamı sıyırdım ve o yazı göründü. Ama böyle tepkiler alacağımı bilseydim yapmazdım. Oysa Lucio hiç kimseden tepki görmemişti.

▼Alman Ligi'nde hangi oyuncularını beğeniyorsun? Kendine kimi örnek alıyorsun?

▲Beğendiğim Alman futbolcu yok. Kendime örnek aldığım oyuncu Van Nistelrooy. Alman Ligi'nde de Halil ağabeyi beğeniyorum. Benim tarzım da ona benziyor biraz. O da tekniği iyi, topu alıp verebilen, çok koşan ve net gol vuruşları yapabilen bir oyuncu.

▼Ceza sahası içinde topla çok çabuk hareket edebiliyorsun. Seni ön plana çıkaran ilk özelliğin bu mu?

▲Süratim önemli. Oynama tarzım da zaten ceza sahasında karşımdaki adamı geçip kaleyi gördüğüm anda şut atmak biçiminde. Öyle üç-dört kişinin arasına girip çıkayım tarzında bir oyuncu değilim. Zaten hocalarım

U17 Milli Takımımızla Avrupa Şampiyonu olduktan sonra ciddi teklifler aldım ama ben öncelikle tanıdığım, bildiğim takım olduğu için Bayer Leverkusen'de yükselmeyi tercih ettim. Ancak geçen iki sezonda umduğumu bulamadım.

Anlı-şanlı goller atan bir oyuncu değilim. Bir forvet genellikle ceza sahasında topla buluşur, bir hareket yapar, vurur ve gol atar. Ben de böyle bir golcüyüm işte. 20-25 metreden vurmak, voleyle gol atmak benim işim değil.

Hocam Ulf Kirsten stilimi kendisine benzetiyordu. Ancak onun artısı kafayla da gol atabilmesiydi. Benimse bu konuda zaafım var. Özellikle kafa vuruşlarımı geliştirmem konusunda ısrarla üzerimde duruyordu.



Benimle aynı seviyedeki bir Almanı bana tercih edebiliyorlar. Mesela Schalke 04'te ilk onbirde oynatılan Mesut Özil var. Eğer Türk Milli Takımı'nda oynamayı seçseydi bu kadar şans bulabileceğini hiç sanmıyorum.

Alman Milli Takımı'nda oynasam ve Türkiye ile karşılaşsak hiç de hoş olmazdı. Düşünsenize, seremoni için diziliyorsunuz, Alman takımının formasını giyiyorsunuz, bir yandan da İstiklal Marşı çalıyor. Böyle bir şeyi asla yapamazdım.

Basketbolu seviyorum. NBA'yi izliyorum. Mehmet ve Hidayet'in başarılarını gururla takip ediyorum. Dünyanın en büyük liginde kendilerini kanıtladılar. "Demek ki olabiliyormuş" diyorum ve onların başarısını örnek alıyorum.

da "Karşıdaki adamı geç, kaleyi görünc vur" diyor.

▼Peki, Turkcell Süper Lig'i izliyor muydun, burada beğendiğin oyuncular var mı?

▲Geçtiğimiz sezon Turkcell Süper Lig'i çok az izledim. Ama Fatih Tekke'yi eskiden beri çok beğeniyorum. Topu saklaması ve uzun boylu olmamasına rağmen hava toplarındaki hâkimiyeti mükemmel.

▼Türk Milli Takımı Almanya'dan nasıl görünüyor?

▲Alınan sonuçlar bir yana, Fatih Hoca'nın benimsediği futbol anlayışı, gençlere şans tanınması beni çok mutlu ediyor.

▼Sen kendini o Milli Takım'a ne kadar yakın görüyorsun?

▲Bugünkü halimle oynayamam. İşte o nedenle sürekli oynayabileceğim bir takıma gitmek ve kendimi yeniden bulmak istedim. Milli Takım'a baktığımda çok sayıda kaliteli forvet olduğunu görüyorum ve "Onların arasına girmek kolay değil" diyorum. Ama

hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmadım. En önemli hedefim bir gün Milli Takımımızda yer almak.

▼Aslında bu kadar çok sayıda kaliteli oyuncunun bulunması seni daha fazla motive etmeli.

▲Elbette, kimlerle yarışacağımı bildiğim için hep daha iyi olmaya çalışıyorum.

▼Milli Takım kampına gelmek, ay-yıldızlı formayı giymek neler hissettiriyor sana?

▲Büyük gurur veriyor. Davet aldığımda sevinerek, isteyerek geliyorum. 1988'liler grubu zaten ekstra bir grup. Buradaki arkadaşlarımla beraber olmak da bana ayrıca mutluluk veriyor.

**Alman Milli Takımı'nı hiç düşünmedim**

▼Almanlar sana milli takımlarında oynama teklinde bulunmuş muydu?

▲Üç sene önce hem Türkiye'den hem de Almanya'dan teklif aldım.



Benim kafamdaki takım Türkiye'ydi. Yine de babama danıştım, o da Türkiye'yi tercih etmemi söyledi.

▼Alman Milli Takımı kariyer açısından daha cazip gelmemiş miydi sana?

▲Hayır, ben bu konuları hiç düşünmeden Türkiye'yi seçtim. Bugün Alman Milli Takımı'nda oynasam ve mesela Türkiye ile karşılaşsak hiç de hoş olmazdı. Düşünsenize, seremoni için diziliyorsunuz, siz Alman takımının formasını giyiyorsunuz, bir yandan da İstiklal Marşı çalıyor. Böyle bir şeyi asla yapamazdım.

▼Futbol hayatına yön veren en önemli antrenör kim?

▲U17 Milli Takımı'nda oynadığım dönemdeki hocam Abdullah Avcı. Bana çok yardım etti. Bazen gol atamadığım maçlar oluyordu ama bana her zaman sahip çıkıyor ve moral veriyordu. Futbolun dışında da bana her zaman destek verdi. Bugün bile "Ne problemin olursa olsun beni ara" der. En değerli ve en önemli hocam odur.

▼Bayer Leverkusen'deki en iyi arkadaşın kimdi?

▲En iyi arkadaşlarım yabancıları. Bizim kulüpte yabancılar bir yanda, Almanlar diğer taraftaydı. A takımında da böyleydi. Aslında ben iki grubun ortasında bir konumdaydım ama yine de yabancılarla daha yakındım.

▼Futboldaki nihai hedefin nedir?

▲Türkiye'de ya da Avrupa'da büyük bir takımda sürekli oynamak ve sonunda A Milli Takım'ın değişmez oyuncusu olmak. Dört-beş sene içinde bu hedeflerime ulaşmayı planlıyorum.

**Babam hep yanımdaydı**

▼Ailenin futbolcu olmana bakışı nasıldı?

▲Eğer babam ve amcalarım arkamda olmasaydı buraya kadar gelemezdim. Beni futbola yazdıran zaten amcam. Babam da nerede olursa olsun her maçıma mutlaka geldi ve bana destek verdi. Babamın tribünde olduğunu bilmek beni müthiş motive ederdi. Şimdi ben de iyi bir oyuncu olarak bunun karşılığını babama vermek istiyorum.

▼Almanya'da ailenle mi yaşıyordun?

▲Evet, ailemle birlikteydim. Dedem Bayburt'tan Almanya'ya gitmiş. Ben üç kardeşin ortancasıyım.

▼Hobilerin, ilgi alanların neler, futbolun dışındaki hayatında neler yapıyorsun?

▲Çok yoğun bir tempoda çalışıyorum ancak fırsat buldukça sinemaya gitmeyi, arkadaşlarımla bir arada olmayı seviyorum. En beğendiğim sinema oyuncusu Will Smith. Çünkü çok farklı rollerin altından başarıyla kalkabiliyor.

▼Başka sporlarla ilgin var mı?

▲Basketbolu seviyorum. NBA'yi izliyorum. Tracy McGrady döneminde Orlando Magic'i tutuyordum. Bu arada Mehmet Okur ve Hidayet Türkoğlu'nun başarılarını da gururla izliyorum. Dünyanın en büyük ligine gittiler ve kendilerini orada da kanıtlamayı başardılar. "Demek ki olabiliyormuş" diyorum ve onların başarısını kendime örnek alıyorum. ■

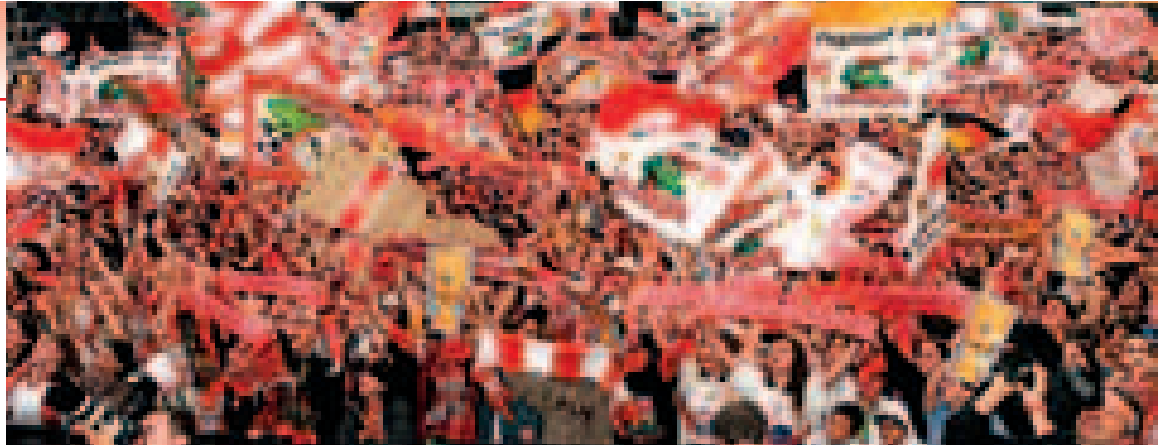




## Devlerin Hikâyesi



Stuttgart



**Dört tekerli arabanın ilk yapıldığı yer olan Stuttgart, Schalke'yle giriştiği müthiş yarışı kazanarak tarihinde beşinci kez şampiyon olmayı başardı. Üstelik başlangıçta hiç kimsenin güvenmediği bir teknik direktör olan Armin Veh yönetiminde. Takımın tarihi ise şampiyonluklardan sonra düşüş dönemlerine işaret ediyor. Ancak Stuttgartlılar bu sefer şeytanın bacasını kırmak istiyor.**

**Kıvanç Koçak**



Almanya'nın güneyinde, Baden-Württemberg eyaletinin başkentliğini yapan Stuttgart, bölgede kurulu 150 bin civarındaki şirketle Avrupa'nın en önemli teknoloji merkezlerinden birisi. Mercedes'in üreticisi Daimler AG, Bosch, HP, IBM gibi birçok şirketin bulunduğu şehir özellikle Porsche'nin vatanı olmakla övünüyor. Nitekim belki de dünyada sadece Porsche'nin ambleminde, şehrin logosu yer almakta. Dört tekerli arabanın ve motosikletin ilk yapıldığı yer olan Stuttgart'ın övündüğü tek şey elbette bunlar değil. Bu sezon beşinci kez şampiyonluğa ulaşan futbol takımının zaferini kutlamak için sokaklara dökülen 25 bin kişi de bunun iyi bir göstergesi.

**Rugbyden futbola**

Resmi adıyla "Verein für Bewegungsspiele Stuttgart 1893 e. V." (VfB Stuttgart), Stuttgart FV 93 ve Kronen-Club Cannstatt takımlarının birleşmesiyle oluşan bir kulüp. 1893'ün sonbaharında bir grup liseli öğrenci tarafından küçük bir kafede kurulan Stuttgart FV 93, esas olarak bir rugby takımıydı. Rugbyde oldukça başarılı sonuçlar alan, çeşitli

turnuvalar kazanan takım, futbolun da giderek sevilen bir spor haline gelmesiyle ağırlığı bu dala kaydırmaya başladı. 1909'da Güney Almanya Futbol Birliği'ne dahil olan takım, burada da iyi sonuçlar almasına rağmen B Ligi'nden terfi almayı başaramadı. Kronen-Club Cannstatt ise kökenleri 1890'da kurulan bir rugby kulübüne dayansa da 1897'de sadece futbolda faaliyet göstermek için oluşturulmuş bir takımdı. FV 93 gibi Güney Almanya Futbol Birliği'ne katılan takım, burada orta sıralarda mücadele eden bir görüntü çiziyordu. Aynı ayrı ne uzayan ne kısalan her iki kulübün yöneticileri 2 Nisan 1912'de bir araya gelerek birleşme kararı aldı. Kırmızı-beyaz renkle kurulan VfB Stuttgart, kısa zaman içinde tekrar şekillendirilen ve dönemin en güçlü Alman Ligi olan Güney Ligi'ne yükselme maçında başarılı olarak burada mücadele etmeye başladı.

**Savaş zamanı futbol**

Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması futbolu da ciddi şekilde etkilemekteydi. Kırmızı-beyazlılar da bundan fazlasıyla nasibini alıyor, takım on bir kurmakta zorlanıyordu. Bu dönemde başka takımlarla karmalar oluşturan Stuttgart, ancak



fırsat buldukça sahaya çıkabiliyordu. Savaşın sona ermesiyle birlikte hızla eski faal günlerine dönen takım, kısa süre içinde üye sayısını da arttırmaya başladı. Beri yandan savaşın açtığı yaralardan sonra yeniden yapılanma içine giren Alman futbolunda yer almaya da çalışan "Kırmızılar", Württemberg Ligi'ne dahil oldu. Ancak sürekli üst sıraları zorlamasına rağmen bir türlü şampiyonluğa ulaşamadı. Daha sonra, yeni oluşturulan Württemberg/Baden Ligi'nde de başarılı maçlar çıkaran ekip, burada, gençlerden kurulu kadrosuyla 1926'da şampiyon olmayı başardı. 1930'da bu kez Württemberg şampiyonluğunun kazanılması daha sonra gelecek başarıların da habercisiydi. 1933'te oluşturulan Gauliga Württemberg'de sırasıyla 1935, 1937, 1938, 1940 ve 1943'te şampiyonluğa ulaşan, 1935'te Schalke'ye karşı Almanya şampiyonluğunu kayıran Stuttgart, artık herkesin dikkatini çeken bir takım haline gelmişti. Ne var ki sportif olarak parlak bu dönem, aynı zamanda özellikle kulüp yöneticilerinin devrin Nazi iktidarına yakınlıkları nedeniyle lekelenecek bir

dönemdi de. Yahudi üyelerin kulüple ilişkileri kesildi, yönetimde bulunanlar görevden alındı. II. Dünya Savaşı koşullarında da her şeye rağmen on bir kişi bulup faaliyetlerine devam eden kırmızı-beyazlıların savaşın bitiminden önce oynadıkları son karşılaşma, 1945 Nisan'ının hemen başında şiddetli bombardıman nedeniyle yarıda kalan bir maç oldu. Savaş sırasında oyuncularını yitiren, tesisleri ciddi hasar gören takımın mücadeleye geri dönüşü yıl sonuna doğru gerçekleşti. Aynı yıl kurulan Oberliga'nın güneyinde şampiyon olan Stuttgart, savaş sonrasında hazır olduğunu gösteriyordu. Genç ve yetenekli futbolcular için de bir çekim merkezi haline gelen ekip, 1950'li yıllarla birlikte fırtına gibi esmeye başladı. 1952 ve 1954'te Oberliga'da şampiyonluğa ulaşan takım, 1950 ve 1952'de daha da zoru başarıp Almanya şampiyonu oldu. Daha sonra bir trafik kazasında tek kolunu kaybedecek olan Robert Schlienz'in sürüklediği Stuttgart, 1954 ve 1958'de de Almanya Kupası'nı kazanıyordu. Bundesliga'nın kurucu takımlarından biri 1963'te 16 kurucu



takımdan biri olarak Bundesliga'ya dahil olan takım, parlak jenerasyonunu kaybedince, ilk sezonu beşinci sırada tamamladı. Sonrasında ise "orta sıra takımı" görüntüsünden kurtulamadı. Bu süreçte idari anlamda yeniden yapılanmaya giden "Kırmızılar", 1968'de bir kez daha beşinci olarak taraftarlarını gelecek için tekrar umutlandırır da arkasını getiremedi. Bu dönemdeki en büyük başan 1974'te UEFA Kupası'nda yarı finale kadar yükselmek oldu. Ne var ki aynı yıl şampiyon olacak Feyenoord'u aşmaya onların da gücü yetmiyordu. 1974-75 sezonun sonunda ise puan cetvelinde 16. sırada kalan takım, 1923-24'ten beri ilk (ve son) defa İkinci Lig'e düşüyordu. Özellikle idari anlamda zor günler geçiren ve bir sezon İkinci Lig'de kalan Stuttgart, hızla toparlanarak 76-77'de İkinci Lig şampiyonu olup Bundesliga'ya dönmeyi başardı.

**Sundermman'la keyif veren futbol**

Daha sonra Trabzonspor'u da çalıştıracak olan Jürgen Sundermann idaresindeki takım, Karl Heinz Förster, Hansi Müller ve Ottmar Hitzfeld (ki Hitzfeld, bugün hâlâ bir maçta altı gol atan tek isim durumunda), gibi isimlerle yeni bir dalga daha yakalamıştı. Oynadığı gösterişli ve hücumla dönük futbolla büyük keyif veren Stuttgart, terfi aldığı sezon biraz da tecrübesizliğinin

kurbanı olup ligi dördüncü tamamladı. Fakat maçlarını ortalama 53 bin seyirciyle oynayarak, 1990'lara kadar kırılmayacak bir rekorun da sahibi oldu. (Eklemeden geçmeyelim, takımın en az seyircili maçı İkinci Lig'de SSV Reutlingen 05'e karşı oynadığı 1200 seyircili maç) Çok yaklaşmasına rağmen bir türlü

Bundesliga şampiyonu olamayan (1978-79'da ikinci, 1979-80'de üçüncü, 1980-81'de üçüncü); Dieter Hoeness, Hermann Ohlicher gibi isimleri kadrosunda bulunduran Stuttgart, 1979-80'de UEFA Kupası'nda yine yarı finalde bu kez Borussia Mönchengladbach'a eleniyordu. 1984'te ise Teknik Direktör Helmut Benthaus'la nihayet şeytanın bacası kırıldı. Hamburg'la girilen şampiyonluk yarışında ipi göğüsleyen "Kırmızılar", üçüncü Almanya şampiyonluklarına ulaşmayı başardı. Ancak şampiyonluğun arkası yine gelmedi. Sonraki sezon ligi ancak onuncu sırada tamamlayan takım, 1990'a kadar en yüksek derece olarak dördüncülük görebildi. 1989'da



UEFA Kupası, Maradonalı Napoli'ye karşı finalde kaybedildi. Bu kupa, Stuttgartlı taraftarların hafızalarına, deplasmanda 2-1 kaybedilen maçtaki hakemin kötü yönetimiyle kazındı.

**Stuttgart'ta Daum yılları**

1990'da tanınmış bir isim takımın yeni patronuydu: Christoph Daum. Daum'un, Guido Buchwald, Fritz Walter ve Matthias Sammerli kadrosu nefes nefese geçen 1991-92 sezonunda rakiplerini averajla da olsa geride bırakarak dördüncü defa Almanya şampiyonluğuna uzandı. Ancak hep yaşandığı gibi Stuttgart şampiyonluğu yine muhafaza edemedi. Bu dönemde en çok konuşulan olaylardan birisi Daum'un Leeds United'la oynanan kupa maçında üç yabancı oynatma kuralını ihlal etmesiydi. Daum, dört yabancıyı sahaya sürünce tarafsız sahada üçüncü bir maç oynamış ve Stuttgart elenmişti. Teselli ise Hannover'e karşı kazanılan Almanya Süper Kupası'ydı.

**Löw'le gelen Almanya Kupası**

Art arda geçen sezonlarda onunculuk civarlarında gezinen takım, bir başka tanınmış isim Joachim Löw idaresinde 1997'de Almanya Kupası'nı kazandı. Ne var ki Avrupa'da final meselesini "halletmeyi" bir türlü öğrenemeyen Stuttgart, 1998'de Kupa Galipleri Kupası finalinde Chelsea'ye kaybederek tarihine bir hüznün çentiği daha atıyordu. 90'lı yılların sonu ve 2000'lerin başı Stuttgart için bütün çabalara rağmen bir türlü yükselişin sağlanamadığı zamanlar oldu. 2000'de kazanılan Intertoto Kupası'na rağmen takım 2001'de ligi 15. sırada tamamlayarak küme düşmekten son anda kurtuldu. Bir yandan baş gösteren mali meseleler nedeniyle transfer yapmakta da zorlanan kırmızı-beyazlılar, Magath'ın teknik adamlığı döneminde genç oyunculara yöneldi. Kevin Kuranyi,

Timo Hildebrand, Alexandr Hleb gibi isimler bu dönemde takıma katıldı. Intertoto Kupası'nı kazanarak UEFA Kupası'na katılma hakkı elde eden gençler, ligde de etkilerini hızla gösterdi ve takım kimsenin beklemediği bir şekilde 2002-03

sezonunu ikinci sırada tamamladı.

**Armin Veh mucizesi**

2004'e Sammer'le başlayan Stuttgart, her ne kadar sezonu beşinci sırada bitirmiş olsa da otoritelerden büyük övgü topladı. Sammer'in takipçisi Trapattoni ise Kuranyi, Lahm, Hleb gibi yıldız isimlerin ciddi bedellerle satılmasının etkisi olsa da bekleneni bir türlü veremedi. Takımın başına "geçici bir çözüm" olarak getirilen Armin Veh'in bu kadar başarılı olacağı ise elbette beklenmiyordu! Sezona kadroda önemli değişikliklerle başlayan Stuttgart'ta, Veh ilk haftalarda sürekli eleştirilen isimdi. 2003'te Hansa Rostock'taki görevini ailesine daha fazla vakit ayırmak için bırakan Veh, 2004'te kısa bir dönem Augsburg'u çalıştırdıktan sonra hiçbir takımda



görev almamıştı. Ancak yapılan anketlerde "ilk kovulacak isim" olarak gösterilen teknik adamın gençlerden oluşan kadrosu her şeye rağmen başarılı sonuçlar alıyor, zirve yarışından kopmuyordu. Zamanla Veh'le kurulan bağlar kuvvetlendikçe, takımın aslında fena oynamadığı da görülmeye başlandı ve verilen destek arttı. Almanya Kupası'nı finalde Nürnberg'e kaybettikten sonra tamamen lige odaklanan Stuttgart, Schalke'yle müthiş bir yarıya girdi. Schalke'nin sondan bir önceki hafta yenilmesiyle birlikte liderliğe yükselen Kırmızılar, ligin son maçında Energie Cottbus'u 2-1 yenerek, 15 yıl aradan sonra şampiyonluğa ulaştı. Stuttgart'ın tarihinde üst üste iki şampiyonluk yok. Tersine, şampiyonluklardan sonra takımda yaşanan ciddi düşüşler söz konusu. Soru, Veh'in bu döngüyü kırmayı başarıp başaramayacağı elbette. Fazla güvenilmeyen bir teknik adamken, takımını Bundesliga şampiyonu yaparak tarihinde ikinci kez Şampiyonlar Ligi'ne sokmayı başaran Veh ve öğrencileri "şeytanın bacasıyla" giriştikleri düelloyu da kazanabilecekler mi, göreceğiz. ■



**Kimler geldi, kimler geçti...**

Balakov, Berthold, Bobic, Buchwald, Dunga, Elber, Karl Heinz Förster, Hitzfeld, Hleb, Dieter Hoeness, Immel, Katanec, Klinsmann, Kuranyi, Lahm, Meira, Hansi Müller, Osorio, Pardo, Sammer, Schlienz, Soldo, Sverrisson, Jon Dahl Tomasson.



# Ufukta iyi bir kaleci var

*Hedeflerimi her zaman büyük tutan ve her zaman çok daha fazlasını isteyen bir oyuncuyum. Onun için oynamadığım dönemde bile hep oynuyormuşçasına çalıştım. O dönemde herkes bana “Nasıl çalışıyorsun bu kadar?” diye takılıyordu.*

*İlk başta Buca Anadolu Lisesi'nin Fransızca bölümünde okuyordum. Futboldan dolayı Anadolu Lisesi'ni bırakmak zorunda kaldım. İdmanlarıma ters düştü. Şemikler Lisesi'ne geçtim ve şu anda da Ege Üniversitesi Spor Akademisi'nde okuyorum.*

## İlker Uğur

▼Fatih Terim senin için “Çok yakın zamanda A Milli Takım'a çağıracağımız bir kaleci” değerlendirmesini yaptı. Ligin son haftalarındaki performansınla bir anda futbol gündemine düştün. Biraz kendinden bahsedebilir misin?

▲İzmirliyim. Altyapı eğitimimi Altay'da aldım. Yaklaşık dört senedir profesyonel olarak futbol oynuyorum. Fatih Terim'in açıklamalarını duyunca gerçekten çok sevindim. Fatih Hoca Türk futbolunun zirvesinde yer alan bir insan. Hakkımda böyle konuşuyorsa bu beni çok gururlandırır.

▼Altay'da kaç yaşında oynamaya başladın?

▲10 yaşında Altay'ın seçmelerine katılarak başladım. İlk önce “Lisans çıkar mı çıkmaz mı?” diye tartışıyorduk. Altı sezon altyapıda oynadıktan sonra 2002 yılında A Takıma çıktım. Burada da 2.5 sezon oynadım. Geçen sezonun devre arasında da Ersun Yanal, Vestel Manisaspor'a transfer etti beni.

▼Genç Milliliğin var mı?

▲Daha önce U19 ve U17 Milli Takımlarında 13 kez forma giydim. Geçen sezonun başından beri Ümit Milli Takım'a geliyorum. Galler ve İsrail elemeleri öncesinde parmağım kırıldığı için o maçlarda forma giyememiştim.

## Hep oynayacakmış gibi çalıştım

▼Vestel Manisaspor'da ön plana çıkma hikâyen ilginç aslında. Bülent Ataman 20 maç ceza alıyor ve üçüncü kaleci olmana rağmen Giray Bulak seni tercih ediyor.

▲Ben hedeflerimi her zaman büyük tutan ve her zaman çok daha fazlasını isteyen bir oyuncuyum. Onun için oynamadığım dönemde bile hep oynuyormuşçasına çalıştım. O dönem herkes bana “Nasıl çalışıyorsun bu kadar?” diye takılıyordu. Ama bu çalışma isteği benim yapımda var ve kendimi hep hazır tutmaya çalışırım. Sanki yarın bir şey olacak ve kaleye ben geçeceğim düşüncesi vardır. Nitekim şans geldi ve ben de bu şansı iyi kullanmaya çalıştım. Bu kadar övgü dolu sözlerle benden bahsediliyorsa, demek ki şansımı iyi kullanmışım diye düşünüyorum.

▼Vestel Manisaspor çok hızlı bir çıkış yakalamıştı sezon başında, daha sonra inanılmaz bir düşüş geldi ve ligde kalmanız ancak son haftada garantilendi. Bu mücadelenin son haftalarında senin de önemli bir payın var. Bu yükseliş ve düşüş dönemlerinde neler yaşadınız?

▲Ne olduğu aslında ilginç. Arka arkaya kazandığımız dönemde kötü oynayıp da galip geldiğimiz maçlar oldu. Ama kaybetmeye başladığımız zaman da iyi oynayıp kaybettiğimiz maçlar çoktu. Öyle ilginç şeyler yaşadık ki. Arka arkaya maç kazanıyorsunuz, çok mutlusunuz, her şey çok iyi gidiyor ama sonra mağlubiyetler başlıyor. Bir türlü toparlayamıyorsunuz. İstiyorsunuz ama yapamıyorsunuz. Bir sebeple olmuyor. Direktten dönüyor, çizgiden çıkıyor toplar. Bu kötü dönemi bir türlü atlamadık açıkçası.

▼Sezona üçüncü kaleci olarak mı başlamıştın?

▲Sezon başında Fevzi ağabeyin sakatlığı nedeniyle kadroya giriyordum. Fevzi ağabeyin iyileşmesinin ardından o kadroya girdi ve ben üçüncü kalecilğe döndüm. Üçüncü kaleci diyebiliriz ama sezon boyunca 18 maçta kadroya girdim.

## Spor Akademisi'nde okuyorum

▼Eğitimin nedir?

▲Şemikler Lisesi'nden mezunum. İlk başta Buca Anadolu Lisesi'nde okuyordum, Fransızca bölümünde. Futboldan dolayı Anadolu Lisesi'ni bırakmak zorunda kaldım. İdmanlarıma ters düştü. Şemikler Lisesi'ne geçtim ve şu anda da Ege Üniversitesi Spor Akademisi'nde okuyorum.

▼Üniversite eğitimi devam ettirmek zor oluyor mu?

▲Pek devam edemiyorum. Okula sürekli gitmek çok kolay değil.

▼Futbolcunun bir tercih yapması şart değil mi?

▲Elbette. Ben A Takıma girdiğim zaman Anadolu Lisesi'nde okuyordum ama ikisinin bir arada devam etmesi imkânsızdı. Ya okul ya futbol tercihi o zaman karşıma çıktı. Okulda ciddi problemler oldu ve ben de futbolu seçtim.

▼Ailen bu konuyla ilgili ne dedi?

▲Onlar da futbolu tercih etmemi istediler çünkü benim babam da

## Ufuk Ceylan

**Fatih Terim ondan “Çok yakın zamanda A Milli Takım'a çağıracağımız bir kaleci” diye söz etti. Eski futbolculardan Ercüment Ceylan'ın oğlu. Altyapısını Altay'da aldı, futbol için Anadolu Lisesi'ndeki eğitiminden vazgeçti. Şimdi Ege Üniversitesi Spor Akademisi'nde okuyor. Henüz 21 yaşında ve Vestel Manisaspor'da Bülent Ataman'la Fevzi Tuncay'ın devre dışı kalmasının ardından en kritik dönemde takımının kalesini başarıyla korudu. “Henüz futbolcu olmadım” diyor, bu unvanı büyük takımlara gittiği zaman kazanacağına inanıyor.**





futbolcuydu.

▼Adı ne?

▲Ercüment Ceylan. Göztepe, Tokatspor, Konyaspor ve Adana Demirspor'da oynamış.

▼O zaman baban elinden tuttu altyapıya götürdü seni.

▲Evet. Babam beni futbolculuk konusunda her zaman destekledi. Ailem hep destek verdi. Sporda kötü bir şey olmayacağı hep konuşuluyordu evimizde.

▼Okulda derslerin nasıldı?

▲Sonuçta Anadolu Lisesi'ndeydim ve derslerim iyiydi. Bir problem yaşamıyordum. Ama ya okula ya da idmana gidemiyordum. En büyük

Madrid'in kalesine geçiyorsa neden ben de yapmayayım? Genç yaşta büyük işler yapmalıyım diye düşünüyorum.

▼Hayaller güzel ama kâbuslar da var. Futbol olmazsa hayatta bir B planın var mı?

▲İşin o tarafını da düşünüyorum elbette. Ama bu beni motive ediyor. Bunları düşününce daha çok çalışıyorum ve çok daha iyi olmak istiyorum. Bir terslik yaşadığım takdirde zor durumda kalmamak için yatırımlar yapıyorum, kendimi daha güçlü bir konuma getirmeye uğraşıyorum. Ama neyle uğraşacağıma o zaman karar veririm.

yaptığın bir kurtarıcı veya dünyanın en önemli kulüplerinde forma giydiğini hayal ediyor musun?

▲Tabii her şeyi düşünüyorsunuz.

Her şey kafanızda oluyor ve günün her saatinde bununla yatıp bununla kalkıyorsunuz.

## Büyük takımda futbolcu olunuyor

▼Şu an Vestel Manisaspor'da oynuyorsun ve Ümit Milli Takım kalecisisin. Birinci sıradaki hayalin nedir? Ufuk Ceylan'ın bundan sonra atmak istediği ilk büyük adım ne?

▲İlk hedefim Vestel Manisaspor'da bir tam sezonu başarıyla oynamak. Burada daha iyi bir konuma gelmek istiyorum. Herkes gibi ben de büyük takımlarda oynamak istiyorum. Büyük takımların çok farklı olduğunu düşünüyorum. Bence biz şu an futbolcu değiliz. İnsan futbolcu olduğunu orada anlıyor.

▼Peki, bu algının nedeni medya ilgisi mi?

▲Medya yüzünden, başka şeyler yüzünden.

▼Peki, medya seni bir üst kademeye taşıyacak bir basamak olabilir mi?

▲Sonuçta insanda bir şeyler yoksa medya da gelse onu bir yere çıkaramaz. Ama yeteneğiniz varsa ve bu yetenek medya tarafından gösteriliyor ve takdir görmeniz sağlanıyorsa bu bence bir futbolcu için çok önemli bir şey. Medya tanıtımda çok etkili ama iş sonuçta sizde, kendi içinizde biter.

▼Ümit Milli Takım kaptanı Uğur Uçar Galatasaray'da forma şansı bulamadığı için Kayserispor'a gitti. Sen büyük takıma gidip yedek oturacağını bilerek yine de oraya gitmek ister misin?

▲İnsan büyük bir takıma gidince güçlü olmak ve sürekli oynamak ister. Ama futbolda her şey çok kısa sürede değişebiliyor. Arda, geçen sezon Vestel Manisaspor'daydı. Bizim yanımızdaydı. Şimdi A Milli Takım'da, Galatasaray'ın vazgeçilmezi ve Avrupa'da oynaması söz konusu. Futbolda kısa zamanlarda büyük değişimler olabiliyor. Bunun altyapısı uzun zamanlara dayanıyor elbette ama bir anda her şey değişebiliyor. Ben gittiğim zaman oynamak isterim.

▼Kaleci için yalnız adam derler,

biraz uçuk olur derler. Çok akıllı kârı değil gibi algılanır kalede durmak. Sen nasıl seçtin kaleci olmayı?

▲Altay'a seçmeye gittiğimde mevkimi sordular. Ben de "Kalede de oynamam ilerde de" dedim. Onlar da "Fiziğin kalecilğe müsait" dediler. O zaman kaleye geçtim ve bir daha da kaleden dışarı çıkmadım.

▼Peki, gelişiminde kendine örnek aldığın kaleciler var mı?

▲Öyle tek bir kaleci yok ama çok beğendiğim kaleciler var. Sürekli maçları izliyorum ve her izlediğim kaleciden bir şeyler öğrenmeye çalışıyorum. Kalecinin ekstra olarak neler yaptığına bakarım. Her yönüyle iyi bir kaleci olmak istiyorum. Temel beceriler bakımından eksiksiz ve tam anlamıyla kendimi yetiştirmek istiyorum. Bunun için gerçekten çok çalışıyorum.

▼Sürekli takip ettiğin belirli kaleciler var mı?

▲Açıkçası bütün kalecileri izliyorum. Mesela Mondragon'u izlemekten büyük keyif alıyorum. Her yönüyle kaleci gibi kaleci. Çok iyi Türk kaleciler de var. Keşke Türkiye liglerinde sadece Türk kaleciler oynasa. Bence çok başarılı olurlar. Çok yetenekliler var çünkü.

▼Kendine çok güveniyor musun?

▲Kesinlikle. Bu işte kendinize güvenmek zorundasınız. Güvenmeden bu iş olmaz.

▼Son hafta oynadığınız Denizlispor maçı nasıldı?

▲Ligde kalmanın son maçta belirlenecek olması çok kötü. Tüm sezonun emeği o maçta kaybedilebilir. O son hafta çok zor geçiyor. Ama benim için çok önemli bir tecrübe oldu. Büyük sorumluluklar almayı seviyorum. Sorumluluk almaktan çekinmiyorum. Bu maçlar sorumluluk anlamında çok güzel. Ben son 6 hafta oynadım ve çok güzeldi. Hedef vardı ve bu hedef için çok çalıştık. Başarmanın mutluluğu apayrı bir şey.

▼Çok olgunsun yaşına göre, babanla futbolculuk üzerine konuşuyor musunuz?

▲Tabii ki konuşuyoruz ama bu kadar detaya girmiyoruz. Ben eve gidince konu tabii ki futbol oluyor.

▼Bir kaleci çok önemli bir kurtarışın ardından ne hisseder?

▲Mutlu oluyorsunuz. Başarının mutluluğu başka hiçbir şeyde yok bence. Sağlık ve başarı insanı çok mutlu eden şeyler.

▼Boş zamanlarında neler yapıyorsun? Arkadaşlarla Winning Eleven mı oynuyorsun?

▲Evet oynuyorum.

Kitap okumaya çalışıyorum ama çok fazla okuduğumu söyleyemem.

Dışarı çıkıp geziyorum. Araba kullanmayı seviyorum. ■

*İlk hedefim Vestel Manisaspor'da bir tam sezonu başarıyla oynamak. Herkes gibi ben de büyük takımlarda oynamak istiyorum. Büyük takımların çok farklı olduğunu düşünüyorum. Bence biz şu an futbolcu değiliz. İnsan futbolcu olduğunu orada anlıyor. Sürekli maçları izliyorum ve her kaleciden bir şeyler öğrenmeye çalışıyorum. Kalecinin ekstra olarak neler yaptığına bakarım. Mesela Mondragon'u izlemekten büyük keyif alıyorum. Her yönüyle kaleci gibi kaleci.*

problemim buydu. Ben de en sonunda karar verdim ve okulumu değiştirdim. O dönemde Genç Milli Takım'a çağrılmam da bu kararımı destekledi. Dedim ki galiba futbol olacak. Öyle karar verdim.

▼İnsanın artık futbolcu olduğuna inanması önemli bir nokta. Sen bu noktayı geçtiğini düşünüyor musun?

▲Hayır, bunu henüz söylemedim. Çünkü bence hâlâ futbolcu olmadım.

▼Peki, ne zaman olacaksınız?

▲Buna net bir cevap veremezsiniz. Sonuçta hedefleriniz bitmiyor. Her başarının ardından yeni bir hedef koyuyorsunuz. Üç büyükler, Avrupa, Milli Takım, aslında futbolun sonu yok. Hiçbir zaman "Tamam, oldum" diyemezsiniz. Ben de buraları istiyorum. Bazı kişiler büyük işler yapıyorsa, Casillas 17 yaşında Real

▼Futbol rekabetin en üst düzeyde olduğu sporlardan birisi. Kulübünde iki rakibin, Milli Takım kalesi için belki 12 rakibin var. Bu rekabet ve mücadele senin üzerinde bir baskı yaratıyor mu?

▲Ben o savaşı başkalarına karşı değil, kendi içimde veriyorum. Sonuçta herkes ne istediğini kendisi biliyor ve bunun için çalışıyor. Bir insan bir şeyi istediği zaman çok büyük aksilikler olmadığı takdirde başarır diye düşünüyorum. O, şu, bu ne yapıyor diye sorgulamaktan çok ben mücadeleyi kendimle veriyorum. Kendimi her açıdan mümkün olduğunca geliştirmeye uğraşıyorum. Futbol hayatınızın her yerinde var. Maç sırasında 90 dakika oynanıp bitmiyor her şey.

▼Peki, yatağa yattığında o gün



# Avrupa'nın eski lokomotif



**İtalya'da futbol 19. Yüzyıl sonlarında özellikle Kuzey bölgelerinde oynanmaya başlar. Mussolini'nin “futbolun gücü”nü keşfetmesi uzun sürmez. 1929'da Serie A yani İtalya 1. Futbol Ligi kurulur. Bu aynı zamanda “İtalyan Birliği”nin de sağlanması gibidir. Son şampiyon Inter, Serie A'nın en uzun soluklu takımı unvanını taşıyor. “En şampiyon” ise yeniden Serie A'ya dönen Juventus. 1980'lerden itibaren dünya futbolunun ve yıldız oyuncuların cazibe merkezi haline gelen ancak skandalları hiç eksilmeyen Serie A, şimdilerde eski günlerine dönmeye çalışıyor.**

Bu sayıdan itibaren *TamSaha*'da yeni bir diziye başlıyoruz. Bildiğimiz gibi Avrupa kupaları ne kadar şatafatlı olursa olsun, Dünya Kupası ne kadar cazip gelirse gelsin, aslında futbolun motoru yerel liglerdir. Her ülke de kendi liginin değeri kadar yüceltilir ve öne çıkar. Avrupa'nın beş büyük ligi dediğimiz İspanya, İngiltere, İtalya, Fransa ve Almanya ligleri, ülke takımları diğer turnuvalarda ne yaparsa yapsın, her zaman gündemin ilk maddesidir. Bir Tottenham-Arsenal, bir Lazio-Roma, bir Barcelona-Real Madrid maçı varken kimse diğer mücadelelerle ilgilenmez. İşte bu noktadan hareketle biz de ligin gücünün önemini çizmek adına yeni bir diziye başlıyoruz ve liglerin tarihlerini yazıyoruz. İlk duracağımız Serie A, ya da İtalyanca adıyla Scudetto.

## Kuzey İtalya'da Calcio rüzgârı

Calcio, yani futbol aslında İtalya'da 19. Yüzyılda ortaya çıkıyor. Cenova'daki İngiliz tüccarların öğrettiği oyun hızla yaygınlaşıyor ve geniş halk kesimlerinin en çok sevdiği spor dallarından biri haline geliyor. Napoli'den en kuzeye kadar herkes top peşinde koşuyor o dönemde. Ama asıl etkisini Kuzey İtalya'da, Torino, Cenova ve Milano'da gösteriyor. Bunun nedeni olarak da bölgede hızla büyüyen endüstrinin yarattığı emek ve sermayenin futbola alan

açması gösterilebilir. Finansman bulmakta zorlanmayan takımlara futbol üzerinden sosyal kontrol işlevi de yüklenince futbol bir anda her yerde yaygınlaşıyor. Yine de bu yeni oyunun etkisinin özellikle sanayiden uzak bölgeler olan Güney İtalya'da pek göstermediğini söylemeliyiz.

*Mussolini yönetimi birçok şehirde küçük küçük takımlar yerine tek bir takım olsun ister. Mesela Roma bu şekilde kurulur. İlk dönemin en başarılı takımı da Mussolini'nin şehri Emilia bölgesinin başkenti Bologna'dır.*

Oralarda palazlanması için daha uzun yıllar gerekiyor. 1920'lerin sonundan itibaren futbol, İtalya'da kitleleri mobilize eden bir araç olarak siyaset erbabı tarafından da keşfediliyor. Özellikle de dönemin Mussolini önderliğindeki faşist partisi için futbol büyük anlamlar ifade etmeye başlıyor. Aslında önceleri daha 'asil' ve salon sporu olan dallara eğilim gösteriyor 'Duçe' Mussolini. Ama zamanla futbolun toplum üzerindeki etkisini gördükçe futbolu kontrol altına alma ve onu kullanma isteği ağır basıyor. Nitekim 1926 Carta Di Viareggio olayıyla bu ilgi açık bir şekilde ortaya çıkıyor. 1925 yılında oynanan play-off maçları sırasında çıkan olaylar üzerine paneller ve seminerler dizisi olarak tasarlanan Carta Di Viareggio toplantıları, futbolun nelere kadir olduğunu Mussolini ve onun iktidarına net bir biçimde gösteriyor. İktidarın toplu konuşmasının ve ona ulaşmasının en direkt yollarından biri olarak

futbol artık bir 'İtalyan işi' haline geliyor ve 1929'da ulusal lig, Serie A kurulmuş oluyor. Aslında onun öncesinde de bir lig var ama asıl bugünkü halini 1929'da alıyor. Serie A'nın kuruluşunu İtalya'da milli kimliğin kuruluşuna benzetenler de var. Çünkü o dönemde toplumsal bir birlik

duygusunu yaratan en önemli etmenlerden biri oluyor futbol. Lega di Campania, Lega Lazio gibi ligler dağıtılıyor ve “biz tek bir ülkeyiz” dercesine yeni bir lig kuruluyor. Böylece Napoli de Juventus da aynı ligde yer almış oluyor. Ligin kurulması bir başka şeyi daha tetikliyor. Artık birçok şehirde küçük küçük takımlar yerine tek bir takım olsun ve o bölge, takımıyla bütünleşsin istiyor Mussolini yönetimi. Roma kulübüne vesile olan bu karar bazı bölgelerde tepkiyle karşılanıyor lakin bazı bölgelerde de kabul görüyor. O dönemlerin en başarılı takımı, Mussolini'nin doğduğu şehir olan Emilia bölgesinin başkenti Bologna. Dönemin en büyük takımı olarak 1929-1941 arasındaki 11 senede tam beş şampiyonluk kazanıyorlar. Yine o yılların hem iktidara yakınlığı hem de başarılarıyla öne çıkan bir diğer takımı ise Juventus oluyor. Üstelik Bologna'dan farklı olarak bu üstünlüğünü bütün yıllara

yaymayı da başarıyor.

## Milli takıma bile yabancı oyuncu

Ama İtalya asıl başarısını Dünya Kupası seviyesinde alıyor. Ligde ilk zamanlarda yabancı oyuncu sınırı getiren hükümet, daha sonra başarılı olmak için her yolu mubah görüp milli takıma bile yabancı oyuncu transfer ediyor. Sonucunda da hem 1934'te hem de 1938'de iki kupa geliyor. Bu dönemde faşist yönetim iktidarını iyice pekiştiriyor ve yerleşme uğruna futbol dili de İtalyancaya çevriliyor. Artık hakeme 'referee' yerine 'arbitro' diyorlar, korner ise 'calcio d'angolo' oluyor. Fakat işler pek yolunda gitmemeye başlıyor. Milli kimliği beslesin, onu oluşturan faktörlerden biri olsun diye kurulan Serie A'da birden yerel rekabetler önem kazanıyor. Oysa hükümetin istediği en son şey bu. Çünkü böyle bir durumda ulusal kimliğin zarar göreceğini söylüyorlar. Ama mücadelenin önünü alamıyorlar. Artık futbol yavaş yavaş kontrolden çıkıyor. Nitekim hükümet de oyundan desteğini çekiyor ve 'bizim örnek gösterdiğimiz spor bu değil' yolunda açıklamalar da gelmeye başlıyor. Yine de İkinci Dünya Savaşı bitene dek futbol hep hükümetlerin kontrolünde kalıyor. Sonrasında da etkileşim sürüyor, ama hiçbir zaman o dönemdeki gibi olmuyor.

seviyesi de yükseliyor. Bir dönem üç Alman yıldız (Klinsmann, Brehme, Mattheus) Inter'i, yerli Rossi takviyeli Platini ve Boniekli kadro Juventus'u, üç muhteşem Hollandalı (Gullit, Rijkaard, Van Basten) Milan'ı ve Maradona'ya eşlik eden iki Güney Amerikalı (Careca, Alemao) Napoli'yi şampiyonluğa taşıyor.

## 1990'larda İtalya gözden düşüyor

1990'lara gelindiğinde ise İtalya'da kriz emareleri gün yüzüne çıkmaya başlıyor. Oyun sistemi eleştiriye uğruyor ve oyunun güzelliğinin kaybedildiği iddia ediliyor. Çünkü her takım mutlak taktik disiplin içinde oynuyor, oyun adeta bir strateji savaşına dönüyor. Nitekim Zidane Juventus'tan Real Madrid'e geldiğinde, “İspanya'da futbol oynanıyor, İtalya'da ise satranç” diyerek durumu özetliyor. İşte bu durum yıllar boyunca yabancı oyuncular ve en pahalı isimler için cazibe merkezi olan Serie A'yı gözden düşürmeye başlıyor. Bütün bunlara yoğun doping kontrolleri ve disiplin cezaları eklendiğinde giderek Serie A ilgi kaybetmeye başlıyor. Bunda her zaman kişilere bağlı bir yapı üzerinde duran kulüp yapılarının yavaş yavaş iflas etmesi de rol oynuyor. Fiorentina'nın başına gelenler, Lazio ve Parma'nın uçurumun kenarından dönüşü artık sistemin tıkanıldığını da gösteriyor. Napoli, Torino gibi efsaneler Serie B'den çıkamıyor, diğer takımlar ise rahat nefes alamıyor artık. Bunun sonucu olarak da Serie A bir cazibe merkezi olmaktan çıkıyor.

## Skandalların ligi

Kaldı ki tarihi boyunca Serie A ligi bütün saygınlığına ve ününe rağmen skandallarla da uğraşıyor. 1980'li yılların başında, daha sonra 1982 Dünya Kupası gol kralı Paolo Rossi'nin de adının karıştığı bahis şikesi yüzünden birçok oyuncu ceza alıyor. Futbol-mafya ilişkileri gündemden hiçbir zaman düşmüyor. Son dönemde ise tarihin en büyük skandalı yaşanıyor ve hakem atamalarındaki şaibe yüzünden birçok takım ceza alıyor. Lig tarihinin en fazla şampiyonluk alan takımı Juventus küme düşürülüyor. Şimdilerde yeniden toparlanma aşamasında Serie A. Lig sıkıntılarını aşmaya çalışıyor. Takımlar UEFA kriterleri gereği yeniden yapılandırılıyor. Avrupa'da başarılı günler her zaman İtalyan futbolunun motoru olmuştur. Neyse ki onlar devam ediyor. Böylece her zaman bir adres olmayı sürdürüyor Serie A. Son yıllarda gol ortalamasının yükselmesiyle de önemli bir adım atılar ve geçmişteki o güzel günleri yeniden çağırıyorlar. Liglerde en uzun süre mücadele eden takım olan Inter (75 kez) şimdilerde şampiyonluğunu kutluyor. Serie B'den kurtulan ve İtalyan tarihinin en fazla şampiyon olan takımı Juventus (27 kez) ise yeniden Serie A'ya dönmenin mutluluğunu yaşıyor. ■

## En Fazla Gol Atan Oyuncular

İsim	Sezon	Maç	Gol
Silvio Piola	1929-54	537	274
Gunnar Nordahl	1948-58	291	225
Giuseppe Meazza	1929-47	367	216
José Altafini	1958-76	459	216
Roberto Baggio	1985-04	452	205
Kurt Hamrin	1956-71	400	190
Giuseppe Signori	1991-04	344	188
Gabriel Batistuta	1991-03	318	184
G. Boniperti	1946-61	444	178
Amedeo Amadei	1936-56	423	174



S. Piola

## Şampiyonluklar

Sezon	Şampiyon	Sezon	Şampiyon
1929	Bologna	1969	Fiorentina
1930	A. Inter	1970	Cagliari
1931	Juventus	1971	Inter
1932	Juventus	1972	Juventus
1933	Juventus	1973	Juventus
1934	Juventus	1974	Lazio
1935	Juventus	1975	Juventus
1936	Bologna	1976	Torino
1937	Bologna	1977	Juventus
1938	A. Inter	1978	Juventus
1939	Bologna	1979	Milan
1940	A. Inter	1980	Inter
1941	Bologna	1981	Juventus
1942	Roma	1982	Juventus
1943	Torino	1983	Roma
1944-45	Oynanmadı	1985	Verona
1946	Torino	1984	Juventus
1947	Torino	1986	Juventus
1948	Torino	1987	Napoli
1949	Torino	1988	Milan
1950	Juventus	1989	Inter
1951	Milan	1990	Napoli
1952	Juventus	1991	Sampdoria
1953	Inter	1992	Milan
1954	Inter	1993	Milan
1955	Milan	1994	Milan
1956	Fiorentina	1995	Juventus
1957	Milan	1996	Milan
1958	Juventus	1997	Juventus
1959	Milan	1998	Juventus
1960	Juventus	1999	Milan
1961	Juventus	2000	Lazio
1962	Milan	2001	Roma
1963	Inter	2002	Juventus
1964	Bologna	2003	Juventus
1965	Inter	2004	Milan
1966	Inter	2005	Inter
1967	Juventus	2006	Inter
1968	Milan	2007	Inter

## Serie A'da en fazla forma giyen oyuncular

İsim	Maç	Sezon
Paolo Maldini	600	1984-...
Gianluca Pagliuca	592	1987-...
Dino Zoff	570	1961-1983
Pietro Vierchowod	562	1980-2000
Roberto Mancini	541	1981-2000
Silvio Piola	537	1930-1954
Enrico Albertosi	532	1959-1980
Gianni Rivera	527	1959-1979
Giuseppe Bergomi	519	1981-1999
Ciro Ferrara	500	1985-2005



Paolo Maldini



# Bu renkler seni söyler

**Takım aşkının ifade biçimleridir renk aşkı. Tuttuğumuz takımı en çok renkleriyle birlikte severiz. Başka zaman ve mekânda yan yana gelseler hiçbir anlam ifade etmeyecek renkler, taraftarlık bir kere omuza bindi mi bir anda kutsallaşır. Sarıyla laciverdin aşkı, siyahın beyaza uyumu, kırmızının sarı özlemi, bordonun mavi güzelliği, yeşilin huzur veren beyazı, siyahın kırmızıya, sarıya, yeşile tutkusu... En güzel renkler tuttuğumuz takımın renkleridir. Peki, neye göre belirlenir renkler? Hangi takım hangi rengi neden almıştır? Adına efsaneler yazılan o renkler nasıl olmuştur da yan yana gelmiştir?**

## Bağış Erten

Taraftar olmanın binlerce biçimi vardır. Kimi giyabidir, kimi ölümüne sever, kimi arada sırada takip eder, kimi saniye saniye nabzını tutar. Hasbelkader olan da vardır, daha doğuştan tuttuğu takımın zıbını giyen de. Kimi bir futbolcunun uğruna tutulmuştur, kimisinin babası tutmuştur elinden. Kimi özgür iradesiyle seçmiştir, kimine malum olmuştur. Öyle ya da böyle bir taraftarlık yapılmıştır sırta. Can Kozanoğlu enfes futbol kitabı “Bu Maçı Alıcaz”’da, “Patlıcanı neden sevdiğimizi açıklamak ne kadar zorsa tuttuğumuz takımın nedenini bulmak da o kadar zordur bazen” diye açıklar durumu. Hakikaten de öyledir. O yüzden aşka benzer. Açıklaması, anlamlandırması zordur, ama vardır. Hem de tüm duygularımıza yayılmıştır. İşte bu aşkın ifade biçimleridir renk aşkı. Tuttuğumuz takımı en çok renkleriyle birlikte severiz. Başka zaman ve mekânda yan yana gelseler hiçbir anlam ifade etmeyecek renkler, taraftarlık bir kere omuza bindi mi bir anda kutsallaşır. Sarıyla laciverdin aşkı, siyahın beyaza uyumu, kırmızının sarı özlemi, bordonun mavi güzelliği, yeşilin huzur veren beyazı, siyahın kırmızıya, sarıya, yeşile tutkusu... En güzel renkler tuttuğumuz takımın renkleridir. Bu kesin. Bir boğa mesela; Romalı olsa biliriz ki onun da öfkesi azalacaktır kırmızıya. Hatta kim bilir belki de aşık olacaktır. Elle tutulur, gözle görülür, duyguyla sevilir en önemli tutamaktır renkler. Boğa değil, öfkeli taraftarın en sevdiği tezahüratlardan biridir “aşkımız renklere, sizlere değil” sözü. Peki, neye göre belirlenir renkler? Hangi takım hangi rengi neden almıştır? Adına efsaneler yazılan o renkler nasıl olmuştur da yan yana gelmiştir? Mesela derler ki İngiltere’de 19. Yüzyılın sonunda kulüpler ilk kurulurken, renkler aslında toplumsal sınıfları temsil eder. Buna göre her şehrin kırmızı rengi seçen takımı işçi sınıfının, mavi rengi seçen takımı ise burjuvazinin takımudur. Gençlerbirliği tarihi ise renklerinin gelinciklerden geldiğini yazar, ama bir başka efsaneye göre sadece o renk kumaşlar kaldığı için kırmızı-siyah olmuştur Ankara temsilcisi. Atletico



Madrid’in renklerinin mavi-beyazdan kırmızı-beyaza dönüşü ise sadece bir rastlantıdır. Oysa Samsunspor o melun kazanın acısını unutmamak için siyahı kazımıştır rengine... Öyle ya da böyle dünya yüzeyinde binbir renkten binbir takım vardır, hepsi rengine başka bir anlam ve özellik ithaf etmiştir.

Taraftarın renk tutkusu bazen o kadar azıttır ki, kendinizi başka ülkelerin sizin takımınızla aynı renkli ekiplerini takip ederken bulursunuz. Fulham, Newcastle United biraz Beşiktaşlıdır bu açıdan. Roma’nın sarı-kırmızısı pek bir Galatasaraylı durur. Boca Juniors’a hep göz kırpar Fenerbahçeliler. Bordo-mavinin en büyük temsilcisi kimdir konusunda Barcelona ile Trabzonspor kapışır... Öyle ya da böyle, renkleri takip etmek başkadır. Çünkü ne demiştik az önce, futbol her şey kadar biraz da renk aşkıdır. Peki, hangi ülkede hangi renkler hâkim?

Renklerin dünya üzerindeki takımlara yayılışı nasıl? Renk skalasının en aykırı kulüpleri hangisi? Şimdi biraz bunlara bakalım. Avrupa’nın en büyük liglerinde hangi renkler hâkim? Bakalım formların renk haritası nasıl ve en çok hangi renkler kullanılıyor?

## İNGİLTERE

TAKIM	RENKLERİ
Arsenal	Kırmızı-beyaz
Aston Villa	Bordo-mavi-beyaz
Blackburn Rovers	Mavi-beyaz
Bolton	Beyaz-lacivert
Charlton	Kırmızı-beyaz-siyah
Chelsea	Mavi-beyaz
Everton	Lacivert-beyaz
Fulham	Siyah-beyaz
Liverpool	Kırmızı
Manchester City	Açık mavi-beyaz
M. United	Kırmızı-beyaz-siyah
Middlesbrough	Kırmızı-beyaz
N. United	Siyah-beyaz
Portsmouth	Mavi-beyaz-kırmızı
Reading	Lacivert-beyaz
Sheffield United	Kırmızı-beyaz-siyah
Tottenham	Lacivert-beyaz
Watford	Sarı-kırmızı
West Ham U.	Bordo-mavi-beyaz
Wigan	Mavi-beyaz

Resmi renk skalasına baktığımızda İngiltere’de Premier Lig’in asıl renginin beyaz olduğunu görmek mümkün. Çünkü her takım mutlaka kendine fon yapması için beyaz rengi kullanıyor. Bunun iki istisnası var. Liverpool sadece kırmızıyı seçerken Watford ise sarı-kırmızı tercih ediyor. Kırmızı, mavi ve beyaz ise en çok kullanılan renkler. Formalara baktığımızda ise daha bir renkleniyor ortalık. Arsenal ve Liverpool’un kırmızı ve beyazın yanı sıra sarıyı da kullandığını, Everton’un da mavi-beyazın yanına sarıyı koyduğunu, Bolton’un deplasman formasının çingene pembesinin bir tonu olduğunu ve ayrıca hem siyah-beyaz hem de lacivert-beyaz forma giydiklerini, Charlton’un deplasmanda simsiyah formasıyla süke yapmaya çalıştığını, Chelsea’nin siyahlı grili formayla etkileyici olmaya çalıştığını, Fulham’ın o en bilinen siyah-beyazının yanı sıra bir de cam göbeğine yakın bir maviyi seçtiğini, Manchester City’nin asıl renkleri olan açık mavi-beyazı sadece evinde giydiğini, deplasmanlarda ise siyah ve sarı renkli formları tercih ettiğini, Manchester United’ın bile üçüncü renk olarak kendisine düz mavi bir forma seçtiğini, Newcastle’ın klasik çubuklu siyah-beyazın yanı sıra hem mavi-siyah hem de bordo-mavi seçeneklerinin olduğunu, Portsmouth’un ise mavi-beyazın alternatifi olarak pembe-sarıya kaydığını, Watford’un hem sarı-kırmızı hem de sarı-lacivert formları olduğunu görüyoruz.

## İSPANYA

TAKIM	RENKLERİ
Athletic Bilbao	Kırmızı-beyaz-siyah
Atletico Madrid	Kırmızı-beyaz-mavi
Barcelona	Bordo-lacivert
Real Betis	Yeşil-beyaz
Celta Vigo	Açık mavi
Deportivo	Mavi-beyaz
Espanyol	Mavi-beyaz
Getafe	Lacivert
Gimnastic	Kırmızı-beyaz-siyah
Levante	Bordo-lacivert
Real Madrid	Beyaz-eflatun
Mallorca	Kırmızı-siyah
Osasuna	Kırmızı-lacivert
R. Santander	Beyaz-siyah-yeşil
Sevilla	Kırmızı-beyaz-siyah
Real Sociedad	Mavi-beyaz
R. De Huelva	Mavi-beyaz
Valencia	Siyah-beyaz
Villarreal	Sarı-mavi
Real Zaragoza	Beyaz-lacivert

İspanya da kendisini kırmızı, mavi ve beyaza teslim edenlerden. Tek farkla bu sefer kırmızı ağırlığı hiç de azımsanmayacak kadar fazla. Tam altı takımda kırmızı var, yedi takım ise maviyi tercih etmiş. Beyaza karşı olan takım sayısı da azımsanmayacak kadar çok. Villarreal, Osasuna, Mallorca, Levante, Getafe, Celta Vigo ve Barcelona beyazın temizliğine pek hürmet etmemişler sanki. Fakat formlara baktığımızda durum hepten karışıyor. Real Madrid ve Athletic Bilbao bile siyah giyiyor mesela. Atletico Madrid'in de lacivert-beyaz bir alternatifi var. Tabii bir de Barcelona vakası var. O klasik renklerin yanı sıra bir turuncu bir de düz sarı alternatifine sahip Katalanların en büyük

temsilcisi. Celta Vigo ise aslında Getafe gibi tek renkli takımlardan. Ama deplasmanda giymek için bir de turuncu formaları var. Getafe ise alternatif olarak hem sarı hem de kıpkırmızı bir formaya başvuruyor. Farklı alternatiflere göz kırpanlar ise Deportivo ve Espanyol. Her ikisi de mavi-beyaz dışında pembenin ve siyahın tonlarını kullanıyor. Sevilla da ilginçlik peşinde koşanlardan. Pembeye çalan deplasman formlarının yanı sıra, bir de siyah-lacivert alternatifleri var. Valencia ise deplasmanlarda turuncuya kaçan bir sarı formayı seçiyor, renklerdeki siyah-beyaz ağırlığa inat. Zaragoza da üçüncü opsiyonda sarıya prim verenlerden.



## ALMANYA

TAKIM	RENKLERİ
Aachen	Sarı-siyah
A. Bielefeld	Mavi-siyah-beyaz
B. Leverkusen	Kırmızı-siyah
B. Mönih	Kırmızı-beyaz
Bochum	Mavi-siyah
B. Dortmund	Sarı-siyah
B. M'gladbach	Siyah-beyaz-yeşil
E. Frankfurt	Kırmızı-siyah-beyaz
Energie Cottbus	Kırmızı-beyaz
Hamburg	Mavi-beyaz-siyah
Hannover	Siyah-beyaz-yeşil
Hertha Berlin	Mavi-beyaz
Mainz	Kırmızı-beyaz
Nürnberg	Kırmızı-beyaz
Schalke 04	Mavi-beyaz
Stuttgart	Kırmızı-beyaz
Werder Bremen	Yeşil-beyaz
Wolfsburg	Yeşil-beyaz

Bir de Almanya'ya bakalım. Orada muhafazakârlık had safhada. Kırmızı, beyaz, mavi, siyah ve yeşil dışında hiçbir renk yok. Amatörden çıkma mücadelesi veren St. Pauli'nin kahverengi-pembeli cüreti hiçbirinde yok adeta. Yeşile yaptıkları vurgu dikkat çekici ama onun ötesinde bir çarpıcılık yok. Peki ya formlar? Orada göze çarpan büyük değişiklikler yok aslında. Kulüpler hangi renge sahipse formlar da ona uygun. Bu bağlamda Bochum'un düz siyah alternatifini, Werder Bremen'in turunculu yeşilli formasını, Cottbus'un turuncu, Leverkusen ve Wolfsburg'un düz mavi deplasman forması tercihini sayabiliriz. Mainz'in uçuk mavi düz, Stuttgart'ın ise sarı-kırmızı parçalı formasının yeri ayrı tabii.

İtalya'da en ağırlıklı tonun siyah olduğu kesin. Serie A'nın 11 takımı siyah rengi benimsemiş durumda. Mavi-siyah kullanan dört, siyah-beyaz kullanan ise tam altı takım var. Milan, Torino ve Roma'nın aynı kökten, yani işçi sınıfı takımları olmalarından dolayı kırmızıyı aldıklarını da bir tarihsel gerçek olarak vurgulayalım. Ama en ilginç renk ödülünü Palermo'ya vermeyi de unutmayalım. Ve gelelim formlardaki renk seçimine. Ascoli siyah-beyaz yanında sarıyı da kullanıyor. Cagliari kırmızı-lacivertde alternatif olarak

beyaz formanın yanı sıra, açık mavi-koyu mavi bir bileşimi de seçmiş. Chievo sarı-lacivert, lacivert-beyaz formlarının yanı sıra kırmızı-beyaz-siyah desenli bir tasarıma da açmış kapısını. Fiorentina menekşe formasına bir de düz kırmızı alternatif bulmuş. Roma da sarıyı demode bulmuş olmalı ki, kırmızı ağırlıklı asıl formasına alternatif olarak beyaz ve gri ağırlıklı iki alternatif seçmiş. İtalya'nın en hovardası ise Udinese. Siyah-beyaz formaya, bir sarı-siyah, bir de açık mavi alternatif bulmuşlar.

## İTALYA

TAKIM	RENKLERİ
Ascoli	Siyah-beyaz
Atalanta	Mavi-siyah
Cagliari	Kırmızı-lacivert
Catania	Mavi-kırmızı-siyah
Chievo	Sarı-lacivert
Empoli	Mavi-beyaz
Fiorentina	Mor
Inter	Mavi-siyah
Lazio	Açık mavi-beyaz
Livorno	Bordo-siyah
Messina	Sarı-kırmızı
Milan	Kırmızı-siyah-beyaz
Palermo	Pembe-siyah
Parma	Sarı-lacivert
Reggina	Bordo-beyaz
Roma	Bordo-sarı
Sampdoria	Mavi-beyaz-siyah-kırmızı
Siena	Siyah-beyaz
Torino	Bordo-beyaz-siyah
Udinese	Siyah-beyaz

Fransa'da beyazla kırmızının hâkimiyeti çok belirgin. Bu iki renkten en az birini barındırmayan sadece iki takım var. Biri Nantes, diğeri ise Sochaux. Ama onlar da forma tercihlerine geçtiğinde beyazın hegemonyasından kaçamıyor. Onbire tane kırmızı ve beyaz takım var. Mavi tonlarını da bir yana bırakırsak sarının ağırlığını da vurgulamak lazım. Diğer liglere göre çok daha fazla sarı takım var Fransa'da. Forma tercihlerine gelince... Auxerre üçüncü forma olarak açık mavi-sarı bir forma giyiyor. Deplasmanlarda ise mavinin tonunu koyulaştırıyor. Bordeaux'nun üçüncü forma tercihi ise neredeyse en ilginç olanı. Metalik sarıyla kahverengi arası bir formanın ortasında klasik siyah üçgeni kondurmuşlar. Le Mans ise nedense renklerdeki sarıya pek prim vermemiş. Düz kırmızı, düz mavi ve düz beyaz formları seviyorlar. Lorient farklı bir renk tercihi olarak turuncusunu bol bol vurguluyor. Lyon ise klasik formlarının yanı sıra koyu gri-mavi bir formayı seçiyor arada sırada. Monaco'nun deplasman forması soluk gri-sarı bir ton. Nancy ise garip bir biçimde renklerdeki kırmızıyı pek önemsememiş. Onun yerine pembe bir formaları var. Alternatif olarak da sarı-siyahı geçiriyorlar üstlerine. PSG farklılığını deplasmanlarda gösteriyor ve vişne çürüğüne çalan bir formayı seçiyor. Toulouse'un mor-beyaza alternatifi pembe. Troyes hem kırmızılı bir forma, hem sarı-siyahlı, hem de mavi bir forma barındırıyor ve herkesin gönlünü yapmayı başarıyor.

## FRANSA

TAKIM	RENKLERİ
Auxerre	Beyaz-mavi
Bordeaux	Lacivert-beyaz
Le Mans	Sarı-kırmızı
Lens	Sarı-kırmızı-siyah
Lille	Kırmızı-lacivert
Lorient	Turuncu-siyah-beyaz
O. Lyon	Beyaz-kırmızı-mavi
Marsilya	Mavi-beyaz
Monaco	Kırmızı-beyaz
Nancy	Kırmızı-beyaz
Nantes	Sarı-yeşil
Nice	Kırmızı-siyah
PSG	Kırmızı-lacivert
Rennes	Kırmızı-siyah
St. Etienne	Yeşil-beyaz
Sedan	Kırmızı-yeşil
Sochaux	Sarı-lacivert
Toulouse	Mor-beyaz
Troyes	Mavi-beyaz
Valenciennes	Kırmızı-beyaz



# Yıldızlar Geçidi

## Teófilo Cubillas

Cem Zamur



**Peru'yu dünya arenasına çıkartan adam o. Arkadaşlarının taktığı isimle “El Nene”, 88 kez giydiği Peru formasıyla 26 gol atarak maç başına 0.32'lik bir ortalama tutturmuştu. 13 yıl 340 gün süren ulusal takım kariyerinde belki de hiçbir Perulu oyuncuya nasip olamayacak başarılarla, güzelliklere ve ilklere imza attı. Tüm zamanların Dünya Kupası golcülerı listesinin yedinci sırası onun. İki Dünya Kupası'nda 5 ve 5'ten fazla gol atan iki oyuncudan biri. 1972 yılında Güney Amerika'nın en iyi futbolcusu. Genç takımlar dahil milli müsabakalarda 117 maçta attığı 45, tüm kariyeri boyunca çıktığı 469 maçta kaydettiği 268 golle bir verimlilik harikası.**



# Özlemin eski tadı yok

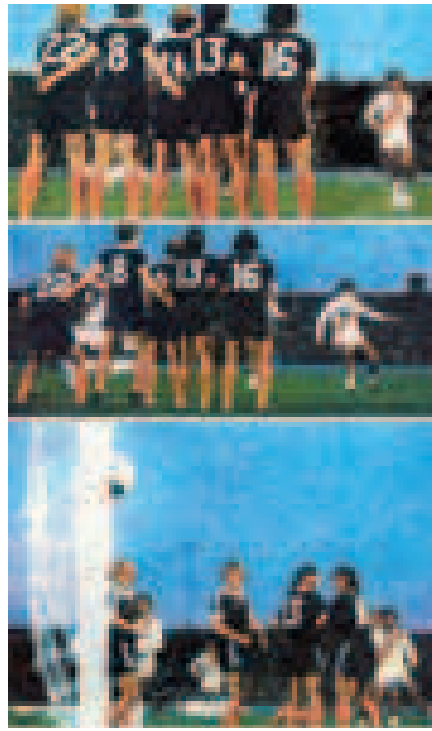
Futbol, birçok ritüeli içinde barındıran bir oyun. Ve işin gerçeği oyunu güzelleştiren, anlam ve kişilik katan olgular bunlar. Bazen değişik bir gol sevinci, kimi zaman seyirciye yapılan bir mimik, bir oyuncunun giydiği veya taktığı ilginç bir obje, ya da taraftarın bekler olduğu, her maç en az bir kez atılan değişik bir çalım. Tüm bunlar futbolu oluşturan ve anımlandıran etkenler, yoksa sadece topu koşturmak, kaleyi görünce var gücüyle abanmak değil futbol. Ritüelle başladık, bir forma klasiğiyle devam edelim. İlk kez yetmişlerin sonunda saatin gece yarısını epey geçtiği sıralarda, uyku sersemi karşılaştığım bir forma ilgimi çekti. Rüya mı yoksa gerçek mi olduğuna çok kısa sürede karar vermek zorunda kalmama rağmen ilginçliğine vurulduğum bu formaya bakarken formayı giyen oyuncuların ayaklarına futbol topunun sanki yapıstığını ve ne hikmetse karşı tarafın o beyaz yuvarlağı almakta zorlandığını hatırlıyorum. Siyah-beyaz televizyonları seyredenler hatırlayacaklardır, zamanla kontrasttan ve tondan o rengi tahmin etmeye başladınız ve bu çoğunlukla doğru çıkardı. İşte bu tahminin sonucu o takımın giydiği formanın kırmızı-beyaz olduğuna kani olduktan sonra durum daha gülünç bir hal almıştı. Çünkü verevine kırmızı bir çizgiyle süslenmiş bu beyaz forma, neredeyse önünde “Mağallah”ı eksik bir sünnet çocuğu kıyafetiydi. Daha da muzibî böyle bakınca kalecileri hariç sahada koşturan on tane sünnet çocuğu görüyor oluşunuzdu. O günlerin İstanbul'unda sünnet çocukları seksenlerin başı ve ilk yarısında nereden çıktığı bilinmeyen asalı ve küçük şehzade pozlarıyla değil, daha naif bir biçimde beyaz bir takım, kepi ve önünde “Mağallah” yazısıyla arz-ı endam ederlerdi.

Demin bahsettiğim ve yeşil sahada -sahanın yeşil olduğunu da tahayyül ediyoruz- tüm hünerlerini gösteren o yetenekli çocukların arasında birisi fazlaca dikkat çekiyordu. Uzaklaşıp baktığınızda sanki takımın miknatısı gibi top sağa da sola da çevrilse veyahut on tane pas da yapılsa muhakkak onunla buluşturuluyor, onun meziyetleriyle sanki sahadaki resital tamamına eriyordu. Arkasında 10 yazan forması, herkes gibi durmayan düşük tozlukslarıyla bu yetenek nereden bakarsanız bakın “Ben buradayım” diyordu. İnce bilek hareketlerini, attığı ara paslarını, rakibinde bir süre yüksek dozda alkol etkisi yapan çalımlarını ve nasıl çıktığı anlaşılmayan zılgârî şutlarını görmemek olanaksızdı. Yetmişli senelerde başlayıp seksenlerin ilk yarısında sona eren, çoğu futbolseverin yüreğine ince bir çizik atarak geçen ve bir futbol ekolü haline gelen takım Peru, az önce mutlu bir hatıra gibi andığımız sünnet çocuklarının en bitirimi ise çoğu insanın adını duyduğu andan itibaren unutamadığı Cubillas'tı. Teófilo Juan Cubillas Arizaga, 8 Mart 1949'da Peru'nun başkenti Lima'nın Güney Pasifik okyanusunun kıyısındaki Puente Piedra isimli kasabasında dünyaya geldi. Kitanın şıarı olan “her çocuk futbolcu doğar” sözünün en önemli örneklerinden biriydi belki de Cubillas.

Topa ilk olarak doğduğu kasabanın sokaklarında dokundu ondan sonrası ise bir anda yeşil sahalara yatay geçiş oldu. 16 yaşında Alianza Lima formasını giymeye başladı. O yaşta profesyonel olmak ona ilk önce lakabını getirdi. Kendisinin de naklettiği üzere bir deplasman seyahatinde hostesin, “Ne içersiniz?” sorusuna esprili bir dille, “Ona süt getirin, çünkü o daha bebek” diye cevap veren takım arkadaşının sayesinde isminin önüne “bebek”, yani “El Nene” eklendi. El Nene 1964 yılında formasını taşımaya başladığı Alianza Lima'dan 1973 yılında ayrıldı. Peru'da sadece bu takımın formasını giydi ve o formaya sadık kaldı. Alianza Lima formasıyla 295 gol atan bu yetenek, 1966 ve 1971 yıllarında lacivert-beyazlı forma altında Peru Ligi'nin gol kralı oldu. 71 kg. ağırlığında ve 1.73 m. uzunluğundaki bu yetenek 1972 yılından itibaren şansını Avrupa'da denemeye karar verdi. Ama ilk seçtiği ülke kendisine umut etiklerini vermekten uzaktı. FC Basel'le anlaşılan Cubillas İsviçre'nin yolunu tuttu. Ama İsviçre'nin iklim koşullarına ve uzak olduğu yabancı diline bir türlü uyum sağlayamadı. Yine de kısıtlı sürede Basel taraftarına bir dünya yıldızı izleme zevkini tattırdı. Altı ay sonra Avrupa'da isminden, attığı akıl almaz gollere bahsettireceği Porto'yla anlaşmaya vardı. Portekiz'de alıştığı iklim ve sıcakkanlı Portekizliler onu tekrar kendine getirdi. 1973-1977 yılları arasında Porto formasını giydiği Avrupa arenasından Portekiz Kupası'nı Porto'ya armağan ederek ayrıldı. Ardından tekrar ülkesine ve Alianza Lima'ya döndü. 1977-78 sezonunu Alianza Lima'da geçirirken tecrübeyle demlenen yeteneği Alianza Lima'ya iki sene üst üste şampiyonluk getirdi. Artık futbolunu başka bir coğrafyaya taşımasının ve hayatını başka



bir yerde kurmasının gerekliliğine inanan Cubillas, ABD'de Fort Lauderdale Strikers takımının yolunu tuttu. Böylece eşiyle ve üç çocuğuyla hayatını sürdüreceği Florida'ya da yerleşmiş oluyordu. Gerd Müller ve George Best'i de kadrosunda bulunduran NASL takımı bu üçlüyle neredeyse “Futbol nasıl sevdilir?” derslerine de başlamış oluyordu. 1979-83 arasında tüm hünerini sergilediği takımda inanılmaz rakamlara imza attı. Fort Lauderdale Strikers'da 120 maça çıktı ve 59 gol atıp 61 asist yaptı. Özellikle 7 dakika içinde attığı 3 gol dilden dille dolaşan bir efsane haline geldi. Strikers takımı Minnesota'ya taşınınca, aynı bölgede yeni kurulan South Florida Sun Fort Lauderdale takımında bir sene top koşturdu. Futboldan kopmak istemediğini de 1984 ve 1987 yıllarında eski yoğunlukta ve sürede olmasa da doğduğu kulüp Alianza Lima'da oynayarak gösterdi. Lacivert-beyazlı takımın 1988 yılında yaşadığı sıkıntılı bir dönemde geçici olarak teknik adamlık görevini üstlendi. Gelelim Cubillas'ın bir dünya yıldızı olarak nam saldıgı arenaya. 16 yaşında başladığı kariyerinde ilk kez 19 yaşında, 17 Temmuz 1968 tarihinde Lima'da Brezilya'ya 4-0 kaybettikleri maçta milli formayı sırtına geçirdi. Peru formasıyla ilk golünü 8 Mayıs 1969 tarihinde Bogota'da 3-1 kazandıkları maçta Kolombiya'ya takdim etti.



İlk kez 1930'da, yani ilk kupada yer alan Peru için Dünya Kupası finallerine katılabilmek uzak bir hayalden başka bir şey değildi. Ve sanki sihirli bir dokunuş gibi onun Peru Milli Takımı'nın formasını sırtına geçirmesiyle beraber her şey bir anda değişti. Bunun emareleri ise 1970 Dünya Kupası elemeleri öncesinde ortaya çıktı. Elemeler öncesi Cubillas'ın forma giydiği 14 müsabakada 4 mağlubiyet, 4 beraberlik ve 6 galibiyet dışında oynandığı futbolla Peru bambaşka mesajlar vermeye başlamıştı. Nitekim elemelerde ilk kez Arjantin'in karşısına çıktılar ve grubun mutlak favorisini Lima'da 1-0'la geçtiler. Ardından La Paz'da Bolıvy'a'yı 2-1 yendiler. Bir hafta sonra Bolıvy'a'yı Cubillas'ın da bir gollük katkısıyla Lima'dan 3-0'la uğurladılar. Son olarak Buenos Aires'ten 2-2'lik beraberlikle döndüler, Peru halkı sokaklardaydı artık. 1970 Dünya Kupası Meksika'da düzenleniyordu. Peru, Federal Almanya, Bulgaristan ve Fas'la 4. Grup'ta yer alıyordu. 2 Haziran 1970'de Leon kentinde Bulgaristan'ın karşısına çıktılar. İlk maç heyecanıyla 13. dakikada Dermendjev'den yedikleri golle 1-0 mağlup duruma düştüler. İlk yarı bu skorla kapanırken toparlanırlar diye düşünenlerin aksine 49'da Bonev'den ikinci golü yediler. Ama yılmadılar ve gerçekten toparlandılar, bir dakika sonra Gallardo farkı bire indirdi. 55'te Chumpitaz beraberlik golünü attı. Tek kaleye çevirdikleri maçta son sözü El Nene söyledi. Maçı 2-0'dan 3-2'ye taşıyarak hem oynadıkları pozitif futbolla seyredenlere görsel bir şölen sunmuşlar hem de özgüvenlerini artırmışlardı. İkinci rakipleri Fas'ı 3-0'la süpürürlerken başrolde yine Cubillas vardı. Attığı iki gol ve oynadığı futbolla beraber “Kim bu adam?” diye soranların sayısı birdenbire katlanarak büyümüştü. Grubun son maçını Gerd Müller'e, yani Federal Almanya'ya 3-1 kaybettiler. Müller'in gollerine tek cevabı, rakip kim olursa olsun oynadığı futbolla canından bezdiren Cubillas kaydetmişti. Peru çeyrek finaldeydi. Ama küçük bir sorunla karşı karşıya kalmışlardı; turnuvanın en

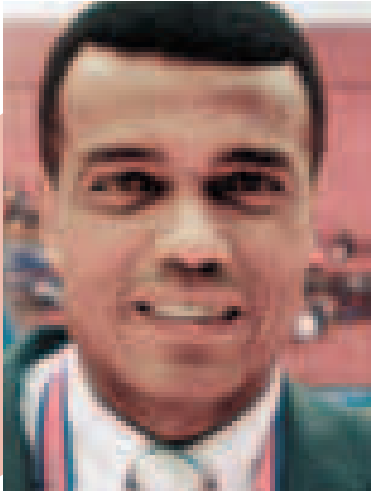
büyük favorisi Brezilya rakipleriydi. Buna rağmen Brezilya'yı en fazla zorlayan takım oldular. Rivelino'nun ayağından ilk golü, Tastao'dan ikinciye yediler. Gallardo farkı bire indirdi ve devre öyle neticelendi. Tastao 52'de Brezilya'nın üçüncü golünü attı, ama Cubillas buna da cevap verdi. Jairzinho, Peru'nun süngüsünü düşüren son golü 75. dakikada kaydetti. Peru turnuvaya şampiyonu sallayarak veda etmişti. Cubillas, Müller ve Jairzinho'dan sonra turnuvanın en golcü oyuncusu olmuştu. İlginç bir detay ise maç başına 3.2'lik bir ortalama tutturan Brezilya'nın ardından 2.3 ile en golcü ikinci takım olmalarıydı. Peru halkı mutlu, Cubillas ise kahramandı. 1974 Dünya Kupası elemelerinde Şili'ye geçildiler ve finallere gidemediler. Fakat bu şanssızlığı 1975'te Copa America'yı kucaklayarak affettirdiler. İkinci grupta Bolıvy'a ve Şili'yle eşleştiler. Cubillas, yanına bir de partner bulmuştu. Oblitas'la beraber ne gerekiyorsa onu yapar hale gelmişlerdi. İlk maçlarında Santiago'da Şili'yle 1-1 berabere kaldılar, Oruro'da Bolıvy'a'yı 1-0 mağlup ettiler. Arkasından Bolıvy'a'yı bu sefer Lima'da 3-1'le geçip, 1974 elemelerinin hesabını görmek için Şili'nin karşısına çıktılar. Lima'da Rojas, Oblitas ve Cubillas'ın gollerine sadece Reinoso cevap verebilince grubu ilk sırada tamamladılar. Yarı finalde rakipleri yine Brezilya oldu. İlk maç Belo Horizonte'deydi. Deplasmanda resitalı Peru yapmaya başladı. 19. dakikada Casaretto'yla öne geçtiler. Roberto Batata bu gole 54'te cevap verdi. Peru kontratakları Brezilya'yı şaşırtmışken şimdilerde yapılsa direkt kırmızı kartla cezalandırılacak bir hareketle Brezilya defansı Oblitas'ı gole giderken indirdi. Ceza sahasının hemen önündeki bu serbest vuruşta Cubillas belki de kendi



gruptaki rakipleri Hollanda, İskoçya ve İran'dı. Gruptaki ilk maçları belki de turnuva tarihinin en güzel karşılaşmalarından biri oldu. İskoçya'nın Dalglish ve Johnston'la neredeyse favori olarak geldiği düşünülrse karşılaşmanın önemi daha da artıyordu. 14. dakikada Joe Jordan'la golü bulan İskoçya oldu. Ardından bir de penaltı kazandılar ama Peru kalecisi Quiroga gole izin vermedi. Devre bitmeden Cueto durumu 1-1 taşıyınca Peru umudunu ikinci yarıya taşıdı. Gerçekten de ikinci yarıda sergiledikleri futbolla en azından görsel sanatlar dalında bir ödülü hak ediyorlardı. Neredeyse her atakta iki-üç metre ileri çıkan Peru, İskoçları boğmaya başladı. Ve kupa tarihinin unutulmaz iki golü arka arkaya geldi. 72'de kazanılan serbest vuruşta Cubillas sağ ayağının dışıyla topa öyle bir tokat attı ki kaleci Alan Rough elinden geleni yapmasına rağmen gole engel olamadı. 77'de ise bu sefer orta sahadan yoğun pas trafiğiyle gelen Peru'da topu ayağında bulan yine El Nene oldu ve yaklaşık 25 metreden kaleye bakıp gerekeni yaptı. O topun bir anda o hıza erişmesi bugün bile ayrı bir fizik sorusudur. Top yine filelerden çıkarken maçın sonucu da tescil ediliyordu: 3-1. Ardından zevkli fakat golsüz geçen maçta Hollanda'yla berabere kaldılar. Grubun son maçında İran'ı 4-1'le geçerlerken Cubillas ikisi penaltıdan olmak üzere üç gol atıyordu. Grubu lider bitirip ikinci tura yükseldiler ama sırasıyla Brezilya, Polonya ve Arjantin'e kaybettiler ve turnuvaya son noktayı koydular. Özellikle Arjantin maçı spekülasyonlara neden olmuştu. Cubillas yıllar sonra bunun sadece bir futbol maçı olduğunu ve ellerinden geleni yaptıklarını ama düşen motivasyonun ardından bu sonucun geldiğini söylemişti. O güzel gollerini soranlara tevazuyla o gollerin arkasında aslında penaltıyı kurtaran kalecileri Quiraga olduğunu, o olmasaydı belki

de maçı o noktaya getiremeyeceklerini söylediği gibi. Cubillas turnuvada Kempes'in ardından en fazla gol atan ikinci oyuncu oldu. O nesil jübilesini 1982 Dünya Kupası'nda yaptı. Kamerun, İtalya ve Polonya'nın yer aldığı grupta Kamerun ve İtalya'yla berabere kaldılar, Polonya'ya ise 5-1 kaybederek turnuvaya veda ettiler. Her zaman saygı duyulan bir takım olmayı başaran bu ekip, futbol tarihine oynadığı futbolla geçmişti bir kere. Cubillas'ı Peru üç kez Dünya Kupası finallerine katılmıştı. El Nene 88 kez çıktığı Peru formasıyla 26 gol atarak maç başına 0.32'lik bir ortalama tutturmuştu. 13 yıl 340 gün süren ulusal takım kariyerinde belki de hiçbir Perulu oyuncuya nasip

olamayacak başarılarla, güzelliklere ve ilklere imza attı. Tüm zamanların Dünya Kupası golcülerı listesinin yedinci sırası onun. İki Dünya Kupası'nda 5'ten fazla gol atan iki oyuncudan biri. 1972 yılında Güney Amerika'nın en iyi futbolcusu. Genç takımlar dahil milli müsabakalarda 117 maçta attığı 45 gol, tüm kariyeri boyunca çıktığı 469 maçta kaydettiği 268 golle bir verimlilik harikası. Neredeyse haritada Peru'nun yerini bilmeyenlerin bile, Cubillas adını duyar duymaz “Peru” cevabını vermelerinin müsebbibi. 28 senedir Florida'da yaşamasına rağmen her ay Lima'ya gidişini: “Hayatımın boyunca eşimle çocuklarımızı büyüttüğümüz ABD olmasına rağmen, ben hep Perulu kaldım” diye açıklayan, hiçbir zaman profesyonel anlamda teknik adamlık yapmayı aklından bile geçirmediğini belirten, onun yerine açtığı okullarla gençlere topa vurmaı öğretmenin bile bambaşka bir zevki olduğunu söyleyen El Nene, sadece bu amaçla FIFA'nın da Teknik Çalışma Grubu'nda gençlerden sorumlu olarak yer alıyor. Bugünlerde “El Nene”den “El Abuelo”luğa yani büyükbabalığa terfi eden Peru'nun bu gelişmiş geçmişin en büyük yeteneği, geçmişin gözleri günlerin bir de simgesi. Galibiyetin tarifini, “Kendimizi erişilmez tanrılarla oynuyormuş gibi hissederken, zamanla onların da et ve kemikten oluştuğunun ayrımına vardık” diye veren, kendini yüceltmek, yeteneğini gözümüze gözümüze sokmaktansa rakibine saygı duyan, takım arkadaşının emeğini yücelten bir anlayışla bir yıldızdan çok belki de kendimizi bulmamızı sağlayan tanımlanamayan bir gök cismi. Bugünlerde alelade bir golden sonra bile, gol sevinci diye seyrettiğimiz şeylerde, bir hırsla kenara koşan, takım arkadaşlarından kaçan, sırtındaki ismini taraftarının gözüne sokan davranışlar izliyoruz. Oysa Cubillas denince aklıma gelen ilk şey, İskoçlara attığı inanılmaz golden sonra olduğu yerde kalıp kollarını açarak önce Oblitas ve Cueto'yu, sonra da tüm takımı kucaklayan, “Bu golde sizin payınız da en az benim kadar” duygusunu ileten davranıştı. O günler, özelem kelimesiyle anılamdaş gibi dursa da bir türlü aynı duyguyu veremiyor. Fransızların gözlemlerden hayatı okuyabileceğiniz, mütevveffa aktristi Simone Signoret'nin eşsiz biyografisinin adı gibi: Özlemin eski tadı yok. ■



# Roman gibi bir hayat

*Gürhan Gürsoy*





**1987'de Bulgaristan'da doğdu. Babası, bu ülkede bir Türk oyuncunun yükselebileceği umudu bulunmadığını görünce ailesiyle birlikte İsveç'in yolunu tuttu. Hem İsveç hem de Türkiye Genç Milli Takımlarından teklif alınca hiç düşünmeden atalarının memleketini seçti. Adanaspor'un teklifini de "Türkiye'de önüm daha açık" düşüncesiyle kabul etti ve ailesini İsveç'te bırakıp Türkiye'ye yerleşti. 16 yaşında, Turkcell Süper Lig'de forma giyen en genç oyuncu unvanını kazanınca Fenerbahçe tarafından transfer edildi. İki sezon kenarda bekledi ve bu sezon kiralık gittiği Sivasspor'da kendini buldu. Şimdi yeniden döndüğü Fenerbahçe'de patlama yapacağına inanıyor.**

▼Bulgaristan doğumlusun, 20 yaşındasın, İsveç'te oynadın, Adanaspor'da vizyona çıktın, Fenerbahçe formasını giydin, son olarak Sivasspor'daydın. 20 yıla sığdırdığın ilginç bir hikâyen var galiba.

▲Gerçekten de öyle. 1987'de Bulgaristan'da doğdum. Ben 2 yaşındayken, isim değiştirme olayları sırasında ailem Türkiye'ye göçmüştü. İzmir'de üç yıl kaldıktan sonra geçim sıkıntısı nedeniyle yeniden Bulgaristan'a dönmüştük. 7 yaşında Bulgaristan'da futbola başladım. Mestanlı şehrinde yaşıyorduk ve ben de Rodopi takımında oynuyordum. Birkaç yıl sonra Kırcaali'ye transfer oldum ve 2000 yılına kadar oynadım. O yıl ailem bu defa da İsveç'e göç etti.

▼Bu göçün sebebi neydi?

▲Bulgaristan'da ciddi anlamda bir ayrımcılık var. Bir Türk futbolcunun yükselebileceği mümkün değil. Halen Bulgaristan liglerinde Türk futbolcu görmeniz çok zordur. Hele güneyde Türklerin yoğun yaşadığı bölgelere hiçbir milli takım hocası gelip de futbolcu izlemez. Ailem bunu gördüğü için benim futbolcu olabilmemin önünü açmak adına İsveç'e göç kararı aldı. Bu kararda kız kardeşimin eğitimini sürdürebilmesi de rol oynamıştı.

**İngilizce ve İsveççe biliyor**

▼İsveç'te hangi aşamadan başladın futbol oynamaya?

▲Altıncı ligde bir takımda idmanlara başladım ve bir sezon sonra direkt FC Norkoping takımına transfer oldum. Eğitimimi karşılayacaklardı, bir de oda vermişlerdi. İngilizcemin yanında İsveççem geliştirdi. Sadece ailemden ayrı kalıyordum. A takıma yükseleceğim sırada beni izleyen Türk yetkililerden Milli Takım daveti aldım. İsveç Genç Milli Takımı'na da gidebilirdim

ama elbette Türkiye'yi seçtim. O sırada 15 yaşındaydım. Türkiye'de Genç Milli Takım'la bir maç oynadım. Beni izleyen Bahri Kaya, Adanaspor'a davet etti. 10 gün denendim ve beğenildim. Kulübümle bağlarımı koparmak için yeniden İsveç'e döndüm. Oradan da A takımında oynama teklifi almıştım.

▼Neden İsveç'te devam etmedin de Türkiye'ye gelmeyi seçtin?

▲Türkiye'de daha fazla göz önünde olabileceğimi düşünmüştüm. Çünkü İsveç'te yaşarken de sürekli Türkiye Ligi'ni takip ediyordum.

**Her zaman Fenerbahçeliydim**

▼Peki, Türkiye'de tuttuğun bir takım var mıydı o dönemde?

▲Her zaman Fenerbahçeliydim. Sözünü ettiğim dönemde Tuncay ağabey yeni yeni yıldız oluyordu ve onu büyük bir ilgiyle takip ediyordum. Sonuçta Adanaspor'da oynamak üzere Türkiye'ye geldim. Ancak bir hafta sonra Bahri Kaya istifa etti ve benim de dünyam yıkıldı. Kara kara düşünmeye başladım. Ailem yurtdışındaydı ve beni

isteyen antrenör de gitmişti. O dönemde takımın başına Yılmaz Vural geldi.

▼Bu da senin için bir şans oldu galiba. Çünkü sen 16 yaşında Süper Lig'de oynadın ve bu ligde forma giyen en genç oyuncu unvanını kazandın. Bunu da Yılmaz Vural'a borçlusun sanırım.

▲Sağolsun bu unvanı gerçekten de Yılmaz Vural'ın sayesinde elde ettim. Üstelik, 2-2 devam eden bir Fenerbahçe maçının son 10 dakikasında beni sahaya sürmüştü. Büyük bir cesaretti. Ondan sonra da gerisi geldi. O sezon iyi bir performans gösterdim.

▼16 yaşında bir çocuk Süper Lig oyuncularında fiziksel açıdan ezilebilir. Sen nasıl başa çıktın bu zorlukla?

▲Yılmaz Hoca için bunun bir önemi yoktu. Bende bir ışık görmüştü. Adam geçip şut atabiliyor veya orta yapabiliyordum. Ama hiç ikili mücadele kazanamıyordum. Zaten Yılmaz Hoca da beni oyunun son bölümlerinde, rakip fizik açıdan yıprandıktan sonra oynatıyordu. Sonra Yılmaz Vural da istifa etti. Küme düşmemiz

kesinleşmişti. Başımıza altyapıdaki hocamız Ahmet Ziya Yüce geldi ve beni sürekli ilk onbirde oynatmaya başladı. İyi maçlar çıkartınca üç büyüklerden teklifler aldım.

▼Evet, o dönemde transferin olay olmuştu. Fenerbahçe'ye gittin ama bir karışıklık da yaşandı değil mi?

▲Evet. Benim herkesle görüştüğüm yazılıp çizildi ama sadece Sayın Aziz Yıldırım'la görüştüm. Çünkü Fenerbahçeliydim. Adanaspor'la mahkemelik olma durumum vardı. Başkanım bana "Bütün sorunları çözeceğim. Telefonunu kapat, hiç kimseyle görüşme" dedi. Bulgaristan'a gidip tatilimi yaptım ve dönüşte de problemlerim çözülmüş olarak İstanbul'a gelip Fenerbahçe kampına katıldım.

**Daum bana çocuk muamelesi yaptı**

▼Ancak Fenerbahçe'de ters giden bir şeyler oldu ve şans bulamadın.

▲Açıkçası ben oynamayı bekliyordum. İlk onbirde olmasa bile kendimi yavaş yavaş kabul ettireceğimi düşünüyordum. Kampa geç katılmışım ve teknik direktör Daum'du. Herkes de Daum'un gençlere bakışını bilir. Bana tamamen çocuk muamelesi yaptı diyebilirim. Bazen idmanlarda beni takımdan ayrı çalıştırıyordu. Takım iki onbirle çift kale maç yapıyordu, Daum 22. adamı bulamadığı zaman beni çağırıyordu. Yani antrenmanda bile birisi sakatsa yer alabiliyordum.

▼Acaba Daum senin fiziksel gelişimini henüz tamamlamadığını ve büyüklerin arasında ezilebileceğini düşünmüş olabilir mi?

▲Bu da doğru olabilir. Ya da bir deneme yapmış olabilir. Yani benim bu süreçteki davranışlarımı, asabileşip asabileşmediğimi kontrol etmiş olabilir. Ama hiçbir

**Bulgaristan'da ciddi anlamda bir ayrımcılık var. Bir Türk futbolcunun yükselebileceği mümkün değil. Ailem bunu gördüğü için benim futbolcu olabilmemin önünü açmak adına İsveç'e göç kararı aldı.**

**Fenerbahçe'ye geldiğimde oynamayı bekliyordum. Ancak herkes Daum'un gençlere bakışını bilir. Bana tamamen çocuk muamelesi yaptı. Takım iki onbirle çift kale yapıyordu, Daum 22. adamı bulamadığı zaman beni çağırıyordu.**

**Bugün duran topları kullanıyorsam, bunu Alex'e borçluyum. Antrenmanlarda Daum ve Zico duran topları Alex'le çalışmamı istiyordu. Tuncay ağabeyden de hırslı olmayı ve takımı ateşlemeyi öğrendim.**

zaman yılmadım ve sürekli çalıştım. İlk sezonumda sadece Uşakspor'a karşı kupa maçında son 30 dakikada oynadım. Bir sezonum sadece idman yaparak geçti. İkinci sezonun başında ise 12 hafta süren bir sakatlık yaşadım. Devre arası kampında çıkış yakaladım ve sürekli onsekizde yer buldum. Kupa maçlarında ilk onbirde oynadım. Ligde de oynamaya başladım ve Daum'un gözüne girdim ama sezon sonunda şampiyonlukla beraber Daum da gitti.

#### ▼Zico ile neler yaşadın?

▲U19 Takımı'yla Avrupa Şampiyonası finallerinde olduğum için sezon başı kampına katılamadım. Zico beni sadece televizyondan izledi. Geri döndüğümde benimle

açıklamalarla da ortaya koydular. Bugün duran topları kullanıyorsam, bunu Alex'e borçluyum. Antrenmanlarda Daum ve Zico duran topları Alex'le çalışmamı istiyordu. Alex de sağolsun bu konuda bana her zaman yardımcı oldu. Sivasspor'da duran topları hep ben kullandım. Alex benden 8 yaş büyük ve şu anda duran topları benden iyi kullanıyor. Ama benim de önümde uzun yıllar var ve onu geçebileceğime inanıyorum. Tuncay ağabeyden de hırslı olmayı ve takımı ateşlemeyi öğrendim.

#### ▼Neden Sivasspor'u tercih ettin? O dönemde seni isteyen başka takımlar da var mıydı?

▲Konyaspor ve Denizlispor'la da görüştüm ama Sivasspor'da Bülent Uygun ve Başkan Mecnun Otyakmaz Fenerbahçeli. Beni çok istemişlerdi. Bülent ağabey "Seni tekrar futbola döndürecek, yıldız yapacağım" demişti. ▼Ancak Bülent Uygun o dönemde menajerdi, takımın başında Karol Pecze vardı ve sen Sivasspor'da da uzun süre oynayamadın. ▲Pecze çok iyi bir insandı ama benimle kaynaşamadı. Bazen oynattı, bazen oynatmadı. Oynadığım maçlarda da oyuna sonradan girdim. Takım başarılı olamayınca teknik direktörlüğe Bülent Uygun getirildi. Devre arası tatiline girmeden bana özel bir program verdi. İsveç'e gittiğimde bu programı harfiyen uyguladım. Döndüğümde bomba gibiydim. 2-3 hafta sonra formayı

kaptım ve bir daha da vermedim. ▼Ülkemizde genç oyuncuların yeterince oynama şansı bulabildiğini düşünüyor musun? ▲Büyük takımlara baktığımızda Fenerbahçe'de hiç bulamıyor diyebiliriz. Ama Beşiktaş'ta ve Galatasaray'da genç oyuncular var. Anadolu'da da birçok takım genç oyuncularına şans tanıdı.

#### Zico'nun açıklamasıyla güven kazandım

▼Sivasspor'da kiralıktan ve yeniden Fenerbahçe'ye döndün. Genç oyuncuların şans bulamadığı Fenerbahçe'de bu defa neler yapabileceğini düşünüyorsun?

▲Bu sefer farklı olacak. Kendime çok güveniyorum. Zaten lig bitmeden önce Zico'nun yaptığı bir açıklama vardı, "Gürhan'ın geri dönmesi çok iyi oldu" diye. Bu açıklama beni hem sevindirdi hem de kendime güvenimi biraz daha artırdı.

#### ▼Ailen İsveç'te, sen burada yaşıyorsun. Zor bir hayat değil mi bu?

▲Gerçekten çok zor. Ailemden ayrı kalalı tam beş yıl oldu. Annem, babam ve kardeşim benim her şeyim. Her gün telefonla görüşüyoruz. Şu anda kız kardeşimin eğitimin bitmesi için oradalar. Ben de sabrediyorum. Bir sene sonra yine hep beraber olacağız.

#### ▼Galatasaray'a attığın beraberlik golü Fenerbahçe'nin şampiyonluğunu erken ilan etmesini sağladı. Neler hissettin o anda?

▲İnanın o anda aklımda Fenerbahçe ile ilgili hiçbir düşünce yoktu. 41 puandaydık ve 42 puan ligde kalma barajı olarak gösteriliyordu. Ben o gole 42 puana ulaştığımız ve ligde kalmayı garantilediğimiz için sevindim. Maçtan sonra Fenerbahçe'nin şampiyon olduğunu duyunca tabii ki sevincim ikiye katlanmış oldu.

#### ▼Sivasspor formasıyla Fenerbahçe'ye karşı 2-2'lik maçta oynadın. O maçtaki duygularını anlatır mısın?

▲Orada da Servet ağabeyin attığı golün asistini yapmıştım. Çok samimi söyleyeyim, o maçta sadece kendimi Zico'ya ispatlama duyguları içindeydim. Hırsla, canla başla mücadele ettim.

#### ▼Seni geleceğin Tümer'i olarak değerlendiriyorlar. Sen futbol stilini nasıl tanımlıyorsun?

▲Kendi kendimi anlatmam zor tabii. Ama hocalarımız da böyle benzetmeler yapıyor. Şu anda Tümer ağabey Türkiye'nin en iyi futbolcuları arasında. Mükemmel bir teknik, mükemmel bir futbol anlayışı. Onun gibi görüyorlarsa ne mutlu bana.

#### ▼Başlangıçta bir idolün var mıydı?

▲Hiçbir zaman idolüm olmadı. Ama beğendiğim futbolcular elbette var. Recoba ile Aimar'ı çok beğenirdim.

#### ▼Fakat ikisi de kaybeden oyuncular. Kendilerinden beklenen patlamayı yapamadılar.

▲Doğru, potansiyelleri çok büyüktü ama hak ettikleri yere gelemediler. Türk oyunculardan da Tümer, Tuncay ve Emre Belözoğlu'nu çok beğeniyorum. Arda da çok müthiş bir çıkış yaptı. Zaten Genç Milli Takımlardan da beş yıldır arkadaşım. A Milli Takım'a kadar yükseldi ve onun için çok mutlu oldum. Biz de arkasından geliyoruz diye düşünüyorum. İnşallah ona yetişirim.

#### Anadolu'dan şampiyon çıkmaz

#### ▼Anadolu'nun da havasını solumuş bir oyuncu olarak oradan bir takımın şampiyon olabileceğini düşünüyor musun?

▲Hayır. Anadolu futbolcusunun mantalitesi farklı. Kritik noktalarda kendine güveni eksiliyor, konsantre olamıyor. Zaten stresli maçlarda alınan sonuçlar da ortada. Hem maç içinde bir gol yiyince dağılıyorlar hem de bir yenilginin ardından toparlanmakta güçlük çekiyorlar.

#### ▼Sence bunun sebebi sadece oyuncu mantalitesi mi yoksa şehir ve taraftar desteğinin eksikliği gibi faktörler de var mı?

▲O da olabilir. Anadolu'da gerçekten de yeterli taraftar desteği yok. Maddi güç de önemli. Anadolu takımlarının transferde çok kaliteli oyuncular alarak büyük takımlarla rekabet edecek bir kadro oluşturmaları da zor.

#### ▼Gelecekle ilgili ilk planın Fenerbahçe'de oynayabilmek.

Sonrasında kendini nerede görüyorsun? Fenerbahçeli Gürhan olmak yeterli mi senin için?

▲Hiçbir zaman yeterli değil. İlk amacım Fenerbahçe'ye dönüp kendimi bütün Türkiye'ye ispatlamak, A Milli Takım'a kadar yükselip banko bir oyuncu olmak. Ondan sonra da arkasından Avrupa gelir diye düşünüyorum. Ama Avrupa için bugün erken. Bence Arda için de erken.

#### ▼Neden?

▲Çünkü Arda sadece bir sezon büyük takımda oynadı. Ben de şu anda aynı yoldan geçiyorum. Sadece büyük takımda kendimi ispatlamam kaldı. Büyük bir takımda iki-üç sezon devamlı oynayıp istikrar yakalamak ve ondan sonra Avrupa'ya gitmek gerekir.

#### ▼Hayalini kurduğun bir lig var mı?

▲Menajerler beni izleyen takımların İspanya Ligi'nden olduğunu söylüyor. Hollanda'dan da izleyen birkaç takım olduğunu belirttiler. Ama ben kendi stilim açısından İspanya'yı tercih ederim.

#### ▼İspanya'ya gidecek olsan ille de Real Madrid, Barcelona ya da Valencia gibi bir takımda mı oynamak istersen yoksa "Getafe de olur" mu dersin?

▲Tabii ki, sonuçta o da bir İspanyol takımı. Mutlaka büyük bir takıma gitmek gibi bir hedefim yok. Yurtdışında profesyonel bir takımda oynamak son derece gurur verici olur. ■



ilgilendi ama dördüncü haftada kiralık gideceğim söylendi.

#### ▼Sen gitmek istiyor muydun?

▲Daha önceden kiralık gitmek için başvurmuştum ancak bu defa beklemiyordum. Sonuçta bu kararı kimin verdiğini de öğrenemedim ama boynumu eğip gittim.

#### Alex ve Tuncay'dan çok şey öğrendim

▼Bu süreçte takımdaki ağabeylerinin sana yaklaşımı nasıldı? Sonuçta sen oraya geleceğin yıldız adayı olarak gelmiş bir oyuncuydun.

▲Alex ve Tuncay ağabey başta olmak üzere bana büyük yakınlık gösterdiler. Bunu medyaya yaptıkları



# Mevkilerin Öyküsü Stoper

Bağış Erten

**Futbolun ilk yıllarında ortaya çıkan ilk diziliş 1-2-7'ye benziyordu. Gerideki bir kişinin aslı ve tek görevi hiç değişmedi. Stoperler bu oyunda hep vardı ve görünen o ki hep olacaklar. Çünkü onlar rakibi durdurmada hep en kritik isim oldular. Belki çok yetenekli değillerdi. Ama bunu hiç dert etmediler. Çünkü asıl olan onların yeteneği değil gücüydü. Diğerlerinden hep daha iri ve daha uzundular. Sertlikleriyle övündüler. Mücadele azimleriyle öne çıktılar. Ne pahasına olursa olsun savunmanın belkemiği olmayı hiç aksatmadılar.**



Collovati

**1990'larda yeni roller eklendi stoperlerin görev karnesine. Oyunun hızını azaltan liberolar yerine libero özelliği olan stoperler türemeye başladı. Bu da yetmedi, stoperlerden artık gol yollarında da etkili oyuncu olmaları beklenir oldu. Ama son yirmi yılda onları en fazla etkileyen şey oyunun artan hızı ve stoperlerin hücumla çıkarken yaptıkları katkılar.**



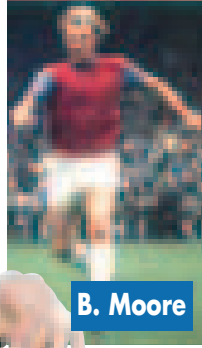
Bülent Korkmaz

Geçen ay *TamSaha*'da mevkilerin tarihini ve o tarihin köşe taşlarını inceleyen bir seri başlatmıştık. İşte bu dizinin ışığında bu ay da stoperleri, yani klişe deyimle 'defansın yılmaz bekçilerini' inceleyeceğiz. Futbolun ilk yıllarında, yani 19. Yüzyılın sonlarında aslında oyunun taktiksel bir bütünlük arz ettiğini söylemek pek mümkün değildi. Bu dönemde ortaya çıkan ilk diziliş 1-2-7'ye benziyordu. Bu hücum ağırlıklı gözükene düzende ne yazık ki herhangi bir şekilde kademe anlayışı ya da defansif tutarlılık keşfetmek mümkün değildi. Ama yine de 1-2-7'nin '1'i olan mevki daha o dönemde bile defansif kodlarıyla öne çıkmaya başlamıştı. Çünkü o tek kişinin aslı ve tek görevi hiç değişmedi. Stoperler bu oyunda hep vardı ve görünen o ki hep olacaklar. Çünkü onlar rakibi durdurmada hep en kritik isim oldular. Belki çok yetenekli değillerdi. Ama bunu hiç dert etmediler. Çünkü asıl olan onların yeteneği değil gücüydü. Diğerlerinden hep daha iri ve daha uzundular. Sertlikleriyle övündüler. Mücadele azimleriyle öne çıktılar. Öyle ya da böyle ne

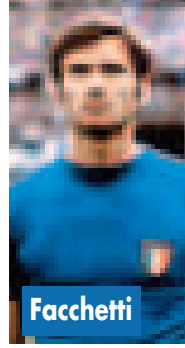
# Futbolun



J. Charlton



B. Moore



Facchetti

pahasına olursa olsun savunmanın belkemiği olmayı hiç aksatmadılar. 1-2-7 çok geçmeden yeni dizilişlere bırakmaya başladı yerini. Nitekim bir süre sonra 2-3-5 çıktı. Bu diziliş o kadar tutuldu ki, ondan sonraki 15-20 yıla damgasını vurdu. Bu düzende defanstaki oyuncu artık yalnız değildi. Hiç değilse yanında kendi özelliklerine benzer birini bulmuştu. Tamam, oyun hâlâ hücum ağırlıklıydı ama savunmanın zorluğu hiçbir şeye benzemiyordu.

## Ofsaytla gelen karmaşa

1920 yılında ofsayt kuralındaki değişiklik ise her şeyi karmaşık hale getirdi. Artık topla oynandığı anda, hücum oyuncusunun önünde en az üç oyuncu değil iki oyuncu olması gerekiyordu. Bu durum forvetler için büyük kolaylık sağladı ve artık gol yollarında çok daha rahat çoğalabiliyorlardı. Ama bu kadar kolay gol olması herkesi mutlu etmiyordu. Uruguay defansta Mascheroni ve Tejera'yla Dünya Kupası'nı alıyor ama kimse bu iki stoperi değil Cea'yı, Arjantinli Stabile'yi konuşuyordu. İtalya'nın üst üste iki kez kupa kazandığı 1934 ve 1938'de de durum değişmedi. Yine Caligaris'in ya da Rosetta'nın kesiciliği değil Schiavio'nun, Orsi'nin yetenekleri konuşuluyordu.

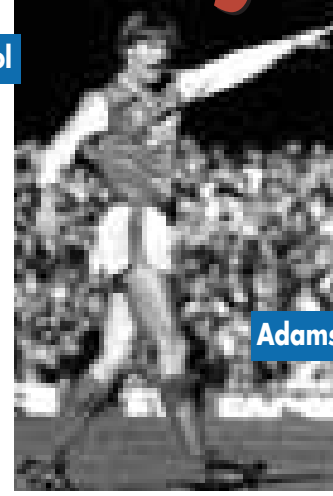
## WM'le yeni bir düzen

İşte tam da bu dönemin ardından Arsenal Teknik Direktörü Herbert Chapman yeni bir sistem yarattı. Artık defansın göbeğindeki oyuncu sayısı üçe çıkmıştı. WM adı verilen bu sistem adam adama markajı öne çıkarıyor ve takımlar rakibe kolay gol imkânı vermemeye çalışıyordu. 1950'lerde Macaristan ekolü WM'i UM haline getirip daha estetik ve gol yollarında da etkili bir sistem haline dönüştürdü. Ama onlarda da öne çıkan isimler defansın emektarları Lantos, Bozsik, Buzansky değil, Puskaş, Kocsis, Czibor ve Hidegkuti'ydı. Oysa bütün bu dönüşümlerin gösterdiği tek bir şey vardı. Defans yapmak en az hücum yapmak kadar oyunun bir parçasıydı artık. İşte bu süreçte futbolda düşünsel bir devrim yarattı. Artık yavaş yavaş taktikler çok daha bütünlüklü hale geldi. Bundan böyle oyun bir tek hücum alanında değil savunma bölgesinde de 'oynanır' hale gelmişti. Nitekim 1950'lerin diğer büyük takımı Brezilya da bu gerçeği gördüğü için kupaları kaldırmaya başlamıştı.

# sert çocukları



Krol



Adams



Puyol

Dörtlü savunmayı oturtan Brezilya, 4-2-4'le dünyanın en iyisi olmuştur bile. Dünya Kupası kadrolarında tam dokuz defans oyuncusu vardı ve defanstan Altair gibi bir efsane isim çıkarmayı başarmışlardı. Yine de stoperlerin birebir iyi savunma yapmaları yetiyor, oyuna katkıları

bununla sınırlanabiliyordu. Nitekim uzun yıllar stoperlerden temel beklenti hep bu yönde oldu. 1960'lar ise yepyeni bir futbol ekolünün doğuşunu müjdeliyordu. Müjde dediysek lafın gelişi, çünkü sonuca yönelik son derece etkili bir yanı olsa da futbolun estetiğine indirilmiş ağır bir darbeydi bu. Artık futbolda 'catenaccio' dönemi başlamıştı. Aslında ilk belirtileri 1940'larda İsviçre'nin usta hocası Rappan'ın 'Verrou' (zincir) sisteminde görülmüştü. Tam da bu yıllarda liberoların ortaya çıkışıyla stoperlerin konumu da rahatlamıştı. Liberoyu hiç oyuna çıkarmayan, orta sahayı da adam markajı oynatan catenaccio ise her şeyi bir adım öteye taşımıştı. Zamanın Inter Teknik Direktörü Herrera ve Milan'ın Teknik Direktörü Rocco bu savunmanın mucidiydiler. O sayede takımlarına büyük başarılar da yaşattılar. İşte bu dönem stoperlerin belki de altın çağıydı.

## İngilizlerle alan savunması anlayışı

Derken İngilizler olaya müdahil oldular ve bugünün 4-4-2'sine en benzeyen sistemi yarattılar. Artık takımların düzeni oturuyor, stoperler de kendi görev tanımlarını daha net görebiliyorlardı. Ama İngilizlerin asıl armağanı dörtlü savunma değil, adam adama yerine tercih ettikleri dörtlü alan savunmasıydı. Artık defans dörtlüsünün, hele de tandem oynamayı öğrenmeye başlayan stoperlerin işi zorlaşmaya başlamıştı. Sertlik, güç, fizik kadar artık sezgi, akıl, zamanlama da önem kazanır olmuştur. İşte Bobby Moore ve Jackie Charlton bu sayede efsane mertebesine terfi etti. İtalya'da Facchetti de onlara eşlik ediyordu. Artık futbol defansın örgütlenmesiyle daha bir komplike hale gelmişti.

## Asıl değişim 1970'lerde yaşandı

Bu aşamada asıl değişim 1970'lerde geldi. Brezilya'nın efsane 1970 kadrosu, Hollanda'nın total futbolu,

Almanların muhteşem kesicileri derken defans algısı tümenden değişmeye başladı. Devir Schwarzenbeck'ler, Krol'ler devriydi. Bu isimlerin muhteşemliğiyle birlikte, teknik



Thuram



Costacurta



Battiston

yeterliliği hiç sorgulanmayan stoperlerin üzerine onlarla birlikte yeni beklentiler biniyordu. Ters kademe, kaydırmalı oyun, daha da komplike hale gelen tandemli oyun, ofsayt taktiği derken stoperler daha da önem kazanmaya başlamıştı. Yine de 1980'lerin sonuna dek sert ve güçlü bir stoper bulmak birçok sorunu çözüyordu. 1978'de Arjantin, 1982'de de İtalya Dünya Kupası'nı kaldırırken Pasarella, Scirea gibi liberoların aklı kadar Galvan, Collovati gibi isimlerin kesiciliği ve dinamizmi de etkili olmuştur. Zaten o dönemde defanstaki oyunculardan biri aklı temsil ediyorsa, diğeri de gücün sembolü oluyordu. Ki stoperler de en çok bu anlamda işe yarıyordu.

## Gol atan stoperler

1990'ları açan takım olarak Sacchi'nin Milan'ıyla birlikte yeni roller eklenmişti stoperlerin görev karnesine. Oyunun hızını azaltan liberolar yerine libero özelliği olan stoperler türemeye başlamış, bu da yetmemiş, stoperlerden artık gol yollarında da etkili oyuncu olmaları beklenir olmuştur. Özellikle duran toplardaki maharetleri çok önemli hale gelmeye başlamıştı. Ama son yirmi yılda onları en fazla etkileyen şey oyunun artan hızı ve hücumla



Terry

çıkarken ki katkıları oldu. Günümüzün rol modeli isimleri olan Lucio, Thuram, Cannavaro, Maldini, Rio Ferdinand, Terry, Puyol artık sadece defansı değil takımı da yönetiyorlar. Özellikle 90'larla birlikte liberonun ölümüyle birlikte onlar futbolun gerideki en kritik isimleri oldular. Bugüne dek dünya futbolu gerçekten de efsane stoperler gördü. Pietro Rava'nın İtalya'ya 1938 Dünya Kupası'nı kazandırarak direncini, Elías Figueroa'nın 1970'lerde Şili'ye sınıf atlattırarak öncülüğünü, 1970'lerde adını bir oyuna verecek kadar İngiliz futbolunu etkileyen Emlyn Hughes'un klasını, Avusturya futbolunun belki de kurucuları olan Pezzey ve Ernst Happel'in aklını, Fransız futbolunun öncü stoperlerinden biri olan Battiston'u, İspanya'nın unutulmaz ikilisinden Hierro ve Nadal'ı, Sovyetler Birliği mekanizmasının asıl dişlisi olan Kuznetsov'u, Danimarka futboluna o altın zaferi yaşatan Morten Olsen'i, bu oyuna her anlamda ufuk kazandıran bir futbol filozofu olarak Tony Adams'ı, futbol zekâsı sayesinde kırkına kadar üst düzey futbol oynamayı başaran Costacurta'yı, isimleri geçmese bu yazıyı eksik bırakacak olan Sensini'yi, Aldair'i, Kohler'i, Nesta'yı, Stam'ı, Naybet'i ve tabii ki büyük kaptan Bülent Korkmaz'ı da hiç değilse ismen anmak durumundayız. Çünkü onlar bu oyunun her ağır yükünü çektiler. Hem de her geçen gün gelişerek... ■





# Çok özel bir adam



**Mourinho'nun çalıştığı kulüplerde edindiği deneyimlerle bir el kitabı hazırladığı söylenir. Bu kitapta her futbolcudan beklenen temel katkılar ve takım olma yolundaki zorlukların nasıl aşılabileceği yazarmış. Kitaba uyan futbolcuların Mourinho'nun takımlarında yıldızlaştığı, uymayanların ise takımda yer bulamadıkları bir gerçek.**

Günümüzde futbola ucundan bucağından bulaşan birisi, Jose Mourinho hakkında bir yorum yapabilir. Bir kadın onun karizmatik ve yakışıklı olduğunu söylerken, bir erkek kibirinden dem vurur belki. Chelsea'li bir çocuğun idolü de olabilir, tüm Premier Lig takımlarının bulaşmaktan çekindiği bir “sevimsiz” de. Fakat Patrick Barclay'in Mourinho hakkında yazdığı kitabın ilk sayfalarındaki şu anı aslında onun nasıl bir teknik adam olduğunu çok açık anlatıyor: “Mourinho Noel öncesi Londra'da çocuklarıyla bir buz pateni pistine gelir. Çocukları paten kaymaya çalışırken onları seyredir. Nasıl kayabilecekleri konusunda onlara yardımcı olmaya çalışır. Oğlu bir an yere düşer ve Mourinho onun yanına gider. Fakat oğlunu kaldırmaz. Ona nasıl kalkabileceğini anlatır ve sabırla kalkmasını izler. Çocuk bir dahaki sefere düştüğünde kendi başına nasıl kalkabileceğini öğrenmiş ve kendisine güveni yerine gelmiştir.” Porto'ya sürpriz şekilde UEFA Şampiyonlar Ligi Şampiyonluğu'nu kazandırmasıyla bir anda ilgi odağı olan Mourinho'ya Abramovich'in Chelsea'si kancayı takıvermişti. Britanya Adaları'na ayak bastığı ilk gün medyaya kendinden emin bir edayla “Bana küstah demeyin çünkü ben Avrupa şampiyonuyum ve özel birisiyim” demişti. Mourinho, kadrosundaki Avrupa'nın elit yabancı futbolcularından saygı görmesiyle de dikkat çekiyordu. Portekizli genç teknik adamın tarzı, duruşu, metodu medyanın da hoşuna gidiyor olmalı ki tenkitler çizgiyi aşmıyordu.

## Oyuncular değil kulüpler başarı kazanır

Mourinho'nun Chelsea'ye ilk gelişi aslında herkesin kafasında soru işaretleri doğurmuştu. Evet, Porto'yla UEFA Kupası ve Şampiyonlar Ligi ardı ardına gelmişti ama bu genç teknik adam bir üst seviyede bir şeyleri başarmaya hazır mıydı?

Porto'daki aç oyuncuları gelen başarılarla, Chelsea'nin kalın cüzdanlı yıldızları motive edilebilecek miydi? Mourinho işine gerek saha içi gerekse saha dışında dört elle sarılması gerektiğini biliyor, aksi takdirde bunun faturasının ne denli ağır olabileceğini tahmin ediyordu. Bir futbolcuya karşı sevgi gösterisinde bulunmak gerekiyorsa, bazı meslektaşlarının aksine, bunu göstermekten kaçınıyordu. Yedek futbolcularını ne küçümsedi ne de kulübeye mahkûm etti. Mourinho'nun yıllardır kesin inandığı bir gerçek de ‘Oyuncular değil kulüpler başarı kazanır’ felsefesi idi ve genç teknik adam bunu tüm futbolcularına aşılamıştı. Mourinho'nun çalıştığı kulüplerde edindiği deneyimlerle bir el kitabı hazırladığı söylenir. Bu kitapta her futbolcudan beklenen temel katkılar ve takım olma yolundaki zorlukların nasıl aşılabileceği yazarmış. Kitaba uyan futbolcuların Mourinho'nun takımlarında yıldızlaştığı, uymayanların ise takımda yer bulamadıkları bir gerçek. Jose Mourinho için ekip çalışması önde geliyordu. Gerçek bir lider gibi tüm sorumlulukları kendi omuzlarına alır ve oyuncularıyla teknik ekibine hiçbir zaman laf gelmesini istemezdi. Bu nedenle de şimşekleri üzerine çekmekten hiçbir zaman çekinmedi. İyi günde olduğu gibi kötü günde de oyuncularının arkasında durması takımın arkadaşlık bağını güçlendirmiş, birbirlerine güveni sağlamıştı. Portekizli teknik adam oyuncuların saygı duyduğu ender çalıştırıcılardan biri haline gelmişti.

## İşe “casuslukla” başladı

Mourinho'nun doğduğu 1963 yılında, Benfica Avrupa Şampiyonlar Kupası'nı ikinci kez kazanıyor, üç yıl sonra Portekiz Milli Takımı Dünya Kupası'nı üçüncü olarak tamamlıyor ve onbir yıl sonra da ülkesi Antonio Salazar'ın diktatörlüğüne son veriyordu. Babası Felix Morinho bir zamanlar Vitoria Setubal ve Belenenses kulüpleriyle Portekiz Milli Takımı'nın (sekiz dakika dahi olsa)



Mourinho daha sonra Hollandalı Teknik Direktör Louis Van Gaal'ın yardımcı antrenörlüğüne terfi etti. Bu terfiden sonra tek hedefi tek başına çalışabilmek ve bir numara olmaktı. Jose, Barcelona'da çalışırken B takımını çalıştırdı. 2000 yılında Jupp Heynckes'ten boşalan Benfica'nın teknik direktörlük koltuğuna Mourinho oturdu. Sezonun beşinci haftasında devraldığı takımıyla sadece 9 maça çıktı. Benfica'nın kongresinde başkan değişince Mourinho güvenoyu almak için yeni

penaltı atışını kurtarması onun için ayrı bir övünç kaynağıydı. Jose orta halli bir ailenin çocuğuydu. Babası futbolu bıraktıktan sonra antrenörlüğe soyunmuş ve genç Jose'ye rakip takımları izlemek görevi vermişti. Bu bir nevi casusluk işiydi. Jose boş vakitlerinde gidip rakip takımın antrenmanlarını izleyerek taktik anlayışlarını babasına yetiştiriyordu. Jose kısa bir süre futbol oynadığı takımlarda yedek savunma oyuncusu olmaktan ileri gidemedi. Beden eğitimi öğretmenliği lisansı aldıktan sonra profesyonel futbol çalıştırıcılığına merak saldı. 1988 yılında UEFA lisansı almak için girişimde bulundu. Bugün UEFA'nın teknik sorumlusu ve o zaman Mourinho'nun eğitmeni olan Andy Roxburgh, onun hakkında şöyle konuşuyor: “Kurguya önem veriyor, yeteneklerin takım oyununun önüne geçmemesini öngörüyordu. ‘Kişisel yetenek bir maçı size kazandırır ancak disiplinin gözardı edilmemesi gerekir’ savını savunuyordu. Çok mücadeleci ve inatçı bir tavı vardı. Ayrıntılara dikkat ediyordu. Oyuncularla iletişimi mükemmeldi. Çünkü bildiği değişik diller, aralarındaki diyalogu kolaylaştırıyordu.” Sporting Lizbon ve Barcelona'da Bobby Robson'un tercümanlığını yapan

sözleşme istemişti. Bu talep reddedilince de istifa etmişti. Bir sonraki sezon Portekiz'in orta sıra takımlarından Uniao de Leiria'yı alan Mourinho bu takımı dördüncü sıraya taşımayı başardı. 2002 Ocak'ında Octavio Machado sonrası kendine güvenini yitirmiş Porto takımının başına geçen genç teknik adam, 15 maça 11 galibiyet, 2 beraberlik ve 2 de mağlubiyet aldı. Bu sonuçlarla takımı üçüncü sırada tutan Jose, taraftara bir sonraki sezon için şampiyonluk sözü verdi. Sezona müthiş başlayan ve başladığı gibi bitiren Porto lig şampiyonu olmakla kalmadı, Portekiz Kupası'nı ve UEFA Kupası'nı da kaldırdı. Jose Mourinho taraftara verdiği sözü fazlasıyla tutmuştu.

## Çifte zaferin ardından İngiltere

Bir sonraki sezon daha zayıf bir Porto takımı ligde yine iyi bir performans sergilemiş ve şampiyonluğa ulaşmıştı. Portekiz Kupası'nı Benfica'ya kaybeden mavi-beyazlılar en büyük zaferi Gelsenkirchen'de elde etti. Sürpriz finalde Monaco'yu 3-0 mağlup eden Mourinho'nun talebeleri kupayı Portekiz'e getirdi. Porto'daki misyonunu tamamlayan Jose Mourinho'ya ise İngiltere yolları görünmüştü. İngiltere'ye gelişiyle ilgili

sonraki bir soruya verdiği cevap Mourinho'nun başarıya olan açlığının göstergesi gibiydi: “Eğer kolay bir işim olmasını isteseydim, Porto'da kalırdım. Orada mavi güzel bir koltuğum, Şampiyonlar Ligi zaferim hep yanımda olurdu. Tanrıdan sonra da ben geldim.” Chelsea'ye Porto'daki tüm yardımcılarıyla gelen Mourinho müthiş bir transfer hamlesine girişmişti. Drogba, Kezman, Ricardo Carvalho, Paulo Ferreira gibi isimler Stamford Bridge'e geldi. İlk kupa Liverpool'a karşı kazanılan Lig Kupası'ydı. 30 Nisan 2005'te ise Mourinho Chelsea'ye 50 yıldır beklediği şampiyonluğu kazandı. Şampiyonlar Ligi'nde ise Liverpool'a elenmişti. 2005-2006 sezonunda üst üste ikinci kez şampiyonluğa ulaşırlarken müthiş bir yenilmezlik serisi yakalayan takımıyla ilgili konuşurken şu açıklamayı yapmıştı: “Herkes Chelsea'nin bir maç kaybetmesini istiyor. Maç kaybedersek resmi tatil ilan etmeliler.” 2005-2006'da şampiyonluğa ulaşan Chelsea'nin Mourinho döneminde müzesinde eksik kalan sadece bir kupa var. Şampiyonlar Ligi. Mourinho bu yüksek başarı isteğinin kendisinde bir baskı oluşturup oluşturmadığının sorulması üzerine şu cevabı veriyor: “Baskı mı? Ne baskısı? Baskı fakir insanların her gün ailelerini doyurmak için yaşadıklarıdır. Futbolda baskı olmaz.” Mourinho'nun inatçı meziyetinin zaman zaman sınırları aştığını görüyoruz. Ancak bunu bilinçli olarak yaptığı söylenemez. 2005 Şampiyonlar Ligi'nde Barcelona ile İspanya'da oynadıkları maçın ardından İsveçli hakem Anders Frisk hakkında yaptığı açıklamalar nedeniyle UEFA tarafından iki maçtan men cezasına çaptırılmıştı. Bir ara Arsenal Teknik Direktörü Arsene Wenger'le de sürtüşüğünü görüyoruz. Wenger'in onun için “para yüklü Chelsea'nin kasa memuru” yakıştıması bir süre İngiliz basınının en çok konuştuğu haber olmuştu. Şampiyonlar Ligi'nde kılıçların çekildiği maçlarda Mourinho ile kozlarını paylaşmak için karşılaştıklarını belirten Sir Alex Ferguson, Portekizliyi esprili ve akil



**İngiltere'ye gelişiyle ilgili sorulan bir soruya verdiği cevap Mourinho'nun başarıya olan açlığının göstergesi gibiydi: “Eğer kolay bir işim olmasını isteseydim, Porto'da kalırdım. Orada mavi güzel bir koltuğum, Şampiyonlar Ligi zaferim hep yanımda olurdu. Tanrıdan sonra da ben geldim.”**

dolu bir kişi olarak tanımlıyor. Ferguson belki de son 20 yıldır Old Trafford'da başardan başarıya koşarken edindiği mücadele hırsları Mourinho'da görmüş, bu nedenle de ondan övgüyle söz etmek ihtiyacını duymuştu.

## Hoş, hürmetkâr ve yakışıklı

İngilizlerin 74 yaşındaki ünlü hocası Sir Bobby Robson bakın onun hakkında neler diyor: “Hoş, hürmetkâr ve yakışıklı. Sporting Lizbon'da menajerlik görevini aldığında yanıma tercüman olarak geldi. Daima bana ‘Sir’ diye hitap ederdi. İşine dört elle sarılır, oyunculara tercüme yapıyor gibi yapıyor. Kimseyi kimseden ayırmazdı. Oyuncular arasında çok seviliyordu. Porto ve Barcelona'ya kadar benimle birlikte oldu. Genç yetenek Cristiano Ronaldo'nun gelişmesinde katkısı büyüktü. 1999'da Newcastle United takımında görev başlarken Mourinho'nun yanımda olmasını istemişim. Yardımcı çalıştırıcılık teklifine sıcak bakmadı. Tek başına olmak istiyordu. Kısır bir süre sonra Portekiz Ligi'nde önemli başarılarla imza atmaya başladı. Chelsea'ye geleceğini duyunca Premiership'i kaldırabileceğini pek ummuyordum ama bunu da başardı. İki sezon Chelsea ile zirvede kaldı. Müthiş bir performans sergilemişti.” Mourinho'nun Chelsea'den ayrılıp ayrılmayacağı büyük bir muamla. Bu kadar başarılı bir teknik adamın bir türlü gelmeyen ve hep şanssız biçimde kaçan Şampiyonlar Ligi başarısından sonra kovulması pek çok kişinin anlamayacağı bir tasarruf olabilir. Jose Mourinho'nun konuyla ilgili söylediği en net açıklama ise şu; okuyun ve kararı siz verin: “Benim Chelsea'den ayrılmanın iki yolu vardır. Bir tanesi 2010 Haziran'ında sözleşmemin sona ermesi ve Chelsea'nin bana yeni bir sözleşme önermemesi. O zaman boşta kalır ve ayrılırım. Diğeri ise Chelsea'nin beni kovması. Bir teknik adam olarak Chelsea'deki görevimden istifa etmem söz konusu değil. Bunu Chelsea taraftarlarına yapamam.” ■





# Sıcaklığın futbolcu performansına etkisi

(FIFA, UEFA ve TFF Ortak Araştırma Projesi)

**G**ünümüzde futbol sportif aktiviteler arasında en çok ilgi çeken, yarattığı izleyici kitlesi ile spor branşları arasında en büyük ekonomik gücü oluşturan spor dalı olmuştur. Söz konusu gelişmenin bir sonucu olarak da rekabet artmış, futbolcular performanslarını en üst düzeyde zorlamaya başlamıştır. Ancak futbolun açık havada yapılan bir spor olması nedeniyle, iklim koşullarında meydana gelen aşırı değişiklikler futbolcuların fiziksel performansını daha da zorlamaya başlamıştır. Futbolcu maç sırasında bir yandan rakibi ile

mücadele ederken, bir yanda da performansını sınırlayabilecek aşırı iklim koşulları ile baş edebilmenin zorunluluğunu yaşamaktadır. Futbolla ilgili organizasyonel düzenlemeler, sezon planlamaları, milli maç takvimleri ile oluşan yoğun bir maç trafiğinin yanı sıra sezon sürelerinin düzenlenmesinde de aşırı sıcak ve soğuk gibi zor koşullar göz ardı edilmektedir. Bu yoğun maç trafiğinin bir sezona sığdırılabilmesi nedeniyle futbol karşılaşmaları yaz aylarında başlamaktadır. Kaldı ki futbolcuları bu maçlara hazırlayabilmek için hazırlık kamp çalışmaları da yaz

ayları içinde olmaktadır. Atmosfer etkilerine açık bir ortamda yapılan oyun ve antrenmanlarda futbolcuların 90 dakikalık bir süre içerisinde ne denli üst düzeyde efor sarf ettikleri bilinmektedir. Maçlarda yapılan araştırmalarda, sürekli nabız kaydı ile elde edilen değerler, futbolcuların yaklaşık yüzde 80 kapasite ile fiziksel aktivitelerini sürdürdüklerini göstermektedir. Normal koşullar altında vücudun iç ısı 35-41 C° arasında sabit tutulmak üzere programlanmıştır. Bu aralığın dışında meydana gelen sıcaklık dalgalanmaları ölümcül sonuçlara neden olabilir. Vücut sıcaklığının belirlenen dar aralıkta sabit tutulması sadece futbolcunun performansını düzenlemek adına değil, aynı zamanda ortaya çıkabilecek ölümcül sonuçların önüne geçebilmek için de önem taşır. Vücut sıcaklığı egzersizden başlamasından kısa bir süre sonra artış gösterir. Ortam sıcaklığındaki artmaya bağlı olarak vücut sıcaklığının azaltılmaya zorlanması vücut için bir stres kaynağıdır. Bu zorlanma çevresel faktörlerin yanı sıra, bireyin fizyolojik karakteristikleri (sıcağa uyum gösterip göstermemesi, vücut yapısı) ve yaptığı fiziksel aktiviteye bağlı olarak da değişir. Vücut sıcaklığı ile ilgili denge koşullarının oluştuğu bu duruma kompanze (telafi edilebilen) sıcaklık stresi adı verilir. Öte yandan vücut ısını ayarlayan mekanizmaların vücut sıcaklığını sabit tutmada yeterli olmadığı durumlarda vücut sıcaklığı dengeye gelmez ve sürekli olarak artış gösterir. Buna da unkompanze (telafi edilemeyen) sıcaklık stresi adı verilir. Yüksek seviyede fiziksel aktivite gerçekleştiren futbolcuların ürettiği ısı vücuttan uzaklaştırılması vücut dengelerinin korunması açısından önem taşır. Vücut sıcaklığının buharlaşma yolu

ile düzenlenebilmesi vücudun terleme yeteneği ile doğrudan ilişkilidir. Ancak terlemenin fazla olması bir yandan iç ısının azaltılmasını sağlarken, bir yandan da vücudu su kaybı gibi önemli bir problemle baş başa bırakır. Geçtiğimiz sezon Türkiye Liglerindeki aşırı sıcaklarda yapılan karşılaşmalarda görmeyi istemediğimiz üzücü tabloların gelişmesi aşırı koşullarda oynanan futbolun yarattığı sorunları gündeme getirmiştir. Maalesef bir ölümcül, bir de futbol hayatını sonlanmasa ile gündeme oturan aşırı sıcaklardaki karşılaşmalar bu konuda bizleri yeni araştırmalar ve üzerinde bir dizi çalışmalar yapmaya itmiştir. Gerek rahmetli Gökmen Yıldırım'ın otopsi sonucu gerekse de Meduna'nın bulguları, daha önce tespiti son derece güç olan doğumsal bir kalp anomalisinden kaynaklandığını göstermesine rağmen, toplumsal bilincin oluşması için konu ile ilgili çalışmalar ülkemizde de ciddi bir biçimde ele alınmıştır. Vücut sıcaklığındaki artış ile beraber ortaya çıkan koşullar, bunların hangi değerlerin üstünde hayatı tehdit eden boyutlara ulaştığı ve sıcaklık stresinin performans üzerine etkileri konusunda futbol literatüründeki bilgiler ve futbol üzerine yapılan araştırmalar yok denecek kadar azdır. Ve ortam sıcaklığında meydana gelen zorlayıcı değişiklikler de bu anlamda tartışılması gereken önemli çevre koşullarından bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2006-2007 sezonunun başlaması ile birlikte Sağlık Kurulumuz bu konudaki çalışmalarını yoğunlaştırmış ve bir araştırma projesi hazırlamıştır. Proje ülkemizde sıcaklık ve nemin birlikte en yoğun hissedildiği Adana'da planlanmıştır. Bu çalışmada, ortam sıcaklığının futbolcular üzerinde



**Yoğun maç trafiğinde futbol sezonları yaz aylarında başlamakta, hazırlık kampları ise sürekli yaz aylarında yapılmaktadır. Normal koşullar altında vücudun iç ısı 35-41 C° arasında sabit tutulmak üzere programlanmıştır. Bu aralığın dışında meydana gelen sıcaklık dalgalanmaları ölümcül sonuçlara neden olabilir. TFF Sağlık Kurulu, sıcaklığın futbolcu performansına etkisiyle ilgili olarak Çukurova ve Ankara Üniversiteleri ile ortak bir çalışma başlatmıştır. FIFA ve UEFA'nın da büyük ilgi gösterip gözlemci gönderdiği Adana'daki çalışma halen sürdürülmektedir. Bu çalışma aşırı koşullarda oynanan futbola yön gösterici bilgiler verecektir.**

yarattığı termal stresi değerlendirerek futbolda performans üzerindeki akut ve kronik etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Adana'daki Çukurova Üniversitesi Spor Fizyolojisi Bilim Dalındaki Öğretim Üyelerinin bilimsel düzeyleri ile Anabilim Dalının fiziksel koşullarının yeterliliğinin tespitinden sonra proje uygulama aşamasına geçilmiştir. Tarafımızdan Federasyonumuz Yönetim Kuruluna konunun iletilmesinden sonra Federasyonumuz Çukurova Üniversitesi ile bir protokol imzalamıştır. Ancak ilk kez sıcakla karşılaşan bir futbolcu ile düzenli olarak sıcak ortamda spor yapan ve sıcaklığa uyum sağlamış bir futbolcunun vermiş olduğu fizyolojik yanıtlar birbirleri ile aynı değildir. Sıcığa uyum sağlamış olan bir futbolcunun vücut iç sıcaklığının düşük olması, terlemeye daha erken başlayabilmesinin yanında, daha çok terleyebilmesi, egzersiz sırasında kardiak stabilitenin gelişmiş olması gibi olası yanlış değerlendirmelerinin de önüne geçebilmek için proje Ankara gibi farklı bir coğrafi yörenin futbolcularının katkılarıyla zenginleştirilmiştir. Yine Çukurova Üniversitesi gibi Ankara Üniversitesi de çalışmaya dahil edilerek TFF'nin iki üniversite ile ortak çalışması haline dönüştürülmüştür. Çalışmaya amatör düzeyde futbol oynayan Ankara ve Çukurova Üniversitesi Futbol Takımını oluşturan üst düzeyde 32 amatör futbolcu katılmıştır.

## Proje Ekibi

### Türkiye Futbol Federasyonu Proje Başkan ve Yürütücüsü

Prof. Dr. Mehmet Binnet

### Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Sanlı Sadi Kurdak, Öğr. Gör. Dr. Kerem Tuncay Özgünen, Araş. Gör. Dr. Çiğdem Zeren, Araş. Gör. Dr. Nalan Dal, Araş. Gör. Zübeyde Yazıcı, Araş. Gör. Selcen Korkmaz, Öğr. Gör. Nuri Yıldız, Öğr. Gör. Ercan Yeldan

### Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Gülfem Ersöz, Doç. Dr. Mithat Koz, Yrd. Doç. Dr. Sürhat Müniroğlu

### FIFA

Prof. Dr. Jiri Dvorak, Prof. Dr. Ron Maughan, Phd. Dr. Astrid Junge, Phd. Dr. Susan Shirreffs

### UEFA

Dr. M. Kreuzfeld

Futbolcularımıza çalışmaya başlamadan önce araştırmanın amacı ayrıntıları ile anlatılarak kendilerinden bir onay formu alınmıştır. Bu projeye ayrıca Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu'nun izni alındıktan sonra başlanmıştır. Araştırma öncesi günümüz modern tıbbının konu ile ilgili özel cihazları alınmış, diğer tüm tıbbi ekipman ve ölçüm cihazları Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin üst düzey olanakları ile karşılanmıştır. Bu konuda bir ilk olma özelliğini taşıyan bu araştırma için akıllarda hiçbir soru kalmayacak şekilde donanım Mart ayı içerisinde tamamlanarak kurulmuştur. Araştırmaya katılan tüm futbolcular araştırmacılar tarafından



değerlendirip sağlık kontrolünden geçirilmiştir. Çalışmanın birinci bölümü, ortam sıcaklığının ılık olarak değerlendirileceği 10-20 C° sıcaklık aralığındaki Nisan ayında başlamıştır. Futbolcular antrenman periyoduna başlamadan önce aerobik kapasiteleri koşu bandı ile yapılan kardiopulmoner egzersiz testi (Quark b²) ile belirlenmiştir. Yorumlama amacıyla soluk havasına ait veriler ile kalp atım hızındaki değişiklikler sürekli kaydedilmiş ve bu sayede futbolcuların fizyolojik olarak ne kadar zorlandıkları belirlenmiştir. Futbolcuların genel form durumunu belirleyebilmek için, futbol antrenman programlarının hazırlanmasında referans olarak kullanılan değişkenlerden olan, egzersiz sırasında kan laktik asit konsantrasyonundaki artış için ayrı bir test bataryası uygulanmıştır. Kan ve detaylandırılmış diğer testlerden sonra futbolcular sahada 90 dakikalık bir futbol maçı yapmıştır. Maç başlamadan önce futbolcular tartılarak vücut ağırlıkları, maç

sırasında içtikleri toplam su miktarı ve takılan özel bir almaç ile kalp atım hızları sürekli kaydedilmiştir. Maçtan hemen önce ve sonra kan alınmış ve kan biyokimyasındaki veriler tespit edilmiştir. Maç sonrası laktik asit konsantrasyonlarının karşılaştırılması ile de vücut enerji stoklarının zorlanması hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Bu ilk aşamadan sonra araştırma projesi tarafımızdan UEFA ve FIFA Sağlık Kurullarına sunulmuş ve proje bu Kurullar tarafından da ayrıca ele alınarak desteklenme kararı alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda FIFA Sağlık Kurulu Başkanı Dr. M. D'Hooghe ve FIFA Medikal Şefi Prof. Dr. Jiri Dvorak konunun uluslararası literatürde en saygın ismi olan Loughborough

önceki periyotta yapılan çalışma programı aynen tekrarlanacaktır. Dört haftalık antrenman sürecinin tekrarlanması ile sporcuların sıcaklığa uyum sağlayabilme kapasiteleri değerlendirilmiş olacaktır. Tüm çalışma süresinde antrenman ve maç günlerindeki hava sıcaklığı ile nem oranları ayrı ayrı takip edilmektedir. Futbolculara çalışmanın en önemli tetkiki olan vücut sıcaklığında meydana gelen değişiklikleri ve vücudun termal stres karşısında verdiği yanıtı değerlendirmek üzere tasarlanmış yaklaşık 8 mm. boyunda almaç içeren haplar yutturulmuştur. Bu şekilde vücudun içindeki sıcaklık direkt olarak elde edilen sinyallerle vücut dışındaki özel bir cihaza aktarılmakta ve futbolcuların

sıcaklık değişimleri sürekli olarak izlenebilmektedir. Bu teknoloji futbol amacıyla ilk kez uygulanmaktadır. Ve sinyal veren haplar dört gün içerisinde vücuttan atılmaktadır. Kalp atım hızını ölçmek için en hassas yöntem olan telemetrik saat düzenekleri kullanılmaktadır. Bu sayede futbolcular maç sırasında istedikleri kadar hareket edebilecek ve bu sırada da sürekli olarak kaydedilen kalp atım hızı maç sonrasında bilgisayara aktararak analiz edilecektir. Vücut sıcaklığındaki değişikliklerle eş zamanlı yapılan kayıt sayesinde

futbolcunun müsabaka sırasında ne ölçüde zorlandığı tespit edilebilecektir. Çalışmaya FIFA ekibinin önerileri doğrultusunda terden yapılan ölçüm ve analizler de ilave edilmiştir. Proje sırasında futbolcuların maç performansı ile elde edilecek değişiklikleri yorumlayabilmek için nesnel ölçümler de yapılmıştır.

Bu anlamda maçların görüntü kayıtlarının yapılmasıyla birlikte GPRS sistemi ile elde edilen kayıtlar değerlendirilmede kullanılmaktadır. Bu denli geniş veri tabanı içeren bir çalışma ilktir.

Bu çalışma üniversitemizin altyapısında ve TFF katkılarıyla sağlanmıştır. Bu çerçevede halen sürdürülmekte olan çalışma, aşırı koşullarda oynanan ve oynanacak futbola yön gösterici bilgiler verecektir. FIFA'nın bu çalışma için Türkiye'nin bilimsel ve eğitilmiş insan gücünden yararlanması ve uluslararası futbol literatürüne sağlık alanındaki ilk TFF kaynaklı çalışmayı sunması açısından gurur vericidir. ■



# Manuel Neuer

# Direkler arasında yeni bir harika...



**Schalke bu sezon her zamanki talihsizliğiyle şampiyonluğu kaybetti ama hiç de güven vermeyen Frank Rost'un yerine kalesini gözü kapalı emanet edebileceği çok yetenekli bir genç yıldız buldu. 1.90'lık boyu ve "mütenasip" vücut yapısıyla 21 yaşındaki Manuel Neuer geleneksel Alman kaleciliğinin efsaneleri arasına girmeye en yakın aday**

**İlker Uğur**

*Neuer'in önemli bir kaleci olacağı Almanya Futbol Federasyonu tarafından öngörülmüş ve Schalke'nin file bekçisi, 2005 yılında en başarılı genç milli takım oyuncularına verilen Fritz Walter madalyasının gümüşüyle ödüllendirilmişti.*

*Almanya Ümit Milli Takım kalesini de devralan Neuer'in Çek Cumhuriyeti maçındaki performansı sonrası Matthias Sammer onunla ilgili şu cümleleri söylüyordu: "Manuel gerçekten şimdiden dünya çapında bir kaleci."*

*Lehmann 1988'de geldiği Schalke'de 10 yıl boyunca forma giymiş ve 1999 sezonunda en büyük rakipleri Borussia Dortmund'a transfer olarak olay yaratmıştı. Neuer, "Kaleci deyince aklıma sadece o geliyor" dediği Lehmann'ın izini takip ediyor.*



**S**chalke çok bahtsız bir takım olabilir. Bir kez daha şampiyonluğu son haftalarda verdiler. Üstelik en büyük rakipleri konumundaki Borussia Dortmund'a, en kötü sezonlarından birini geçirirken boyun eğerek yitirdiler şanslarını.

Aslında takım olma konusunda büyük yol katetmesi gereken Schalke 04, Bayern Münih'in kötü performans gösterdiği bir sezonda bir hayali takip etti ve bu noktaya kadar gelebildi. Önümüzdeki sezon Şampiyonlar Ligi'nde mücadele edecek olmak Slomka'nın talepleri için çok önemli elbette ama onların bir büyük kazançları daha var. Yıllardır kaleci problemi yaşayan ve çok da güven vermeyen Frank Rost'a kalesini emanet eden mavi-beyazlılar ilk yarının ortasından bu

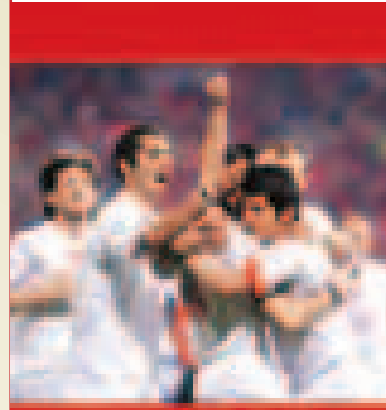
yana derin bir oh çekmiş biçimde çıkıyor sahaya. 21 yaşındaki Manuel Neuer, Almanya'nın en vaatkar genç oyuncularından birisi ve ilk yarıda devraldığı eldivenleri Frank Rost'a bir daha hiç göstermedi. Schalke'nin şampiyonluk yarışını son haftalara kadar sürdürmesinde de genç Neuer'in önemli bir payı var.

## Gümüş madalyalı kaleci

Yedek kalecinin makûs talihi bu sezonun ortalarında değişti. 12 numaralı formayla sezon başından bu yana 26 maça çıkan Neuer, kalesinde sadece 20 gol gördü. Onun başarılı performansı sonucu Schalke, Frank Rost'u Ocak ayında Hamburg'a sattı. Aslında Neuer'in önemli bir kaleci olacağı Almanya Futbol Federasyonu

tarafından öngörülmüştü. Almanya Genç Milli Takımları'nda sıklıkla boy gösteren Neuer, 2005 yılında en başarılı genç milli takım oyuncularına verilen Fritz Walter madalyasının gümüşüyle ödüllendirilmişti. 1.90'lık boyu ve "mütenasip" fizik yapısıyla hem direklerin arasına hem de bu ödüle yakışıyordu doğrusu. Schalke'deki performansıyla Ümit Milli Takım kalesini de devralan Neuer'in Çek Cumhuriyeti maçındaki performansı sonrası Matthias Sammer onunla ilgili şu cümleleri söylemişti: "Manuel gerçekten şimdiden dünya çapında bir kaleci. Kalesine ve alanına çok hâkim. Sadece sportif anlamda değil, karakter anlamında da şimdiden büyük bir kaleci." Schalke sportif direktörü Andreas Müller ise büyük bir yetenek olarak tanımladığı Neuer'in bu yeteneğinin farkında olduklarını ve bu nedenle formayı teslim etmekten çekinmedikleri söylüyor. Bundesliga'da ilk maçına geçen Ağustos ayında Aachen deplasmanında çıkan Neuer, bu maç öncesi oldukça heyecanlıydı. Milli takımdan maç tecrübesi vardı hatta çok önemli maçlara da çıkmış ve işini layığıyla yapmıştı. Ama üzerinde bir baskı oluşmuştu. Schalke'de 5 yaşından beri oynayan bir oyuncu olarak o beklediği fırsat eline geçtiğinde ya bu fırsatı kötü değerlendirirse? Maçtan önce verdiği röportajında kendisini 90 dakikaya iyi hazırladığını söyleyen Neuer

### Türk Futbol Tarihi 6. Cilt



Futbol kitapları konusunda yıllıkların ve tarih kitaplarının ayrı bir yeri vardır. Özellikle Türkiye gibi hiçbir konuda, yabancı deyişle "annual"lere, yani yıllık derlemelere prim vermeyen ülkelerde bu tip çabalar ayrı bir takdir konusudur. Nitekim futbol üzerine düzenli istatistik ve verinin neredeyse hiçbir şekilde sağlanamadığı bizim gibi futbol ülkelerinde bu tip çalışmalar daha bir ayrıcalıklı olur. İşte Türkiye Futbol Federasyonu'nun geçtiğimiz günlerde yayınlanan Türk Futbol Tarihi'nin altıncı cildi de bu açıdan takdire değer bir çalışma. Yakın zaman deyip üstünden geçmek yerine bu dönemin bütün

önemli maçlarını ve rakamlarını kayda geçen bu çalışma birinci el kaynak olarak önemli bir misyonu yerine getiriyor. Ağustos 2002 ile Aralık 2006 arasındaki olayları ele alan çalışmada neredeyse futbolumuzun önemli tüm köşebaşı konuları ele alınmış. Aslında uzun uzun anlatı yerine veri girişini önemseyen bu tip yapıtlar bizi tatmin etme yolunda önemli adımlar atıyor. Bu kitap sayesinde bahsi geçen dönemde hangi takımın ne yaptığını izlemek de mümkün, Türkiye'nin bütün Avrupa maceralarının seyrini de... Görsel malzeme kullanımı açısından ve kullanılan dili bakımından daha evvelki ciltlere göre daha kaliteli olan bu cildin bir bakıma diğer çalışmalara da yol göstermesi ve örnek olması gerekiyor. Çünkü futbolun tarihi ancak böyle çalışmalar çoğaldığında anlam kazanıyor. ■

### Turkcell Süper Lig 2006-2007 Yıllığı

Futbol Federasyonu'nun hazırladığı Turkcell Süper Lig 2006-2007 sezonu yıllığı yayınlandı. Turkcell Süper Lig'in heyecan dolu sezonunu inceleyen yıllıkta ligin her haftası ve her maçı detaylı olarak yer alıyor. Turkcell Süper Lig'in müthiş bir mücadeleye sahne olan 2006-2007 sezonunu hafta hafta değerlendiren yıllık, futbolseverler için çok önemli bir arşiv malzemesi olarak kabul ediliyor. Yılığın girişinde bir yazısı bulunan Başkan Haluk Ulusoy, kitabın önemini ve bu yayın nedeniyle duydukları mutluluğu şu sözlerle dile getiriyor: "Tarih yazıcılarına veri sağlayacak, bilgiye kolaylıkla ulaşmak için el altında tutulabilecek bu almanakla bir futbol sezonunu kayda geçirmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Artık dünya çapında bir değer haline gelen Turkcell Süper Ligimizle ilgili bu çalışmanın gelecek sezonlarda da süreceğinin müjdesini veriyoruz." Yıllıkta sezonun tüm istatistikleri ve oyuncuların performansları da yer alıyor. Medya İletişim Departmanı tarafından hazırlanan yıllık önümüzdeki günlerde futbol ailesinin üyeleriyle de paylaşılacak. ■



bunu tüm taraftarlara gösterdi. Zorlu deplasmandan 1-0'lık galibiyetle ayrılan Schalke'de yüzler sadece galibiyetten değil genç kaleciyi kazanmanın mutluluğuyla da gülüyordu.

### 15 hafta yenilgi görmedi

Schalke kalesini koruduğu ilk 15 hafta boyunca takımı hiç mağlup olmadı ve şampiyonluğun favorilerinden birisi haline geldi. Bayern Münih'le puan farkını bu haftalarda açan Schalke şampiyonluk için umutlanırken, Neuer'in adı Almanya sathına hızla yayıldı. *Kicker* dergisi o haftalarda onun için "Ruhr bölgesinin en huzurlu adamı" ifadelerini kullandı. O dönemde adı Almanya A Milli Takımı için bile geçen Neuer bazı yorumcular tarafından (bunların arasında Schalke'nin eski teknik direktörü Rudi Assauer başı çekiyordu) Almanya'nın sarılıp bırakmaması gereken bir değer olarak gösterildi.

Sonuçta Oliver Kahn emeklilik için gün saymakta ve Lehmann 37'sinden gün almaktaydı. Fakat şu an Neuer'in Almanya A Milli Takımı'nda direkt oynaması için bir mucize şart. Alman Milli Takımı'nın birinci kalecisi Lehmann, Timo Hildebrand ve Roman Weidenfeller

tarafından yakından takip ediliyor. Bu üçlünün arasına girmek bile genç kaleci Neuer için büyük bir başarı sayılır. Hele hele Timo Hildebrand'ın takımını şampiyon yaptığı düşünülürse.

### Lehmann'ın izinde

Jens Lehmann 1988'de geldiği Schalke'de 10 yıl boyunca forma giymiş ve 1999 sezonunda en büyük rakipleri Borussia Dortmund'a transfer olarak olay yaratmıştı. Manuel Neuer "Kaleci deyince aklıma sadece o geliyor" dediği Lehmann'ın izini takip ediyor. 1991'de Schalke altyapısını giren Neuer'in önünde Lehmann hep bir rol modeli olarak durdu. 1998 yılına kadar sürekli onu izleyerek büyüyen

Neuer'in Lehmann'ı örnek almasına şaşırmamak gerek. Çocukluğunda forma giymeye başladığı Schalke'yi kale arkası tribününden takip eden Neuer, takımının lig lideri olduğu zamanlarda ilk başta inanamadıklarını ama bunun dikkatlerini dağıtmasını izin vermemeleri gerektiğini söylüyor. Ancak tren Schalke için 33. haftada kaçtı maalesef. Takımın bir parçası olduğunu ve kendisini kabul ettirdiği için çok mutlu olduğunu söyleyen Neuer, "Bu biraz zaman aldı ama bir numaralı formanın sahibinin takım tarafından kabullenilmesi şart" diyor. Frank Rost'tan çok şey öğrendiğini sürekli vurgulayan Neuer, onun her idmanda daha iyi olmaya çalışmasının kendisine de bulaştığını söylüyor. Sahada sesini daha fazla duyurması ve daha direkt olması gerektiğini söyleyen Neuer, takım içinde birilerine bağıracağı zaman bunun sorun yaratmadığını vurguluyor.

Genç kaleci "Ben bir şey söylüyorsam bunu takımın iyiliği için söylüyorum" diyor. Schalke için sürprizlerle dolu bir sezon sona ererken genç bir yıldız daha futbol sahnesinde parlıyor. Takımını bir üst seviyeye çıkarmayı

başaran Manuel Neuer'in önünde çok parlak bir gelecek uzanıyor. Neuer'in Almanya Ümit Milli Takımı'nın bir numarası olarak devam ettiği Milli Takım macerasında bir üst seviyeye çıkmak için bir büyük adım daha atması gerekiyor. Önümüzdeki sezon Şampiyonlar Ligi vitrinine çıkacak olan genç kaleci burada kendisini tüm Avrupa'ya tanıtmaya şansını iyi değerlendirebilirse Alman futbolunun büyük isimlerinden birisi olma yolunda dev bir adım atabilir. Schalke güçlü ekonomisi, taraftar desteği ve şampiyonluk umutlarıyla Neuer için her zaman bir çekim merkezi olabilir ama onu dünya kamuoyunun gündemine getirecek fırsatları değerlendirmesi şart. ■





A full-page background image showing a soccer match. In the foreground, a player in a red and yellow Galatasaray jersey is running towards the left. In the background, a player in a white jersey is running towards the right. The stadium is filled with spectators.

*Ömer Erdoğan*

# Gerçek profesyonel

Almanya'da doğdu, 18 yaşında St. Pauli'de oynadı ve bir sezon sonra Erzurumspor'a geldi. Diyarbakırsor, Galatasaray ve Malatyaspor formalarını giydikten sonra şimdi Bursaspor için ter döküyor. Mesleğine o kadar değer veriyor ki, profesyonelce yaşaması arkadaşları tarafından da takdirle karşılanıyor. İnternette, Almanya'daki dostlarından beslenme ve sağlık konusundaki tüm gelişmeleri dikkatle takip ediyor, tedavi yöntemleriyle ilgili kitaplar okuyor.

**Koray Gürtaş**

### ▼Futbolla nasıl tanıştın? Türkiye'ye gelişin nasıl gerçekleşti?

▲Futbola Almanya'da başladım. Türk ağırlıklı bir mahallede oturuyorduk ve orada futbol oynuyordum. Babam beni altı-yedi yaşlarında bir altyapı takımına gönderdi. Sürekli idmanlara, maçlara götürdü. Futbolcu olmamda büyük katkısı vardı. 17 yaşında profesyonel oldum. 18 yaşında ise Hamburg şehrinin takımı olan St. Pauli'ye transferim gerçekleşti. Oradan da Erzurumspor'a geldim.

### ▼Bildiğimiz kadarıyla seni ilk keşfeden takım Bursaspor'du. Neden Bursa yerine Erzurum'u seçtin?

▲O zamanlar Adnan Örnek Almanya'ya beni izlemeye gelmişti. Bursaspor'a transferim söz konusuydu ama irtibat kopukluğu olunca araya Erzurumspor girdi. Teknik direktörleri Hikmet Karaman beni çok istiyordu ve tekliflerini kabul ettim. Erzurumspor'un ardından Diyarbakırsport'a gittim. Oradan Galatasaray'a transfer oldum. Daha sonra Malatyaspor'un yolunu tuttum. Şimdi de Bursaspor'dayım.

### 15-16 takım beni istemişti

### ▼Özellikle Diyarbakırsport'da çok başarılı bir grafik çizmiştin. Diyarbakır ile Bursa arasındaki süreçte yaşadıklarını anlatır mısın?

▲Diyarbakırsport'da takım olarak çok başarılı bir dönem geçirdik. Kişisel performansım da üst düzeydeydi. Abartmıyorum, 15-16 takım renklerine bağlamak istiyordum. Fatih Terim faktörü nedeniyle Galatasaray'ı seçtim. Zaten sezon bitmeden onlarla anlaşmıştım. Galatasaray'a geldiğimde, benim görev yaptığım bölgede Bülent Korkmaz vardı. Ayrıca Barcelona'dan Frank de Boer'i aldılar. Hoca bu futbolcuları tercih ettiği için yedek kalıyordum. İlk yarıda birkaç maçta sonradan oyuna girdim. İkinci yarıda takımda gençleştirme operasyonu olunca bazı futbolcular kadro dışı kaldı. Ben de düzenli olarak oynama fırsatı buldum. Terim'in ardından teknik direktörlüğe Hagi geldi. Onun zamanında eski futbolcular affedildi ve yeniden yedeğe düştüm. Sadece sezonun son maçlarında biraz şans buldum. Daha sonra da Malatyaspor'a transfer oldum. Malatya'yı Aykut Kocaman nedeniyle seçtim. Oysa yine çok teklif vardı. İlk sezonda işler yolundaydı. İyi bir takımımız vardı. Ne yazık ki şanssız bir sakatlık geçirdim ve çapraz bağlarım koptu. Ameliyat oldum ve uzun süre sahalardan uzak kaldım. Malatyaspor'daki ikinci sezonumda ise büyük şanssızlıklar yaşadık ve küme düştük.

### ▼Malatyaspor'dan ayrılırken yine çok talibin var mıydı?

▲Malatyaspor'da son maçlarımda dört gol atarak dikkat çektim. Yine birçok kulüp peşimdeydi ama ben Bursaspor'u seçtim.

### ▼Futbol dünyasında "Küme düşen takımdan oyuncu alınmaz" şeklinde bir düşünce vardır. Sen bu görüşü nasıl değerlendiriyorsun?

▲Bu soruyla daha önce de karşılaştım. Geçen sezon ligde yedi-sekiz takım düşme hattındaydı. Onların arasından birisi düştü. O zaman küme düşme hattındaki tüm takımlardan mı oyuncu alınmayacak? Ha bir takım olur, daha ligin ortalarında havlu atmıştır, hiçbir varlık gösterememiştir; belki oradan oyuncu alınmayabilir. Ama ilk saydığım tabloda durum farklı. Yani bu görüşe katılmıyorum.

### ▼Malatyaspor'da attığın dört golden söz ettin. Süper Lig'de toplam kaç golün var?

▲Bugüne kadar 20 gol attım.

### Santrfor olarak başladım

### ▼Bu konudaki başarını neye bağlıyorsun?

▲Özellikle hava toplarında etkiliyim. Hatta 20 gol bana az geliyor. Çünkü altyapıda santrfor oynadım, sonra savunmaya geçtim. Hava toplarındaki üstünlüğüm nedeniyle daha fazla gol atmam gerekirdi. Bursaspor'da da iyi pozisyonlara girdim ama sadece bir tanesini değerlendirebildim. İnşallah devamı gelir.

### ▼Çok kart gördüğün ve çok penaltı yaptırdığın şeklinde yorumlar yapıldı. Türkiye'de kaç kırmızı kart gördün, kaç penaltı yaptırdın?

▲Üç ya dört kere kırmızı kart gördüm. Malatyaspor'da iki sezon oynadım, stoper olarak en az sarı kart gören oyuncuydum. Orada hiç kırmızı kart görmedim. Bursaspor'da da bir kere oyundan atıldım ama sadece bir tane sarı kartım var. Türkiye'de ilk yıllarımda tecrübesizlikten dolayı bazı hatalarım oldu. Bu nedenle de üzerime çok kart gören oyuncu etiketi yapıştırıldı. Kariyerim boyunca iki tane penaltı yaptırdım. Bunlardan biri Bursaspor'da diğeri ise Galatasaray'da. Yani çok penaltı yaptırdığım görüşü de doğru değil.

### ▼Bursaspor'da mutlu musun?

▲9 sezondur Türkiye'deyim. İlk kez böyle bir grupta bir araya geldim. Bunu herkes söylüyor ama kesinlikle laf olsun diye konuşmuyoruz. Tüm arkadaşlar birbirine çok saygılı. Yaşanan ufak problemleri de kendi içimizde çözüyoruz. Sportif açıdan istenen sonuçlar alamıyoruz belki ama arkadaşlık ve yardımlaşma açısından çok iyi bir takımız.

### ▼Genellikle yedek kulübesinde oturman sende moral bozukluğu yaratıyor mu?

▲Tabii üzüldüğüm. Çünkü futbol oynamayı çok seviyorum. Bugüne dek Galatasaray hariç forma giydiğim tüm

takımlarda ortalama 29-30 maç görev yaptım. Ama yapacak bir şey yok. Kadro geniş ve herkes oynamak istiyor. Hocamız onbir oyuncu seçmek zorunda. Kendimi hazır tutuyorum ve şans geldiği zaman en iyi şekilde kullanmak istiyorum.

### ▼Müzik ve kitaplarla aran nasıl?

▲Müzik dinlemeyi çok seviyorum. Yerliler içinde tercihim Sezen Aksu. Bunun dışında R&B ve hip-hop tarzını çok seviyorum. Kendime beğendiğim şarkılardan CD'ler hazırlayıp arabada dinliyorum. Bebeğimiz



*Diyarbakırsport'da takım olarak çok başarılı bir dönem geçirdik. Kişisel performansım da üst düzeydeydi. Abartmıyorum, 15-16 takım renklerine bağlamak istiyordum. Fatih Terim faktörü nedeniyle Galatasaray'ı seçtim.*

*Süper Lig'de bugüne kadar 20 gol attım ama bu sayı bana az geliyor. Çünkü altyapıda santrfor oynadım. Hava toplarındaki üstünlüğüm nedeniyle daha fazla gol atmam gerekirdi diye düşünüyorum.*

*Yedek kalınca tabii üzüldüğüm. Çünkü futbol oynamayı çok seviyorum. Galatasaray hariç forma giydiğim tüm takımlarda ortalama 29-30 maç görev yaptım. Ama kadro geniş ve herkes oynamak istiyor. Hocamız da onbir oyuncu seçmek zorunda.*

*Eskiden gurbetçilerin daha çok sıkıntı çekmesinde Türk takımlarındaki sert hiyerarşik düzenin büyük etkisi vardı. Takımın eskileri gençler üzerinde otorite kuruyor ve bu düzene alışamayanlar sıkıntı yaşıyordu.*



zamanımızın büyük bir bölümünü kapladığı için çocuk eğitimiyle ilgili kitaplar okumayı tercih ediyorum. Bu konuda çok hassasım, çocuğumun eğitimi için durmadan araştırıyorum. En son okuduğum kitap çocukların uyku problemiyle ilgili. Kitabın adı "Her çocuk uyumayı öğrenebilir." Bu kitabı okuduk ve yazılanları uygulayınca netice de aldık. Kitabı tüm anne-babalara öneririm.

#### ▼Bize kariyerin süresince birlikte forma giydiğiniz futbolculardan bir "En iyi onbir" çıkarır mısınız?

▲Hemen altın karmamı sayayım. Kalecim Mondragon. Savunmanın sağına Emrah Eren'i soluna Cellaeddin'i, defansın ortasına ise Egemen'le kendimi yerleştiriyorum. Orta alanın sağı için favorim Sabri Sarıoğlu. Solda Murat Erdoğan'ı çok beğenirim. Göbek için seçtiğim oyuncular Ayman ve Ergin Yücetaş. Forvet ikilim ise Sinan Kaloğlu ve Ümit Karan'dan oluşuyor.

#### Gurbetçilerin adaptasyonu kolay değil

#### ▼Gurbetçi futbolcuların problemleri olduğu ve bazen takımların kimyasını bozduğu söylenir? Sen bu tarz bir düşünceye katılıyor musun?

▲Gerçekten zor oluyor. Almanya'dan gelip bambaşka bir kültürle karşılaşıyorsun. Bu değişime adapte olmak kolay değil. Aynısını bir Türk için düşünün. Ülkenizden ayrılp farklı bir dünyaya giriyorsunuz. Doğal olarak gidenler de yurtdışında pek çok problemle karşılaşılıyor. Gurbetçi dediğiniz oyuncu iyi bir altyapı eğitimi alıyor. Yani futbol açısından genellikle başarılılar. Ama özel hayatlarında rahat davrandıkları için göze batıyorlar. Bu sorunlar geçmiş yıllara göre büyük ölçüde aşıldı. Artık problem yaşayan tek-tük oyuncu çıkıyor. Eskiden gurbetçilerin daha çok sıkıntı çekmesinde Türkiye'deki futbol takımlarındaki sert hiyerarşik düzenin de büyük etkisi vardı. Burada takımın eskileri gençler üzerinde otorite kuruyor ve bu düzene alışamayanlar sıkıntı yaşıyordu. Çünkü geldiğimiz yerde tecrübeli-geçmiş diye bir ayrım ve böyle bir

otoriter yapı yoktu. Türkiye'de ise büyükler küçüklerin mutlaka "Ağabey" demesini bekliyor ve itaat istiyordu. Sorunların birçoğu bu yapıdan kaynaklandı. Erzurum'dayken ben de bu sıkıntıları çektim. Ama şimdi ülkemizde de işler değişti. Artık daha özgür ve karşılıklı saygıya dayanan bir ortam var.

#### ▼Ne tip forvetlerden çekinirsiniz?

▲En çekindiğim forvet Sinan Kaloğlu. Bu tarz oyuncular günündeyse çok zor tutulur. Ama kötü günlerindeyseler fazla sorun çıkarmazlar. Kayserispor'da oynayan Gökhan Ünal ve Galatasaraylı Ümit Karan'ı da çok beğeniyorum. Hakan Şükür'le yıllarca boğuştuk zaten. Hocalarım bana hep onunla oynama görevi verirdi.

#### ▼Galatasaray'da oynamış bir oyuncusun. İddialı takımlarda forma giymek futbolculara ne tür tecrübeler kazandırıyor?

▲Şampiyonluk adayı takımlarda yaptığınız her şey takip ediliyor. Futbolcu olduğunuzu daha çok hissediyorsunuz. Antrenmanlarda bile bir basın ordusu sizi izliyor. Ayrıca çok kaliteli futbolcularla birlikte oynuyorsunuz. Galatasaray'a gittiğimde UEFA Kupası'nı kazanmış futbolcular kadrodaydı. Onlarla bir arada olmak gurur vericiydi. Bu ölçülerden bakıldığında

Bursaspor'un da büyük bir kulüp olduğunu hemen belirtmeliyim. İnaniyorum ki insan isterse ve çok çalışırsa şampiyonluk adayı takımlara gidebilir. Bunu gerçekleştirmek çok da zor değil.

#### ▼Avrupa kupası maçlarında forma şansı buldun mu? Bu karşılaşmaların nasıl bir atmosferi var?

▲Avrupa kupası maçlarında oynamak bambaşka bir heyecan. Galatasaray'da forma giyerken Villarreal'e karşı iki kez görev yaptım. Sahaya çıkıyorsunuz, karşınızda Riquelme'yi ve Anderson'u görüyorsunuz. Gerçekten farklı bir duygu. Ümit ediyorum ki, bu zevki Bursaspor'la da tadalım.

#### ▼Geçtiğimiz sezon için bir değerlendirme yaparsan hangi takımları ve oyuncularını başarılı buluyorsun?

▲Kayserispor ve Konyaspor'u başarılı buluyorum. Bu takımların sergilediği futbolu beğeniyorum. Öne çıkan oyuncular ise Kayserisporlu Mehmet Topuz ve Gökhan Ünal ile yaşı ilerlemesine karşın hâlâ çok arzulu oynayan Konyasporlu Tayfun.

▼Bursaspor'un gençleriyle ilgili ne tür gözlemlerin var? Özellikle seninle aynı mevkide oynayan Mehmet Yılmaz'ın gelecekte iyi bir

#### savunmacı olacağını düşünüyor musun?

▲Bursaspor'un gençleri gelecek vaat eden çocuklar. Hepsini yetenekli. Kendilerine iyi bakıp geliştirirlerse ileride çok başarılı olacaklar. Bursaspor bu konuda çok şanslı. Ben bir Galatasaray'da, bir de burada bu kadar yetenekli genci bir arada gördüm. Mehmet Yılmaz'ı çok beğeniyorum. Sakatlanması büyük şanssızlık oldu. Ama yaşına göre fizik olarak çok iyi. Yakın gelecekte beklenen çıkışı yapacaktır. Ona tecrübemle yardımcı olmaya çalışıyorum. Sık sık konuşuyoruz, dertleşiyoruz.

#### ▼Kendine bakan bir oyuncu musun?

▲Arkadaşlarım bana çok iyi bir profesyonel olduğumu söyler. Mesleğime olan saygımdan dolayı kendime inanılmaz bir biçimde bakıyorum. İnternette, Almanya'daki dostlarımdan beslenme, sağlık konusundaki tüm gelişmeleri dikkatle takip ediyorum. Tedavi yöntemleriyle ilgili kitaplar okuyorum. Takımda sakat futbolcu olursa ve bildiğim bir şeyse yardımcı olmaya çalışırım. Evden vitaminler, ilaçlar getiririm. Çapraz bağlarım koptuğunda sakatlık psikolojisini çok iyi çözdüm. Futbolcunun bu dönemlerde her türlü desteğe ihtiyacı oluyor. Arkadaşlarıma biraz yardımcı olabiliyorsam ne mutlu bana.

#### ▼Almanya'da birlikte oynadığınız ve bugün ünlü olmuş oyuncular var mı?

▲Deniz Barış ve Cem Karaca ile St. Pauli'de birlikte oynadım. Aynı takımda forma giydiğim ve günümüzde çok ünlü olan bir isim de var; Werder Bremenli Ivan Klasnic. Kendisiyle hâlâ çok sık görüşüyorum. Kısa zaman önce böbrek nakli geçirdiği için arayıp moral veriyorum.

#### ▼Hangi takımı tutuyorsun? Şu anda dünyada en çok hangi futbolcuyu beğeniyorsun?

▲Çok sıkı bir Bayern Münih taraftarıyım. Günümüz futbolcularından ise en çok Manchester United'da oynayan Cristiano Ronaldo'yu beğeniyorum. ■





## Türkiye Futbol Federasyonu'nun Olağan Mali Genel Kurulu Ankara'da yapıldı

# 132 milyonluk bütçe



**Ata Aksu'nun Divan Başkanlığını yaptığı Mali Genel Kurul'da 1 Haziran 2006-31 Mayıs 2007 dönemi bütçesi ibra edilirken, 2007-2008 dönemi için 132.135.903 YTL gelir, 118.431.282 YTL gider öngören yeni bütçe de kabul edildi. Mali Genel Kurul'da, FIFA'nın 3813 sayılı yasada yapılmasını istediği değişikliklere göre düzenlenen tasarinın TBMM'ye götürülmesi için de Yönetim Kurulu'na yetki verildi. FIFA'dan gelen uyarı nedeniyle, Kulüpler Birliği'nin seçim talebi gündeme alınmadı.**

Türkiye Futbol Federasyonu Olağan Mali Genel Kurulu, Ankara Sheraton Oteli'nde yapıldı. Olağan Mali Genel Kurul'da 129 delegenin imzasıyla Divan Başkanlığına aday gösterilen Ata Aksu, oy çokluğuyla başkanlığa seçildi. Aksu'nun başkanlık yaptığı Divan Kurulu'nda Ankaragücü delegesi Serdar Özersin, Bursaspor delegesi Ayhan Barışıcı ve Kocaelispor delegesi Serhan Gürkan yer aldı.

### Yasa tasarısına evet

Konuşmaların ardından 3813 sayılı yasada yapılması öngörülen değişikliklerle ilgili tasarinın TBMM'ye götürülmesi için Olağan Mali Genel Kurul'da yönetime yetki verildi. Aralarında başkanlık dönemi

sınırlandırılmasının kaldırılması, Spordan Sorumlu Bakanın Federasyonu olağanüstü genel kurula çağırma yetkisinin kaldırılması, Tahkim Kurulu yapısının değiştirilmesi ve maddi konularla ilgili sorunların Federasyon dışındaki bir kurul tarafından çözülmesi gibi değişikliklerin yer aldığı tasarı, TBMM'ye gönderilmek üzere kabul edildi. Genel Kurul'da 1 Haziran 2006-31 Mayıs 2007 dönemi bütçesi ibra edilirken, 2007-2008 dönemi için 132.135.903 YTL gelir, 118.431.282 YTL gider öngören yeni bütçe de kabul edildi.

### Ulusoy “Verilmeyecek hesabımız yok”

Olağan Mali Genel Kurul'un açılış konuşmasında Türkiye Futbol

Federasyonu Başkanı Haluk Ulusoy, demokratik bir seçimle yeniden göreve geldiklerini, futbol adına en doğru şeyleri yaptıklarını ve yapmaya devam edeceklerini belirterek, “Bu Genel Kurulda tarihe geçeceğiz” şeklinde konuştu. Türk futbolunu, dünya futbolunda hak ettiği yere getirmeye çalıştıklarını belirten Ulusoy, “Bir yıllık harcama raporları sizlere sunuldu. Kafanızdaki her soruyu bizlere sorun. Verilmeyecek cevabımız ve 5 kuruşluk hesabımız yok. Futbolun öz kaynaklarını sizden aldığımız yetkiyle sizler adına UEFA ve FIFA'nın getirdiği kriterler içinde kulüplerin gelişmesi için yatırıma dönüştürdük” dedi. Her türlü başarının yönetimlerin istikrarıyla kazanılacağını belirten Ulusoy, “İstikrarsız hiçbir şey

başarıya ulaşamaz. Türkiye Futbol Federasyonu 83 yıllık Türkiye Cumhuriyeti ile yaşıt, kurumsallaşmış, yasalar ve talimatlarla kökleşmiş birimlerle yönetilen başarılı bir kurumdur. Tüm yönetimlerde olmazsa olmaz olan istikrardır. Türkiye'nin futbolda en büyük gereksinimi de istikrardır. Eğer Türkiye'yi dünya devleri arasına sokmak istiyorsak. UEFA ve FIFA standartlarını devreye sokmamız gerekir” dedi.

### “Futbol eski kafalarla yönetilemez”

Futbolun artık eski kafalarla yönetilemeyeceğini vurgulayan Haluk Ulusoy, şöyle devam etti: “FIFA'nın tek amacı futbol kurallarını evrensel kılmaktır. FIFA 208 ülke

aynı standarda sahip olmamız için bizden 3813 sayılı yasayla ilgili bazı değişiklikler istiyor. Bununla ilgili gerekli değişiklikleri yaptık. Onaylamak için FIFA'ya ve sizlere gönderdik. Bunlar “Genel Kurulda onaylanıp yüce meclise gönderildiğinde futbol dünyasında ilk kez kendi kaderimizi kendimiz tayin etme durumuna geçeceğiz. Bu Genel Kurulla tarihe geçeceğiz.”

### Vergi sorunlarına kalıcı çözüm

Uzun dönemli düşündüklerini ve bu düşünce içinde hareket ettiklerini belirten Ulusoy, “Bir kulüp bir gecede şampiyon olamaz, şampiyonluklar bir gecede kazanılamaz. Önümüzdeki dönemde kulüplerin vergi sorunlarına kalıcı çözümler bulacak, İddaa'nın gelirlerinin artırılması için gerekli ortamı sağlayacak ve kurulların daha verimli olmaları için gerekli değişiklikleri yapacağız. Federasyon birimlerini tek bir binada toplayacağız. Eski binayı da futbol müzesi haline getireceğiz” diye konuştu. Ulusoy, Türkiye futbol ailesi olarak Türk futbolunu dünyada hak ettiği yere getirmek için birlik ve beraberlik içinde çalışmalarını gerektiğini söyleyerek sözlerini tamamladı.

### “Verdiğiniz bu kararlar tarihe geçtiniz”

Futbol Federasyonu Olağan Mali Genel Kurulu'nun kapanışında bir teşekkür konuşması yapan Başkan Haluk Ulusoy, Genel Kurul üyelerinin tarihe geçtiğini söyledi. Ulusoy, Genel Kurul üyelerine verdikleri destekten dolayı teşekkür ederek, “Verdiğiniz bu kararlar tarihe geçtiniz. Kanun TBMM'de kabul edildikten sonra kendi kaderimizi kendimiz tayin edeceğiz. İleride toplayacağımız Futbol Şûrası ile de daha da kenetleneceğiz. Tüm kalbimle sizleri alkışlıyorum” dedi. Hiçbir zaman Türk futbolunun mahkeme kapılarında sürünmesini istemediğini belirten Ulusoy, şöyle konuştu: “Bildğim kadarıyla 3-5 hafta hazırlandılar. Divan Başkanlığı için aday çıkardılar. Görünen o ki adaylarına 35-40 tane oy çıktı. Bizim çıkardığımız aday Ata Aksu'ya da 100'ün üzerinde oy çıktı. Futbol Federasyonu'na güven devam ediyor. Bu güven devam ettiği sürece de biz görevimizdeyiz. Mahkeme kapısına giderler mi? Her ülke vatandaşının hakkıdır bu. Bugüne kadar mahkemelere gittiler. Devletimizin hukuku Federasyonumuzun haklı

olduğunu gösterdi. Yüce mahkeme 67 imzanın geçerli olduğunu kabul etti ve bu da tescillendi. Kayyum istediler, bu da reddedildi. Herhalde bu istedikleri son yoldu. Mahkemeye giderlerse yapacak bir şey yok. Biz de kendimizi savunuruz.”

### “Bir yılın muhasebesini yapacağız”

Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu olarak üç gün toplantı yapacaklarını ifade eden Ulusoy, “Geçmiş 1 yılı değerlendireceğiz. Nereelerde hata yaptığımızı değerlendireceğiz. Özellikle bunların düzeltilmesi için son 1 yılı analiz edeceğiz. Kurullarımızda kesinlikle değişiklik yapmayı düşünüyorum. Bunu Yönetim Kuruluma beraber yapıp kamuoyuna açıklayacağım” dedi. “Türkiye'yi en üst yerlerde göstermek için ekibimle birlikte mücadele verdim” diyen Ulusoy, “Büyük başarılarla imza attık. Türk insanı bana güvendiği müddetçe, bu koltukta oturduğum sürece hizmet etmeye devam edeceğim. Bu hırs, heyecan bende var, yeter ki bana yardımcı olsunlar. 2008 Avrupa Şampiyonası'nda final oynayacağız. Kupayı ülkemize getirmek için ekibimle birlikte mücadele edeceğiz” diye konuştu. Haluk Ulusoy, konuşmasının bitiminde kürsüden salonda bulunanları alkışlarken, Genel Kurul üyeleri de ayağa kalkarak, kendisine aynı şekilde karşılık verdi.

### Erzik “UEFA ve FIFA kendi kendimizi yönetmemizi istiyor”

Olağan Mali Genel Kurulu'nda konuşan UEFA Asbaşkanı Şenes Erzik de “UEFA ve FIFA'nın istediği kendi kendimizi yönetmemizdir” dedi. Erzik, Genel Kurul'da tarihi bir gün yaşandığını belirterek, “Her ne kadar FIFA ve UEFA çeşitli zamanlarda, kendi işlerine ve kendi yönetimlerine

hâkim olmaları için federasyonlara çeşitli bildiriler gönderse de 208 üyesi olan FIFA ve 53 üyesi olan UEFA'nın en ince noktalarına kadar onlara yol göstermesi mümkün olamaz. Bu noktadan hareketle 2001 yılında alınan bir kararla, olmazı oldurmaya çalışmak amacıyla bazı eylemlerde bulunuldu, bazı değişikliklere gidilmesi istendi” dedi. Tüm ülkelerde kanunların standardize edilebilmesi için çaba sarf edildiğini kaydeden Erzik, “Federasyonlar kendi kendilerini yönetime hakları olduğunu bilmeli. UEFA ve FIFA'nın istediği kendi kendimizi yönetmemiz. Dikkat edilirse, kurullar, delegeler tarafından seçiliyor. Bu değişiklikler ilk defa Türkiye'de yaşanmıyor. Birçok ülkede bu tür değişiklikleri görmek mümkün” diye konuştu. FIFA ve UEFA'nın, Dünya Şampiyonası, Avrupa Şampiyonası ve çok sayıda organizasyondan ciddi bir gelir elde ettiğini vurgulayan Erzik, statülerinde şeffaflığı sağlamayan ülkelerin, bu mali ve idari kaynaklardan istifade edemeyeceğini kaydetti. Konuşmasının sonunda delegeleri, Fair-Play içinde hareket etmeye çağırarak Erzik, Türk futbolunun, dünya üçüncülüğüyle, UEFA şampiyonluğuyla ve çim sahalardaki diğer başarılarıyla konuşulmasını istediklerini belirterek, “Sizlere, kendi yönetiminize sahip çıkmayı öneriyorum” dedi.

### FIFA'nın uyarısı üzerine seçim gündeme alınmadı

Kulüpler Birliği'nin daha önce yaptığı toplantıda oy çokluğuyla aldığı seçim kararı, Genel Kurul'da gündeme giremedi. Divan Başkanı Ata Aksu, FIFA'dan Başkan Yardımcısı Jerome Champagne imzasıyla gelen “19 Ocak 2006'da yapılan seçim sonuçlarını değiştirmeye çalışacak herhangi bir kararı tanımayacağız” biçimindeki mektuba istinaden, gündeme alınması talep edilen 75 imzalı önerenin gündeme konulmamasını kararlaştırdı. ■





# Ülker de Milli Takımlarımızın yanında



Ülker, Milli Takımlar Ana Sponsorlarından biri oldu. Dortmund'ta yapılan törenle TFF ve Ülker Şirketler Grubu yetkilileri 5 yıllık ana sponsorluk anlaşmasına imza attı. Yapılan bu anlaşma ile Efes Pilsen, Turkcell, Coca Cola ve Mercedes-Benz'den sonra Ülker de Milli Takımlar Ana Sponsorları arasına katıldı. Türk sporuna yaptığı katkılarla farklı bir konuma taşınan Ülker Şirketler Topluluğu, bu anlaşma gereğince A Milli Takım'ın yanı sıra Umit Milli, Genç Milli, Yıldızlar, Minikler ve Bayan Milli Futbol Takımlarına ana sponsor olarak katkı sağlayacak. Futbol Federasyonu Başkanvekili Affan Keçeci ile Ülker Grubu Başkanı Ali Ülker'in imzaladıkları anlaşma sırasında yapılan törende, TFF Yönetim Kurulu üyeleri, Genel

Sekreter Lutfi Arıboğan, Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim, Milli Takım oyuncularları, Ülker Kurumsal İletişim Koordinatörü Ali Doğan ile İstisare Konseyi Üyesi ve Grup Sözcüsü Metin Yurdağül de hazır bulundu. TFF Başkanvekili Affan Keçeci, federasyonun pazarlama ve sponsorluk faaliyetleri anlamında geldiği noktanın önemine dikkat çekti ve verilen destek nedeniyle Ülker Şirketler Grubu'na teşekkür etti. Keçeci konuşmasına şunları söyledi: "Futbol ekonomisini güçlendirmek için çıktığımız yolda, her geçen gün daha büyük adımlar atıyor ve çok önemli mesafeleri kat ediyoruz. Geçmişten günümüze bu alanda ulaştığımız yer, bugün yalnızca ülkemizde değil, çoğu batı ülkesinde bile takdirle anılan, gıptayla bakılan

bir nokta. Futbolda, yalnızca saha içine yansıyan performansla değil, güçlü yönetim yapıları ve buna bağlı olarak oluşturulan ekonomik büyümeyle uluslararası düzeydeki rekabetin üst düzeye taşınacağını bilincindeyiz. Zaten göreve geldiğimiz günden bu yana gerek kısa, gerekse orta ve uzun vadeli planlamalarımızı, bu bilinci çıkış noktası kabul ederek yapıyoruz. Ülkemizin değişik iş kollarındaki en güçlü kuruluşların üyesi olduğu ailemize, bugün çok değerli bir iş ortağımızın daha katılımının keyif, gurur ve heyecanını yaşıyoruz." Ülker Şirketler Grubu Başkanı Ali Ülker ise bu anlaşma nedeniyle duydukları mutluluğu dile getirdi ve şöyle konuştu: "Bugün bizim için çok önemli bir gün. Ülker Türkiye sanayisindeki önemli oyunculardan

birisidir. 1992 yılından bu yana basketbol konusunda yatırım yapan bir kurum haline geldik. Bugün sponsorlukta yeni bir adım atıyoruz. Bizim çok onur duyduğumuz bir gelişme. Milli Takımlarımıza 5 yıllık bir süre boyunca ana sponsor oluyoruz. Ama bunun 5 yılla kısıtlı kalmayacağını düşünüyoruz. Türk sporunu gelecekte en iyi noktalara götürmek en önemli hedefimiz. Biz bugünü desteklemenin yanı sıra geleceğin sporuna yatırım yapmak için bu desteği sağlıyoruz." Milli Takım Teknik Direktörü Fatih Terim de bu anlaşmanın geleceğe dönük çok önemli adımlardan biri olduğuna dikkat çekti ve "Türkiye'nin gururlu ve onurlu markası Milli Takım'la, ülkenin köklü markalarından Ülker'in birlikteliğinden çok yararlı bir ortaklık doğacaktır" dedi. ■

## Yurtiçi Kargo anlaşmayı uzattı

Türkiye Futbol Federasyonu sponsorlarından Yurtiçi Kargo'nun sponsorluk anlaşması uzatıldı. Polat Renaissance Otel'de düzenlenen toplantıya, Futbol Federasyonu Başkan Vekili Affan Keçeci, yönetici Cihangir Onger, Yurtiçi Kargo Genel Müdürü Cemil Erman, Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim ile futbolculardan Tuncay ve Emre Belözoğlu katıldı. Keçeci, Türk futbolunun ekonomisinin çok üst düzeye çıkabilmesi için sponsorlara ihtiyaç olduğunu dile getirerek, "Yurtiçi Kargo, federasyonumuza ait olan TamSaha dergisini 6500 adrese ulaştırıyor. Ben yenilenen sözleşmenin hem firmaya hem de Milli Takıma hayırlı olmasını diliyorum" dedi. Fatih Terim de futbola katkısı olan herkese bir futbol adamı olarak teşekkür ettiğini dile getirerek, "Yurtiçi Kargo da ailemizdeki kurumlardan birisi. Bu anlaşma hayırlı olsun" ifadesini kullandı.

Federasyonun sponsorlardan sorumlu yönetim kurulu üyesi Cihangir Onger ise sponsorluklar konusunda birçok eleştiri aldıklarını belirterek, "Sponsorları kaybettiğimiz doğru değil. Uygun zamanı bekledik. Sponsorluk çalışmalarımız devam ediyor. Şu anda bizimle çalışmak isteyen çok şirket var. Fakat ülkenin elit bir kurumu olduğumuz için ince eleyip sık dokuyoruz. Bunun için maalesef herkese kapımız açık değil. Dünyaca tanınmış firmalar ve yurtiçinde bilinen kuruluşlarla çalışıyoruz" şeklinde konuştu. Yurtiçi Kargo Genel Müdürü Cemil Erman da spora büyük önem verdiklerini ifade ederek, her



zaman futbolun içinde olmaya çalıştıklarını, Basketbol Federasyonu ile de sponsorluk için görüştiklerini söyledi. ■

## Denetçilere seminer verildi

TFF'nin Stadyum ve Güvenlik Komitesi'ne bağlı çalışan denetçilere 09-10 Haziran 2007 tarihlerinde saat 09.00-18.00 saatlerinde İstanbul Maslak Sheraton Oteli'nde "Denetçi Eğitim Semineri" verildi. Seminere Federasyonun 14 bölge müdürlüğü ile 50 denetçi katıldı.

## Futsalda iki yenilgi aldık

Ömer Kaner yönetimindeki Futsal Milli Takımımız, Romanya ile oynadığı iki özel maçı 4-2 ve 5-1'lik sonuçlarla kaybetti. Darüşşafaka Spor Salonu'nda oynanan 4-2'lik karşılaşmada gollerimizi Burçak İncedemir ve Cihan Özcan kaydederken, 5-1'lik maçtaki tek golümüz de Cihan'dan geldi. ■

## Bayanların yıldızı Bucaspor

2006-2007 Sezonu Yıldız Bayanlar Türkiye Şampiyonası Final müsabakaları Bartın'da sonuçlandı. Mersin Camspor'u 3-0 yenen İzmir Bucaspor Türkiye Şampiyonu olurken, Zonguldak Ereğli Belediyespor'u 3-0 mağlup eden Gazi Üniversitespor da üçüncülüğü elde etti. ■

## TFF'de üç mutluluk

Geçtiğimiz ay içerisinde Futbol Federasyonu çalışanlarından Reşat Temel, Raşit Ali Gönencan ve Murat Aksuoğlu'nun çocukları oldu. Yavuz, Baran ve Kaan bebeklere sağlıklı ve mutlu bir yaşam diler, ailelerini kutlarız. ■

# Riva Tesisleri'ne kaynak Turkcell



**T**FF ile Turkcell çok önemli bir ortaklığa daha imza attı. Almanya'nın Dortmund kentinde yapılan imza töreniyle TFF Riva Tesisleri, Turkcell'in yaratacağı kaynakla yeniden inşa edilerek Türk futbolunun hizmetine sunulacak. Tesisler, projenin tamamlanmasının ardından Milli Takımlar Turkcell Tesisleri olarak anılacak. İmza törenine TFF Başkanı Haluk Ulusoy, Genel Sekreter Lütfi Arıboğan, Milli Takımlar Teknik Direktörü Fatih Terim, Turkcell Kurumsal İletişim Bölüm Başkanı Filiz Karagül Tüzün ile Milli Takım oyuncuları Hakan Şükür, Rüştü Reçber, Hüseyin Çimşir ve İbrahim Üzülmüş katıldı. Tören sırasında TFF Yönetim Kurulu üyeleri ve Milli Takım oyuncuları da salonda hazır bulundu. Başkan Ulusoy yaptığı konuşmada Turkcell'in Türk futboluna sağladığı katkıları övgüyle andı ve şöyle konuştu: "Bir süredir hayata geçirmeyi düşündüğümüz bir projeyi Turkcell'in desteğiyle gerçekleştiriyoruz. Riva Tesislerimiz Turkcell'in yaratacağı kaynakla yeniden inşa edilecek. Bu tesisleri kurmakla amacımız Türk futbol ekolünün oluşması ve dünya futboluna damga vurması yolunda bir adım atmaktır. Milli Takımlar Turkcell Tesisleri'nde, U15'ten bayanlara ve A Millilere kadar tüm takımlarımız kamp yapacak. Bu tesislerden kulüplerimiz de faydalanacak. Beylerbeyi'nde bulunan Milli Takımlar

departmanları Riva'ya taşınarak Türk futbolunun gelişimi için çok daha modern bir ortamda mesai yapacak. Burada Türk futbol ekolü doğacak, serpilecek ve dünyaya damgasını vuracak. Ana sponsorlarımızdan Turkcell bu proje için çok çaba gösterdi. Bu projede onların desteğini almak ve bu tesislerin isminin 'Milli Takımlar Turkcell Tesisleri' olmasından ötürü büyük kıvanç duyuyorum. Türk futboluna takımlar ve federasyon nezdinde çok önemli sponsorluklar yapan Turkcell, Türk futbolunun önünü açarken uluslararası arenada da söz sahibi olmamıza olanak sağlıyor. Milli Takımımızın başarısında ve Türk futbolunun gelişiminde Turkcell Tesisleri çok önemli bir görev üstlenecek. Buna eminim. Proje çalışması tüm hızıyla devam eden tesislerin temel atma ve açılış töreninde sizlerle birlikte olmayı diliyorum, bugün aramızda olan herkese teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca bu projeye büyük bir heyecanla katkı veren Çukurova Grubu Başkanı Mehmet Emin Karamahmet'e de özel olarak teşekkür ediyorum." Turkcell adına konuşan Kurumsal İletişim Bölüm Başkanı Filiz Karagül Tüzün ise "Turkcell olarak, Türk sporunun elde edeceği büyük başarıların kalıcı olmasında sponsor desteğinin önemine inanıyoruz. Türkiye için yeni ve çok önemli bir sponsorluk çalışmasını hayata geçirdik. Milli Takımlar Turkcell Tesisleri ile Türk futboluna büyük

bir destek daha sağlıyoruz. İki yıl önce Turkcell Süper Lig ile Türk sporunu lig isim sponsorluğu modeli ile tanıştırmıştık. Milli Takımlar Turkcell Tesisleri ile de Türk futbolunun gelişimine çok büyük katkı sağlayacak bir tesisin hayata geçirilmesine imkân sağlıyoruz" dedi. Milli Takım Teknik Direktörü Fatih Terim benzer tesisleri yıllarca yurtdışında gördüklerini ve "Neden bizde de yok?" diye sürekli hayırladıklarını belirterek, "Şimdi çok önemli bir projeyi başlatmanın haklı gururunu yaşıyoruz. Gerek Türkiye Futbol Federasyonu, gerekse Turkcell yetkililerine teşekkür ediyorum" diye konuştu. Hakan Şükür, Rüştü Reçber, Hüseyin Çimşir ve İbrahim Üzülmüş de tesislerin devreye girmesiyle önümüzdeki yıllarda Türk futbolunun yeni yıldızlar kazanacağını ve dünya futboluna damga vuracağını dile getirdi. ■

## Şiddete karşı 'Çözüme doğru'

**F**utbolda yaşanan saha dışı ve tribün olaylarının önüne geçilmesi amacıyla Türkiye Futbol Federasyonu ve Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliğiyle oluşturulan "Futbolda Şiddet ve Düzensizliği Önleme Platformu", 28-29 Haziran tarihlerinde Abant'ta toplandı. "Çözüme Doğru" konu başlıklı geniş katılımlı toplantıda, Türkiye Futbol Federasyonu ve Emniyet Genel Müdürlüğü uzmanlarının hazırladıkları raporlar değerlendirildi, mevcut uygulamadaki aksaklıklar görüşüldü, alınması gereken önlemlerle şiddet ve düzensizliğin önüne daha etkin bir mücadeleyle nasıl geçileceği tartışıldı. Kulüpler Birliği temsilcilerinin de davet edildiği ve görüşlerine başvurulduğu toplantıda, TFF Çalışma Grubuna Affan Keçeci, Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışma Grubuna ise İsmail Çalışkan başkanlık etti. ■



### Türker Arslan CAS'a seçildi

**F**utbol Federasyonu Tahkim Kurulu Başkanı Türker Arslan, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi'ne (CAS) hakem seçildi. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yönetim Kurulu üyesi de olan Arslan'ın, TMOK'un girişimleri sonucunda, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi Yönetim Kurulu'nun yaptığı toplantı sonrasında, CAS'a hakem olarak alınmasına karar verildiği açıklandı. Dünyanın çeşitli ülkelerinden 235 hakem bulunan CAS'ta Kısmet Erkiner de görev yapıyor.

### Futbol Köyü Projesi başlıyor

**T**FF'nin "Futbol Köyü Projesi" 1 Temmuz'da Van'daki Kızılay Tesisleri'nde start alacak. İki ay sürecek kampta 500 çocuk, 100'er kişilik gruplar halinde 9'ar günlük periyotlarda eğitimden geçecek. Bir yandan ülkenin doğusu ile batısında yaşayan çocukların kaynaştırılmasını amaçlayan projenin temel hedefi, 11-14 yaş arasındaki bu kitleye sportif ve kültürel bir vizyon kazandırmak. Futbol Köyü'nde çocukların oyun sevgisi, kural bilgisi ve en önemlisi hayalleri en üst seviyeye taşınacak.

### Milli Takımımız 21. sırada

**F**IFA, Haziran ayı dünya sıralamasını açıkladı. Milli Takımımız, Haziran ayı sıralamasında bir önceki aya göre 2 basamak gerileyerek 21. sırada yer aldı. FIFA'nın Mayıs değerlendirmesinde 896 puanla 19. sırada bulunan Türkiye, bu ay içinde puanını 904'e çıkarmasına karşın iki sıra geriledi.

### 2010 elemelerinin formatı belirlendi

**U**EFA İcra Kurulu'nun Heerenveen'de yaptığı toplantıda Güney Afrika'da düzenlenecek 2010 Dünya Kupası Avrupa Elemeleri'nin formatı belirlendi. 53 takımın katılacağı elemeler 6 takımlı 8 ve 5 takımlı 1 olmak üzere toplam 9 grupta oynanacak. 9 grubun birincisi Dünya Kupası'na direkt olarak giderken en iyi 8 grup ikincisi play-off sonucu Dünya Kupası'na katılan son dört takımı belirleyecek.

### JIRA'da A Lisansını aldık

**U**EFA İcra Kurulu'nun 23 Haziran'da Heerenveen'in Abe Lenstra Stadyumu'nda yaptığı toplantıda Türkiye'ye JIRA Konvansiyonu çerçevesinde A Lisansı verilmesi kararlaştırıldı. UEFA Başkanı Michel Platini başkanlığında toplanan İcra Kurulu Türkiye'yle birlikte Faroe Adaları ve Litvanya'ya A Lisans, İsrail ve Estonya'ya da Pro Lisans verilmesini karara bağladı.

### Gençlerin Viktor Bannikov zaferi



**Ş**enol Ustaömer yönetimindeki U16 Milli Takımımız, Ukrayna'da düzenlenen Viktor Bannikov Turnuvası'nın finalinde ev sahibi Ukrayna'yı 2-0 yenerek şampiyon oldu. Viktor Bannikov Stadi'nda oynanan karşılaşmada

Milli Takımımızın gollerini 11 ve 15. dakikalarda Batuhan Karadeniz kaydetti. Turnuvada Umutcan Yüksel en iyi kaleci, Batuhan Karadeniz de en iyi oyuncu seçildi. U16 Milli Takımımız, Viktor Bannikov Turnuvası'nda finale

gelene kadar Rusya'yı Batuhan Karadeniz ve Emre Çolak'ın golleriyle 2-1, Slovakya'yı Cem Sultan ve Ali Kuşik'in golleriyle 2-0 ve Polonya'yı da Cem Sultan, Ali Kuşik ve İsmail Haktan Odabaşı'nın golleriyle 3-1 mağlup etmişti.

### Teknik direktör adayları kurstan geçti



**H**er yıl bir kez açılan ve 30 adayın katılımıyla gerçekleştirilen teknik direktör lisans kursu tamamlandı. Birinci bölümü Haziran 2006'da İstanbul Riva, ikinci bölümü Aralık 2006'da Antalya, üçüncü bölümü ise Haziran 2007'de yine Riva TFF Tesisleri'nde düzenlenen kurs, 22 Haziran'da yapılan sınavla sonuçlandı. Sınav sonuçları önümüzdeki günlerde açıklanacak.

### Plaj futbolundaki rakiplerimiz belli oldu

**A**tina'da 29 Haziran-1 Temmuz 2007 tarihleri arasında düzenlenecek Avrupa Plaj Futbol Ligi Ön Eleme maçlarında gruplar belirlendi. Türkiye A Grubu'nda Norveç ve İsviçre ile karşılaşacak. Ön eleme maçlarını oynamak üzere 26 Haziran'da Atina'ya hareket eden Plaj Futbolu Milli Takımı, İsviçre ve Norveç'le yapacağı müsabakalar neticesinde grup birincisi olursa, Euro Beach Soccer Ligi'ne katılacak. Milli Takım burada da başarılı olursa, Kasım ayında Rio'daki Dünya Kupası'na katılmaya hak kazanacak. Öte yandan Ömer Kaner yönetimindeki Plaj Futbolu Milli Takımımız, Romanya'yla oynadığı iki özel maçta bir galibiyet bir mağlubiyet aldı. 20 Haziran'daki maçı 4-3 kazanan millilerimiz, 21 Haziran'daki ikinci maçı ise 4-1 kaybetti. Diğer taraftan FIFA, 4-7 Temmuz 2007 tarihlerinde Çeşme'de plaj futbolu semineri düzenleyecek. FIFA'ya bağlı ülkelere de ülkemizden 25'er delegasyonun katılımıyla gerçekleştirilecek olan seminerde plaj futbolunun bugünü ve geleceği tartışılacak. Seminerde ayrıca katılımcılara plaj futbolu konusunda teknik eğitim verilecek.